

Årsrapport 2014

Fylkesmannen i Oppland

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embedets hovedtall	Side 5
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 9
IV - Styring og kontroll i embedet	Side 25
V - Vurdering av framtidsutsikter	Side 27

I - Fylkesmannens beretning

Fylkesmannen i Oppland iverksatte en ny visjon og en ny strategi i 2014.

Overordnet for «Strategi 2014 – 2016» er visjonen «til beste for folk og natur i Oppland». Visjonen er utfordrende. Den avspeiler en ambisjon om å avveie ulike hensyn og vektlegging av vern og vekst samtidig som den signaliserer grunnleggende verdier i Opplandssamfunnet.

Strategien som bygger opp under visjonen, er gjengitt i sin helhet under pkt. 2.1. i denne årsrapporten. I strategien er det tatt utgangspunkt i Fylkesmannens fem kjerneoppgaver; som sektormyndighet, som samordningsmyndighet, som rettssikkerhetsmyndighet, som ansvarlig for å holde sentrale myndigheter orientert om effekten nasjonal politikk har – og initiativretten. Vårt arbeid med kommunereformen er eksempel på at strategien var vært styrende for praktisk handling.

Strategien er annerledes utformet enn tidligere strategier. Den skal peke på handlingsrommet vårt og hjelpe alle som jobber hos Fylkesmannen i Oppland til å se sammenhengen og synergiene vi oppnår gjennom et godt strategisk samarbeid.

Styringssignalene som fylkesmannen får fra departementer og direktorater er mange. Tildelingsbrevet gir overordnede føringer og det 600 sider store elektroniske embetsoppdrag gir detaljerte styringssignaler.

Utfordringene som ligger i at ressursene er mindre enn ambisjonene når føringer og mer konkrete «bestillinger» skal settes ut i livet adresseres best gjennom gode avveininger knyttet opp til våre strategiske mål. Vi må gjøre valg av ressursmessige hensyn og opplever det som positivt at det er rom for skjønn. Det er nødvendig og riktig at statlig politikk og ambisjoner «oversettes» til «opplandsk» og adresserer våre utfordringer.

Initiativ til «tenketank» om kommunereformen

Statsminister Erna Solberg varslet allerede i sin tiltredelseserklæring at det ville komme en kommunereform. Fylkesmannen brukte derfor sin initiativrett og tok allerede høsten 2013 opp med KS og kommunene om det kunne være interesse for en «Tenketank». Dette var tenkt som en uforpliktende arena for diskusjon om en kommunereform. Dette initiativet gjorde at fylkesmannen i Oppland og KS-lederen allerede i januar 2014 kunne ønske velkommen til første møte i «Tenketanken». Rundt bordet satt representanter fra fylkeskommunen, alle regionrådslederne, noen rådmenn og tre «fritenkere». Media var godt representert. Vi fikk offentlig interesse for kommunereformarbeid og raskt også interesse blant svært mange av fylkets ordførere og rådmenn for å sette i gang prosesser.

Fylkesmannen fikk i juni det formelle oppdraget med å bidra til og legge til rette for prosesser lokalt og regionalt. Tenketanken har brukt reformarbeidet som utgangspunkt for sine diskusjoner knyttet til hvordan kommunereformen skal bidra til vekst og utvikling i fylket.

Tilbakemeldinger basert på fakta

Vi har både muntlig og skriftlig kommet med innspill til departementet om reformen, blant annet forslag til endringer i oppgavefordeling mellom kommune, regional stat og staten sentralt.

Som grunnlag for vårt eget arbeid, men også for å gi et verktøy til kommunene gjennomførte Fylkesmannen høsten 2014 en innbyggerundersøkelse i alle kommuner. Over 5000 opplendinger ble spurt. Undersøkelsen viste at to tredeler av de spurte tror at kommunale tjenester, som helsetjenester, eldreomsorg, barnehagetilbud, skole og SFO, vil bli uforandret eller bedre med nye kommuner. En tredel tror de vil bli dårligere. Undersøkelsen viste i tillegg at det er viktig for våre innbyggere at en ny kommune legger til rette for utvikling i alle deler av kommunen.

Ved å jobbe med innovasjon og endringsledelse håper fylkesmannen at kommunene i Oppland er beredt til å bruke kommunereformen til å finne nye løsninger og metoder i kommunenes tjenesteproduksjon og i samfunnsutviklerrollen.

Oppstarten på vårt kommunereformarbeid, den prosess og dialog vi har gjennomført med kommuner og organisasjoner - og også dialogen med departementet, er et godt eksempel på hvordan strategien til Fylkesmannen i Oppland er omsatt i praksis.

Initiativ for å fornye

I arbeidet med kommunereformen har vi vært opptatt av endringsarbeid og endringsledelse. Dette er vesentlig for å gjennomføre gode prosesser og for å støtte opp under lederansvar og beslutningskraft som kreves av kommunale ledere i krevende valg. Slike prosesser krever vilje, men også kunnskap. Den nasjonale innovasjonsskolen er utviklet av Høgskolen i Lillehammer og Høgskolen i Gjøvik. Fylkesmannen har vært pådriver i etableringsarbeidet, og medarbeidere fra 13 kommuner i Oppland var «på skolebenken» i 2014. Fylkesmannen i Oppland tok initiativ til at fylkets kommuner skaffet seg denne kompetansen, og støtter kommunene som deltar økonomisk med skjønnsmidler.

Initiativ for å forenkle

Et element i kommunereformen er at kommunene i mindre grad skal kontrolleres av staten. En styrket egenkontroll vil danne grunnlaget for færre statlige tilsyn. Derfor må kommunene være gode til å kontrollere seg selv. I 2014 ble prosjektet «Utvikling av egenkontrollen i kommunene» avsluttet og anbefalingene iverksatt i de deltagende kommunene. Dette var et prosjekt initiert av Fylkesmannen der fem kommuner deltok og der målet var å få til et godt egenkontrollsystem som bidrar til god styring, læring og en helhetlig utvikling av kommunal tjenesteyting og forvaltningspraksis. Initiativet ble fulgt opp med en prosjektleder betalt av Fylkesmannen.

Avslutning

Vi har i innledningen valgt å fokusere på hvordan vårt valg av visjon og strategi har styrt vårt arbeid med blant annet kommunereformen. For mange av Fylkesmannsembetets andre oppgaver, som er omtalt i denne årsrapporten, er føringer og oppdrag så konkrete at det ikke gir stort nok rom for strategiske valg. Vi ser med forventning fram til resultatet av arbeidet som pågår i departementene med å forenkle styringen av embetene. Et embetsoppdrag som utformes slik at det muliggjør en «opplandsk» tilnærming og oversetting av de statlige ambisjonene vil være et godt fundament for våre felles mål om god statlig styring og vekst og utvikling i Oppland.

Fylkesmann Kristin Hille Valla sluttet etter endt åremålsperiode ved utgangen av 2014. Ny fylkesmann har tiltrådt.

Christl Kvam (sign.)
fylkesmann

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen i Oppland er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Til sammen 11 departement har faglig instruksjonsmyndighet overfor fylkesmannen, og fagstatsrådene har parlamentarisk ansvar for arbeidet som gjøres. Disse departementene er Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Samferdselsdepartementet, Utenriksdepartementet og Kulturdepartementet. Flere av departementene leder også gjennom sine underlagte direktorat.

Fylkesmannens samfunnsoppdrag er beskrevet i fylkesmannsinstruksen § 1, første og andre ledd: «*Fylkesmannen er Kongens og Regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer kan bli fulgt opp. [F]ylkesmannen skal med dette som utgangspunkt virke til gagn og beste for fylket og ta de initiativ som finnes påkrevd.*»

Fylkesmannens visjon: «Til beste for folk og natur i Oppland»

Fylkesmannen i Oppland har utformet en strategi for perioden 2014 – 2016. Det er utformet overordnede mål basert på Fylkesmannens 5 hovedroller, med tilhørende strategier:

Som **sektormyndighet** representerer vi mange fagdepartement og -direktorater, og skal bidra til at nasjonale mål nås – tilpasset fylkets særtrekk.

- Brukerne våre skal gjennom dialog og ved annen formidling erfare at vi har god fagkompetanse, forvaltningskompetanse og rolleforståelse – og at vi tar hensyn til aktuell lokalkunnskap.
- Vi skal etterprøve effekten av vårt arbeid og ta konsekvensen av det vi finner ut.

Som **samordningsmyndighet** skal vi bidra til et best mulig samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen og den regionale statsforvaltningen.

- Opplandssamfunnet vil ha nytte av at offentlige aktører samordner seg. Dette forutsetter helhetsperspektiv, avklarte roller, kunnskap om de andre aktørene og reell vilje til samordning.
- Fylkesmannen vil fremme en slik kultur blant aktørene, og dessuten etablere og drifte møteplasser der informasjonsutveksling og samordning finner sted.

Som **rettssikkerhetsmyndighet** er vi klageinstans for vedtak som treffes i kommunene og tilsynsmyndighet på viktige velferdsområder som forvaltes av kommunene. Slik skal vi se til at folk får innfridd sine rettigheter.

- Brukerne våre skal oppleve at de kan lære av tilsyn og klagebehandling og dermed heve sin egen kompetanse.
- Innbyggerne skal få raske svar med god kvalitet.

Vi skal holde **sentrale myndigheter orientert** om effekten nasjonal politikk har for Oppland og opplendingene.

- Klare tilbakemeldinger om utviklingen av opplandssamfunnet skal bygge på kunnskap og analyser.
- Kunnskapen får vi gjennom dialog på strategiske arenaer og systematiske undersøkelser.

Vi har rett og plikt til å ta **initiativ** som er nødvendig for at Oppland skal utvikles på beste måte, vi skal drive utviklingsarbeid på våre fagområder og bidra til næringsutvikling for landbruksnæringen.

- Opplands egenart og utfordringer legges til grunn når Fylkesmannen tar initiativ og arbeider med utvikling. Dtt e forutsetter at våre medarbeidere har et helhetlig samfunnssyn, samfunnskunnskap, lokalkunnskap og gjennomføringskraft.
- Fylkesmannen skal ha en organisasjonskultur der initiativ og utviklingsarbeid verdsettes.

Vi skal i perioden legge spesielt vekt på disse samfunnsområdene:

- Vi skal gi kommunene god veiledning gjennom en konstruktiv og tydelig dialog i planarbeidet.
- Vi skal som embete, og i samarbeid med andre statlige myndigheter, gjennomføre tilsyns- og kontrollprosesser på en måte som gir mer kompetanse og læring i kommunene.

- Vi skal arbeide for at Opplands barn og unge får best mulig oppvekstvilkår.
- Vi skal arbeide for at private og off entlige virksomheter i fylket får forståelse for klimaarbeid og veiledning om slikt arbeid.
- Vi skal påvirke offentlige aktører og frivillige organisasjoner til å øke innsatsen for og samarbeidet om samfunnssikkerhet og beredskap.

Vi skal i perioden legge spesielt vekt på disse organisasjonsområdene:

- Vi skal arbeide systematisk for å beholde og rekruttere dyktig arbeidskraft .
- Vi skal systematisk ta i bruk metoder for å forenkle og effektivisere arbeidet vårt (Lean) og sørge for at vi har gjennomføringskraft til at slike prosesser gir gode resultater.

Strategien har virket ett år. Flere av målene er vi på god vei til å nå, men noe gjenstår også. Vi ønsker blant annet å bli bedre på å få oversikt over i hvilken grad vårt arbeid har effekt, og vi må bli bedre på å benytte systematiske undersøkelser til dette.

Presentasjon av utvalgte volumtal

Hva	Antall
Barnevern	
- Hendelsesbasert tilsyn	30
- Barnevernloven enkelt vedtak	4
Sosial	
- Klagesaker etter sosialtjenesteloven	160
Helse	
- Antall klager etter Helse- og omsorgstjenesteloven	51
- Antall klager på inndragelse av førerkort	1594
- Antall klager på vedtak om tvang og makt kap. 9	68
- Antall klager etter Pasientrettighetsloven 4 A	152
- Antall klager etter Lov om psykisk helsevern	22
- Antall vedtak om fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt	43
Samfunnssikkerhet og beredskap	
- Tilsyn etter sivilbeskyttelsesloven	3
- Øvelser med kommunene	6
- Fullskalaøvelser sammen med politiet og øvrige beredskapsaktører	2
- Innsigelser i plansaker begrunnet i samfunnssikkerhet	9
Plan	
- Antall uttalelser til plansaker:	359

• Kommune(del)planer	42	
• Reguleringsplaner	311	
• Andre plansaker	6	
• Planer med en eller flere innsigelser	24	
• Meklingsmøter	1	
• Oversendt departementet	1	
• Innsigelsesbefaringer	1	
• Mottatte avgjørelser fra departementet	3	
- Antall mottatte søknader om disp. fra kommune- og reguleringsplaner		295
• Klage på dispensasjonsvedtak	1	

Vergemål og fri rettshjelp

- Antall løpende vergemål	~ 2500	
- Antall opprettede aktiviteter	12501	
- Antall avsluttede aktiviteter	12226	
- Antall opprettede vergemål	274	
- Antall endrede vergemål (bytte av verge)	160	
- Antall opprettede EMA-representantskap	125	
- Antall saker om vergegodtgjørelse	720	
- Antall behandlede søknader om Fylkesmannens godkjenning		868
- Utbetaling fri rettshjelp	5,45 mill.kr.	

Miljøvern

- Antall vernede naturreservater		11
• Antall vernet dekar	~17000	
- Antall utarbeidede forvaltningsplaner for mindre verneområder		6
- Antall behandlede søknader om rovvilterstatning		350
- Antall sau erstattet som tatt av rovvilt		3700
• Erstatningssum	~ 10 mill.kr.	
- Antall rein erstattet som tatt av rovvilt		168
• Erstatningssum	~ 400.000 kr.	
- Antall vedtak om skadefelling av rovvilt		24
- Antall uttalelser om inngrep i vassdrag		70
- Antall kontrollerte anlegg ift forurensningsloven		23
- Antall nye/oppdaterte utslippstillatelser		9

Landbruk

-	Antall søknader om BU-midler til utvikling og tilrettelegging	34
•	Sum	3,9 mill.kr.
-	Antall søknader om midler til fjellandbruket	4
•	Sum	750.000 kr.
-	Antall søknader om tilskudd til tiltak i beiteområder	45
•	Sum	1,85 mill.kr.
-	Tilskudd til forebyggende og konfliktdepende tiltak mot rovviltskader	4,9 mill.kr.
-	Antall ferdigstilte skogsbilveganlegg	49
•	Sum	6,3 mill.kr.
-	Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	4,1 mill.kr.
-	Tidligpensjon for jordbrukere	10 mill.kr.
-	Antall avløserlag som har fått tilskudd	16
•	Sum	7,1 mill.kr.
-	Fordelte midler til kommunene etter SMIL-ordningen	9,9 mill.kr.
-	Antall søkere om produksjonstilskudd	4741

Oppvekst og utdanning

-	Antall tilsyn barnehageloven	6
-	Antall tilsyn opplæringsloven	8
-	Antall tilsyn introduksjonsloven	2
-	Antall klagesaker barnehageloven	1
-	Antall klagesaker opplæringsloven	146
•	Eksamen og standpunkt karakterer	102
•	Spesialundervisning, bortvisning, permisjon, skyss, skoleplassering, psykososialt miljø	44
-	Antall klagesaker privatskoleloven	3
-	Antall klagesaker introduksjonsloven	9
-	Antall saker om fritak fra taushetsplikt iht opplæringsloven og barnehageloven	64

III - Årets aktiviteter og resultater

Innledning

De sentrale politiske føringer for embetet er beskrevet i tildelingsbrevet samt andre oppdragsbrev. Tildelingsbrevet er delt inn i politikkområder, og vi vil kommentere hvert av politikkområdene.

Embets samlede måloppnåelse er god. Enkelte områder er nedprioritert, jf vårt brev til departementene den 07.04.2014.

Kommunereformen har vært høyt prioritert, spesielt andre halvår 2014. Kommunenes oppstart med kommunereformen har vært god, og vi anser at vi i 2014 nådde målet på dette området.

1. Generelle samordningsoppgaver. Modernisering av offentlig sektor

Innledning

Kommunene i Oppland arbeider kontinuerlig med tiltak for å forbedre og fornye seg selv og for å forbedre tjenestene til innbyggerne. Fylkesmannen er en aktiv bidragsyter i dette arbeidet, og støtter mange ulike tiltak med tildeling av skjønnsmidler til fornying, nettverksstøtte, veiledning, kurs og konferanser. Fylkesmannen gir årlig en vurdering av kommunens tjenesteproduksjon som presenteres i kommunebilde-dokumentene og i de regionvise møtene.

Skjønnsmidler til fornying

Et betydelig tiltak for å støtte kommunene i omstilling og utvikling er Fylkesmannens tildeling av skjønnsmidler til fornying. Midlene fordeles til kommunene etter søknad, og utgjør en betydelig motivasjonsfaktor for fornyingsarbeid i kommunal sektor. Fornyingsprosjekter er viktige bidrag til økt fokus på effektivisering og kvalitet i den kommunale tjenesteproduksjonen. Stadig flere kommuner går sammen om regionale og interkommunale prosjekter, noe som bidrar til større grad av samarbeid og erfaringsdeling. Evalueringer viser at kommunene i all hovedsak er fornøyd med ordningen med tildeling av skjønnsmidler til fornying, og at den fungerer etter hensikten.

De siste ti årene er det fordelt over 100 millioner kroner til fornyingsprosjekter i Oppland. Prosjektene rapporteres til Fylkesmannen i Oppland og til KMDs database.

Årlig fornyingskonferanse

Fylkesmannen arrangerte sammen med KS Oppland for sjuende gang en fornyingskonferanse i 2014. Konferansen har blitt godt mottatt av kommunene, og de fleste deltar, også som innledere på konferansen. Tema for Fornyingskonferansen i 2014 var "Innovasjon og forenkling – ledelse og mennesker» med Niklas Modig som hovedinnleder. Ledere fra fylkets kommuner deltok i tillegg til en rekke sentrale personer fra ulike statlige etater.

Fylkesmannen i Opplands fornyingspris

Fylkesmannens fornyingspris tildeles en kommune som har utmerket seg i sitt fornyingsarbeid ved å være aktive, ha forankret utviklingsprosjekter i kommuneledelsen, nådd mål og resultater, ha vektlagt dialog, oppnådd læring, formidlet og delt erfaringer og resultater med andre, vært synlige i relevante fora, nyttiggjort seg ny teknologi og nye metoder, samt vært en pådriver i nytenking og inspirert andre gjennom sitt arbeid.

Fylkesmannens fornyingspris for 2014 ble tildelt Sel kommune for sitt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Kommunen har blant annet kartlagt rasutsatte områder og etablert samlokalisering av nødetaer og Sivilforsvaret.

Samarbeid med KS

Fylkesmannen har tett dialog med KS og gjennomfører flere fellestiltak med organisasjonen. Fornyingskonferansen (se over) er en av disse. Sammen med KS arrangeres også et årlig møte der kommuneøkonomiproposisjonen presenteres.

KS er også medarrangør på en årlig informasjonssikkerhetskonferanse, et temaområde der det stadig er behov for ny kompetanse.

Den gode kontakten mellom Fylkesmannen og KS Oppland er videreført med faste treffpunkt hvor det utveksles

erfaringer og planlegges felles tiltak og støtte ut mot kommunene. Både Fylkesmannen og KS har avsatt faste kontaktpersoner som ivaretar løpende kontakt og oppdatering. Det oppleves et stadig større behov for koordinering og samordning.

Samarbeid med fylkeskommunen

Fylkesmannen og fylkeskommunen har et tett faglig samarbeid på mange områder, og har også mye formell kontakt gjennom deltagelse i mange av samordningsarenaene som er nevnt under. I tillegg hadde fylkesmannen seks møter med fylkesordføreren i løpet av året.

Samordning

Fylkesmannen ivaretar samordning på flere områder, og dette arbeidet evalueres og utvikles fortløpende. Enkelte av ”dialogarenaene” er omtalt andre steder i årsrapporten. Under er en oversikt over arenaer som fylkesmannen selv har tatt initiativ til:

- Tilsynsforum
- Dialog StatBedrift
- Landbruksforum
- Samhandlingsforum
- NAV-forum
- Forum for mottak og bosetting av flyktninger (asylforum)

Asylforum har som mål å lette aktørene arbeid med mottak og bosetting av flyktninger. Dette er et komplekst sakfelt med mange aktører. De har gjennom asylforum en møteplass for gjensidig informasjonsutveksling. Forumet ledes av fylkesmannen.

Fylkesmannen leder også Tilsynsforum Oppland, et organ som ivaretar samordningen av statlige tilsyn rettet mot kommunene i henhold til kommunelovens kapittel 10A, § 60 e. Forumet samordner tilsynsplanlegging og utarbeider felles tilsynskalender, noe som blant annet innebærer en vurdering av tilsynsbelastningen i den enkelte kommune. HMS-etatenes felles tilsynsdatabase er tatt i bruk som felles tilsynskalender. Det er utarbeidet egen rutine for å ivareta lovkravet som gjelder ved iverksetting av vedtak om pålegg og sanksjoner av vesentlig betydning for tilsynsobjektet.

I 2013 satte Fylkesmannen i gang prosjektet «Utvikling av egenkontrollen i kommunene». Målet er å få til et godt egenkontrollsystem som bidrar til god styring, læring og en helhetlig utvikling av kommunale tjenesteyting og forvaltningspraksis. En styrket egenkontroll vil også danne grunnlaget for færre statlige tilsyn. Fem kommuner deltok: Jevnaker, Nordre Land, Lillehammer, Gausdal og Østre Toten. Prosjektet bygger på KS heftet «Rådmannens internkontroll – Hvordan få orden i eget hus?» og «85 tilråinger for ein styrkt eigenkontroll i kommunene» Prosjektet ble avsluttet i mars 2014 og rapporten er oversendt kommunene. Anbefalingene i rapporten blir innført i de deltakende kommunene i forbindelse med årsrapporteringen for 2014.

Kommunebilder

Fylkesmannen lager hvert år et «kommunebilde». Dette er et dokument som analyserer kommunenes status med bakgrunn i statistikk, KOSTRA-rapportering og Fylkesmannens kjennskap til kommunene. Kommunebildet tar også for seg kommunenes utfordringer innen hvert politikkområde. Dokumentet skrives regionvis. Dokumentet overleveres kommunene ca. den 15. september årlig.

Regionmøter

Hver høst arrangeres regionmøter med kommunene. Fra Fylkesmannen møter embetsledelsen og ledergruppa. Fra kommunene møter ordfører, rådmann og enkelte andre fra kommunens administrasjon og folkevalgte. Fylkesmannen går gjennom statlige føringer, mens kommunen tar opp saker som opptar dem innenfor Fylkesmannens ansvarsområde. I 2014 var kommunereformen hovedtema. I den anledning ble alle gruppeledere invitert for å sikre bred politisk forankring i kommunene.

Veiledning om kommuneøkonomi

Fylkesmannens veiledningsarbeid innen økonomiområdet utføres kontinuerlig ved at det svares på svært mange henvendelser enten pr e-post eller telefon i løpet av året.

Fylkesmannen arrangerer dialogmøte om kommuneøkonomi en gang pr. år. Økonomiplanlegging var også dette året et av temaene på møtet. I tillegg til at økonomiplanveilederen ble gjennomgått, redegjorde to kommuner for

sitt arbeid med økonomiplanlegging.

Oppland har pr 31.12.2014 en kommune i ROBEK. Denne følges opp med sær møter fire ganger i året. Møtene følger Fylkesmannens strategi for oppfølging av kommuner i ROBEK.

Samarbeid med andre embeter

Fylkesmannen i Oppland deltar i et nettverkssamarbeid med embetene i Møre og Romsdal, Hedmark, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag (5-fylkesmannssamarbeid), der fylkesmennene og de assisterende fylkesmennene møtes en gang årlig.

Innenfor de enkelte fagfeltene har avdelingene utstrakt samarbeid på tvers mellom embetene. Sammensetningen av samarbeidende embeter varierer innen hvert fagområde.

Det arrangeres også en årlig ledersamling med Fylkesmannen i Hedmark.

Dialog StatBedrift

Fylkesmannen har siden 2006 ledet et samarbeid med ti andre statlige etater i Oppland under navnet Dialog StatBedrift. Gjennom denne satsingen arbeider etatene for å styrke samhandlingen og den gjensidige rolleforståelsen mellom stat og næringsliv. Staten ønsker å framstå enhetlig og samordnet der det er naturlig, og målet er at staten skal oppleves som en enda bedre tilrettelegger for næringslivet. Av satsinger nevnes spesielt "Ung i Oppland" som har som mål å tilby arbeidserfaring til unge mennesker som står i fare for å falle utenfor arbeidslivet.

Kommunereform

På slutten av 2013 ble det besluttet å opprette en "tenketank", som en forberedelse til kommunereformen. Tenketanken består av regionrådsledere og utvalgte rådmenn og andre personer med kompetanse om kommunene. Tenketanken ledes av KS-lederen i Oppland.

Fylkesmannen har gjennom arbeidet i Tenketanken drøftet kommunereformen i et helhetlig perspektiv og har understreket viktigheten av:

1. Vilje til reell maktforskyvning fra stat til kommune og gjennom desentralisering av statlige oppgaver.
2. Vilje til desentralisering av direktoratsoppgaver.
3. Desentralisering av statlige oppgaver og arbeidsplasser, som motor for næringsutvikling i næringssvake regioner og lokalsamfunn, til robuste kommuner.
4. I forbindelse med ny oppgavefordeling bør regjeringens samlede reformarbeid ses i sammenheng. (kommunereformen, brannreform, samhandlingsreform, politireform, nasjonal helse- og sykehusplan og mattilsynet).

Fylkesmannen oversendte KMD forslag til endringer i oppgavefordeling mellom kommune, regional stat og staten i desember 2014.

Tenketanken har også vært opptatt av at kommuner i kommunereformen jobber aktivt med å utvikle nye løsninger og metoder. På slutten av året er vi derfor i gang med å konkretisere en nasjonal pilot for 2015 og 2016 med tema « Kommunereformen som motor for utvikling og innovasjon i kommunene». Gjennom dette arbeidet skal prosjektpartnerne (Høgskolen i Lillehammer og Gjøvik, Forsvaret på Jørstadmoen, Sykehuset Innlandet, KS, kommuner, FM) etablere et nytt, langsiktig og forpliktende partnerskap innenfor utvikling av tjenesteproduksjon i Oppland, der partnerne håper å kunne nærme seg å være Norges mest innovative offentlige sektor innen åtte år.

Resultater og effekter

Fylkesmannen har forsøkt å holde en "rød tråd" i sitt fornyingsarbeid, hvor skjønnsmidler, kommunereform, Fornyingkonferansen, veiledning og dialog danner fundamentet for alt fornyingsarbeid. Dette skaper forutsigbarhet for kommunene hva gjelder møteplasser og metodikk, samtidig som det åpner for både nødvendig og ønskelig variasjon i faglig tematikk. Vi vurderer at vår satsing på modernisering har hatt effekt, spesielt med tanke på kompetanseheving og initiering av konkrete tiltak.

Utstrakt bruk av dialog som verktøy i samordningen har etter vårt syn gitt resultater. Gjennom gjensidig informasjonsutveksling og kjennskap til hverandres oppdrag og metoder, fremstår de regionale statsetater som mer samlet.

Samordning av tilsyn har foregått gjennom tilsynsforum og arbeidsgruppe til tilsynsforum. Tilsynsforum har ført til økt forståelse for etatenes behov og metodikk, samt grunnlag for tilsyn. Imidlertid gjenstår noe arbeid for å samordne tilsyn i tid. Flere forskjellige kalendere har vært forsøkt, men spesielt på grunn av at etatene har egne systemer for programmering og oppfølging av tilsyn, er det utfordrende å etablere et system som ikke medfører dobbeltarbeid. Det bør derfor anskaffes et felles kalenderverktøy for alle statlige tilsynsmyndigheter.

Det har vært utført et utstrakt informasjons- og påvirkningsarbeid i forbindelse med kommunereformen. Dette arbeidet har gitt klare resultater. Alle kommunene i Oppland er i prosess, selv om det er ulik framdrift og status.

Regionmøtene og kommunebildene evalueres årlig i desember etter gjennomføringen. Kommunebildene og regionmøtene får gjennomgående bra kritikk, og kommunene mener at møtene bidrar med nyttig og relevant informasjon. Det kom frem et ønske om at gruppelederne blir invitert på neste gjennomføring også.

2. Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Fylkesmannen i Oppland har en stor og sammensatt oppgaveportefølje innenfor områdene helse, sosial og barnevern. Mål og resultatkrav for 2014 på disse områdene var betydelige. Felles for alle tre områdene er et omfattende resultatkrav knyttet til tilsyn.

Tilsyn avdekker mangler på internkontroll og kapasitet

Resultatkravet for Oppland i 2014 var 34 "systemrevisjonsenheter", hvorav 15 i kommunenes helse- og omsorgstjenester og 4 i spesialisthelsetjenesten. Det ble utført tilsammen 21 tilsyn i disse virksomhetene, omregnet til 18 systemrevisjoner, etter noen flyttinger over til 2015.

Funn i 2014 - alle tilsynsområder:

Fylkesmannen i Oppland er bekymret over at interne kontrollsystemer i virksomhetene ikke avdekker lovbrudd innen velferdstjenestene vi fører tilsyn med. Fylkesmannen i Oppland har også i 2014 prioritert å føre tilsyn med virksomheter etter disse kriterier, jf. føringer i oppdragsbrev fra Statens helsetilsyn:

- betydning for enkeltmenneskers rettssikkerhet
- sannsynlighet for svikt er stor
- konsekvensene av svikt for barn og andre tjenestemottakere er alvorlige
- de som trenger tjenester ikke selv kan forventes å ivareta sine interesser

Det ble gjennomført systemrevisjoner i arbeids og velferdsforvaltningen i fem kommuner i 2014, noe som tilsvarer måltallet i oppdragsbrevet. Tema var tildeling og gjennomføring av kvalifiseringsprogrammet (KVP). Det ble avdekket avvik i 4 av 5 kommuner. Dette er bekymringsfullt, da det viser at arbeids og velferdsforvaltningens internkontroll ikke avdekker svikt i egen drift. I 1 av kommunene ble det gitt to merknader. Fylkesmannen i Oppland har også i 2014 brukt stikkprøvetilsyn som en metode. Stikkprøvetilsyn brukes også som oppfølging etter systemrevisjoner, slik at tilsynsmyndigheten skal sikre seg at endring faktisk skjer.

Fylkesmannen har i 2014 ført tilsyn med fylkets fem barneverninstitusjoner, herunder 20 avdelinger/enheter. En institusjon er statlig, en er kommunal og tre institusjoner eies og drives av private, hvorav ingen er ideelle institusjoner. Totalt er det gjennomført 66 tilsyn. Det er også ført tilsyn med fylkets to omsorgssentre for enslige mindreårige. En institusjon er statlig og en er privat. Det har vært totalt 12 tilsyn ved omsorgssentrene. Dette utgjør for både barneverninstitusjoner og omsorgssentre for enslige mindreårige 100 % av lovpålagte tilsyn.

Det ble gjennomført tilsyn knyttet til folkehelse, tema var kommunenes arbeid med løpende oversikt over helsetilstand og faktorer som påvirker helsetilstanden (folkehelseloven) i 3 kommuner. Det ble avdekket lovbrudd i to av dem.

Fylkesmannen i Oppland vil bemerke at tilsynsteamet ble tatt godt i mot i kommunene og avdekker god fremdrift med det løpende arbeidet, men noe utfordrende å fylle kriteriene for frist og innhold i arbeidet for noen kommuner.

Helse

Fylkesmannen i Oppland har tatt initiativ til å etablere Samhandlingsforum. Her deltar øverste ledelse i Sykehuset Innlandet HF, NAV, KS, Oppland fylkeskommune, en representant for Rådmannsutvalget i Oppland og representanter fra fylkesmannsembetet. Samhandlingsforumet ledes av fylkesmannen, og forumet skal være en

arena hvor aktørene på toppnivå kan snakke sammen om saker som avtaler, folkehelse, brukerutvalg, rehabilitering, statistikk og analyse. Forumet skal være et viktig dialogpunkt og en møteplass for erfaringsutveksling og forbedring.

Fylkesmannen vurderer at arbeidet med samhandlingsreformen i Oppland i hovedsak følger de nasjonale forventningene. Særlig vil Fylkesmannen trekke frem samarbeidsklimaet knyttet til utarbeidelsen av avtalene mellom kommunene og sykehuset Innlandet. Begge parter er fornøyd med modellen og resultatene av arbeidet.

Arbeidet med øyeblikkelig hjelp plasser er godt i gang, 24 av 26 kommuner har startet opp tilbudet, eller har konkrete planer om det. De to siste kommunene vil få tett oppfølging fra Sykehuset Innlandet.

Omsorgsplan

Omsorgsplan 2015 og 2020 er sentrale i samhandlingsreformen der kommunene blant annet må forebygge mer, ha bedre samhandling og medisinsk oppfølging, samt bidra til aktiv omsorg. Disse temaene var også sentrale i årets kommunebilder. Fylkesmannen i Oppland inviterte kommunene til en dagskonferanse angående "Morgendagens omsorgsutfordringer". Det ble foretatt en spørreundersøkelse til kommunene om hvordan de implementerer disse utfordringene i sitt planverk. Noen kommuner mener at det kan være en utfordring å få et godt nok kunnskapsgrunnlag fordi endringer i samfunnet skjer fort og kommunene pålegges stadig nye oppgaver.

I samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og Sykehus Innlandet, arrangerte vi Demenskonferanse Innlandet 2014. Denne konferansen har blitt en suksess og i år var det også over 300 deltakere.

20 av de 26 kommunene i fylket har deltatt i prosjekt «Etisk kompetanseheving i kommunene»

Arbeidet med kvalitet og kapasitet innenfor omsorgsfeltet bør fortsatt ha stort fokus for at intensjonene i samhandlingsreformen skal lykkes. Behovet for kapasitet vil øke i årene som kommer. Rehabilitering, både i institusjon og i hjemmet, vil være av stor viktighet for at kommunene skal kunne ivareta sine oppgaver i årene som kommer.

Fylkesmannen i Oppland fortsetter arbeidet på disse områdene, men for at kommunene skal kunne sette dette temaet på dagsorden bør det tilflyte kommunene tilskuddsmidler.

Folkehelse

Fylkesmannen har arbeidet tett sammen med fylkeskommunen i folkehelsearbeidet, selv om rollen til Fylkesmannen nå er endret med ny lov.

Fylkesmannen har deltatt i Helseoversiktsgruppa i regi av Oppland fylkeskommune.

Fylkeskommunen har etablert interne rutiner for arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Det er også flere av kommunene som har etablert dette, og alle kommunene i fylket arbeidet aktivt med dette. Dette har kommet frem ved tilsyn og møter med fylkeskommunen og kommunene i Oppland.

Dispensasjonssøknader førerkort

Fylkesmannen i Oppland har behandlet totalt 1.594 saker i 2014, dette er en liten oppgang fra de foregående år.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 15 dager. Av dispensasjonssøknadene er det fortsatt saker i forhold til hjertekar, diabetes, psykiske lidelser og rusmisbruk/medikamentbruk som har en økning.

Fokus på legers meldeplikt til Fylkesmannen, samarbeid med Politi og Statens vegvesen var et satsningsområde i 2014.

Dette er fortsatt et omfattende arbeidsområde som hos Fylkesmannen i Oppland krever ca. 150 – 200 % stilling gjennom året.

Psykiatri og rus – arbeidet fortsetter

Etter Opptrappingsplanen for psykisk helse (2001-2009) har det enkelte fylkesmannsembetene bistått Helsedirektoratet med gjennomføring av rapportering fra kommunene om sin innsats overfor mennesker med psykiske lidelser og problemer IS 24. Alle kommuner i Oppland svarte i 2014. For helsemyndighetene er det sentrale siktemålet med rapporteringen å følge med på at tjenestetilbudet som har blitt bygget opp i kommunene sikres høy prioritet og ikke bygges ned. I Oppland ser vi en tendens til reduksjon i ressursinnsatsen og noe endret

organisering i kommunene. Når det gjelder tjenester for barn og unge ser vi at dette er et område innenfor det psykiske helsearbeidet som trenger et fortsatt fokus, slik at det ikke svekkes. Satsningen på barn og unges psykiske helse har blant annet blitt synliggjort gjennom samarbeidet med Høgskolen i Lillehammer i forbindelse med videreutdanningen Psykososialt arbeid med barn og unge. I inneværende år har til sammen 12 kommuner mottatt statlig lønnstilskudd gjennom Fylkesmannen i Oppland. Psykisk helsearbeidere blir invitert og har deltatt på samlinger i regi av KoRus–Øst og Fylkesmennene i Hedmark og Oppland, blant annet på Rusforum innlandet og Røroskonferansen. Fylkesmannen i Oppland har i 2014 startet opp med en variant av Ungdom i svevet.

Vi vil opprettholde vårt fokus på om rusmisbrukere får den helsehjelpen som de har krav på etter loven. Dette ble fulgt opp med et tilsyn i 2013 og to nye tilsyn på dette området i 2014. Alle tilsynene avdekket avvik.

Sosialområdet

Det ble høsten 2014 gjennomført opplæring i veilederen til § 17 opplysning, råd og veiledning for alle ansatte i NAV-kontorene. Det var til sammen 6 dagsamlinger med 30-60 deltakere på hver samling.

Fylkesmannen har en kontinuerlig kvalitetsvurdering av NAV-kontorenes vedtaks- og klagesaksbehandling.

Fylkesmannen har i løpet av 2014 hatt spesielt fokus mot NAV kontor med få eller ingen deltagere på KVP. Tilbud om å bistå med nødvendig opplæring for å øke antall deltakere, er blitt gitt til de aktuelle kontorene. Alle har takket ja til tilbud fra Fylkesmannen om skreddersydd opplæring i henhold til sine behov.

Et fokus på aktiv bruk av NAVs Standard for arbeidsrettet brukeroppfølging, med gode behovsvurderinger og arbeidsevnevurdering for å sikre inngang til programmet, er den røde tråden i all jobbing mot NAV kontorene i Oppland. Dette er et område hvor potensialet er stort og som mange kontorer fremdeles jobber med å implementere på en hensiktsmessig måte.

Fylkesmannen har i de senere årene brukt fullmaktsmidler for å lønne medarbeider som jobber tett opp mot KVP-området. Oppgavene knyttet til sosialområdet er omfattende, og det vil derfor være av stor betydning at disse midlene legges inn i rammen til Fylkesmennene slik at man kan beholde vel kvalifiserte medarbeidere.

Barnevernet

Barneverntjenesten i kommunene har fortsatt lav og delvis utilstrekkelig kapasitet i kommunene, selv om den nasjonale satsingen på flere stillinger i barnevernet utvilsomt har hatt positiv innvirkning. Flere kommuner sliter fortsatt med å rekruttere barnevernfaglig kompetanse. Mange kommuner har fortsatt fristoversittelser både for meldinger og undersøkelser. Dette går ut over rettssikkerheten til barna.

Den kommunale barneverntjenesten rapporterer hvert halvår om situasjonen i barnevernet og sender hvert kvartal inn slutført kontrollskjema om saksbehandlingen. Dataene brukes aktivt og danner hovedgrunlaget for Fylkesmannens oppfølging av enkeltkommuner.

Det er gitt pålegg til tre av institusjonene i 2014. Disse påleggene dreier seg om å sikre forsvarlig drift ved institusjonene. Ved to av institusjonene var ikke påleggene fullt ut rettet innen utgangen av 2014. Der det er avdekket øvrige svikt/mangler ved driften, har vi fått tilbakemelding om at forholdene er rettet opp.

I tillegg har det vært gjennomført landsomfattende tilsyn i fire kommuner i 2014. I tre kommuner har tema vært kommunens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. I den siste kommunen var tema kommunens gjennomføring av undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak.

Vergemål

Ansvarer som lokal vergemålsmyndighet har også i 2014 vært preget av stor saksmengde og et saksbehandlingsverktøy (ARVE) som ikke fungerer optimalt. Dette har medført stort arbeidspress og lengre saksbehandlingstid enn ønsket.

Som førstelinjetjeneste er publikumskontakt, tilgjengelighet og saksbehandlingstid fortsatt en utfordring. Det har blitt arrangert 8 generelle vergekurs i fylket samt ett særskilt for faste verger.

Saker etter vergemålsloven § 101 nr. 4 ble ikke gjennomgått i 2014.

Kapitalforvaltning og prioriterte områder som godtgjøring til verger, økonomisaker og settevergesaker som haster, har fungert bra. Etter at Fylkesmannen overtok vergemålsmyndigheten har det blitt opprettet to nye EMA-mottak i fylket, noe som har medført en betydelig økt saksmengde.

Resultater og effekter

Tilsynsobjektene melder tilbake at de opplever stikkprøvetilsyn som en mer målrettet og nyttig tilsynsmetode som gir bedre grunnlag for å jobbe med kvalitetssikring i etterkant. Fylkesmannen i Oppland mener det ligger utviklingspotensialet i å utvikle nye/forbedrede tilsynsmetoder som er mer målrettet og gir bedre opplevd nytteverdi for kommuner og sykehus.

I 27 av 36 tilsyn i Oppland i 2014 ble det avdekket lovbrudd - altså 75 %. Ser vi på kommunene, avdekkes det lovbrudd i 85 % av tilsynene. Disse tallene har vært stabile på dette nivået de siste åra. Dette omfatter lovbrudd av forskjellig alvorlighetsgrad, og innebærer fare for alvorlig svikt både med tanke på tjenesters kvalitet, omfang og rettssikkerhet. Fylkesmannen i Oppland er svært opptatt av at disse lovbruddene burde vært oppdaget og rettet som ledd i kommunenes internkontroll og styringssystem, men er ikke blitt det.

Dette viser at Fylkesmannen i Oppland også i 2014 har truffet godt med tanke på risikovurdering ved valg av tema, utvalg og omfang av tilsynsobjekter og disponert tilsynsressursene rasjonelt og målrettet. Samtidig gir det god grunn til bekymring rettet mot kommunenes egen evne til å avdekke de samme lovbruddene innen de viktige lovområdene.

Folkehelsefeltet er i sterk utvikling i Oppland. På flere områder ser vi resultater av at kommunene og fylkeskommunen prioriterer folkehelsearbeidet. Det settes i system og er i større grad kunnskapsbasert enn tidligere. Vi opplever at kommunene har kunnskap om sine lovpålagte plikter og oppgaver og er godt i gang med å imøtekomme utfordringene.

Fylkesmannen har, i samarbeid med NAV Oppland, arrangert en KVP Fagdag med over 50 deltagere. De fleste var veiledere og ledere i NAV kontorene i Oppland. Temaet for dagen var «Nøkkelen for å lykkes med KVP». Tross nedgang i deltagelsen, opplever vi at flere deltagere har overgang til arbeid eller aktivitet etter avsluttet program. Dette er en positiv trend som kan indikere at det jobbes godt med gjennomføringen av programmet i Oppland.

Barnevernsområdet har fortsatt utfordringer i Oppland, kommuner og institusjoner som har utfordringer følges tett av Fylkesmannen, både gjennom omfattende veiledning, men også ved bruk av administrative reaksjoner (tvangsmulkt). Dette er et tidkrevende arbeid.

Innen vergemål er antall opprettede saker for 2014 er høyere enn antall avsluttede saker, noe som indikerer for lite ressurser på området. I 2014 ble det gitt to ekstratildelinger på rammetildelingen. Dette medførte at det ble ansatt flere arbeidstakere i midlertidige stillinger. Bruk av midlertidige ansatte i kortere perioder er ikke effektivt ressursbruk. Det er derfor avgjørende at det blir forutsigbarhet i ressurstildelingen.

Vergemålsreformen er ikke evaluert, men det er grunn til å tro at det har blitt økt likebehandling i fylket. I 2014 ble det opprettet 274 nye vergemål. Det er derfor grunn til å tro at flere som har behov for verge faktisk får det. Vi får også gode tilbakemeldinger fra vergene om hvordan saker håndteres, men som førstelinjetjeneste er publikumskontakt og saksbehandlingstid fortsatt en utfordring.

3. Oppvekst, barnehager og opplæring

Koordinere/samarbeide/følge med

Hos Fylkesmannen i Oppland er det i 2014 jobbet på tvers av fagfeltene barnevern, helse, sosiale tjenester, barnehage og opplæring i forbindelse med implementering av barnekonvensjonen, oppfølging av meldeplikten til barnevernet fra skole, barnehage og helsestasjon. Fylkesmannen deltar i flere organer/arenaer som har som hensikt å ivareta det tverrfaglige arbeidet med barn og unge. Dette gjelder møter med Statped, ppt, NAV og skole- og barnehageansvarlige i kommunene. Fylkesmannen har satt i gang et utviklingsarbeid i to kommuner for å sikre tverrfaglig arbeid med utgangspunkt i barnehagen og skolen. Målgruppen er barn og unge med sammensatte vansker.

Fylkesmannen arbeider forebyggende når det gjelder et trygt fysisk oppvekstmiljø, universell utforming og mulighet for fysisk utfoldelse for barn og unge. Dette skjer blant annet i et tverrfaglig planteam med representanter fra alle fagavdelinger og stab. Teamet behandler plansaker etter plan- og bygningsloven. Videre har Fylkesmannen i regionvise møter ført dialog med politisk og administrativ ledelse i alle kommunene om oppvekstvilkår, barnehagetjenestene, barnevernet og grunnopplæringa i kommunene.

Regeletterlevelse

Fylkesmannen har løpende informert og veiledet om regelverk ved å besvare telefonhenvendelser og eposter fra private, skoler og kommuner og gjennom aktiv bruk av hjemmesiden. Lov og regelverk har vært tema på samlinger med kommunene (både skolefaglig og barnehagefaglig ansvarlige), skoler, pp-ledere, nyansatte i pp-tjenesten og eiere av ikke-kommunale barnehager. Det har også vært gjennomført en to-dagers samling om regelverk på barnehagefeltet. Målgruppen var private barnehageeiere og kommunen som barnehagemyndighet. Noen samlinger har Fylkesmannen selv tatt initiativ til, andre samlinger har kommunene arrangert og hvor Fylkesmannen har vært invitert. Fylkesmannen har brukt erfaringer fra klagesaksbehandling, tilsyn og generelle henvendelser for å prioritere hvilke temaer vi har hatt fokus på.

Tema for veiledning har blant annet vært kravene til saksbehandling og enkeltvedtak etter forvaltningsloven og opplæringsloven, kapittel 9a og kapittel 5 i opplæringsloven, barnehageloven og forskrift om likeverdig behandling. Vi har også veiledet skoleeiere og kommunene som barnehagemyndighet i Fylkesmannens metodehåndbok for tilsyn. I samarbeid med Elev- og lærlingeombudet i Oppland fylkeskommune har vi informert elevrådsstyrene om rettighetene etter kapittel 9a med særlig vekt på brukermedvirkning.

I 2014 er det også gjennomført veiledning direkte mot én kommune på bakgrunn av klagesaker fra denne kommunen. Vi fikk gode tilbakemeldinger på dette initiativet. Muligheten til å være helt konkret i forhold til saksbehandlingsfeil i den enkelte kommune gjør veiledninga særlig relevant og effektiv.

Til sammen ble det gjennomført 13 tilsyn på skole- og barnehageområdet i 2014. På barnehageområdet ble det ført tilsyn med seks kommuner. Tema for tilsynene har vært barnehagemyndighetens godkjenning av barnehager, tilsyn med barnehager og barns rett til barnehageplass. I tre av kommunene ble det varslet pålegg i foreløpig rapport, men ingen i endelig rapport. Det er gjennomført veiledning i etterkant av ett av tilsynene.

På opplæringsfeltet ble det ført tilsyn med en videregående skole og sju grunnskoler fordelt på fem kommuner. Temaene har vært elevenes utbytte av opplæringen (Felles nasjonalt tilsyn) (6 skoler), saksbehandlingsregler i forvaltningsloven (felles nasjonalt tilsyn, 4 skoler), elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø (to skoler) og gratisprinsippet (en skole). Det ble varslet pålegg i foreløpig rapport ved flere av skolene, men alle ble rettet før endelig rapport.

Når det ellers gjelder innholdet og resultatet av tilsynene, viser vi til vedlegg til årsrapporten og til særreportering om dette til Utdanningsdirektoratet.

Kvalitet i barnehage og skole

Fylkesmannen har utarbeidet en egen rapportering fra kommunene for å få bedre kunnskap om aktiviteter og tilstand i barnehagesektoren. Vi spør blant annet om oppfyllelse av rett til barnehageplass, tilsyn med barnehagene, kompetansestrategi og tilskuddsforvaltning. Denne informasjonen gir oss et godt grunnlag for eget tilsynsarbeid og for veiledning.

Fylkesmannen legger stor vekt på å ha god dialog med kommunene på barnehageområdet. Vi har hatt tre fagsamlinger for barnehagemyndighetene i løpet av året. Der deler vi erfaringer med hverandre og det blir informert om de ulike satsningene og strategiene i sektoren. Fylkesmannen har kompetanse på barnehagefeltet, og prioriterer dette arbeidet høyt. Vi får gode tilbakemeldinger fra kommunene på det arbeidet vi gjør.

Hovedsatsningen for barnehagesektoren i Oppland er fortsatt Barns trivsel - de voksnes ansvar, og alle våre aktiviteter henger sammen med denne satsingen. To hovedsatsinger for god kvalitet er; barns medvirkning og de voksnes relasjonskompetanse. Dette har både kommunene og vi prioritert i 2014. Vi har arrangert to kurs i Barnesamtaler og en erfaringskonferanse med målgruppe barnehagemyndighet, ordførere, politikere og rådmenn i alle våre kommuner. Tema var vårt arbeid og kommunenes erfaringer med "Barns trivsel", samt ny kunnskap på området. Fylkesmannen legger vekt på å holde seg og kommunene oppdatert på ny forskning og kunnskap på barnehagefeltet, dette også for å gi myndigheten inspirasjon i sitt arbeid med egne barnehager.

Når det gjelder rekruttering, har Fylkesmannen gitt midler til veiledning av nyutdanna barnehagelærere. Vi har formidlet kompetansemidler og midler til grunnskoloring av assistenter og til at de kan ta fagbrev. Det er gitt tilskudd til styrerutdanning og til videreutdanning i Barnehagepedagogikk. Vi arbeider aktivt med å få flere menn i barnehagen og å beholde det personalet som allerede er i barnehagen gjennom prosjektet "Lekeressurs i barnehagen" og gjennom veiledning av nytilsatte. Dette er langsiktige tiltak som vi forhåpentligvis ser virkning av på lengre sikt. Vi har i samarbeid med Likestillingssenteret og Østlandsforskning satt i gang et forskningsprosjekt på virkningen av Lekeressursprosjektet. Prosjektet har spredd seg til hele landet, så vi mener det er viktig å vurdere om det har noen virkning, og eventuelt hvilken effekt det har.

Fylkesmannen har fulgt opp kommunene når det gjelder retten til barnehageplass. Alle kommuner oppfylte retten.

Fylkesmannen er bekymret for kommunemyndighetens kompetanse på barnehagefeltet. Flere og flere kommuner omorganiserer med den konsekvens at barnehagefaglig kompetanse blir nedprioritert. En kommunalsjef får ansvar for mange områder, og når det ikke er stilt krav i loven om barnehagefaglig kompetanse blir den ikke prioritert. Mange sier at de ikke har tid og kunnskap til å prioritere barnehage slik de skulle ønske. Dette er bekymringsfullt. Det gir også Fylkesmannen en ekstra utfordring i forhold til lov, regelverk og kompetansebygging.

I 2014 har det også vært gjennomført møter med enkeltkommuner og med en region/tre kommuner. Hensikten med disse møtene har vært erfaringsspredning i forhold til arbeid med kvalitet både i skole og barnehage. Fylkesmannen har også hatt ett møte med en kommune på bakgrunn av klagesaker i den kommunen. Vi ønsker å videreutvikle denne måten å jobbe på slik at vår veiledning kan bli enda mer spisset i forhold til det som er utfordringene i den enkelte kommune.

Fylkesmannen har fulgt opp de mange nasjonale satsingene på opplæringsområdet. Det gjelder «Kompetanse for kvalitet. Strategi for etter- og videreutdanning 2012-2015», «Lærerløftet inkl. stipendordning for lærere», «Læringsmiljøprosjektet- målrettet mot mobbing», «Kompetanse for mangfold 2013-2017», «Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i ppt 2013-2018», «Ungdomstrinn i utvikling 2013-2017», «Bedre Læringsmiljø 2009-2014», «Veilederkorps», «Veiledning av nyutdannede barnehagelærere og lærere», «Handlingsplan for likestilling», «Lokalt arbeid med læreplaner» og «Prosjekt implementering av regelverket». Fylkesmannen har i tråd med oppdraget informert, rekruttert deltakere, tilrettelagt for erfaringsspredning, koordinert og deltatt i nettverk som bygger opp om disse prosjektene. Det er gjort en nærmere beskrivelse av dette i vedlegget under resultatområde 32.2.

Det har i inneværende studieår vært en formidabel økning i antallet søknader til videreutdanning for lærere. Dette som en følge av økt statlig satsing både når det gjelder studieplasser og finansiering. Det er gjennomført omfattende informasjons- og motivasjonsarbeid gjennom ulike kanaler. Spredning av deltakende kommuners positive erfaringer har nok også medvirket til denne økningen. Det er i inneværende studieår tre av fylkets 26 kommuner som ikke har lærere i videreutdanning innenfor "Kompetanse for kvalitet". 125 lærere deltar i videreutdanning innenfor dette systemet, mot 61 i 2013/2014.

For å bidra til koordinering og samarbeid om kompetanseutvikling har Fylkesmannen videreført arbeidet i strategisk gruppe for kompetanseutvikling, der KS, lærerorganisasjonene, høyskolene og representanter fra skoleeierne deltar. Dette koordineres med det regionale Gnist-samarbeidet.

Introloven

Fylkesmannen behandlet i 2014 ni klagesaker etter introduksjonsloven. Fem av klagerne fikk medhold eller at vedtaket ble opphevet. Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med kommunenes forvaltning av introduksjonsloven i to kommuner. Tema for tilsynet har vært om introduksjonsprogrammet som tilbys er helårlig og på fulltid. Dette er tema for felles nasjonalt tilsyn (FNT) i 2013 - 2015. Det ble avdekket lovbrudd. Endelig tilsynsrapport sendes ut i 2015.

Resultater og effekter

I tilknytning til felles nasjonalt tilsyn med skolene har Fylkesmannen i Oppland gjennomført fem veiledningsseminar i 2014 for kommunene. Målgruppa var skoleeiere, skoleledere og to til tre lærere fra hver skole. I veiledningen var bruk av egenkontrollskjema en sentral del. Vi tror at kommunene og skolene har hatt stor nytte av denne gjennomgangen, og at de har hatt anledning til å gjennomgå egen praksis før tilsynene, har ført til få/ingen pålegg. Det er Fylkesmannens erfaring at veiledningen har ført til endringer i arbeidet i de enkelte kommuner og skoler, og at både spredningseffekten og læringseffekten av veiledningen har vært god.

Det er god deltakelse på samlingene som Fylkesmannen arrangerer med engasjement og interesse for lov og regelverk. Tilbakemeldingene fra sektoren er gode og det etterspørres veiledning. Fylkesmannen har kompetanse og kapasitet til å prioritere veiledning på lov og regelverk. Fylkesmannen vurderer nytten som god. Vi ser blant annet gjennom klagesaksbehandlingen og tilsynene at kommunenes og skolenes saksbehandling blir bedre, og at fokuset på lovetterlevelsen er styrket. Terskelen er lav for å ta kontakt med Fylkesmannen for å be om veiledning på lov og regelverk.

Det er Fylkesmannens vurdering at skoleeier og barnehagemyndighet retter lovbrudd som avdekkes gjennom tilsyn. Det er vårt inntrykk at de bruker erfaringene og tilbakemeldingene fra tilsyn i sitt eget arbeid med sikring av regeletterlevelse og kvalitetsutvikling overfor skoler og barnehager. Kombinasjonen av veiledning i forkant av tilsynene og tilsynene ser ut for å være særlig effektivt.

Fylkesmannen har gjennomført oppdraget ihht. ”Kompetanse for kvalitet”. Midler til vikarutgifter og stipend ble fordelt til kommunene etter innmeldt behov ihht. retningslinjene gitt fra Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen har gjennomført oppdraget innenfor de ulike nasjonale satsingene på opplæringsområdet.

Grunnoplæringssektoren i Oppland viser stor interesse for å delta i satsingene. Det er Fylkesmannens vurdering at dette bl. a. kommer som en følge av vårt informasjons- og motivasjonsarbeid på disse områdene, og av erfaringsdeling mellom kommunene.

4. Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Fylkesmannen vil bidra til en tidlig, tydelig og samordnet plandialog i fylket. Formidling av nasjonal politikk og lovveiledning gjennomføres i samarbeid med øvrige regionale myndigheter. Viktige tiltak i 2014 var oppstart av revisjonsarbeid for nettstedet PlanOppland, gjennomgang av rutinene for Regionalt planforum og utarbeiding av «regionaliserte forventninger» i plankapitlet til Fylkesmannens kommunebilder.

Formålet med revisjon av nettstedet www.planoppland.no er å tilpasse nasjonale forventninger til vårt fylke og tilby en samhandling med kommunene som bidrar til tidlig avklaring av større eller konfliktfylte saker. Det siste ses nå i sammenheng med forsøksordningen for samordning av statlige innsigelser som starter i 2015. Etter en periode med mange plansamlinger ble 2014 et produksjonsår med mye veiledning av kommune i deres kommuneplanrevisjoner. I desember 2014 arrangerte Fylkesmannen og fylkeskommunen en felles fagdag om mineralforvaltning, med deltakelse fra kommuner, næring og flere statlige fagmyndigheter samt NGU. Det ble også gjennomført samling om folkehelse i samarbeid med fylkeskommunen.

I tillegg til veiledning i løpende saker har Fylkesmannen deltatt aktivt i regionale planprosesser for attraktive byer og tettsteder samt for Hadeland, der samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging er et sentralt tema. Regionale villreinplaner (Dovrefjell og Ottadalen) samt forvaltningsplan for Gudbrandsdalslågen har vært høyt prioritert, og på slutten av 2014 startet Fylkesmannen på vegne av fylkeskommunen opp utarbeiding av handlingsprogram til regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap. Fylkesmannen har også deltatt aktivt i ATP-prosjekter i Lillehammer, Fagernes og på Otta.

I 2014 uttalte Fylkesmannen seg til 359 plansaker, fordelt på 42 kommune(del)plan-, 311 reguleringsplan- og 6 andre plansaker. I 24 av planuttalelsene ble det fremmet en eller flere innsigelser, og det ble gjennomført 1 meklingsmøte. I løpet av året ble 1 innsigelsessak oversendt til departementet, 1 innsigelsesbefaring gjennomført og vi mottok 3 innsigelsesavgjørelser fra departementet. Fylkesmannen mottok i tillegg 295 søknader om dispensasjon fra kommune- og reguleringsplaner på høring og klaget på 1 dispensasjonsvedtak.

Viktige tema for arealplanleggingen i fylket har vært samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging og fortetting med kvalitet. Dette involverer alle Fylkesmannens fagområder fra ivaretagelse av blågrønn struktur og samfunnssikkerhet med overvannshåndtering, til effektiv arealutnytting for å sikre gode bomiljøer og unngå nedbygging av verdifulle arealer. I tillegg har det vært lagt ned mye arbeid i å ivareta Fylkesmannens fagområder i større vegprosjekter i fylket, som E6 gjennom Gudbrandsdalen, E16 i Valdres og Rv 4 i Lunner. Det har også vært utfordrende å tolke og konkretisere regional plan for Rondane inn i kommuneplan-revisjonene.

Som følge av økt fokus på samfunnssikkerhet i planleggingen generelt, og fortetting med kvalitet spesielt, har innsigelsestemaene endret seg noe. En vesentlig del av innsigelsene på miljøområdet er knyttet til mangelfull håndtering av støy, mens andelen innsigelser knyttet til samfunnssikkerhet er stabil men dreies fra manglende ROS-analyser til manglende sikring med arealformål og planbestemmelser. Andelen innsigelser knyttet til jordvern, barn og unge, folkehelse/universell utforming er som før.

Resultater og effekter

Et av målene med tydelig politikkformidling, tidlig plandialog og veiledning i plan- og bygningsloven er at nasjonale hensyn skal ivaretas i kommunale planer uten bruk av innsigelse. Etter at ny plandel ble iverksatt og de første nasjonale føringene kom, har Fylkesmannen og øvrige regionale planaktører drevet en svært aktiv formidling og veiledning. Av planstatistikken for perioden 2009 - 2014 framgår det at antall kommunale høringsaker er stabilt høyt, mens antall innsigelser i planuttalelsene har sunket fra opp mot 40 til 24 i 2013 og 2014. Andelen innsigelser til formelle feil og mangler har også gått ned. Utviklingen kan forklares med at nasjonal politikk og lovens virkemidler er tydeliggjort og forstått av kommunene, og at de mer reelle arealbrukskonfliktene gjenstår. Dette er i tilfelle i tråd med embetsoppdraget for planområdet.

5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Næringsutvikling og innovasjon

Fylkesmannen har gjennomført og deltatt i ulike tiltak innenfor landbruksbasert næringsutvikling, både for å utvikle tradisjonelt jord- og skogbruk, og for å fremme bygdenæringer. Arbeidet med næringsutvikling styres av Regionalt Bygdeutviklingsprogram for Oppland. Spesielt relevant her er Regionalt Næringsprogram for Oppland. Dette ble revidert i 2014 og gjort gjeldende til 2016 på linje med de øvrige delprogrammene (Regionalt miljøprogram - RMP, og Strategi for skog- og tresektoren i Hedmark og Oppland).

Sammen med hele det regionale partnerskapet har Fylkesmannen stilt seg bak satsingen på rekruttering og utdanning i landbruket (fylkeskommunens RULL-prosjekt) som ble videreført i 2014. Den såkalte voksenagronomutdanningen hadde også dette året stor søking. Siden oppstarten har hele 104 personer startet opp eller fullført voksenagronomen. - Fylkesmannen har også bidratt med BU-midler til videreføring av prosjektet – nå kalt RULL 2. Det dreier seg i stor grad om utvikling av en web-basert Kunnskapsportal som har ambisjon om å dekke hele Innlandet.

Samspill mellom landbrukets forskningsinstitutter, næringsliv og forvaltning

Landbruksforum i Oppland er sammensatt med formål om å styrke dette samspeillet. Representanter for det regionale partnerskapet, dvs. Fylkesmannen i Oppland, landbruksorganisasjonene, Innovasjon Norge, fylkeskommunen, kommunene og landbruksforskningen har plass i forumet. Dette har hatt to møter i 2014.

Satsing på økologisk landbruk

Målsetning om 15 % økologisk jordbruksproduksjon innen 2020 er implementert i regionalt bygdeutviklingsprogram for Oppland. Når det gjelder BU-midler til utviklings- og tilretteleggingstiltak i 2014, har Fylkesmannen avsatt ramme til økologiske utviklingstiltak og prioritert prosjekt både innen økologisk forbruk og produksjon.

Foregangsfylke for økologisk kornproduksjon har vært hovedsatsningen i 2014. Prosjektet er 4-årig og det ble ansatt egen prosjektleder som startet arbeidet i april.

Målet for foregangsfylke-prosjektet er å bidra til at mål om 15 % økologisk kornareal kan nåes i 2020 i Oppland/Innlandet/Norge. Videre skal en bidra til gode avlinger av bra kvalitet på økologiske kornarealer samt godt økonomisk resultat i økologisk kornproduksjon

Foregangsfylket er godt i gang med arbeidet. Det er etablert god kontakt med de andre foregangsfylkene, NLR-rådgivere, Norsk bonde- og småbrukarlag, Norges Bondelag, Debio og Oikos.

Er målsettingene realistiske? Kan de nås? Nye virkemidler? Burde kanskje mene noe om dette?

Regional matkultur og mat og helse rettet mot barn og unge

Det har vært gjennomført kurs for lokalmatbedrifter med vekstpotensial og gjennom utrednings- og tilretteleggingsmidlene er sju større og mindre lokalmatprosjekter støttet. Spesielt har den årlige Mataukfestivalen på Lillehammer etter hvert fått sterkt innslag av lokalmat og deltakelse fra lokale matprodusenter. Gjennom støtte til et prosjekt i regi av Oppland 4H er det arrangert matskoler med fokus på godt og sunt kosthold blant unge.

Interessen for og etterspørselen etter lokalmat er stadig økende, og alle de store kjedene har i dag et ønske/behov for å ha lokalmat i sitt sortiment. Som eksempel kan nevnes at Gudbrandsdalsmat har økt sin omsetning med ca. 32 % fra 2013 til 2014.

Reindrift

Den regionale reindriftsforvaltningen ble fra 1. januar 2014 for Oppland tillagt Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. For å løse oppgaver innen areal- og ressursforvaltning, har Fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Oppland inngått en avtale om saksgang og bruk av kompetanse. Arbeidsfordelingen som er fastsatt i avtalen ser ut til å fungere godt.

I Oppland er det utarbeidet en brosjyre som omtaler alle fire tamreinlaga i fylket. Her er det tatt med både oversikt over beiteområder, verdiskaping og sysselsetting.

Inn på tunet

Fylkesmannen i Oppland har laget Handlingsplan for Inn på tunet i Oppland for perioden 2015-2017. Her vektlegges informasjon fra Fylkesmannens avdelinger til kommunenes helse- og omsorgstjenester, skole- og oppvekstsektorer og landbruksforvaltninger om Inn på tunet som aktuelle tiltak. Her settes også konkrete mål for utvikling av nye Inn på tunet tiltak innen områder som er prioritert i den nasjonale handlingsplanen fra 2013 (tiltak for personer med demens, Grønt arbeid og skoleretta tjenester). Antall Inn på tunet tilbud i Oppland godkjent i Matmerks ordning kom i 2014 opp i 27.

Trevirke som bygningsmateriale og til produksjon av bioenergi

Fylkesmannen har bidratt med bygdeutviklingsmidler for 2013 og 2014 til oppbygging og drift av trekompetanse i Oppland - «Tredriver'n» - lokalisert til Landsbyen Næringshage på Dokka. Tredriver'n er pådriver for økt bruk av tre i bygg i Oppland.

Fylkesmannen deltar dessuten i arbeidsgruppen for økt bruk av trevirke til byggeformål i Lillehammerregionen. Kommunestyret i Lillehammer har i 2014 vedtatt følgende: «Bruk av tre i bygg og konstruksjoner skal behandles som tema i alle reguleringsplaner som omhandler byggeformål».

Fylkesmannen stimulerer gjennom tilskudd til maskinell ungskogpleie der ungskogpleie er forsømt. Virket blir grovkvistet med hogstmaskin og transportert til varmeproduksjon i fjernvarmeanlegg. Fylkesmannen hadde satt av kr 200.000 (eller kr 25 pr m3) som tilskudd til maskinell ungskogpleie i 2014.

Skog og klima

Fylkesmannen har bidratt til å forankre nye skogbehandlingsstandarder med tettere foryngelse for høyere skogproduksjon og dermed høyere CO₂-opptak. Fylkesmannen har ytt tilskudd til foryngelse og pleie av skog. Pleid skog gir økt andel sagtømmer for byggematerialer på bekostning av mer klimabelastende råstoff.

Gjennom å yte tilskudd til hogst på vanskelig tilgjengelige arealer har Fylkesmannen fremmet høy ressursutnyttelse. Fylkesmannen påser dessuten at kommunenes kontroll av foryngelsesplikten med ny skog i vekst fungerer.

Fylkesmannen har samordnet og stimulert med tilskudd til skogbruksplanlegging med forslag til bestandsvise behandlingstiltak, noe som erfaringsmessig gir økt og riktig skog- og tømmerproduksjon.

Helhetlig vannforvaltning.

Fylkesmannen har deltatt aktivt i arbeidet i de to store vannregionene i fylket, Vannregion Glomma og Vannregion Vestviken. Tilsvarende har vi nedlagt mye arbeid på deltagelse i de tre store vannområdene i fylket, Mjøsa, Randsfjorden og Valdres. Fylkesmannen og fylkeskommunen har hatt et tett samarbeid om arbeidet i vannområdene. I 2014 har medvirkning i arbeidet med vannområdenes tiltaksanalyse krevd betydelig arbeidsinnsats. Arbeidet med å koordinere og planlegge overvåking har vært sentralt. Innenfor en del sektorer er det vanskelig å få bidrag til overvåkingen i tråd med prinsippet om at forurenser skal betale, pga manglende hjemmelsgrunnlag for å gi pålegg. Tilgangen på statlige overvåkingsmidler er derfor viktig for å få til relevant overvåking i forhold til en del påvirkningstyper, bla landbruk og vassdragsinngrep uten konsesjon.

Den største utfordringen innen vassdragsforvaltningen i fylket er knyttet til Gudbrandsdalslågen med Otta og Mjøsa. Dette utgjør et stort sammenhengende vassdragsområde, og er det vassdraget som representerer de største miljøverdiene i fylket. Vassdraget er under stadig inngrepspress, noe som truer med å fragmentere og forringe vassdragets helhetsverdi. Særlig utfordrende nå er planer om flere store elvekraftverk i hovedvassdraget og etablering av ny E 6 gjennom Gudbrandsdalen.

Reparasjonstiltak etter flommene i 2011 og 2013 har medført store inngrep i sidevassdrag i Gudbrandsdalen. Flere utbedringstiltak, både i offentlig og privat regi har blitt, og blir iverksatt uten nødvendig behandling. Flommene har videre medført et betydelig press på å få gjennomført omfattende senkningstiltak i Gudbrandsdalslågen, noe som kan være i stor konflikt med de store verneverdiene i vassdraget. I regi av Oppland fylkeskommune er det nå igangsatt et treårig planarbeid for å utrede og planlegge tiltak for å redusere faren for framtidige flomskader. Planen lages som en regional plan og vil hete Forvaltningsplan for Gudbrandsdalslågen. Fylkesmannen deltar aktivt i arbeidet.

Klimautslipp og klimatilpasning

Klima er ett av fokusområdene i Fylkesmannen i Oppland sin strategi for 2014-2016. Fylkesmannen følger opp sitt klimaansvar gjennom formidling av statlige føringer på egne nettsider, innspill til kommunenes klima- og

energiplaner, og veiledning i løpende plansaksbehandling. Sammen med Oppland fylkeskommune og Statens vegvesen Region øst, har vi etablert et felles klimaprojekt, "Klimaspleis i Oppland". På denne måten ønsker vi å arbeide konstruktivt og rasjonelt med klimatiltak. Flere konkrete klimatiltak ble gjennomført i regi av Klimaspleis i 2014. Embetet har avsatt personellressurser til dette arbeidet. Arbeidet med klimatilpasning er også sentralt i vårt planarbeid, bl.a. BIS og ROS. Vi har også gjennomført evalueringer etter flommer i fylket, herunder skriftlige rapporter, og sett på aktuelle forbedringspunkter.

Skogvern

Under ordningen med frivillig vern av skog ble det i 2014 gjennomført verneprosesser med oppstartmelding, høring og tilråding til sentrale myndigheter for i alt 14 områder. Det ble vedtatt vern av 11 naturreservater i fylket hvorav fire gjaldt utvidelser av eksisterende naturreservater. Vernet i 2014 hadde et nytt verneomfang på ca. 17 km². I tillegg ligger det fem områder i Oppland til sluttbehandling i KLD. Disse er forventet vedtatt vernet i 2015. Det er i gang prosesser for frivillig vern av ytterligere ca. 15 områder, hvorav to dreier seg om oppfølging av handlingsplan for soppen storporet flammekjuka og to områder gjelder vern av områder innenfor Marka. Vern av skog på Statskog sin grunn (fem områder i fylket) er fortsatt ikke startet opp i påvente av sentrale avklaringer.

Rovviltforvaltning

Oppland/region 3 har nasjonalt fastsatte bestandsmål for jerv og gaupe, og vi har ligget tett på disse målene de siste årene. Nemnda har beholdt myndigheten på begge artene i 2014. Årlig forekomst av bjørn og ulv har tidvis gitt utfordringer i fylket. Særlig hyppigere skadesituasjoner av ulv har økt konfliktnivået i de to-tre siste årene. Det ble i regi av Miljødirektoratet iverksatt uttak av jerv (8 individer ved 3 hiuttak) og bjørn (2 individer) før beitesesongen. Fylkesmannen iverksatte også skadefelling på 2 ulv på våren 2014 der begge ble tatt ut. Tidlig uttak av rovvilt på vårsnø har gitt et merkbart lavere konfliktnivå i fylket i 2014 sammenlignet med 2013. Tidlig uttak av ulv på våren resulterte i at et genetisk verdifullt individ ble tatt ut i 2014.

Tapene av sau til rovvilt gikk betydelig ned i 2014. 310 sau ble påvist drept av fredet rovvilt i 2014 (561 i 2013). Omlag 3700 sau/lam ble i 2014 (5900 i 2013) erstattet som rovviltskade. Det er fortsatt et potensial for mer effektive, langsiktige forebyggende tiltak. Region 3 har tatt på seg samordningsoppdraget mellom regionene som deler ansvaret for den sørlige jervebestanden.

Fylkesmannen startet i 2014 opp et nytt prosjekt med mål å øke kompetansen og fokuset på mer effektiv lisensfelling av jerv. Fylkesmannen fikk gjennom ekstra fagmidler i 2014 styrket rovviltarbeidet/sekretariatet med nesten en engasjementstilling. Dette har gjort at vi kan arbeide mer proaktivt med rovviltproblematikken.

Det gjennomføres årlig regionvise møter med ulike interessegrupper i rovviltforvaltningen, spesielt med tanke på forbyggende tiltak mot rovviltskader på bufe og tamrein. Det ble en betydelig økt innsats når det gjelder tidlig sankning i områder med jerveskader i 2014. Tidlig sankning (brukt ca 900 000,-) har bidratt til lavere tap i kommunene Lesja, Skjåk, Lom, Vågå og Dovre. Fylkesmannen jobber aktivt for å styrke samhandlingen med andre statlige aktører på feltet, bl.a. Statens naturoppsyn, Mattilsynet, Miljødirektoratet og kommunene.

Tilsyn

Avfallsanlegg med deponier er fulgt opp gjennom årsrapporteringen og landsdekkende deponiaksjon i 2014. Andre avfallsmottak med tillatelser er fulgt opp ved tilsyn. Fylkesmannen har deltatt på to kontrollaksjoner i regi av Miljødirektoratet, som er knyttet til avfall og gjenvinning; deponiaksjonen (tre virksomheter) og tankrensaksjonen (en virksomhet). Fylkesmannen får fortsatt endel henvendelser og tips om ulovlig avfallshåndtering og ulovlig brenning. Slike henvendelser viderefremmes til aktuelle kommuner med informasjon om kommunens oppgaver og myndighet etter forurensningsloven.

Forvaltningsmodellen for nasjonalparker

Fylkesmannen prioriterer arbeidet med å følge opp den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparker høyt, både når det gjelder klassisk naturforvaltning og innen bruk/vern. Fylkesmannen i Oppland har opprettet en fagdirektørstilling for å bl.a. følge opp dette arbeidet, særlig ift. faglig kontakt og oppfølging av nasjonalparkforvalterne. Fylkesmannen i Oppland er arbeidsgiver for ti nasjonalparkforvaltere. De ti nasjonalparkforvalterne er fordelt på 4 forskjellige knutepunkter rundt omkring i Oppland og et i nabofylket. Fylkesmannen gyldighetsvurderer vedtak som er fattet i de store verneområdene løpende.

Fylkesmannen har gjennomført tre samlinger for nasjonalparkforvalterne med sikte på kompetanseheving, i tillegg til løpende dialog. Vi har også gjennomført en studietur i 2014 til Fulufjellet og Hamra nasjonalparker i Sverige for å lære om besøksforvaltning og merkevarebygging av nasjonalparker. I tillegg har Fylkesmannen

arrangert to dialog-samlinger med styrerepresentanter fra alle de seks nasjonalparkstyrene i Oppland. Fylkesmannen er av den oppfatning at vårt samarbeid med forvalterne om ovennevnte kompetansedeling, og samlinger med styrene, bidrar til kompetansebygging. For målsettingene innen verneområdeforvaltningen er det viktig med slik kompetansedeling både innen det naturfaglige, juridiske og besøksforvaltning og verdiskaping.

Resultater og effekter

Landbruksforum har blant annet vært arena for drøfting av satsingen på Fjellandbruket i Oppland. Ordningen med spesiell støtte til Fjellandbruket har omfattet 17 av fylkets 26 kommuner og har gitt en høynet bevissthet i næring og forvaltning omkring fjellregionenes utfordringer på landbruksområdet. Deler av tilskuddspotten ble forvaltet sammen med Hedmark og Trøndelagsfylkene, noe som medførte felles innsats for å løse utfordringer på tvers av disse fylkene. Eksempler her er prosjekter for å styrke storfekjøttproduksjonen og mandelpotetproduksjonen i fjellregionen.

Fylkesmannen er bekymret for lavere interesse for økologisk produksjon generelt. I 2014 var det ca. 27.200 daa areal med økologisk drift i Oppland - dette er nesten 1.900 daa mindre enn året før. Selv om det er liten interesse for å legge om til økologisk drift, er likevel flere interesserte i deler av økologisk driftsform/agronomi.

Vår medvirkning innen helhetlig vannforvaltning gir en vesentlig kvalitetsheving av arbeidet. Vi opplever imidlertid at det er problemer med manglende forankring av arbeidet hos mange kommuner og sektorer. Organiseringene av arbeidet med vannforskriften er tung og ressurskrevende, med både vannregioner og vannområder som nye nivåer i tillegg til eksisterende forvaltningsnivåer.

Areal- og transportplanleggingen er sentral for å oppnå gode klimaeffekter, og vi mener derfor det er viktig at vi arbeider aktivt i plansaker med dette. Det er behov for en enda tettere oppfølging av kommunenes klima- og energiplaner (særlig handlingsdelen) for å oppnå reduserte klimagassutslipp. I 2015 vil vi arbeide for at også kommunene følger opp tilsvarende tiltak som Klimaspleis igangsatte i 2014, for å øke effekten av disse tiltakene.

Gjennom ordningen med frivillig vern av skog, tas naturmangfoldet vare på uten konflikter.

Fylkesmannens oppfølging på området gjennom tilsyn og revisjoner har ført til bedret oversikt over virksomhetenes aktiviteter. Det er avdekt at avfallsvirksomheter har igangsatt aktivitet som ikke er omfattet av gjeldende tillatelse. Effekten av dette mener vi vil føre til høyere gjenvinningsgrad for visse avfallsfraksjoner og økt bevissthet hos virksomhetene.

6. Samfunnssikkerhet og beredskap

Hendelser i 2014

Det var i begynnelsen av juni varslet flom i Gudbrandsdalslågen. Flommen ble mindre enn varslet, og det ble ikke nødvendig å evakuere som en følge av flommen. Det ble imidlertid skader på infrastruktur og jordbruksarealer. Ringeby kommune bygde flomvoll på E6 i samarbeid med Vegvesenet. Det ble avholdt ett møte i fylkesberedskapsrådet i forkant av flommen basert på varsling fra NVE.

Forberedelsene til flommen ble evaluert og det ble skrevet rapport. I denne rapporten ble også status etter flommen i 2013 vurdert. Etter flommen i 2013 pekte vi på 27 forbedringspunkter, flere av disse er fulgt opp, men flere mangler. Rapporten er sendt til alle departementer og direktorater som vi mente har ett ansvar for oppfølging.

Det var i tillegg to hendelser i Oppland i 2014. Det var ett svært intenst nedbør som skapte store ødeleggelse i Lillehammer og Øyer kommuner i juli. I juli var det også en skogbrann i Sel kommune som varte i ca en uke. Begge disse hendelsene var lokale, og selv om ødeleggelsene var til dels alvorlige var det ikke behov for samordning fra Fylkesmannen. Ingen ble skadd eller mistet livet som følge av hendelsene.

Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap – FylkesROS

Det er i samarbeid med Oppland fylkeskommune utarbeidet Regionplan for samfunnssikkerhet og beredskap 2014–2017. Denne fungerer også som risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS), og danner grunnlaget for oversikt over risiko og sårbarhet i fylket. Regionplanen er vedtatt i fylkestinget. I tillegg får Fylkesmannen oversendt ROS fra kommunene og statlige etater. Sammen med tilsyn, øvelser og møter med kommunene og etatene i fylket, danner dette til sammen en helhetlig oversikt over risiko og sårbarhet. I arbeidet med FylkesROS har vi knyttet til oss kompetanse- og forskningsmiljøer som NorSIS, Høgskolen i Gjøvik, Telenor og Cyberforsvaret.

Samfunnssikkerhet i plan og klimatilpassing

Innen samfunnssikkerhet og beredskap ble det gitt innsigelse til 8 av planene som ble gjennomgått. Ingen gikk til mekling.

Klimatilpassing poengteres i alle møter og seminarer, og Fylkesmannen har anbefalt at klimautfordringer innarbeides i risiko- og sårbarhetsanalyser både kommunalt og statlig. Fylkesmannen har et særlig blikk på klimatilpassing og overvannshåndtering når kommunale planer gjennomgås. Det er vår mening at plan- og bygningsloven er det viktigste verktøyet for å hindre klimarelaterte skader i fremtiden.

Tilsyn og øvelser

I løpet av 2014 ble det gjennomført tre tilsyn med kommuner innen samfunnssikkerhet og beredskap. Alle kommuner i Oppland har overordnede ROS-analyser og beredskapsplaner. Noen kommuner har ROS som er eldre enn fire år.

Vi får tilbakemeldinger på at kommunene lærer av tilsynene, og at fokuset på samfunnssikkerhet øker som et resultat av tilsynsaktiviteten.

Det ble i løpet av perioden avholdt seks kommunale beredskapsøvelser. Fylkesmannen påser at scenarier som velges for kommunale øvelser også har et helseperspektiv for å øve kommunens beredskapsplaner innen helse. Vannverk og vannforsyning er regelmessig belyst innen øvelser i kommunene. Kommunene velger i samarbeid med Fylkesmannen øvingsscenario fra egen ROS.

Fylkesmannen har i løpet av 2014 gjennomført en skrivebordsøvelse i Fylkesberedskapsrådet i regi av DSB.

Oppfølging og dialog

Fylkesmannen startet i 2010 prosessen med å innføre nytt krisestøtteverktøy (CIM) i kommunene og hos Fylkesmannen. Dette arbeidet ble videreført i 2014. Fortsatt gjenstår en del arbeid med å beherske CIM.

Det er også arrangert to møter med de beredskapsansvarlige i kommunene. Samordnings- og beredskapsstaben har også deltatt på flere planleggingsmøter for planlegging av øvelser, utvikling av ROS og arealplaner.

Resultater og effekter

Vi ser at vårt fokus på samfunnssikkerhet i plan gir gevinst. Gjennom plandialogen og innsigelsesinstituttet er vi i stand til å påpeke svakheter med planer, slik at ikke eventuelle konsekvenser av naturbaserte hendelser blir større enn nødvendig. Flom og ras er årlige hendelser i Oppland, og det er avgjørende hvor og hvordan det bygges. Fylkesmannens merknader og innsigelser innen beredskap blir uten unntak fulgt opp av kommunene, og det er liten konflikt om krav til samfunnssikkerhet i planleggingen.

Vi har fått tilbakemelding på at øvelser gir høy effekt. Etter flommene i 2011 og 2013 ble Fylkesmannens øvelser trukket fram spesielt som positive, og at de hadde hjulpet kommunene til å bli gode i krisehåndtering og til å håndtere hendelsen. Vi observerer også at kommunenes kompetanse innen samfunnssikkerhet og beredskap har bedret seg markant etter 2011. Vi mener dette skyldes en økt risikoerkjennelse som et resultat av regionale og nasjonale hendelser, samt samfunnets og Fylkesmannens fokus på området de senere år.

Fylkesmannen har fokus på at kommunene skal lære av tilsynene. Vi vektlegger derfor gode oppstartsmøter og rapporter. Vi får gode tilbakemeldinger på vår tilnærming til tilsyn.

Alle kommuner i Oppland har både overordnet ROS-analyse og beredskapsplan. De aller fleste er oppdatert iht lovens krav, men enkelte er for gamle eller har vesentlige mangler. Vi ser at status bedrer seg fra år til år, og vi mener at noe av dette kan tilskrives Fylkesmannen systematiske oppfølging over flere år.

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Klima- og miljødepartementet	kr 15 095 083,05	kr 3 623 767,98
Landbruks- og matdepartementet	kr 13 479 117,41	kr 80 982,36
Kunnskapsdepartementet	kr 6 877 422,59	kr 3 870 080,11
Barn-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 2 937 961,31	kr 547 673,80
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 2 325 858,76	kr 4 739 384,21
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 36 743 817,76	kr 32 894,46
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 1 486 936,91	kr 875 867,27
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 8 960 536,09	kr 1 380 967,96
Andre	kr 354 275,76	kr 198 141,55

Sum:

kr 88 261 009,00 kr 15 349 759,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging:

Embetet har en god forankret og omforent virksomhetsplanlegging og tar utgangspunkt i samme "mal og ramme" for virksomhetsplan (VP) hvor fokusområder, prioriteringer og risikovurderinger legges frem for ledelsen. Det vurderes at planlegging, styring og oppfølging av oppgaveløsning fungerer godt, er forutsigbart og er godt forankret hos alle ansatte.

Økonomistyring og planlegging følger et fastlagt årshjul. Årshjulet tar opp i seg både budsjettstyring gjennom året og rullering av fireårig økonomiplan. Årshjulet skisserer roller, ansvar og frister og bidrar til internkontroll på området. Det er utarbeidet budsjettstyringsprinsipper som beskriver hvilke fullmakter som tilligger de ulike rollene, og som også bidrar til internkontroll på området. Det utføres også internrevisjoner av utvalgte tilskuddsordninger årlig. Det utarbeides ulike styringsrapporter fra Agresso som bidrar i regnskapsoppfølging osv. gjennom året. Avdelingsledelsene har også selv adgang til Agresso og kan selv tilpasse egne styringsrapporter for oppfølging av prosjekter osv. Det vurderes at embetet har tilfredsstillende økonomistyring og kontroll jf. økonomireglementet. De siste års regnskapsrevisjoner fra Riksrevisjonen bekrefter dette.

Embetet har et avviksmeldesystem. Dette gjelder melding av alle avvik på rutiner, enten det er iht. oppgaveløsning, sikkerhet, personopplysningshåndtering, m.v. I 2014 er det meldt få avvik, avvikene som er meldt har bl.a. annet handlet om brudd på sikkerhetsinstruks med hensyn til kontrollert inngang og feilsendinger av utgående post m.v. Det er et kontinuerlig behov for å gjøre avviksmeldesystemet bedre kjent og tatt i bruk, særlig med hensyn til fagoppgaver.

Embetet har et skybasert internkontrollsystem hvor alle avtaler med eksterne og eiendeler føres inn som databasekatalog. Systemet House of Control bidrar til oversikter over eiendeler og gjeldende avtaler, melder fra om frister, generer oversikter, rapporter osv.

Fylkesmannen innførte i 2012 en risikostyringspolicy. Denne ble oppdatert i 2013 og 2014. Policyen slår fast hvordan risiko for å ikke nå fastsatte oppgaver og målsetninger skal håndteres i embetet. Oppgaver og mål i tildelingsbrev vurderes ift vesentlighet. Denne vurderingen gir 8 – 12 viktige oppgaver for hver avdeling/stab. Disse oppgavene risikovurderes, sammen med blant annet risiko for mislighold og informasjonssikkerhet. De aller fleste oppgavene har lav til middels risiko. Risikostyring er behandlet i ledermøte to ganger i 2014, og områder med høy risiko har blitt håndtert.

Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanningsfaktoren i embetet er 125,7 faste årsverk, det er ved utgangen av 2014 registrert 150 lønsmottakere ved embetet. Det ble gjort nedskalering av faste årsverk i 2013, da ble det tatt ned 6 faste årsverk. I 2014 har slik nedskalering ikke vært gjort, men er planlagt igjen fra 2015. Nedskalering vurderes ved oppståtte vakanser og effektueres ved omdisponering av oppgaver. Bakgrunnen til dette er langsiktig framskriving av økonomi og konkret avsetning til økning av lønnsnivået i embetet for å være konkurransedyktig ved rekruttering og for å beholde erfare kompetanse i embetet.

Vi har i dag kompetanse til å løse de oppgaver vi skal, men har særskilte utfordringer knyttet til rekruttering av personer med bakgrunn og kompetanse innen planområdet, leger og erfarne jurister. Vi ser også behovet for å få ansatte med god samfunnskunnskap- og forståelse.

Prosjekter og tiltak knyttet til embetets systemer:

2014 har vært et hovedår i embetets treårig plan for implementering av LEAN-metoder og verktøy i oppgaveløsningen. Mål for 2014 var at alle avdelinger innen utgangen av året skulle være i gang. Avdelingene står noe ulikt i fremdrift og på hvilket nivå man har implementert metoder og verktøy, men alle avdelingene er igang og har implementert LEAN-metodikk mot flere ulike arbeidsprosesser og oppgaver. Hovedformålet med prosjektet er bedre ressursutnyttelse, kontinuerlig forbedring og avdekking og eliminering av tidstyver i virksomheten.

Andre forhold:

Medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i 2014 viser forbedret score på områder det ble arbeidet med konkret oppfølging fra 2012. Dette var bl.a. lønns- og arbeidsvilkår, internkommunikasjon og nestledernes funksjon. Etter gjennomgang av resultater fra Medarbeiderundersøkelsen 2014 er det besluttet å jobbe med overordnede tiltak knyttet til etikk, forbedring av medarbeidersamtale som styringsverktøy og lederutvikling.

V - Vurdering av framtidsutsikter

Ressurser og økonomi

Fylkesmannen vurderer sin evne til å nå fastsatte mål som god, både på midlere og lengre sikt. Dette forutsetter at det i fremtiden opprettholdes en balanse mellom ressurstilgang og oppgaveportefølje.

Kompetanse, rekruttere og beholde

Fylkesmannen er en kompetansebedrift der de ansatte er organisasjonen kapital. Å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft er en kritisk suksessfaktor for Fylkesmannens måloppnåelse. Imidlertid ser vi at det er en utfordring å få dette til. Spesielt er det utfordrende å rekruttere erfarne jurister og personer med plankompetanse. Dette kan skyldes flere forhold, blant annet lønn. En lokalisering utenfor de større byene kan også ha betydning. Det er en generell trend i samfunnet at befolkningen, særlig høy-kompetent arbeidskraft, trekker mot storbyene. Mangel på kompetent arbeidskraft vil ha stor innvirkning på Fylkesmannens evne til å nå målene, og det må jobbes langsiktig med kompetanseheving og rekruttering. Vår evne til å bruke lønn som et rekrutteringsverktøy avhenger av lokale avsetninger sentralt og muligheter for egne avsetninger.

Kompetanse i kommunene og kommunereform

Fylkesmannen har en veileder og pådriveroppgave overfor kommunene. Kompetansen i kommunene har innvirkning på Fylkesmannens måloppnåelse. En god kompetanse og et robust fagmiljø i kommunene vil bidra til at Fylkesmannen veiledning har større effekt på kommunenes evne til å levere kvalitativt gode tjenester. I en situasjon hvor kompetansen er mangelfull vil Fylkesmannen ofte måtte bistå kommunene med grunnleggende veiledning, noe som reduserer effekten av tiltakene. En av målsetningene med kommunereformen er å sørge for mer kompetente og robuste fagmiljøer i kommunene for å øke kvaliteten på tjenestene. Vi anser at om målene for kommunereformen nås, vil også Fylkesmannens veiledning overfor kommunene få et kvalitetsløft.

Bruk av digitale tjenester

Samfunnet har blitt digitalt, og flere og flere av offentlige tjenester håndteres over nett. Digitalt førstevalg ble lansert av regjeringen for noen år tilbake. Det er fortsatt en vei å gå før dette er realisert. Mye av Fylkesmannens kommunikasjon med innbyggere og kommuner foregår på papir. Det ville øke Fylkesmannens effektivitet om flere av Fylkesmannens tjenester ble fulldigitalisert, spesielt vår kommunikasjon med kommunene, og førstelinjetjenester som vergemål og fri rettshjelp. Videre er en del av de datasystemer som Fylkesmannen er pålagt å bruke i sin saksbehandling til hinder for økt effektivitet.

Utfordringer innen samfunnssikkerhet og miljø

Siden 2011 har vi sett to store flommer og en rekke ras og flomskred i mindre vassdrag. Dette skyldes i hovedsak mer – og mer intenst – nedbør. Det endrede klimaet vil mest sannsynlig skape store utfordringer også i framtiden. Det er derfor viktig at Fylkesmannen bidrar både til forebygging (klimatilpasning) og håndtering. Forebygging må gjøres gjennom tiltak for utslippsreduksjoner, arealplanlegging og beredskapsforberedelser. Håndtering gjøres best gjennom å gjøre kommunene gode i samfunnssikkerhet og beredskap, samt styrke fylkesmannens samordning før, under og etter en hendelse. Fylkesmannens arbeid på disse områdene bør styrkes for å møte fremtidens utfordringer.

Den fragmenterte staten

Det er en utfordring for Fylkesmannens samordning at de enkelte regionale statsetater har forskjellige administrative grenser. Vi mener det vil bedre Fylkesmannens samordning om de administrative grensene for de regionale statsetatene sammenfaller i størst mulig grad.

VI - Årsregnskap

VI Årsregnskap – Fylkesmannen i Oppland

Ledelseskomentarer

Formål

Fylkesmannen i Oppland er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Embetet er et ordinært statlig forvaltningsorgan og fører regnskapet i henhold til kontantprinsippet. I tillegg til ordinær tildeling fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet mottar Fylkesmannen i Oppland en rekke belastningsfullmakter fra ulike fagdepartement og direktorater. Dette er midler som brukes til ulike prosjektrelaterte tiltak.

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og har ansvaret for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen i Oppland. Fylkesmannen er bindeleddet mellom kommunene og sentrale myndigheter og er og regional statlig samordnede myndighet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra til Kommunal- og moderniseringsdepartementet i virksomhets- og økonominstruks for Fylkesmannen. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av våre disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

I 2014 har Fylkesmannen i Oppland samlet disponert kr. 243 662 803 på utgiftssiden. På inntektssiden har vi mottatt kr. 22 842 976 jf. bevilgningsrapport. Note A viser tildeling fra KMD og overførte midler fra 2013.

Driftsregnskapet for kapittel 0525 post 01 viser totale utgifter på 92 060 903 som gir et mindreforbruk på 2 943 622 kr. Mindreforbruket har i hovedsak sammenheng med økte inntekter som følge av økning i sykefraværet uten å ta inn personalressurser og inntektsføring av prosjektmidler som skal tilbakeføres til prosjekt i 2015.

Artskontorrapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer, eksklusiv utbetalinger av tilskudd, summerte seg til kr 128 745 252. Av dette var utbetalinger til lønn og sosiale utgifter kr 89 598 805 mot kr 79 216 553 i 2013. Økningen på kr. 10 382 252 skyldes dels helårsvirkning av vergemålsansatte, kompensasjon for lønnsoppgjøret og økning i antall årsverk, herunder flere nye stillinger for nasjonalparkforvaltere. Oppland er et stort nasjonalparkrike og har 10 stillinger for nasjonalparkforvaltere.

Det bemerkes at den tydelige økningen i sykepengerefusjoner jf. note 2 i hovedsak skyldes langtids-sykefravær av ansatt i lederstilling. Fylkesmannen i Oppland har lavt sykefravær, jf. årsrapporten.

Iht. investeringskostnader og andre driftsrelaterte utgifter jf. note 3 og 4 ses det noe økning i poster for bl.a. eiendeler, og inventar m. v. Det ses også økning i anskaffelser av utstyr og vedlikehold av

lokaler. Fylkesmannen i Oppland skal i juni 2015 flytte til nye lokaler, og overstående er i hovedsak knyttet til forberedelser til flytting til nye lokaler, samt utgifter for vedlikehold og tilbake stillelse av nåværende lokaler.

Forvaltning og utbetaling av tilskudd skjer i henhold til Økonomireglementet i staten. Fylkesmannen forvalter mange ulike tilskudd og hovedtyngden er tilskudd til kommunene. Som det går frem av note 6 så utgjør tilskudd til kommuner og fylkeskommuner hele 85 614 413 kroner av totalbeløpet på 102 911 891 kroner.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Fylkesmannen i Oppland. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2015.

Lillehammer, 12. mars 2015

Christl Kvam

(sign)

Fylkesmannen i Oppland

Prinsippnote til årsregnskapet for Fylkesmannen i Oppland

Årsregnskap for Fylkesmannen i Oppland er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av KMD av 27.06. 2014 og brev av 02.10. 2014 fra KMD

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Fylkesmannen har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises også i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt til oppstillingen.

Note 7 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 3 201412							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 20x4	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene-driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	91 687 000	92 060 903	-373 903
0525	Fylkesmannsembetene - spes.driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	0	8 697 925	-8 697 925
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		694 000	693 749	
0225	Tiltak i grunnopplæringen - særskilte driftsut	21	Spesielle driftsutgifter		3 395 000	3 394 997	
0225	Tilskudd til oppl. Av barn og unge i statl. As	64	Diverse		8 908 000	8 907 282	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		1 733 000	1 700 996	
0226	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		7 325 830	7 204 630	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutda	22	Diverse		15 590 780	15 486 061	
0231	Utviklingstiltak barnehage	21	Spesielle driftsutgifter		5 561 000	5 534 938	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd	Åpen fullmakt		1 155 277	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		6 199 373	6 198 605	
0469	Vergemålsordningen - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	Åpen fullmakt		2 216 676	
0470	Fri sakførsel	70	Tilskudd	Åpen fullmakt		225 317	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd	Åpen fullmakt		5 942 593	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spesielle drif	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	300 000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosil inklud	21	Spesielle driftsutgifter		2 005 080	1 993 848	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		4 323 794	3 253 202	
0718	Rusmiddelforebygging - sps. Driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		560 000	201 069	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		25 000	25 000	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilt	01	Driftsutgifter	Åpen fullmakt		1 111 463	
0734	Tvungent psykisk helsevern	70	Tilskudd	Åpen fullmakt		321 816	
0761	Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedir	21	Spesielle driftsutgifter		680 700	679 962	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		6 977 300	6 930 900	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetj	60	Diverse		1 530 000	1 528 000	
0762	Forebygging av uønsket svangersk og abort	73	Tilskudd		325 000	325 000	
0763	Rustiltak - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		394 500	402 641	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		11 871 954	12 296 908	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		3 295 109	3 299 552	
0783	Personell - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		760 000	724 292	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - sps drift	21	Spesielle driftsutgifter		1 335 198	1 257 476	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		20 141 543	20 141 543	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		230 000	230 001	
1400	Miljøverndep - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		250 000	237 419	
1410	Miljøovervåking og miljødata	21	Spesielle driftsutgifter		1 415 000	1 089 608	
1420	Miljødir - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		537 852	537 852	
1420	Miljødir - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		7 367 000	6 039 019	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		945 000	924 288	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		3 410 000	3 408 739	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovdyr	72	Tilskudd		13 500 000	10 302 215	
1420	Forebyggende og konfliktdepende tiltak	73	Tilskudd		4 900 000	4 928 854	
1420	Verdensarv,kulturl., verdiskapning	81	Diverse		25 000	23 261	
1420	Komp. Ved flytting av oppdrettsanlegg	82	Diverse		744 000	729 147	
1425	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter		500 000	507 578	
1425	Tilskot til viltføremål	71	Tilskudd		492 200	492 201	
Sum utgiftsfort					229 935 213	243 662 803	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 20x4	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter			8 688 134	8 688 134
3525	Ymse inntekter	2	Ymse			296 599	296 599
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak			48 883	48 883
3525	Refusjon av fødsel- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger			845 408	845 408
3525	Refusjon lærlinger	17	Refusjon av lærlinger			56 772	56 772
3525	Refusjon av sykepenges	18	Refusjon av sykepenges			2 069 863	2 069 863
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse			173 805	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			10 663 512	
Sum inntektsfort					0	22 842 976	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						220 819 827	
Kapitalkontoer							
60054001	Norges Bank KK /innbetalinger					13 758 068	
60054002	Norges Bank KK/utbetalinger					-233 278 424	
715205	Endring i mellomværende med statskassen					-1 299 471	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				20x4	20x3	Endring
6260	Aksjer				0	0	0
715205	Mellomværende med statskassen				-5 572 648	-4 273 177	-1 299 471

Viksomhet: AA Fylkesmannen i Oppland

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525 01	3 964 000	87 723 000	91 687 000
0525 21	0	0	0
			0
			0

[Sett inn navn på virksomheten og regnskapsår]

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hit avgitte belønningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belønningsfullmakter	Standard refusjoner på inntektspostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
52 501	"kan overføres"	373 903		2 943 622	3 020 926	296 599			6 261 147	4 386 150	2 943 622
52 521	"kan rykkes under post 01"	-8697926		-8 697 926		8 688 134			0 -9 792	[5% av årets tildeeling i note A] [5% av årets tildeeling i note A] [Sum årets og fjorårets tildeeling] og fjorårets tildeeling	-9 792

*Maksimale beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se det årlige rundskrivet R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Det fremgår en differanse mellom utgiftsført beløp på 0525 21 og inntektsført beløp på 3525 01 på kr 9 792. vi ber om inntektfullmakt på dette beløpet i 2015.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	201412	201312
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	3 779 250	2 500 675
Salgs- og leieinnbetalinger	1	5 215 274	3 347 646
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
Sum innbetalinger		8 994 525	5 848 321
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	89 598 805	79 216 553
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 020 926	-2 027 420
Utbetalt til investeringer	3	2 666 791	2 143 140
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	48 494 528	44 829 075
Utbetaling av finansutgifter	4	578	0
Sum utbetalinger		137 739 777	124 161 347
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		128 745 252	118 313 027
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	5	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	102 911 891	81 720 528
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre		102 911 891	81 720 528
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		10 663 512	9 511 383
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)		173 805	206 226
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		10 837 317	9 717 609
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		220 819 827	190 315 946
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld			
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	-91 952	-117 035
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-3 967 706	-3 574 285
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-8 875	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-1 504 115	-581 857
Sum mellomværende med statskassen		-5 572 648	-4 273 177

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201412	201312
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	3 779 250	2 390 675
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	0	110 000
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	3 779 250	2 500 675
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra salg av oppdrag, avgiftfri	528 712	548 890
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	4 686 562	2 798 756
Sum salgs- og leieinnbetalinger	5 215 274	2 798 756
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	8 994 525	5 299 431

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201412	201312
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	71 893 588	63 617 687
Arbeidsgiveravgift	10 663 512	9 511 383
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	7 041 705	6 087 484
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	89 598 805	79 216 553
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	3 020 926	2 027 420
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 020 926	2 027 420
Antall årsverk:	126	119

Kommentar:

Andre ytelser gjelder i hovedsak utbetalinger til sensorer, nemnder, styre, råd og utvalg og ikke egne ansatte.

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201412	201312
Immaterielle eiendeler og lignende	182 252	5 447
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 483 564	2 124 860
Andre utgiftsførte investeringer (*)	975	12 833
Sum utbetalt til investeringer	2 666 791	2 143 140
<i>(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201412	201312
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	7 222 824	6 998 073
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	36 793	18 700
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	2 279 949	2 212 491
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	306 940	512 836
Mindre utstysanskaffelser	974 869	535 133
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 244 460	1 070 777
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	22 288 108	21 402 887
Reiser og diett	2 406 747	1 805 259
Øvrige driftsutgifter (*)	11 733 839	10 272 919
Sum andre utbetalinger til drift	48 494 528	44 829 075
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	578	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	578	0

Kommentar: Hovedtyngden av tjenestekjøp gjelder utbetalinger vergemål, fri rettshjelp, verneområder mm

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201412	201312
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201412	201312
Tilskudd til kommuner	0	59 629 085
Tilskudd til fylkeskommuner	0	409 550
Tilskudd til kommuner	82 890 780	0
Tilskudd til fylkeskommuner	2 723 633	0
Tilskudd til private	11 926 201	14 559 145
Tilskudd til organisasjoner	2 542 277	4 412 748
Tilskudd til statsforvaltningen	2 829 000	2 710 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	102 911 891	81 720 528

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201412	201412	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	67 210	0	67 210
Andre fordringer	-91 952	-91 952	0
Kasse og bank	0	0	0
Sum	-24 742	-91 952	67 210
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-14 744	0	-14 744
Skyldig skattetrekk	-3 967 706	-3 967 706	0
Skyldige offentlige avgifter	-8 875	-8 875	0
Annen kortsiktig gjeld	-1 504 115	-1 504 115	0
Sum	-5 495 439	-5 480 696	-14 744
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-5 520 182	-5 572 648	52 466

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 31.12.2014								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

VI Årsregnskap – Fylkesmannen i Oppland

Ledelseskomentarer

Formål

Fylkesmannen i Oppland er underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Embetet er et ordinært statlig forvaltningsorgan og fører regnskapet i henhold til kontantprinsippet. I tillegg til ordinær tildeling fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet mottar Fylkesmannen i Oppland en rekke belastningsfullmakter fra ulike fagdepartement og direktorater. Dette er midler som brukes til ulike prosjekterrelaterte tiltak.

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og har ansvaret for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen i Oppland. Fylkesmannen er bindeleddet mellom kommunene og sentrale myndigheter og er og regional statlig samordnede myndighet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra til Kommunal- og moderniseringsdepartementet i virksomhets- og økonominstruks for Fylkesmannen. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av våre disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

I 2014 har Fylkesmannen i Oppland samlet disponert kr. 243 662 803 på utgiftssiden. På inntektssiden har vi mottatt kr. 22 842 976 jf. bevilgningsrapport. Note A viser tildeling fra KMD og overførte midler fra 2013.

Driftsregnskapet for kapittel 0525 post 01 viser totale utgifter på 92 060 903 som gir et mindreforbruk på 2 943 622 kr. Mindreforbruket har i hovedsak sammenheng med økte inntekter som følge av økning i sykefraværet uten å ta inn personalressurser og inntektsføring av prosjektmidler som skal tilbakeføres til prosjekt i 2015.

Artskontorrapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift og investeringer, eksklusiv utbetalinger av tilskudd, summerte seg til kr 128 745 252. Av dette var utbetalinger til lønn og sosiale utgifter kr 89 598 805 mot kr 79 216 553 i 2013. Økningen på kr. 10 382 252 skyldes dels helårvirkning av vergemålsansatte, kompensasjon for lønnsoppgjøret og økning i antall årsverk, herunder flere nye stillinger for nasjonalparkforvaltere. Oppland er et stort nasjonalparkrike og har 10 stillinger for nasjonalparkforvaltere.

Det bemerkes at den tydelige økningen i sykepengerefusjoner jf. note 2 i hovedsak skyldes langtids-sykefravær av ansatt i lederstilling. Fylkesmannen i Oppland har lavt sykefravær, jf. årsrapporten.

Iht. investeringskostnader og andre driftsrelaterte utgifter jf. note 3 og 4 ses det noe økning i poster for bl.a. eiendeler, og inventar m. v. Det ses også økning i anskaffelser av utstyr og vedlikehold av

lokaler. Fylkesmannen i Oppland skal i juni 2015 flytte til nye lokaler, og overstående er i hovedsak knyttet til forberedelser til flytting til nye lokaler, samt utgifter for vedlikehold og tilbake stillelse av nåværende lokaler.

Forvaltning og utbetaling av tilskudd skjer i henhold til Økonomireglementet i staten. Fylkesmannen forvalter mange ulike tilskudd og hovedtyngden er tilskudd til kommunene. Som det går frem av note 6 så utgjør tilskudd til kommuner og fylkeskommuner hele 85 614 413 kroner av totalbeløpet på 102 911 891 kroner.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Fylkesmannen i Oppland. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2015.

Lillehammer, 12. mars 2015

Christl Kvam

(sign)

Fylkesmannen i Oppland

Prinsippnote til årsregnskapet for Fylkesmannen i Oppland

Årsregnskap for Fylkesmannen i Oppland er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av KMD av 27.06. 2014 og brev av 02.10. 2014 fra KMD

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Fylkesmannen har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises også i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt til oppstillingen.

Note 7 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 3 201412							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 20x4	Merutgift (-) og mindregift
0525	Fylkesmannsembetene-driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	91 687 000	92 060 903	-373 903
0525	Fylkesmannsembetene - spes.driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	0	8 697 925	-8 697 925
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		694 000	693 749	
0225	Tiltak i grunnopplæringen - særskilte driftsut	21	Spesielle driftsutgifter		3 395 000	3 394 997	
0225	Tilskudd til oppl. Av barn og unge i statl. As	64	Diverse		8 908 000	8 907 282	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		1 733 000	1 700 996	
0226	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		7 325 830	7 204 630	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutda	22	Diverse		15 590 780	15 486 061	
0231	Utviklings tiltak barnehage	21	Spesielle driftsutgifter		5 561 000	5 534 938	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd	Åpen fullmakt		1 155 277	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		6 199 373	6 198 605	
0469	Vergemålsordningen - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	Åpen fullmakt		2 216 676	
0470	Fri sakførsel	70	Tilskudd	Åpen fullmakt		225 317	
0470	Fritt rettsråd	71	Tilskudd	Åpen fullmakt		5 942 593	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spesielle drif	21	Spesielle driftsutgifter		300 000	300 000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosil inklud	21	Spesielle driftsutgifter		2 005 080	1 993 848	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		4 323 794	3 253 202	
0718	Rusmiddel forebygging - sps. Driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		560 000	201 069	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes driftsutg	21	Spesielle driftsutgifter		25 000	25 000	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustilt	01	Driftsutgifter	Åpen fullmakt		1 111 463	
0734	Tvungent psykisk helsevern	70	Tilskudd	Åpen fullmakt		321 816	
0761	Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedir	21	Spesielle driftsutgifter		680 700	679 962	
0761	Tilskudd til omsorgstjenester	60	Diverse		6 977 300	6 930 900	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetj	60	Diverse		1 530 000	1 528 000	
0762	Forebygging av uønsket svangersk og abort	73	Tilskudd		325 000	325 000	
0763	Rustiltak - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		394 500	402 641	
0763	Rustiltak - kommunalt rusarbeid	61	Diverse		11 871 954	12 296 908	
0764	Psykisk helse - psykisk helsearbeid	60	Diverse		3 295 109	3 299 552	
0783	Personell - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		760 000	724 292	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvern - sps drift	21	Spesielle driftsutgifter		1 335 198	1 257 476	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		20 141 543	20 141 543	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		230 000	230 001	
1400	Miljøvern dep - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		250 000	237 419	
1410	Miljøovervåking og miljødata	21	Spesielle driftsutgifter		1 415 000	1 089 608	
1420	Miljødir - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		537 852	537 852	
1420	Miljødir - spes driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		7 367 000	6 039 019	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		945 000	924 288	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		3 410 000	3 408 739	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovdyr	72	Tilskudd		13 500 000	10 302 215	
1420	Forebyggende og konfliktdepndende tiltak	73	Tilskudd		4 900 000	4 928 854	
1420	Verdensarv,kulturl., verdiskapning	81	Diverse		25 000	23 261	
1420	Komp. Ved flytting av oppdrettsanlegg	82	Diverse		744 000	729 147	
1425	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter		500 000	507 578	
1425	Tilskot til viltføremål	71	Tilskudd		492 200	492 201	
Sum utgiftsfort					229 935 213	243 662 803	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 20x4	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter			8 688 134	8 688 134
3525	Ymse inntekter	2	Ymse			296 599	296 599
3525	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak			48 883	48 883
3525	Refusjon av fødsel- og adopsjonspenger	16	Refusjon av foreldrepenger			845 408	845 408
3525	Refusjon lærlinger	17	Refusjon av lærlinger			56 772	56 772
3525	Refusjon av sykepenges	18	Refusjon av sykepenges			2 069 863	2 069 863
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse			173 805	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			10 663 512	
Sum inntektsfort					0	22 842 976	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						220 819 827	
Kapitalkontoer							
60054001	Norges Bank KK /innbetalinger					13 758 068	
60054002	Norges Bank KK/utbetalinger					-233 278 424	
715205	Endring i mellomværende med statskassen					-1 299 471	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				20x4	20x3	Endring
6260	Aksjer				0	0	0
715205	Mellomværende med statskassen				-5 572 648	-4 273 177	-1 299 471

Viksomhet: AA Fylkesmannen i Oppland

Note A Forklaring av samlet tildeling			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525 01	3 964 000	87 723 000	91 687 000
0525 21	0	0	0
			0
			0

[Sett inn navn på virksomheten og regnskapsår]

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hit avgitte belønningsfullmakter	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belønningsfullmakter	Standard refusjoner på inntektspostene 15-18	Merinntekter iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
52 501	"kan overføres"	373 903		2 943 622	3 020 926	296 599			6 261 147	4 386 150	2 943 622
52 521	"kan rykkes under post 01"	-8697926		-8 697 926		8 688 134			0 -9 792	[5% av årets tildeeling i note A] [5% av årets tildeeling i note A] [Sum årets og fjorårets tildeeling] og fjorårets tildeeling	-9 792

*Maksimale beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se det årlige rundskrevet R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Det fremgår en differanse mellom utgiftsført beløp på 0525 21 og inntektsført beløp på 3525 01 på kr 9 792. vi ber om inntektfullmakt på dette beløpet i 2015.

Oppstilling av artskontorapporteringen for 2014

	Note	201412	201312
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	3 779 250	2 500 675
Salgs- og leieinnbetalinger	1	5 215 274	3 347 646
Andre innbetalinger	1	0	0
Innbetaling av finansinntekter	1	0	0
Sum innbetalinger		8 994 525	5 848 321
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	89 598 805	79 216 553
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 020 926	-2 027 420
Utbetalt til investeringer	3	2 666 791	2 143 140
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	48 494 528	44 829 075
Utbetaling av finansutgifter	4	578	0
Sum utbetalinger		137 739 777	124 161 347
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		128 745 252	118 313 027
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	5	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	102 911 891	81 720 528
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre		102 911 891	81 720 528
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		10 663 512	9 511 383
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m,m)		173 805	206 226
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		10 837 317	9 717 609
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		220 819 827	190 315 946
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld			
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	-91 952	-117 035
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på k	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-3 967 706	-3 574 285
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-8 875	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-1 504 115	-581 857
Sum mellomværende med statskassen		-5 572 648	-4 273 177

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	201412	201312
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	3 779 250	2 390 675
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	0	110 000
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	3 779 250	2 500 675
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra salg av oppdrag, avgiftfri	528 712	548 890
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	4 686 562	2 798 756
Sum salgs- og leieinnbetalinger	5 215 274	2 798 756
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	8 994 525	5 299 431

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	201412	201312
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	71 893 588	63 617 687
Arbeidsgiveravgift	10 663 512	9 511 383
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	7 041 705	6 087 484
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	89 598 805	79 216 553
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepenger og andre refusjoner	3 020 926	2 027 420
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 020 926	2 027 420
Antall årsverk:	126	119

Kommentar:

Andre ytelser gjelder i hovedsak utbetalinger til sensorer, nemnder, styrer, råd og utvalg og ikke egne ansatte.

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	201412	201312
Immaterielle eiendeler og lignende	182 252	5 447
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	2 483 564	2 124 860
Andre utgiftsførte investeringer (*)	975	12 833
Sum utbetalt til investeringer	2 666 791	2 143 140
<i>(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	201412	201312
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	7 222 824	6 998 073
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	36 793	18 700
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	2 279 949	2 212 491
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	306 940	512 836
Mindre utstysanskaffelser	974 869	535 133
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 244 460	1 070 777
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	22 288 108	21 402 887
Reiser og diett	2 406 747	1 805 259
Øvrige driftsutgifter (*)	11 733 839	10 272 919
Sum andre utbetalinger til drift	48 494 528	44 829 075
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	578	0
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	578	0

Kommentar: Hovedtyngden av tjenestekjøp gjelder utbetalinger vergemål, fri rettshjelp, verneområder mm

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	201412	201312
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	201412	201312
Tilskudd til kommuner	0	59 629 085
Tilskudd til fylkeskommuner	0	409 550
Tilskudd til kommuner	82 890 780	0
Tilskudd til fylkeskommuner	2 723 633	0
Tilskudd til private	11 926 201	14 559 145
Tilskudd til organisasjoner	2 542 277	4 412 748
Tilskudd til statsforvaltningen	2 829 000	2 710 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	102 911 891	81 720 528

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	201412	201412	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	67 210	0	67 210
Andre fordringer	-91 952	-91 952	0
Kasse og bank	0	0	0
Sum	-24 742	-91 952	67 210
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-14 744	0	-14 744
Skyldig skattetrekk	-3 967 706	-3 967 706	0
Skyldige offentlige avgifter	-8 875	-8 875	0
Annen kortsiktig gjeld	-1 504 115	-1 504 115	0
Sum	-5 495 439	-5 480 696	-14 744
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	-5 520 182	-5 572 648	52 466

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 31.12.2014								0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Innhold

Kongehuset	Side 2
Klima- og miljødepartementet	Side 2
Landbruks- og matdepartementet	Side 15
Kunnskapsdepartementet	Side 34
Statens Helsetilsyn	Side 48
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 53
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 58
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Side 63
Arbeids- og sosialdepartementet	Side 76
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 80
Samferdselsdepartementet	Side 92
Utenriksdepartementet	Side 92
Kulturdepartementet	Side 93
Andre	Side 93

Fylkesmannsembetene utfører fagoppgaver for flere departementer og direktorater/tilsyn. Hvert departement er faglig overordnet embetene på det aktuelle fagområdet. I årsrapporten del III er det gitt en kort omtale og vurdering knyttet til hvert departementsområde. Nedenfor følger embetets mer utførlig resultatrapportering knyttet til embetsoppdraget for de ulike departementene.

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

I 2014 har Oppland hatt fire besøk fra Kongehuset. H.M. Kongen var på NM i Langrenn på Gålå 28. og 29. mars. Han overnattet på Sygard Grytting. H.K.H. Kronprinsen var den 28. april på Gudbrandsdal Videregående skole på Dignity Day. H.K.H. Kronprinsen kom også til VM i Mountainbike og Trial som ble arrangert i Hafjell den 6. september. Her fikk Kronprinsen også forsøke seg i VM løypa. Den 19. november deltok H.K.H. Kronprinsesse Mette Marit på Statkraft sin Climate rundbordskonferanse på Jevnaker.

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

8 personer i Oppland fikk i 2014 tildelt Kongens fortjenstmedalje. Dette er en nedgang på 1 medaljer fra 2013 da det ble delt ut 9medaljer. Fordelingen kvinner/menn var 3/5.

I tillegg gikk medaljen som ble delt ut til Margit Sandemo via Fylkesmannen i Oppland da hun tidligere har bodd her i fylket. Hun bor nå i Sverige

Klima- og miljødepartementet

Resultatområde 01 – 06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning

Helhetlig vannforvaltning

Fylkesmannen har deltatt aktivt i arbeidet i de to store vannregionene i fylket, Vannregion Glomma og Vannregion Vestviken. I de øvrige vannregionene som berører fylket har vi hatt en mer begrenset deltagelse. Tilsvarende har vi nedlagt mye arbeid på deltagelse i de tre store vannområdene i fylket, Mjøsa, Randsfjorden og Valdres, og hatt en mer begrenset innsats i mange mer perifere vannområder i fylket. Fylkesmannen og fylkeskommunen har hatt et tett samarbeid om arbeidet i vannområdene.

I 2014 har medvirkning i arbeidet med vannområdenes tiltaksanalyse krevd betydelig arbeid. Videre har arbeidet med å koordinere og planlegge overvåking vært sentralt. Overvåking og problemkartlegging er gjennomført innenfor de tilgjengelige økonomiske rammer. Innenfor en del sektorer er det vanskelig å få bidrag til overvåkingen i tråd med prinsippet om at forurenser skal betale, pga manglende hjemmelsgrunnlag for å gi pålegg. Tilgangen på statlige overvåkingsmidler er derfor viktig for å få til relevant overvåking i forhold til en del påvirkningstyper, bla landbruk og vassdragsinngrep uten konsesjon.

Den største utfordringen innen vassdragsforvaltningen i fylket er knyttet til Gudbrandsdalslågen med Otta og Mjøsa. Dette utgjør et stort sammenhengende vassdragsområde, og er det vassdraget som representerer de største miljøverdiene i fylket. Vassdraget er under stadig inngrepspress, noe som truer med å fragmentere og forringe vassdragets helhetsverdi. Særlig utfordrende nå er planer om flere store elvekraftverk i hovedvassdraget og etablering av ny E 6 gjennom Gudbrandsdalen.

Fylkesmannen uttalt seg til to søknader om etablering av større kraftverk i 2014. Fylkesmannen har frarådd utbygging i det ene tilfellet, og tilrådd utbygging etter alternativ løsning i det andre tilfellet

Ellers har reparasjonstiltak etter flommene i 2011 og 2013 medført store inngrep i sidevassdrag i Gudbrandsdalen, noe som har medført betydelig arbeid. Det har vært en utfordring at flere slike tiltak, både i offentlig og privat regi har blitt, og fortsatt blir iverksatt uten nødvendig behandling. Flommene har videre medført et betydelig press på å få gjennomført omfattende senkningstiltak i Gudbrandsdalslågen, noe som vil være i svært stor konflikt med de store verneverdiene i vassdraget. I regi av Oppland fylkeskommune er det nå igangsatt et treårig planarbeid for å utrede og planlegge tiltak for å redusere faren for framtidige flomskader. Fylkesmannen deltar aktivt i arbeidet.

Forvaltning av anadrom laksefisk og innlandsfisk

Hovedinnsatsen på fagområdet har vært rettet mot å ivareta leveområder for fisk/ferskvannsorganismer og er sterkt knyttet opp mot vassdragssaker, vanddirektiv og plansaker. Kalkingen er gjennomført som planlagt.

Akvakultur

I Oppland er det seks oppdrettsanlegg for matfisk av betydning. Disse utgjør en betydelig andel av menneskeskapt næringssalttilførsel til Begnavassdraget, som ligger på grensen mellom god og moderat tilstand. Oppdrettsanleggene følges opp i et samarbeidsprosjekt med Oppland fylkeskommune for å få en status for anleggene. Akvaplan-Niva har gjennomført et måleprogram for å kvantifisere utslippene til Begna-vassdraget fra næringen. Endelig rapport fra gjennomføringen er ikke ferdigstilt enda, men foreløpige resultater viser at næringen antagelig står for noe mindre utslipp enn tidligere teoretiske beregninger. Det som virker klart er at det likevel er et betydelig utslipp av næringssalter, og andelen biotilgjengelig fosfor er relativt stor. I tillegg foregår hovedmengden av utslippet i perioden med gunstige forhold for algevekst. Det er derfor rimelig å anta at utslippet fra næringen har en innvirkning på vassdragets vannkvalitet.

Avløp

Ingen kommunale avløpsanlegg har fått oppdatert tillatelser i 2014. Alle anleggene fikk nye tillatelser i 2007.

Vi har i 2014 deltatt i en arbeidsgruppe for å utarbeide nytt veiledene arbeidsprogram for Driftsassistansen i Oppland (DiO). DiO ble i sin tid opprettet for å bistå kommunene i driften av renseanlegg etter Mjøsaksjonene. Over tid har store kommuner opparbeidet seg godt fagmiljø og har dermed ikke like stort behov for tjenestene til DiO, mens mindre kommuner fortsatt har god nytte av tjenestene. Vi deltar også regelmessig på styremøter og andre møter i regi av DiO.

De fleste kapittel 14-anlegg i Oppland tilfredsstiller kravene til akkreditert prøvetaking, men noen få gjenstår. Disse anleggene er identifisert, og følges opp gjennom tilsynsaksjoner i 2014 og 2015.

Under perioden som var avsatt til å gjennomføre avløpsaksjonen, gjennomførte vi tilsyn ved tre anlegg i tre forskjellige kommuner. Anleggene som ble besøkt var valgt ut på bakgrunn av manglende oppnåelse av rensekravene for 2013. En av hovedårsakene til at de besøkte anleggene ikke klarte rensekravene er tilførsel av tynt avløpsvann, i tillegg så er det gjennomgående gammelt planverk som benyttes for drift og utvikling av avløpsnett. Et resultat av aksjonen er at de kommunene som ikke har oppdatert planverk, har igangsatt den prosessen.

Oljeforurensning

Fylkesmannen har i 2014 deltatt i styremøter i IUA Oppland, i tillegg gitt innspill til ny beredskapsplan mot akutt forurensning. I tillegg ble det gjennomført en øvelse i regi av kystverket, hvor Fylkesmannen deltok. Øvelsen viste at den nye beredskapsplanen er et nyttig verktøy under hendelser. I tillegg viste øvelsen at det er viktig at det er tilgjengelig personer med naturfaglig kompetanse i en tidlig fase av en aksjon.

I løpet av 2014 har vi tatt noen steg i retning av å innføre en versjon av MOB-land modellen i et kartverktøy

utviklet for Hedmark og Oppland, kalt Innlandsgis. Det er laget et verktøy for å hente ut informasjon fra definerte kartlag, basert på en geografisk posisjon. Det er nødvendig å tilrettelegge en del data før det blir et fullgodt verktøy, men som proof-of-concept virker kartverktøyet interessant.

Vannforurensing og vannkvalitet

Fylkesmannen har deltatt på enkelte faggruppemøter i regi av vannområdene i Oppland. Tema har bla. vært oppfølging og mulige tiltak innen avløpssektoren for å redusere utslipp av næringssalter til vassdragene i Oppland. Hovedutfordringen ligger i å utbedre tilstanden til de mange mindre, og spredte avløpsanleggene, mens det antagelig er mindre å hente innen større avløpsanlegg. Vi begynner å se virkningen av at flere aktører har identifisert spredt avløp som en hovedutfordring gjennom arbeidet med vannforvaltningsplaner. Det er et økende antall kommuner og regioner som setter i gang et arbeid med å kartlegge og pålegge oppgradering av anlegg som ikke tilfredsstillt kravene i forurensningsforskriften. Vi har også planer om å gjennomføre en fagdag om spredt avløp for kommunene i løpet av 2015.

Viltforvaltning

Tilskuddsmidlene fra viltfondet er fordelt iht. retningslinjer. Det ble gitt tilskudd til kartlegging av hubroen territoriebruk i ulike habitattyper, kartlegging av trekk og vinterområder for boltit, kartlegging av stor- og smålom i Oppland, kartlegging av lappuglas vandringsmønster og habitatbruk, videoovervåkning av byttedyr levert på kongeørnreir, perleuglekasseprosjekt i Oppland, supplerende registrering av fiskeørn og jaktfalk, kartlegging av hekkeplasser for hønsehauk i Nord-Aurdal og bestandsovervåking av bergand, svartand og sjøorre. I tillegg ble det gitt tilskudd til kartlegging av stedtrohet og habitatvalg hos åkerrikse, samt et åkerrikseprosjekt som dreide seg om mer direkte tiltak på de enkelte lokalitetene, inkl. kontakt med grunneiere.

Vurdering/effekt: Økt kunnskap om de overnevnte artene. For åkerrikse tiltak for å bedre hekkesuksessen.

Rovviltforvaltning

Fylkesmannen i Oppland er sekretariat for rovviltnemnda i region 3. Nemnda har gitt gode tilbakemeldinger på dette arbeidet. Vi har de senere årene høynet beredskapen og økt vår aktive informasjon om rovvilt i beitesesongen for sau. Vi tilstreber rask saksbehandling av søknader om skadefelling av rovvilt og søknader om andre akutte forebyggende tiltak. Fylkesmannen bidrar inn i arbeidet med å heve kompetansen i skadefellingsforsøk i kommunene. Vi startet i 2014 opp et nytt prosjekt med mål å øke kompetansen og fokuset på mer effektiv lisensfelling av jerv. Fylkesmannen fikk gjennom ekstra fagmidler i 2014 styrket rovviltarbeidet/sekretariatet med nesten en engasjementstilling. Dette har gjort at vi kan arbeide mer proaktivt med rovviltproblematikken.

Det gjennomføres årlig regionvise møter med ulike interessegrupper i rovviltforvaltningen, spesielt med tanke på forbyggende tiltak mot rovviltskader på bufe og tamrein. Det er økt innsats fra embetet på å stimulere kommuner og beitelag for å gjennomføre § 5a tiltak etter *Forskrift om forebyggende tiltak* (skille sau/rovvilt i tid og rom), bl.a. gjennom egne møter med beitelagene i beitesesongen. Det ble en betydelig økt innsats når det gjelder tidlig sankning i områder med jerveskader i 2014.

Fylkesmannen jobber aktivt for å styrke samhandlingen med andre statlige aktører på feltet, bl.a. Statens naturoppsyn, Mattilsynet, Miljødirektoratet og kommunene. Gjeldende forvaltningsplan for region 3 ble vedtatt i mars 2012. Fylkesmannen var sekretariat for dette arbeidet. Arbeidet med revisjon av forvaltningsplanen er startet opp i 2015.

Oppland/region 3 har nasjonalt fastsatte bestandsmål for jerv og gaupe, og vi har ligget tett på disse målene de siste årene. Nemnda har beholdt myndigheten på begge artene i 2014. Årlig forekomst av bjørn og ulv har tidvis gitt utfordringer i fylket. Særlig hyppigere skadesituasjoner av ulv har økt konfliktnivået i de to-tre siste årene. Det ble i regi av Miljødirektoratet iverksatt uttak av jerv (8 indiv – 3 hiuttak)/bjørn (2 indiv) før beitesesongen. Fylkesmannen iverksatte også skadefelling på 2 ulv på våren 2014 der begge ble tatt ut. Det ene av disse ulvene viste seg å være et genetisk viktig individ for den skandinaviske ulvebestanden. FM er i dialog med SNO om rutiner for om mulig fange opp DNA fra tidlig innvandrende individer å få disse analysert raskt.

Tapene av sau til rovvilt økte fra 2012 til 2013, men gikk betydelig ned i 2014. 310 sau er påvist drept av fredet

rovvilt i 2014 (561 i 2013), og ca 3700 sau/lam (5900 i 2013) er i 2014 erstattet som rovviltskade. Det er fortsatt et potensial for mer effektive, langsiktige forebyggende tiltak. Fylkesmannen/rovviltnemnda har fått utarbeidet en ekstern evaluering av forebyggende tiltaksmidler i 2013 (mht til gaupe og jerv) og ønsker å samarbeide om en mer langsiktig strategi for dette arbeidet, og implementere dette gjennom en revidert forvaltningsplan. Region 3 har tatt på seg samordningsoppdraget mellom regionene som deler ansvaret for den sørlige jervebestanden.

Vurdering/effekt: Tidlig uttak av rovvilt på vårsnø har gitt et merkbart lavere konfliktnivå i fylket i 2014 sammenlignet med 2013, dette gjelder etter all sannsynlighet også tapsomfanget i fylket. Tidlig sanking (brukt ca 900 000,-) har gitt lavere tap i kommunene Lesja, Skjåk, Lom, Vågå og Dovre. Vi har anbefalt dette som tiltak i beiteområder der en avdekker skader av jerv i august og utover. Tidlig uttak av ulv på våren resulterte i at et verdifullt individ ble tatt ut i 2014.

Forvaltning av villrein

Fylkesmannen deltar i styrings- og prosjektgrupper for utarbeiding og oppfølging av regionale planer for fjellområder med villreininteresser (Rondane, Dovrefjell og Ottadalen). I Rondane er Fylkesmannen med som observatør i «Planrådet for villrein i Rondane», som har som oppgave å følge opp regionalplanen, særlig handlingsprogrammet. Regionalplan for Ottadalen ble behandlet av fylkestingene i de tre berørte fylkene i 2014. Forslaget til plan fra styringsgruppa ble imidlertid ikke godkjent. Fylkeskommunene vurderer nå videre arbeid med planen, bl.a. om planen skal ut på en tredje gangs høring. Regional plan for Dovrefjell er sendt på første gangs høring, med høringsfrist 1. mars 2015.

Skogvern

Under ordningen med frivillig vern av skog ble det i 2014 gjennomført verneprosesser med oppstartmelding, høring og tilråding til sentrale myndigheter for i alt 14 områder. Det ble vedtatt vern av elleve naturreservater i fylket hvorav fire gjaldt utvidelser av eksisterende naturreservater. Vernet i 2014 hadde et nytt verneomfang på ca. 17 km². I tillegg ligger det fem områder i Oppland til sluttbehandling i KLD. Disse er forventet vedtatt vernet i 2015. Det er i gang prosesser for frivillig vern av ytterligere ca. 15 områder, hvorav to dreier seg om oppfølging av handlingsplan for soppen storporet flammekjuka og to områder gjelder vern av områder innenfor Marka. Vern av skog på Statskog sin grunn (fem områder i fylket) er fortsatt ikke startet opp i påvente av sentrale avklaringer.

Forvaltning av verneområder og opprettelse av nye verneområder

Forvaltningsmodellen, nasjonalparker

Fylkesmannen prioriterer arbeidet med å følge opp den nye forvaltningsmodellen for nasjonalparker høyt, både når det gjelder klassisk naturforvaltning og innen bruk/vern. Fylkesmannen i Oppland har opprettet en fagdirektørstilling for å bl.a. følge opp dette arbeidet, særlig ift. faglig kontakt og oppfølging av nasjonalparkforvalterne. Fylkesmannen i Oppland er arbeidsgiver for ti nasjonalparkforvaltere. Fylkesmannen gyldighetsvurderer vedtak som er fattet i de store verneområdene løpende. Med bakgrunn i at det gis mye tillatelser til motorferdsel i verneområdene sendte vi et brev til alle styrene i 2014 om praktiseringen.

Fylkesmannen har gjennomført tre samlinger for nasjonalparkforvalterne med sikte på kompetanseheving, i tillegg til løpende dialog. Vi har også gjennomført en studietur i 2014 til Fulufjället og Hamra nasjonalparker i Sverige for å lære om besøksforvaltning og merkevarebygging av nasjonalparker. I tillegg har Fylkesmannen arrangert to dialog-samlinger med styrerepresentanter fra alle de seks nasjonalparkstyrene i Oppland.

Fylkesmannen er av den oppfatning at vårt samarbeid med forvalterne om ovennevnte kompetansedeling, og samlinger med styrene, bidrar til kompetansebygging. For målsettingene innen verneområdeforvaltningen er det viktig med slik kompetansedeling både innen det naturfaglige, juridiske og besøksforvaltning og verdiskaping.

Hjerkinn skytefelt

Fylkesmannen har fulgt opp tilbakeføringsplanen for Hjerkinn skytefelt gjennom deltakelse på møter og befaringer også i 2014. Vi har hatt en tettere dialog med Forsvarsbygg etter oppstart av verneplanprosessen i 2013. I 2014 overtok Fylkesmannen ansvaret for den sivile ferdselen på Snøheimvegen og øvrige veger i skytefeltet etter ønske fra Forsvarsbygg. Vi har også hatt tett dialog med Villreinsenteret, som samtidig overtok ansvaret for drift av skyttelbussen. Vi har utformet nærmere ferdselsregler for unntak fra det generelle forbudet

mot bilkjøring, iverksatt informasjonstiltak, samt gjennomført observasjonsstudier ved hovedbommen inn på Snøheimvegen. Fylkesmannen har på denne måten fulgt opp føringene gitt i stortingsvedtaket ifm. statsbudsjettet for 2014 (Prop 1 S 2013-2014 fra MD). Vi har evaluert hvordan dette har fungert i møte med berørte parter, og det er kun avdekket behov for mindre justeringer for 2015. Ut fra observasjonsstudiene er vår vurdering at det på nåværende tidspunkt ikke er behov for å innføre formaliserte begrensninger på annen ferdsel (til fots, sykkel, hundespenn) på Snøheimvegen.

Arbeidet med verneplanprosessen har i 2014 i hovedsak bestått i å supplere kunnskapsgrunnlaget på sentrale temaer som bl.a. landbruk og reiseliv. Fylkesmannen har selv utarbeidet oppdaterte status-/fagrapporter på disse to temaene og forankret statusbeskrivelsene i møter med hhv. berørte innen landbruket og reiselivsaktørene på Dovrefjell. Vi har videre gjennomført et møte og en befaring med referansegruppa. Det er også avholdt et møte i kontaktutvalget, der tiltak for å samordne og informere best mulig om de ulike planprosessene og naturrestaureringsarbeidet ble drøftet. Bl.a. ble felles informasjon om alle prosessene formidlet til innbyggere i Lesja, Dovre og Folldal gjennom det årlige nyhetsbrevet fra Forsvarsbygg. Framdriftsplanen for revisjon av forvaltningsplanen for eksisterende verneområder på Dovrefjell er nå også samordnet helt med framdriftsplanen for verneplanprosessen. Fylkesmannen har for øvrig fortløpende uttalt seg til søknader om tiltak med utgangspunkt i formålet med § 44 i naturmangfoldloven om å ivareta verneverdier mens verneplanprosessen pågår. Det er i tillegg gjennomført møter med DNT Oslo og omegn og Snøheim i samarbeid med nasjonalparkforvalterne for Dovrefjell om transportbehov ifm. drift av Snøheim. Fylkesmannen har også avgitt høringsuttalelse til planprogrammet for kommunedelplanprosess for Hjerkinnskytefelt.

Det har vært nødvendig å legge opp til en bred og inkluderende verneplanprosess, noe vi mener vi har lyktes med så langt etter mange positive tilbakemeldinger. De sterkeste konfliktene er knyttet til vegnettet som er vedtatt tilbakeført som en del av naturrestaureringsprosjektet, sist stadfestet gjennom ovennevnte stortingsvedtak. Fylkesmannen og Forsvarsbygg har redegjort for status og utfordringer for naturrestaureringsprosjektet og verneplanprosessen i et felles møte med KLD, FD og KMD høsten 2014. Vi mener det er viktig med en felles forankring for at vi sammen skal lykkes i å oppfylle stortingsvedtaket fra 1999.

Erstatninger. Grenser

Fylkesmannen har bistått regjeringsadvokaten løpende med erstatningsoppgjøret for vedtak etter nasjonalparkplanen. Dette omfatter de såkalte "etterslepssakene", vernevedtak fattet i perioden 2002-2009, i tillegg til verneplanen for Langsua.

Det er under arbeid en grensegangssak etter jordskifteloven (grensemerking av vedtatte verneområder) for verneområdene i Langsua. Deler av områdene, de som ligger i Gausdal og Nordre Land, er ferdig merket.

Forvaltning og naturoppsyn i verneområder

Forvaltningsplaner for seks naturreservater er sendt på høring i 2014. Disse forventes vedtatt tidlig 2015. Det er igangsatt planarbeid for ytterligere tolv områder. Fremdriften og hvor langt dette planarbeidet har kommet, varierer mye fra oppstart med utarbeiding av faggrunnlag til klargjort for høring. I prosessene inngår bl.a. kontakt med grunneiere, andre brukerinteresser og kommunene.

Det er under arbeid og delvis slutført grensegangssaker etter jordskifteloven (grensemerking av vedtatte verneområder) for ni naturreservater.

Fylkesmannen har bistått Miljødirektoratet i arbeidet med Ramsar-områder og Emerald Network

Fylkesmannen bistod Miljødirektoratet med å arrangere fagsamling for vern på Lillehammer høsten 2014.

Kulturlandskap

Arbeidet med å ferdigstille områdeplanene for sju av de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene i fylket ble videreført i samarbeid med Oppland fylkeskommune. De biologiske verdiene er gjennomgått og det er laget nye kart for områdene. Arbeidet med rapportene forventes ferdigstilt i løpet av våren 2015. Kartlegginger gjort i disse områdene er så langt mangelfullt importert i Naturbase, og arbeidet med gjennomgangen av disse datasettene ble påbegynt i 2014. Etter planen skal oppryddingen i disse dataene være gjort innen utgangen av mars 2015.

Landbruksavdelingen tok også initiativ til en befaring i de gjenværende seks områdene høsten 2014, og det er en klar forventning om at det skal settes i gang en prosess for endelig avgrensning av disse områdene, samt utarbeidelse av områdeplaner. Det ble i 2014 avholdt møter internt om hvordan denne prosessen skal

gjennomføres, og arbeidet med dette vil fortsette i 2015.

Arbeidet med slåttemark er beskrevet under «Arbeid med og forvaltning av utvalgte naturtyper (UN), prioriterte arter (PA) og trua arter».

Vurdering/effekt: Kommunene tar i dag hensyn til områdene gjennom sine kommuneplaner, men områdeplanene har latt vente på seg i flere år, og det er viktig å få de ferdigstilt. Ferdigstilling av områdeplanene gir forvaltningen noe mer konkret å forholde seg til når det gjelder disse områdene. Opprydding i naturtyperegistreringene er et viktig tiltak for å få et oppdatert og korrekt kunnskapsgrunnlag. Avgrensningen av de siste seks områdene er avgjørende i forhold til hvilke grunneiere som er berettiget RMP-tilskudd, og er derfor viktig å fortsette med i 2015.

Forvaltning av trua og sårbare arter, inkludert utvalgte naturtyper (UN), prioriterte arter (PA)

Innsatsen på dette feltet har i stor grad vært rettet mot prioriterte arter og utvalgte naturtyper, samt oppfølging av handlingsplaner. Det ble i tillegg avholdt et kurs i naturmangfold i november 2014, der hovedfokus var kunnskapsgrunnlaget og bruken av dette. Kurset hadde nær 80 deltakere fra bl.a. kommuner, fylkeskommunen, Statens vegvesen, skogeierforeninger, aktuelle organisasjoner og foreninger. Kunnskap om naturmangfold har generelt vært et viktig tema i 2014, og bl.a. har tilgjengeliggjøring av data for kommunene og andre vært en sentral oppgave. Ajourføring og oppdatering av Naturbase har stått svært sentralt i 2014, se mer under eget avsnitt om Naturbase.

Slåttemark

Gjennom skjøtselsgruppa for slåttemark er det utarbeidet skjøtselsplaner for totalt 16 slåttemarklokaliteter i 2014, og det er inngått langsiktige skjøtselsavtaler med grunneiere på 15 av disse. For den siste lokaliteten vil arbeidet med å få på plass en slik avtale fortsette i 2015. Fokuset i skjøtselsgruppa har i 2014 vært på å dekke en større del av variasjonen av slåttemarker i fylket, og det er blant annet laget skjøtselsplan og inngått avtale for to lokaliteter i Nord-Gudbrandsdalen, der det er få kjente slåttemarklokaliteter i dag. Det er i tillegg inngått skjøtselsavtaler med samtlige av grunneierne som fikk utarbeidet skjøtselsplaner for «sine» lokaliteter i 2014. Skjøtselsgruppa har som tidligere år bestått av fagrådgiver Hanne Sickel (BioForsk), Geir Høitomt (Kistefos Skogtjenester), Bjørn Harald Larsen (Miljøfaglig Utredning AS), Tanaquil Enzensberger (Vegetasjonsrådgiver), Sigurd Eggen (Norsk Landbruksrådgivning) og Tonje Berland/Magnus Nygård (Dokkadeltaet nasjonale våtmarkssenter). I tillegg har landbruks- og miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen deltatt i arbeidet.

Vurdering/effekt: Fylkesmannen i Oppland har nå skjøtselsavtale for i overkant av 40 A-lokaliteter og 4-5 B-lokaliteter av slåttemark, og disse blir nå holdt i hevd. Dette er et viktig steg mot målet i handlingsplanen for slåttemark. Arbeidet har også bidratt til at flere ulike utforminger og variasjoner av slåttemark i fylket nå er i aktiv hevd.

Det ble igangsatt kartlegging av slåttemark i Etnedal i 2014, og denne kartleggingen vil ferdigstilles sommeren 2015. I tillegg ble det gjort et nytt forsøk på å finne gjenværende slåttemarker i Nord-Gudbrandsdalen, noe som også ble forsøkt i 2013. Resultatene fra denne kartleggingen vil foreligge våren 2015.

Vurdering/effekt: Med kartleggingen i Etnedal er hele sør- og vest-Oppland godt kartlagt med tanke på slåttemark. Nord-Gudbrandsdalen har vært et usikkerhetsmoment i forhold til om det finnes gjenværende slåttemarker der det bør settes inn tiltak. Kartleggingen i denne delen av fylket vil gjøre det mulig med målrettet arbeid mot slåttemarklokaliteter i en del av fylket der naturtyper er sjelden.

Kalksjøer

Når det gjelder kalksjøer er en utredning av miljøkrav for arter som inngår i definisjonen utvalgt naturtype ferdigstilt. Videre er det gjennomført kartlegging og vannkvalitetsmålinger i kalksjøer i Nordland og Buskerud. Det er igangsatt et arbeid med å oppsummere kunnskapen om kalksjøer som er utvalgt naturtype i faktaark. Dette vil ferdigstilles i 2015. Rapport fra arbeidet er tilgjengelig gjennom handlingsplanens nettside (<http://miljodirektoratet.no/no/Tema/Arter-og-naturtyper/Prioriterte-arter/Utvalgte-naturtyper/Handlingsplan-for-kalksjøer/>).

Vurdering/effekt: Økt kunnskap om kalksjøer i Nordland og Buskerud gjennom kartlegging, samt sammenstilling av eksisterende kunnskap om kalksjøer som er utvalgt naturtype.

Elvemusling

Det er igangsatt arbeid med en tiltaksutredning for elvemuslingbestanden i Begna elv i Sør-Aurdal, Fallselva i

Søndre Land og Bjoneelva i Gran. Den siste er ferdigstilt, og også fulgt opp med tiltaksgjennomføring. Videre pågår det oppdrett av elvemusling fra Lomsdalselva og Hunnselva. Disse skal holdes i oppdrett fram til utsetningsklar størrelse, for så å tilbakeføres for å styrke de truede elvemuslingbestandene i disse to elvene. Inntak fra 2013 ble mislykket pga problemer med anlegget på Austevoll, men det er tatt inn nytt materiale fra Hunnselva i 2014.

Vurdering/effekt: Tiltak for å styrke de truede elvemuslingbestandene.

Hubro

I henhold til tiltaksplanen fra 2011 ble tiltakene på linjenettet fullført i 2014, og tiltaksplanen ble også revidert. De ble også gjennomført en supplerende bestandsregistrering i fylket, der alle tidligere kjente lokaliteter ble oppsøkt. Det ble også kjøpt inn nytt lytteutstyr til bruk i bestandsregistreringen.

Vurdering/effekt: Tiltakene på linjenettet over flere år vil bidra til å redusere dødeligheten for hubro, og de viktigste lokalitetene i fylket er nå sikret. Gjennom supplerende bestandsregistrering har vi nå bedre oversikt over hekkelokaliteter i fylket, og har muligheten til å iverksette tiltak for å bevare dem.

Dragehode

Det har i hovedsak vært fokus på skjøtsel av dragehodeforekomster framfor kartlegging i 2014, da store deler av fylket nå anses for å være godt kartlagt. Det er satt i gang to prosjekter som vurderer ulike skjøtelsesregimer for dragehode, for på sikt å finne den mest optimale skjøtelsen for denne arten. Prosjektene har valgt ut dragehodelokaliteter innenfor ulike naturtyper og med ulik skjøtelsesintensitet. Totalt blir 15 – 20 lokaliteter med dragehode skjøttet gjennom disse prosjektene. Prosjektene er tenkt videreført i 2015, og da med større involvering av grunneiere og med flere lokaliteter.

Vurdering/effekt: Økt kunnskap om skjøtsel av dragehode, samt bevaring av viktige lokaliteter gjennom ulike skjøtselstiltak.

Storpoet flammekjule

Det har vært kontakt med grunneierne i Oppland om framdrift.

Svartkurle

Det ble gitt kr. 33 000 fra handlingsplanmidlene til rekartlegging av svartkurle i Nordre Land. Resultatene fra denne kartleggingen vil foreligge i mars 2015.

Vurdering/effekt: Oppdatert kunnskap om tidligere kjente svartkurlelokaliteter, om de eksisterer idag og en mer nøyaktig geografisk avgrensning av disse med tanke på bevaringstiltak.

Faggrunnlag for vurdering som prioriterte arter

Fylkesmannen i Oppland har ansvaret for utarbeidelsen av faggrunnlag for elfenbenslav, knottblom og råtetvebladmose, og arbeidet med disse ble videreført fra 2013.

Fylkesmannen fikk oversendt faggrunnlag for elfenbenslav med kommentarer fra Miljødirektoratet våren 2014. BioFokus har innarbeidet en del av tilbakemeldingene i del 1 av faggrunnlaget, samt lagt inn nye registreringer av arten, og Fylkesmannen har startet arbeidet med å ferdigstille del 2 og 3. Målet er at et ferdig utkast skal oversendes Miljødirektoratet i løpet av våren 2015. Det ble også gjort noen supplerende registreringer av arten.

Faggrunnlaget for knottblom ligger hos Miljødirektoratet (oversendt i 2013) til vurdering. Det ble i tillegg gjort supplerende kartlegging av arten, og dette vil bli innarbeides i faggrunnlaget i løpet av 2015.

BioFokus har hatt i oppdrag å innarbeide kommentarer fra Miljødirektoratet i faggrunnlaget for råtetvebladmose, og nye registreringer av arten er også lagt inn. Fylkesmannen har startet arbeidet med å ferdigstille del 2 og 3 av faggrunnlaget, og i tillegg må avgrensningen av lokalitetene og beskrivelsen av dem ferdigstilles. Dette er planlagt gjort i løpet av 2015.

Vurdering/effekt: Økt kunnskap om artenes forekomst gjennom supplerende kartlegging, og viktigheten av å iverksette tiltak for å bevare artene.

Annet

Fylkesmannen ga i 2014 Miljøfaglig Utredning AS i oppdrag å utarbeide en rapport for viktige arter og naturtyper som Oppland har et spesielt ansvar for. Rapporten skal benyttes i vårt arbeid ut mot kommunene for å synliggjøre hva som er viktig å ta vare på i den enkelte kommune/region. Rapporten ferdigstilles i løpet av februar 2015.

Vurdering/effekt: Gjennom rapporten får vi bedre grunnlag for å gi spissete uttalelser til kommunene om hva som er viktig å ta vare på, og vi kan på et tidlig stadium i planprosesser gi innspill til hvilke hensyn som bør tas. I tillegg får vi en systematisert oversikt vi kan bruke i vårt arbeid med ulike aktører i fylket. Et viktig tiltak for å få systematisert kunnskapsgrunnlaget og satt fokus på det vi har et særlig ansvar for å ta vare på.

Før årsskiftet begynte vi på en prosess med å tilgjengeliggjøre eksisterende relevante databaser med digitalt kartfestede data for kommunene. Dette inkluderer også skjermede opplysninger som ikke har vært tilgjengelig for kommunene (bestående av i hovedsak skjermede data fra Naturbase og Artskart som en mellomløsning inntil Miljødirektoratet legger fram sin nasjonale innsynsløsning for slike data). Vi jobber videre med dette i 2015. Det er også jobbet spesifikt med utsending av informasjon om kongeørnreir i den enkelte kommune. Dette vil fullføres innen februar 2015. Der kongeørnreir er plassert i befatning med produktiv skog, vil også den respektive grunneier få tilsendt oppdatert kartfestet informasjon om dette. Dette vil bli fullført innen påske i 2015. Begge forsendelser inkluderer anbefalinger for hensyn og kartangivelser, og skal sendes per brev. Vi har også gjort det på samme måte for hønsehauk.

Vurdering/effekt: Informasjon om viktig biologisk mangfold er helt nødvendig dersom man skal kunne ta hensyn til og vurdere hvilke konsekvenser ulike tiltak vil få på arter og naturtyper.

Fremmede organismer

I 2014 har fokus fortsatt vært på kjempespringfrø innenfor og inntil spesielt utsatte våtmarksreservater (Lågendeltaet, Fåvang, Svennevollene, Jarenvatnet, Dokkadeltaet, Totenvika), men også et par andre typer reservater med tørreng og skog/bekkekløft (Opsahl og Rolla). Delvis er det store forekomster rett utenfor reservatene og dermed stort potensiale for spredning.

I tillegg til kjempespringfrø har vi fokus på fremmede treslag (gamle plantinger i og inntil verneområder) og fremmede fiskeslag. Suter ble kartlagt i et vassdrag på Hadeland. Eventuelle tiltak mot suter vil bli vurdert i 2015, men er helt avhengig av tilstrekkelige midler.

Generelt prioriterer vi å bruke både person- og økonomiske ressurser til fremmede arter i og inntil verneområdene. Ressursbruken deles mellom midlene til fremmede arter generelt, og midler gjennom bestillingsdialogen. Spesielt kjempespringfrø har de siste, fuktige somrene spredt seg langs vegkanter og jorder, og vi ser ingen mulighet å bli kvitt arten helt i fylket. Vegkanter og andre kantsoner/restarealer i særlig Fåvang og Biri/Biristrand, er utsatt.

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Friluftsliv

Hensyn til friluftsområder og friluftsliv ivaretas vesentlig gjennom plansaksbehandling.

Fylkesmannen har i 2014 avgitt høringsuttalelse i forbindelse med invitasjon til ny stortingsmelding om friluftsliv, hvor vi blant annet har pekt på konkrete tiltak og virkemidler mot barn- og unge og mot hele befolkningen.

Fylkesmannen har som grunneierrettighetshaver på vegne av staten, godkjent forvaltningsplan for Aronsvejordet statlige sikrede friluftsområde i Øyer kommune. Dette i forbindelse med å få statlig støtte til tilretteleggingstiltak.

Fylkesmannen har også ivaretatt statens interesser i en jordskiftesak hvor statlig sikrede friluftsområder har vært berørt.

For øvrig har vi spilt inn forslag og deltatt under markeringen av Friluftslivets år 2015.

Fylkesmannen mener at vi innenfor vårt ansvarsområde av friluftslivet har bidratt til et mer helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet, uten at dette kan kvantifiseres.

Tilrettelegging for jakt og fiske

Kommunenes utgifter i forbindelse med jegerprøven er refundert. 19 av fylket 26 kommuner gjennomførte jegerprøveeksamen i 2013. Totalt 371 kandidater var oppe til eksamen, hvorav 346 besto.

Vurdering/effekt: Samordning av kravene fra kommunene til direktoratet. Gir Fylkesmannen oversikt over aktiviteten på dette området det enkelte år.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Avfall og gjenvinning

Avfallsanlegg med deponier er fulgt opp gjennom årsrapporteringen og landsdekkende deponiaksjon i 2014. Revisjon av avfallsanlegg med deponi er fortsatt aktuelt. Andre avfallsmottak med tillatelser er fulgt opp ved tilsyn.

Miljøvernavdelingen utførte en systemrevisjon i 2014, hos et interkommunalt avfallsselskap med deponi (VKR).

Fylkesmannen har deltatt på to kontrollaksjoner i regi av Miljødirektoratet, som er knyttet til avfall og gjenvinning; deponiaksjonen (tre virksomheter) og tankrensaksjonen (en virksomhet).

Fylkesmannen får fortsatt endel henvendelser og tips om ulovlig avfallshåndtering og ulovlig brenning. Slike henvendelser videreformidles til aktuelle kommuner med informasjon om kommunens oppgaver og myndighet etter forurensningsloven.

Pga reduserte personalressurser på forurensningsområdet er ikke kontrollplanen for 2014 fullstendig gjennomført.

Det henvises til pkt. 12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling, for nærmere opplysninger.

Vurdering/effekt: Fylkesmannens oppfølging på området gjennom tilsyn og revisjoner har ført til bedret oversikt over virksomhetenes aktiviteter. Det er avdekt at avfallsvirksomheter har igangsatt aktivitet som ikke er omfattet av gjeldende tillatelse. Effekten av dette mener vi vil føre til høyere gjenvinningsgrad for visse avfallsfraksjoner og økt bevissthet hos virksomhetene. Miljøeffekten av dette er ikke kjent.

Grunnforurensning

Vi sendte i desember 2014 ut varsel om pålegg om å utarbeide tiltaksplaner til grunneiere på den gamle industritomma etter Toten Cellulose. Det hadde ikke kommet inn kommentarer til varslene ved årsskiftet, og endelige pålegg vil gå ut i løpet av februar 2015. Utsendelse av varslere og ferdigstillingen av påleggene, vil være en viktig milepæl for å få gjennomført en opprydding på området.

Resultatområde 11 Stabilt klima

Generell status

Fylkesmannen følger opp sitt klimaansvar gjennom formidling av statlige føringer på egne nettsider, innspill til kommunenes klima- og energiplaner, og veiledning/uttalelser i løpende plansaksbehandling. Oversikt over pågående og kommende areal- og transportplanprosesser av særlig betydning for klimagassutslipp i fylket, sendes fra oss til Miljødirektoratet på epost.

Fylkesmannen iverksatte i 2012 et klimaprojekt rettet mot Opplandssamfunnet, med hovedvekt på kommunene. Vi har satt av en halv stilling til dette. I embetets strategi for 2014-2016 har vi angitt fem samfunnsområder vi skal legge spesielt vekt på i perioden. Ett av disse er at vi skal arbeide for at private og offentlige virksomheter i fylket for forståelse av klimaarbeid og veiledning om slikt arbeid.

Klimaspleis

Sammen med Oppland fylkeskommune og Statens vegvesen Region øst har vi etablert et felles klimaprojekt, «Klimaspleis i Oppland». Målet er økt fokus på klimatiltak gjennom eget arbeid og samarbeid på tvers og ut mot kommunene. På denne måten ønsker vi å arbeide konstruktivt og rasjonelt med klimatiltak. Vi har i 2014 gjennomført konkrete klimatiltak innen redusert bruk av kunstgjødsel, utfasing av fossil oljefyring i husholdninger, ATP i skoleverket og en el-sykelkampanje. I 2015 fortsetter vi med ytterligere tiltak.

Kommunale klima- og energiplaner

Ut fra kommunenes vedtatte regionale planstrategier, skulle 11 kommuner i Oppland revidere sine klima- og energiplaner i 2013/14, men ut fra tilsendte oppstartmeldinger og høringer har bare to kommet et stykke på vei med dette pr nå. Vi kjenner til at en del klimareduserende tiltak angitt i kommunale klima- og energiplaner ikke er gjennomført i første planperiode som forutsatt. Vi har i 2014 innhentet rapportering fra de kommunene som skal revidere sine planer nå på dette. Denne oversendes til Miljødirektoratet på epost. Bedre kobling mellom kommunenes budsjettbehandling og planlagte klimatiltak er ett av flere momenter som vil øke måloppnåelsen, slik vi ser det. Fylkesmannen har i februar 2015 fått ferdigstilt en rapport som viser i hvilken grad kommunene har oppnådd sine mål for energisparing i kommunale bygg. Kommunene har i liten grad nådd disse reduksjonsmålene. Vi har utarbeidet tre videoer som belyser gode eksempler på klimatiltak i kommunene og en video om elsykel-kampanjen i Klimaspleis. Målet med dette er å inspirere andre kommuner til å gjennomføre lignende tiltak ved å presentere gode eksempler.

Klimaeffekter

Areal- og transportplanleggingen er sentral for å oppnå gode klimaeffekter, og vi mener derfor det er viktig at vi arbeider aktivt i plansaker med dette. Det er behov for en enda tettere oppfølging av kommunenes klima- og energiplaner (særlig handlingsdelen) for å oppnå reduserte klimagassutslipp, og vi vil derfor arbeide for å styrke dialogen vår med kommunene om dette. Videoene er med gode eksempler mener vi bidrar til dette. I 2015 vil vi arbeide for at også kommunene følger opp tilsvarende tiltak som Klimaspleis igangsatte i 2014, for å øke effekten av disse tiltakene.

Resultatområde 12 Tverrgående virkemidler

12.1 Miljøhensyn i planlegging

Arealpolitikk og samfunnsutvikling

Nasjonal politikk formidles og ivaretas generelt gjennom veiledning i løpende saksbehandling, deltakelse i regionalt planforum, planmøter og prosjekter, kursing av kommunene og gjennom nettstedet www.planoppland.no. Planoppland er under revisjon.

I desember 2014 arrangerte Fylkesmannen og Oppland fylkeskommune en felles fagdag om mineralforvaltning, med deltakelse fra kommuner, næring og flere statlige fagmyndigheter samt NGU. Det har ellers vært lagt ned mye veiledningsarbeid knyttet til kommunenes revidering av kommuneplanens samfunnsdeler og arealdeler.

Plankapitlet i Fylkesmannens "kommunebilder" inneholdt i 2014 en regionalisering av de nasjonale forventningene, som innspill til kommunenes løpende planlegging.

Klima, forurensning og lokalisering av utbygging i areal og transportplanlegging

Arealbruk og utbyggingsmønster vektlegges ved innspill til planer i tråd med statlig planretningslinje for klima og energiplanlegging og rikspolitisk retningslinje for samordnet areal og transportplanlegging (ATP). Lokalisering av handel har vært et tema i flere kommuner, og Fylkesmannen har fremmet innsigelse pga. konflikt med nasjonale retningslinjer. Fylkesmannen deltar i arbeidsgrupper for ATP prosjekt for Lillehammer og Fagernes i Valdres.

Vi har også deltatt i et større transformasjonsprosjekt for nordre del av Lillehammer og utarbeiding av en regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland, i regi av Oppland fylkeskommune. Fylkesmannen har også deltatt aktivt planprosesser til regional plan for Hadeland og utvikling av Otta som regionsenter.

Støy i arealplanlegging er et viktig tema og er gitt økt oppmerksomhet de siste årene. En vesentlig del av innsigelsene på miljøområdet er knyttet til mangelfull håndtering av støy. Fortetting med kvalitet er også et tema med økt fokus, som stiller store krav både til kommunene og regionale myndigheter.

Naturmangfold, landskap og friluftsliv i arealplanleggingen

Hensyn til naturmangfold, landskap og vannressurser ivaretas i veiledning og innspill til planer. Fylkesmannen påser bl.a. at miljøhensyn ivaretas ved lokalisering av fritidsbebyggelse. Vi har særlig fokus på å sikre byggeforbudssoner langs vassdrag, unngå tiltak i villreinens leveområder og inngrepsfrie naturområder, ta vare på landskap og sikre at arter og naturtyper med særlig verdi for biologisk mangfold blir ivaretatt. Det veiledes om samspillet mellom naturmangfoldloven og plan og bygningsloven i all saksbehandling.

Fylkesmannen har deltatt i arbeidet med regionale planer for fjellområder med villreininteresser (Dovre fjell og Ottadalen). Regional plan for Rondane ble vedtatt høsten 2013. Utfordringen i 2014 har vært å tolke føringer i planen og konkretisere disse for revisjon av kommuneplanens arealdel.

Store vegprosjekter i fylket er krevende å følge opp for å sikre miljøinteressene. Dette gjelder ikke minst E6 gjennom Gudbrandsdalen, med oppfølging og gjennomføring av vedtatte planer. Det er også brukt svært mye tid på E6 forbi Ringeby, der kommunedelplan er vedtatt, men kommunestyret har tatt opp igjen saken og bedt om parallell regulering av alternativ trase til den som ligger inne i kommunedelplanen. E16 i Valdres og Jevnaker samt Rv4 i Lunner har vi også brukt tid på.

Energiplanlegging

Fylkesmannen påser at vurdering av energiløsninger inngår i planer og konsekvensutredninger. Miljøhensyn er vektlagt i uttalelser til konsesjonssøknader om utbygging av vannkraft. Det er ikke igangsatt arbeid med regionale planer for vindkraft eller små vannkraftverk i Oppland i 2014, men flere kommuner i fylket tar opp små vannkraftverk som eget tema knyttet til kommuneplanleggingen.

Fylkesmannen uttalte seg til to søknader om etablering av større kraftverk i 2014. Fylkesmannen har frarådd utbygging i det ene tilfellet, og tilrådd utbygging etter alternativ løsning i det andre tilfellet. Hverken fylkeskommunen eller kommuner har initiert arbeid med fylkesvis eller kommunale planer for utbygging av små kraftverk i Oppland.

Motorferdsel i utmark

I 2014 har det vært færre klagesaker enn i tidligere år. Alle klagesakene er ferdigbehandlet, og Fylkesmannen har i alle sakene stadfestet kommunens vedtak. Fylkesmannen har heller ikke av eget tiltak i år gjennomført lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59 nr. 5 eller omgjort kommunale vedtak som ugyldige. Fylkesmannen har uttalt seg i flere høringssaker i forbindelse med lokal forskrift om motorferdsel i utmark og vassdrag.

Vi har i løpet av året hatt en løpende dialog og kontroll med kommunens praktisering av motorferdselslovgivningen både gjennom samtaler/møter og brevveksling om forståelse av regelverket.

I 2014 har Fylkesmannen hatt flere høringssaker i forbindelse forsøksordning med etablering av snøskuterløyper, som vi har gitt høringsuttalelser til. I 2014 gjennomførte Fylkesmannen seminar om etablering av snøskuterløyper for de kommuner som søkte og var med i forsøksordningen i Oppland. Det har også vært stort fokus og mange henvendelser i forbindelse med utvidelsen av forsøksordningen med etablering av snøskuterløyper. Vi har forsøkt å bidra til at prosessene blir mest mulig effektive og målrettede i samsvar med fellesbrevet av 13.01.2014 fra statsrådene i hhv. KMD og KLD.

Fylkesmannen avventer nå Stortingets behandling av lovforslaget om endringer i lov om motorferdsel i utmark (Prop. 35 L (2013-2014)) til eventuelt nytt regelverk.

Fylkesmannen mener at vi i 2014 har hatt en løpende dialog og kontroll med kommunenes praktisering av motorferdselslovgivningen på en effektiv og målrettet måte i samsvar med lovens intensjoner.

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

Landbasert industri mm

Søknader om tillatelse etter forurensningsloven er fulgt opp. I 2014 ble det gitt tillatelse for utslipp ifm 2 vegtunneler og i tunnel for kraftverk og et bilverksted med bildemontering. I tillegg gitt nye tillatelser for 2 eksisterende asfaltverk og for et eksisterende anlegg for mottak og behandling av metallavfall mm, sistnevnte påklaget til Miljødirektoratet pga begrensning i driftstid.

Egenkontrollrapportene via altinn/klifinn for industri og deponier er behandlet innen fristen, i tillegg en del rapporter fra andre rapporteringspliktige bedrifter med tillatelse. Disse krever gjerne purring, siden bedriften må huske å rapportere selv, jf krav i tillatelse.

Har deltatt i landsomfattende kontrollaksjon for kommunale avløpsanlegg med tre kontroller og kontrollaksjon rettet mot avfallsdeponier, med inspeksjon ved tre anlegg. En bedrift uten tillatelse er kontrollert ifm aksjon kontroll tankrensere. Denne har søkt om tillatelse til mellomlagring av farlig avfall. Kun 1 revisjon gjennomført, av interkommunalt avfallsselskap.

Fylkesmannen har deltatt i HMS-etatens felles risikoaksjon, sammen med Arbeidstilsynet og NSO.

Ingen anmeldelser eller innkrevd tvangsmulkt i 2014. Noen forhåndsvarsel brukt, og ett enkeltvedtak med tvangsmulkt fastsatt, for å få inn opplysninger fra en bedrift.

Dateregisteret Forurensning er oppdatert fortløpende med opplysninger om tillatelser og kontroller osv.

Arbeid pågår med tillatelse for et asfaltverk og et pukkverk som trenger tillatelse etter forurensningsloven, jf generell regulering i forurensningsforskriften.

Vi har laget oversikt over tillatelser og hvilke som har krav eldre enn 10 år.

Antall årsverk brukt på tilsyn i 2014 anslås til mer enn 1,0, som var det som var antydnet i planen.

Kontrollplanlegging i Forurensning

Kontrollplanen i Forurensning er ikke fullt ut gjennomført, mangler revisjon av et kommunalt avløpsanlegg og inspeksjon av et avløpsanlegg. 3 næringsmiddelbedrifter på planen ble ikke kontrollert, men følges opp ifm fornying av tillatelse. Kontrollplan 2015 opprettet utenfor Forurensning, pga utgått frist.

Tilsyn

Har gjennomført risikobasert tilsyn og fulgt opp avvik hos virksomhetene. Planlagte kontroller i Forurensning har ikke alle hatt ukenummer, fordi kontrolluke ikke er fastsatt på et tidlig tidspunkt. Har samarbeidet med de andre HMS-etatene regionalt ved møtevirksomhet og deltaking i felles kontrollaksjon internkontroll/avvikshåndtering hos virksomheter i mai. Har fulgt opp kontrollaksjonene med rapportering innen fristene.

Vurdering/effekt:

Tilsynsaktiviteten har avdekt flere virksomheter og bransjer som trenger tillatelse etter forurensningsloven. I tillegg har vi fått bedre oversikt over virksomhetenes aktiviteter og oppfølging av krav i gjeldende tillatelser. Det avdekkes ikke mange alvorlige brudd på forurensningslovverket, noe som indikerer at krav i tillatelsene i stor grad følges. Konesjonsbehandlingen tar aktivt inn i seg virkemidler for å forebygge fare for miljøskadelige utslipp og nærmiljølempere.

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Kart og Geodata

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ønsker et bedre kunnskapsgrunnlag for arealplanlegging, byggesaker, konsekvensutredninger og risiko- og sårbarhetsvurderinger.

1. juli 2014 publiserte departementet en revidert veileder til forskrift om kart, stedfestet informasjon, arealformål og digitalt planregister (kartforskriften). De viktigste endringer i veilederen er knyttet til det offentlige kartgrunnlaget (DOK).

Kommunene skal samarbeide med staten om det offentlige kartgrunnlaget. § 5 i kart- og planforskriften har lenge hatt krav om ett kartgrunnlag. Den nye veilederen til kartforskriften konkretiserer følgende:

- hvilke tema som inngår i det offentlige kartgrunnlaget
- tekniske krav knyttet til dataene
- etaters ansvar
- kommunenes ansvar
- prosesser og opplegg for oppfølging

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet og lagt fram en liste over data som er kandidater til å bli del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK) – offisielle DOK-data.

Innen utgangen av 2014 arbeidet nasjonale etater og andre leverandører med å bearbeide data og klargjøre dokumentasjon slik at disse tilfredsstiller de tekniske kravene til DOK. Departementet godkjente ved årsskiftet 32 datasett som regnes som det offisielle innholdet i det offentlige kartgrunnlaget per 1.1.2015. Departementet vil godkjenne på ny 1. mai 2015, og det forventes at flere datasett fra kandidatlisten da vil bli godkjente DOK-data.

Arbeidet med DOK har blitt forsinket i 2014, men vil få stort fokus i kontakt med kommunene i 2015. Gjennom InnlandsGIS-samarbeidet har Fylkesmannen sammen med kartverket i 2014 prioritert temadata og distribusjon av dette. Dette arbeidet vil samkjøres ned DOK-arbeidet i 2015.

Miljøstatus

I 2014 har Fylkesmannen ikke brukt ressurser på Miljøstatus som følge av at Miljødirektoratet overtar ansvaret for de fylkesvise sidene.

Naturbase

Innsatsen på dette feltet har i stor grad vært rettet mot å hente inn etterslepet på kvalitetssikring og oversendelse av datasett for innlegging i Naturbase. I 2014 ble det lastet opp rundt 30 datasett for importering, og i tillegg ble det påbegynt kvalitetssikring av 10 – 12 andre datasett. I løpet av våren 2015 forventes det at etterslepet er hentet inn.

Eksisterende naturtyperegistreringer i Lillehammer kommune er gjennomgått, med oppdatering av tekst og sletting av områder som ikke lenger er aktuelle. I gjennomgangen kom det fram at enkelte områder (rundt 40) må undersøkes på nytt i felt. Den samme gjennomgangen ble også påbegynt for Gausdal, og både Øyer, Sør-Fron og Nord-Fron vil gjennomgås på samme måte i 2015.

Gjennom tidligere kartleggingsprosjekter i regi av Fylkesmannen har det blitt registrert en del naturtypelokaliteter som det ikke har vært tilstrekkelig med midler for å få klargjort for Naturbase. Det ble i 2014 gitt midler til to prosjekter som skulle ha fokus på dette, og totalt dreier seg om i underkant av 100 lokaliteter. Prosjektene har leveringsfrist i februar 2015. I tillegg ble det gitt midler til digitalisering av kartlagte naturtypelokaliteter i kulturlandskapet, som tidligere ikke har vært mulig å få lagt inn i Naturbase.

Vurdering/effekt: Naturbase er et viktig verktøy i forvaltningen, og det er svært viktig at data er ajourførte, siden basen benyttes aktivt i arealplanlegging og forvaltningen av naturmangfold. Ajourføringen av data fra siste års kartlegginger, samt oppdatering av eksisterende registreringer gir et godt og bedre kunnskapsgrunnlag, og ikke minst skapes det tillitt til det datagrunnlaget som foreligger. Det er også viktig med en ajourført database for å få tilgjengeliggjort informasjon om naturmangfold for allmennheten.

Ressursrapportering

010: - 53120,54 Underområder ikke tatt med + 6 879,46 og - 60 000 feilført på 010, se 110

110: + 60 000 feilført på tilskuddskonto

099: + 577,98 konto 8150 ikke med i rapporten

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
01-06 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 12 459 409,68	kr 3 239 964,26
09 Giftfritt miljø	kr 762 967,80	kr 0,00
11 Stabilt klima	kr 784 715,83	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 738 807,94	kr 383 803,72
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 219 672,96	kr 0,00
Andre oppgaver under KLD	kr 129 508,84	kr 0,00
Sum:	kr 15 095 083,00	kr 3 623 767,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Oppland har ca. 10 % av jordbruksarealet i landet. Jordbruket betyr mye for verdiskapingen og sysselsettingen i Oppland. Hele 17 av Opplands 26 kommuner er definert som fjellkommuner (dvs. at 50 % av arealet i kommunen ligger over 700 moh.), og 62 % av jordbruksforetakene er lokalisert i disse kommunene.

Sysselsetting i landbruket i Oppland i 2013 utgjorde 5,3 % av total sysselsetting i følge SSB (sysselsatte etter næring).

Antall foretak som søkte produksjonstillegg i Oppland gikk ned med 1,9 % fra 2013 til 2014. Antallet i 2014 var 4741 (foreløpig tall) mot 4833 i 2013. Det er en litt mindre nedgang enn året før da den var på 2,3 %. Nedgangen var størst i Lillehammer-regionen (3,2 %) og minst i Gjøvikregionen (1,0 %). Nedgangen for landet under ett i 2014 var 1,8 %.

Gjennomsnittlig jordbruksareal per foretak i 2014 var 211 dekar i Oppland (234 dekar i landet).

Produksjonen av kumjølke er økonomisk viktigste enkeltproduksjonen i jordbruket i Oppland. I 2014 var det slik produksjon på 1212 foretak, dvs. 25,6 % av foretakene i Oppland. Nedgangen i antall mjølkebruk fra 2013 til 2014 var 54 eller 4,3 %. Nedgangen i landet som helhet var 4,6 %. Antall mjølkeku per bruk i Oppland var 23,2 i 2014 (24,5 i landet).

Kornproduksjonen i fylket har gått tilbake de senere åra. Kornarealet var på litt i overkant av 180.000 dekar i 2014 som var 3000 dekar eller 1,6 % mindre enn i 2013.

Drivkraften bak denne utviklingen av antall foretak i jordbruket må antas å være økonomi og behovet for effektivisering i produksjonen. Antall mjølkebruk rasjonaliseres noe, mens produksjonen som er kvotebestemt opprettholdes. Nedgangen i kornproduksjonen og andre rene planteproduksjoner de senere åra må også ses i sammenheng med klimatiske forhold. Oppland har vært hardt rammet av avlingsskader pga. regn og flom.

Regionalt Næringsprogram for Oppland ble revidert i 2014 og gjort gjeldende til 2016. Programmet har som ett av flere hovedmål at landbruket i Oppland skal øke matproduksjonen mer enn befolkningsøkningen på 20 % innen 2030.

Virkemidlene en har til rådighet er bl.a. de regionale BU-midlene. Sammen med det regionale partnerskapet er en blitt enige om å prioritere disse midlene til

- Byggearbeider for å opprettholde og utvide eksisterende konvensjonell og økologisk produksjon, innen både tradisjonelt landbruk og bygdenæringer, tilpasset ressursgrunnlaget og markedets behov
- Byggearbeider for nye produksjoner/bygdenæringer tilpasset markedets behov.
- Oppstart av grovfôrbasert husdyrhold tilpasset ressursgrunnlaget og markedets behov
- Nødvendig byggearbeid for storfe grunnet krav i forskrifter om hold av husdyr og melkebehandling
- Etablerertilskudd ved generasjonsskifte
- Bygningsmessige investeringer for lagring av grønnsaker, poteter, urter og korn der salgskanaler er dokumentert.
- Rentestøtte på lån til grøfting og nydyrking
- Byggearbeider for kraftfôrkrevende produksjoner innen konsesjonsgrensene og tilpasset markedets behov
- Byggearbeider på seterfjøs og seterhus på bruk som driver aktiv melkeproduksjon på setra om sommeren.
- Investeringer i permanente dyrkingsanlegg for frukt og bær, som f.eks. dyrkingstuneller.

Som nevnt har kornproduksjonen gått tilbake de seneste årene, men husdyrproduksjonene har i hovedsak økt litt. Grønnsaksproduksjonen har økt betydelig.

Oppland har litt over 1 million dekar jordbruksareal og dette utgjør 10 % av jordbruksarealet i landet. Skog og landskaps Arealbarometer 2014 oppgir at Oppland har 1,7 millioner dekar dyrkbar jord, men 50 % av denne ligger i klimasone som gjør den marginal for grovfôrdyrking og bare 2 % er egnet for matkorndyrking. Godkjent nydyrkingsareal i Oppland i 2013 var 1 484 dekar.

I tillegg har Oppland vesentlige beiteressurser i utmark. Fylkesmannen i Oppland har et stadig arbeid gående for å få husdyrbrukere til å utnytte denne ressursen ennå bedre, bl.a. gjennom flere og bedre organiserte beitelag. Midlene til fjellandbruket i Oppland er i hovedsak brukt på å understøtte økt grovfôrproduksjon og beitebruk (jfr. kap. 22.4).

Gardbrukernes kompetanse innen agronomi er avgjørende for økning i matproduksjonen. Fylkesmannen i

Oppland har også i 2014 deltatt aktivt i arbeidet med å øke rekrutteringen og utdanningen i landbruket, særlig i samarbeid med Oppland fylkeskommune.

Landbruksforum består av representanter fra fylkeskommunen, Norges Bondelag, Norges Bonde og småbrukarlag, Mjøsen/Viken Skog, KS, Bioforsk, Innovasjon Norge og fylkesmannen. Foruomet har hatt to møter siste året. Sakene som drøftes er i hovedsak av strategisk art og samarbeidet fungerer godt.

Samarbeidet fungerer også godt med Mattilsynet (rovvilt, tilsynsforum og erstatningssaker etter sanering i forbindelse med påvisning av antibiotikaresistente bakterier).

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

22.1 Bruk av landbruksarealer

Utvikling i beitebruk

Beitebruk i utmark

Oppland er av landets største beitefylker og antall dyr på utmarksbeite er tilnærmet likt fra 2013. I 2014 var om lag 248 000 sau på utmarksbeite fra 1 245 besetninger mot 246 000 fra 1 243 besetninger i 2013. I tillegg beiter i utmark om lag 18 000 mjølkeku/ammeku og 24 000 ungdyr storfe fordelt på 1200 brukere, 6000 geiter fordelt på 70 brukere og 750 hester fordelt på 160 brukere. (Tall fra SLF pr. 31.07.14.). I tillegg har Oppland fire tamreinlag med i alt 18 000 tamrein i sommerflokk.

Nord- Gudbrandsdalen er den største saueregionen i fylket, med om lag 60 000 sau på beite, som tilsvarer 25 % av fylkets sauetall, tett fulgt av Midt-Gudbrandsdalen med 23 %. Deretter følger Gjøvik/Land-regionen med 18 %, så Lillehammer-regionen og Valdres, begge med 14 % og til slutt Hadeland med 6 %.

Sauetallet i Oppland er svakt voksende, jf. statistikk fra både SLF og OBB, og antall dyr per besetning er økende. Fra gjennomsnittsbetningen innenfor organisert beitebruk i Oppland slippes 214 søyer og lam på utmarksbeite. Gjennomsnittsbetningen er størst i Midt-Gudbrandsdal med 240 dyr og minst i Gjøvik/Land-regionen med 201 dyr.

Beregninger med utgangspunkt i beitedyras forbehold, antall beitedager og en forenhetspris på kr. 3, viser at beiteopptaket i utmarka i Oppland har en verdi på 150 millioner kroner. I tillegg kommer ikke-tallfestede verdier som opprettholdelse av kulturlandskapet i inn og utmark. Tross stort antall av beitedyr i utmark, er gjengroing også et voksende problem i Oppland.

Organisert beitebruk

Nær 95 % av saueprodusentene i Oppland, som har sau på utmarksbeite, er medlem i et organisert beitelag, og disse har 95 % av all sau som beiter i utmarka. Andelen av storfeprodusenter som er med i beitelag varierer mye. I enkelte regioner deltar nærmere 80 % av alle produsenter, og i andre regioner ned mot 20 %.

Det har vært store endringsprosesser innenfor organisert beitebruk de to siste årene. Lagene har endret organisasjonsform fra BA til forening eller SA, og en del beitelag har gått inn som underavdeling/beiteområde i kommunens avløserlag. Antall beitelag i Oppland er nå 89. (Det var 110 beitelag med sau før omorganiseringsprosessen startet). 58 lag har både sau og storfe, 21 lag bare sau og 10 lag er kun for storfe.

Flere av de store beitelaga har underavdelinger med egne beiteområder. Totalt er det 121 beiteområder innenfor organisert beitebruk med sau og storfe i Oppland.

Statistikken fra OBB er svært verdifull og nyttes i mange sammenhenger. Rundt 12 % av sauen i Norge hører hjemme i Oppland og 9 % av landets saueprodusenter er opplendinger. Besetningsstørrelsen i Oppland øker. Per 01.01. 2014 var det 86 vinterfora sau per besetning. På landsbasis er det 75 vinterfora per besetning. Antallet ammekuer og ungdyr som beiter i utmark er økende i Oppland. Når det gjelder ammekuer på utmark, har Oppland 20 % av dyretallet og 26 % av produsentene. Statistikk fra beitelaga benyttes blant annet av Norsk Institutt for skog og landskap.

Organiserte beitelag mottar tilskott gjennom regionalt miljøprogram for jordbruket (RMP). Innrapportering gjøres av beitelagsleder via Altinn på eStil. Dette har gått betydelige greiere i 2014 enn i fjor som var første år.

Beitelaga er svært viktige organisasjonsenheter for beitenæringa i Oppland, men med stadig færre produsenter er det en utfordring for beitebruk i utmark som har tradisjon for drift gjennom fellesskap med beitelag og kollektivt samarbeid og ansvarsfordeling.

Det er godt samarbeid mellom mange aktører innenfor beitenæringa. Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med "BondeGLØD" og "Midtdalsbonden" en beitedag 23. september i Espedalen. Beiteressurskartleggingen av arealene mellom Valdres og Gausdal m.m, utført av Norsk institutt for skog og landskap, var blant annet tema, samt storfe på utmarksbeite.

Tap på utmarksbeite

Gjennomsnittlig tap for Oppland i 2014 ble 4,66 %. Dette er en tydelig reduksjon fra i fjor da totaltapet for fylket var 5,58 %. I et stort sauefylke som Oppland betyr relativt små endringer i prosentpoeng mange dyr, og reduksjonen tilsvarer om lag 3 000 dyr. Det er store forskjeller i tap mellom kommuner, beitelag og besetninger, og store variasjoner fra år til år. Det er stort sammenfall mellom tap registrert gjennom OBB og tap dokumentert av freda rovvilt. 29 av fylkets 119 beiteområder med sau har i snitt mindre enn 2,5 % tap og 34 av beiteområdene har mellom 2, 5 % og 4 % tap, m.a.o. har over 50 % av beiteområdene små tap på utmarksbeite. 16 beiteområder, som er 13 %, har gjennomsnittlige tap over 8 %.

Tilskudd til tiltak i beiteområder.

Fylkesmannen i Oppland fikk tildelt ei ramme på kr. 1 650 000 til tilskott til tiltak i beiteområder for 2014. I tillegg hadde Fylkesmannen ubenyttete midler fra tidligere år på om lag kr.200 000. Innen søknadsfrist 1. mars 2014 mottok Fylkesmannen 54 søknader om tilskott på 7,5millioner kr. 45 beitelag fra 20 kommuner ble tildelt investeringsstøtte. I tillegg er det gitt tilskudd til et gjerdelag og Oppland radiobjøllelag. De fleste tiltaka er som tidligere sperregjerder, alt fra små strekninger på noen hundre meter til store fellesprosjekt på mange kilometer. 4 større gjerdeprosjekter er satt i gang.

Det er løyvd midler til omlag 20 ulike sankekvesystemer for sau og storfe, alt fra enkle salt- og sankefeller til større samle- og sorteringsanlegg. Det er økende interesse for mobile sankekeveer. Andre tiltak er gjeterbuer, ferister, bruer, restaurering av råk og vegetasjonskartlegging. Kr. 250 000 løyvd til Oppland radiobjøllelag som leier ut vel 3000 enheter med elektronisk overvåkingsutstyr/radiobjeller til om lag 230 besetninger fordelt over hele fylket.

Det er stor interesse for tilskudd til tiltak i beiteområder i Oppland, og midlene generer gjennomføring av mange gode tiltak for beitenæringa

Radioaktivitet i Oppland

Oppland har fremdeles mange småfebesetninger som er underlagt radioaktivitetsovervåking gjennom Mattilsynet etter Tsjernobylulykken i 1986. Fra 2009 til 2013 var det stor reduksjon i antall besetninger som ble målt, og som ble pålagt nedforing. Etter beitesesongen 2014 ble det på nytt mange besetninger som fikk flere uker med nedforing, enkelte opp mot 6 uker. Det blir som tidligere, etter søknad, gitt kompensasjon for kostnader ved målinger og erstatning for nedforingskostnader mv. som følge av radioaktivitet.

Rovvilt

Landbruksavdelingen har i samarbeid med miljøvernavdelingen sekretariatsfunksjon for rovviltnemnda i region3/Oppland. Landbruksavdelingen har ansvaret for fordelingen av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT), og behandler sammen med miljøvernavdelingen søknader om erstatninger for rovviltskader. Det er godt samarbeid mellom landbruks- og miljøvernavdelingen.

Midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak fordeles etter retningslinjer gitt i regelverk og med prioriteringer gitt av rovviltnemnda. Rammen for 2014 var kr. 4 900 000 til forebyggende tilskudd, kr. 350 000 til tjenestekjøp og kr. 450 000 til drift av nemnda og sekretariat.

Rovviltnemnda vedtok budsjett for bruk av FKT-midlene på møte i mars med bakgrunn i søknader fra kommuner/beitelag, lag, organisasjoner, forskning og enkeltpersoner. Vel 95 % av alle småfeprodusenter i Oppland er medlem i et organisert beitelag og de fleste kommunene har i forkant hatt søknadsprosess med sine lokale beitelag. Beitelagene er velfungerende organisasjonsledd mellom enkeltbesetninger og kommune.

Om lag 40 % av FKT-midlene fordeles via kommunene, og så å si alle 26 kommunene i Oppland er involvert i FKT-arbeidet. Det viste seg tidlig i beitesesongen at det gikk mot store tap i flere beitelag i Nord-Gudbrandsdalen, og tidlig sank ble gjennomført i større målestokk enn noen gang tidligere. Om lag kr. 900 000 ble brukt til kompensasjon for tidlig nedsanking (17 % av midlene). Bruk av kadaverhund, både ved generelt tilsyn og for å avdekke tapsårsaker, er økende i Oppland. Om lag kr. 600 000 ble benyttet til dette. En stor andel av FKT-midlene brukes også til skadefellingsforsøk, om lag kr. 1 400 000 (27 %). I 2014 ble det gjennomført vellykket skadefelling på 2 ulver og 2 bjørner i mai 2014.

De siste årene er det etablert flere utviklingsprosjekter som i stor grad dekker hele fylket. Oppland Sau og Geit drifter Oppland radiobjøllelag. Om lag 250 produsenter leier vel 3000 radiobjøller m.m. fra Oppland radiobjøllelag. Prosjektet "Effektivisering av skadefelling på freda rovvilt i Oppland" har hatt et aktivt år med blant annet flere kurs og videre utdanning av hundekvipasjer som også har deltatt i noen skadefellingsforsøk. Mange beitelagsmedlemmer har gjennomført kadaverhundkurs, og stadig flere beitelag bruker hund ved tilsyn, både ved ordinært og ved ekstraordinært tilsyn, samt at det er tilkalt kadaverhundekvipasjer ved akutte situasjoner. Overvåking av gaupe med viltkamera, samarbeid mellom NINA og NJFF Oppland, er kommet godt i gang med vel 40 kamera utplassert. Høsten 2014 ble prosjektet "Mer effektiv lisensjakt" etablert. I tillegg sender Fylkesmannen ut SMS om spesielle rovviltobservasjoner til kommunene, som videresender til beitelag m.fl. Et godt informasjonssystem som har fått svært gode tilbakemeldinger. Om lag kr. 900 000 nyttes til prosjekter og lokale FoU.

Det ble en markert nedgang i rovvilterstatningene i Oppland for 2014 sammenlignet med fjoråret. 327 søkere (mot 446 i 2013) fikk sine søknader behandlet med en total erstatningsutmåling på ca. 9,5 mill. kroner. Dette er ca. 3,5 mill. kroner lavere enn i 2013.

Det ble søkt om erstatning for ca 6100 dyr tapt på beite i 2014 mot over 9000 dyr i fjor. Fylkesmannen har i år gitt erstatning for ca 3700 sau og lam som tap til fredet rovvilt. I 2013 ble det gitt ersatning for i overkant av 5800 sau og lam.

Det er kommunene Dovre, Øyer og Nord-Fron som har hatt den største nedgangen i tap til rovvilt i 2014. Det var disse kommunene som hadde sterkest økning i 2013. Også kommunene Ringeby, Gausdal, Nordre Land, Sør-Fron, Øystre Slidre og Lesja har hatt en markert nedgang i tap til rovvilt. I Skjåk og Lom har tapene gått opp fra i fjor og dette skyldes jerv.

Det er særlig tap til bjørn, ulv og kongeørn som er redusert på fylkesbasis. Erstattet tap til gaupe og jerv er også gått ned, mest på gaupe.

Tapsmønsteret varierer fra år til år. I 2014 er det beitelaga i Skjåk som har de største tap, grunnet jerv, og tapsprosenten for kommunen er 9,1 %. (Største tapsprosent på kommunenivå i 2013 var Dovre med 12,5 %.) Deretter følger Sør-Aurdal med et tap på 9,0 %, Søndre Land med 7,8 % og Gran med 7,7 %. Øyer, som i 2013 hadde tap på 7,7 %, har i år hatt et mye fredeligere år, og er tilbake med et tap på 3,5 %. Det er også i år mange kommuner med lave tapstall. Vestre Slidre 2,1 %, Lillehammer 2,9 %, Nord-Aurdal 3,1 %, Vågå 3,2 % (men med store forskjeller mellom beitelaga i kommunene) og Etnedal 3,2 %. Det gjennomsnittlige tapet for hele fylket er 4,7 % mot 5,6 % i 2013. (Alle tall er fra Organisert beitebruk).

Fylkesmannen i Oppland mottok kr 230.000 over kap.1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket. Av disse midlene ble 80.000 avsatt til arbeid med rovviltforvaltning.

Arbeid med rovviltforvaltning (kr 80.000)

Midlene ble overført til Fylkesmannens driftsbudsjett som kompensasjon for det arbeidet Fylkesmannen (landbruksavdelingen) gjør når det gjelder forebyggende og konfliktdempende tiltak innen rovviltforvaltningen og som sekretariat for rovviltneemnda.

Selv om vi i 2014 fikk vesentlig lavere tap enn i 2013 så vet en at tapene har variert mye fra år til år. Det er derfor viktig at Fylkesmannen fortsetter å ha arbeidet med forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader høyt oppe på dagsorden. Både midlene som gis til forebyggende og konfliktdempende tiltak og midlene som gis til tiltak i beiteområder vil, brukt på en mest mulig optimal måte, bidra til å redusere tapene til rovvilt. Det er i de senere år brukt mye ressurser fra forvaltningens side på å prøve ut nye tiltak som vil kunne redusere tapene. Men kanskje like viktig har disse tiltakene bidradd til å redusere konfliktnivået. I tillegg til ekstraordinært tilsyn har tiltak som tidlig nedsanking, bruk av kadaversøkshund og noe mer bruk av beredskapsareal blitt tatt i bruk. I tillegg har Fylkesmannen støttet flere prosjekter som har til formål å redusere rovvilttapene.

Bruk og nytte av data fra Geovekst og "Norge digitalt"

Alle avdelinger bruker InnlandsGIS, som er kartinnsynsløsningen i embetet. Denne inneholder kartdata fra Geovekst og mange parter i Norge Digitalt.

Miljøvernavdelingen: Uttalelser i plan og enkeltsaker, konflikt og sårbarhetsanalyser, utarbeiding av verneplaner, temakart, div. prosjekter.

Landbruksavdelingen: Uttalelser i plansaker (fradelinger, konsesjoner og omdisponeringer), konfliktanalyser (bortgang av dyrka/dyrkbar mark), dokumentasjon av endringer i arealbruk, temakart, fastsetting av tilskudd i form av regionalt miljøprogram (bl.a. beregning av bratt dyrka mark), gårdskart, skogbruksplanlegging (laserskanning blir brukt i utstrakt grad ifm. skogtakst i Oppland), div. prosjekter.

Samordnings- og beredskapsstaben: Uttalelser i plansaker, krisehåndtering.

Oppvekst og utdanningsavdelingen, helse og sosialavdelingen: Liten/sporadisk bruk.

AR5 - oppfølging

Kommunene har originaldataansvaret for AR5-basen, men leverer to ganger årlig til Kartverket og Skog og landskap, og på den måten blir dataene kvalitetssikret, og en får oppdatert distribusjonsbasene. I disse to rundene blir det også kontrollert hvor mye endringsdata som blir levert.

Kommunene får hvert andre år tilbud om praktisk kurs i ajourhold av AR5-basen i sin egen programvare.

Kommunene får hvert andre til tredje år tilbud om kurs i klassifisering i felt.

I Norge Digitalt -årsmøtene har en hver gang et punkt på agendaen om periodisk ajourhold av AR5.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2013	2012
FMOP	84627	149878	95	2,78	5,73	4,66	5,58
Sum	84627	149878	95	0	0	0	

22.2 Eiendom og bosetting

Kommunene i Oppland har variabelt behov for oppfølging. En del kommuner har bra kompetanse og kapasitet, mens andre er mer sårbare. Det har vært etterspørsel etter mer kunnskap på lovområdet, og vi skulle hatt to kurs med kommunene høsten 2014 med tema landbrukslovene. Disse kurset ble forskjøvet til januar 2015 og Landbruksdirektoratet var da en god bidragsyter som sto for en vesentlig del av foredragene.

Fylkesmannen har gjennom året veiledet kommunene med svar på henvendelser via epost og telefon, samt ved oversending av avgjørelser i saker.

Når det gjelder kommunenes behandling av landbrukslovsaker så viser vi til KOSTRA rapportene. Rapporten for 2014 kommer i juni 2015.

Fylkesmannen har heller ikke i 2014 benyttet hjemmelen i jordloven § 3 til å pålegge noen kommuner fortløpende å sende inn saker.

Fylkesmannen har i 2014 ikke hatt saker etter jord-, odels-, eller konsesjonsloven til Sivilombudsmannen.

Når det gjelder Fylkesmannens behandling av saker etter jord-, odels- og konsesjonslov i 2014 så blir dette rapportert til Landbruksdirektoratet innen 15. april 2015.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Kontroll

Av ressursmessige årsaker (lengre sjukmeldingsperioder hos kontrollmedarbeider) er det i 2014 utført få kontroller på landbruksområdet. Når det gjelder foretakskontroller er det fattet vedtak i en større og arbeidskrevende driftsfellesskapsak. Når det gjelder forvaltningskontroller av kommunene er det på grunn av den nevnte ressursknapphet ikke foretatt noen slike i 2014. Dette arbeidet vil bli prioritert i 2015.

For å styrke kompetansen til kommunene på tilskuddsforvaltning og kontroll ble det i august 2014 arrangert et heldagskurs hvor temaet var de forventninger Fylkesmannen og sentrale myndigheter har til kommunene på dette feltet.

Erstatningsordninger

Det er rapportert til Landbruksdirektoratet om anslag for omfang av klimatisk betingede avlingsskader. Antall søknader om erstatning for klimabetiget avlingssvikt for 2014 var 10.

For erstatning etter offentlig pålegg kom det inn 3 søknader etter pålagt nedslakting som følge av Mædi-Visna og MRSA.

Landbruksvikarordningen

Oppland fikk tildelt 26,5 årsverk a kr 270 200 i 2014. Dette er 1,5 årsverk mer enn i 2013. Avløserlagene søkte om ialt 27,2 årsverk. Det ble utbetalt kr 5941705 til avløserlagene fordelt på 15 lag.

Status i fylket: I Oppland er det 16 avløserlag, hvorav 15 lag benytter seg av ordningen. Sør-Aurdal avløserlag slo seg sammen med Valdres landbruksstjenester og Toten og Hadeland slo seg sammen til ett lag. De 15 lagene dekker behovet for landbruksvikar i 25 kommuner i fylket. Det er en kommune som ikke blir dekket av ordningen - Ringebu. Ringebu Avløserlag søker ikke om tilskudd til landbruksvikar.

Tidligpensjon

Det ble kjørt kontroll mot rapport fra Skattedirektoratet for 2011 i 2013. Da ble samtlige mottakere av tidligpensjon i Oppland tilskrevet dersom de stod på lista med næringsinntekt fra jordbruk/gartneri, skogbruk eller pensjon. Det ble bedt om dokumentasjon fra regnskapsfører hva beløpet gjaldt. Av våre 130 brukere, ble det avdekket uregelmessighet hos to brukere. I 2015 vil vi kontrollere året 2012 og evt 2013 dersom tida strekker til.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2014 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	6	0	6	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
28	0	1	5	0	3	58	0	4

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2014

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 1,0

Antall personer: 1

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning (forvaltningskontroller)

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

4. Andre kommentarer/ innspill:

22.4 Regionalt tilpasset innsats

Kommunene har et kontinuerlig behov for opplærings- og informasjonstiltak. Arbeidsoppgavene til kommunene spenner over et stort saksområde og med få ansatte i mange av kommunene er det krevende å holde seg oppdatert på alle saksfelt. Med ny regjering i 2014 har det naturlig nok skjedd større endringer i landbrukspolitikken enn det som har vært vanlig tidligere. Fylkesmannen har gjennom møter, kurs og seminarer sørget for å oppdatere kommunene fortløpende om endringer som har hatt følger for kommunenes saksbehandling. Som tidligere år utarbeidet Fylkesmannen en kurskatalog i begynnelsen av året. Denne var basert både på innspill fra kommunene og fra innspill fra medarbeidere hos Fylkesmannen. I tillegg skjer svært mye av kompetanseoverføringen til kommunene via telefon, e-post og Fylkesmannens hjemmeside.

Fylkesmannen har også i 2014 hatt regionmedarbeidere i alle fylkets 6 regioner. Dette er medarbeidere med lang fartstid i regionene. De kjenner godt til kommunenes utfordringer og er derfor viktige bidragsyttere når det gjelder informasjon og kompetanseoverføring til kommunene.

Kommune- og fylkespolitikere er også en viktig målgruppe for Fylkesmannen når det gjelder kompetanseheving. For denne målgruppen er det særlig viktig å gi opplæring innenfor saksområdet arealforvaltning/jordvern og jord- og konsesjonslovgiving. Som tidligere år arrangerte vi 2 regionale kurs med tittelen «Kurs i behandling av saker etter jord- og konsesjonsloven (arrangert januar 2015) der politikerne var invitert. I tillegg inviterte vi politikere til vår årlige landbruksfaglige samling. Vi kan heller ikke i år melde om noe stort frammøte av politikere, men i en del kommuner er de flinke til å møte. Det er størst engasjement i de kommunene hvor landbruket betyr mye for bosetting og sysselsetting. En må vel kunne si at det landbrukspolitiske engasjementet har vært spesielt stort i Valdres og Nord-Gudbrandsdal der de til nå har hatt regionale bygdeutviklingsmidler. Det blir spennende å følge disse kommunene framover etter at de har mistet dette virkemiddelet.

De årlige regionmøtene som Fylkesmannen arrangerer for kommunenes politiske og administrative ledelse er også en arena hvor landbruket settes på dagsorden.

Fylkesmannen mottok kr 230.000 over kap.1144 post 77 til Regionale og lokale tiltak i landbruket. Av disse er 150.000 kr disponert til kommunerett arbeid. Fylkesmannen arrangerer en rekke kurs, seminarer og møter for kommunal landbruksforvaltning og enkelte andre målgrupper. Følgende ble arrangert i 2014:

- Regionmøter rovvilt og beitedyr (4 møter)
- Regionmøter i skogbruket (4 møter)
- Økologisk kornproduksjon
- Vårsamling for skogbruket for Oppland og Hedmark
- Korleis få viktige miljøtiltak med god kvalitet
- Introduksjonskurs for nytilsatte i kommunal landbruksforvaltning
- Tilskuddsforvaltning på jordbruksområdet (2-dagers kurs)
- Storfe med utegang- dyrevelferd og forurensing. (Kurset ble arrangert i samarbeid med Mattilsynet)
- Landbruksfaglig samling. 2-dagers kurs for tilsatte på landbrukskontorene samt kommune og fylkespolitikere.
- Kurs i behandling av saker etter jord- og konsesjonsloven (2 regionale kurs). Arrangert tidlig i januar 2015.
- Kurs om tilskuddsforvaltning –hvordan skal landbrukskontorene innfri statens forventninger til tilskuddsforvaltning

Regionalt Utviklingsprogram for Oppland 2014-2016 ble revidert i mars 2014. Det var i hovedsak delprogrammet Regionalt Næringsprogram som ble oppdatert og gjort gjeldende for 2014 – 2016.

Landbruksforum med representanter for hele partnerskapet sluttet seg til endringene som ikke var altfor omfattende. I tillegg til oppdateringer av rammene for virkemidlene ble det gitt en omtale av den nye satsinga på «Fjellandbruket», Opplands fylkeskommunes ansvar for ordninga «Verdiskaping og næringsutvikling i fjellområda» (bevilgning fra KMD) og Oppland fylkeskommunes arbeid med RULL (Rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket).

Landbruksforum hadde to møter dette året og denne kontakten med kommuner, fylkeskommuner og Innovasjon Norge har bidratt til lokal forankring og aksept for landbrukspolitiske målsettinger og tiltak i programmet. Synergier mellom de ulike delprogrammene er synliggjort i dokumentet i en egen matrise der henholdsvis miljøaspekt og næringsaspekt i alle delprogrammer er beskrevet.

Føring for bruk av BU-midlene i tråd med delprogrammet Regionalt Næringsprogram ble videreformidlet til Innovasjon Norge.

Antall årsverk i kommunal landbruksforvaltning pr 31.12.2013 er 74,6 mot 76,2 31.12.2014.

Antall årsverk i landbruksavdelingen i 2014 var 22,3 mot 21,9 i 2013. Av dette er ca 2 årsverk på resultatområde 660 (byggesak).

Oppland ble tildelt 1 million kroner i 2014 til fjellandbruket. Av dette ble 200.000 kr overført Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og disponert sammen med midler tildelt Sør- og Nord-Trøndelag og Hedmark til noen større fylkesovergripende fellesprosjekter som alle fire fylker er enige om å støtte. 50.000 kr ble øremerket administrasjon av ordningen.

750.000 kroner ble disponert til tre ulike fjellandbruksprosjekter i Oppland:

- Bioforsk Øst Løken: Prosjektet «Innmarksbeite – beiteverdi» Dette dreier seg om å undersøke beiteverdi i ulike typer innmarksbeite og bl.a. forklare ulik nedbeiting av sølvbunke i ulike høydelag
- Valdres landbruksrådgiving: «Auka utnyttning av grovfôr og utmarksbeite». Dette går ut på å følge opp satsingsområder i Landbruksmelding for Valdres, bl.a. bedre agronomi i grovfôrdyrkinga og inspirere til økt bruk av stølen og fjellbeite
- Norsk Landbruksrådgiving Gudbrandsdalen: «Kvalitetsproduksjon av Mandelpotet» Dette dreier seg om å redusere forekomst av skallmisfarging og blåfarging av poteten.

22.5 Ei livskraftig reindrift

Den regionale reindrifftsforvaltningen ble fra 1. januar 2014 overført til fylkesmannsembetene i de fem nordligste fylkene. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har ansvaret for reindriften i Oppland. For å løse oppgaver innen areal- og ressursforvaltning har fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Oppland inngått avtale om saksgang og bruk av kompetanse.

I fylket er det fire tamreinlag med til sammen 10500 dyr.

Det har vært mye kontakt med tamreinlagene og Fylkesmannen i Oppland i 2014.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Utviklings- og tilretteleggingsmidlene

Bygdeutviklingsmidlene til utredning og tilrettelegging ble sterkt etterspurt i 2014. Det ble bevilget litt over 3,9 millioner kr fordelt på 34 saker. 3 av disse gjaldt praktikantsaker og 11 av sakene gjaldt økologiske utviklingstiltak. Oppland som foregangsfylke for økologisk kornproduksjon ble også støttet. Midlene ble ellers brukt bredt til å understøtte satsingsområdene matproduksjon (særlig lokalmatsatsing) og tjenesteyting Vi støttet også opp om aktivitetene til Ungt Entreprenørskap Oppland og Opplands fylkeskommunes videreføring av RULL (rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket). Et større økonomirådgivingsprosjekt i regi av Tine Rådgiving og medlem fikk også støtte.

Satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram.

Regionalt Næringsprogram for Oppland 2014-16 ble fastsatt i mars 2014.

Programmet er styrende for bruken av BU-midlene, både utredningsmidlene som forvaltes av Fylkesmannen og Innovasjon Norges bedriftsretta midler. Ordningene med lokal forvaltning av BU-midler for Valdres og Nord-Gudbrandsdal disponerte ca. 36 % av fylkets BU-midler (tilskottsmidler) i 2014. Midlene forvaltes etter strategier basert på egne fortrinn og utfordringer, innen rammen av Regionalt Næringsprogram for Oppland. - 2014 var siste året med lokal forvaltning av disse midlene i Nord-Gudbrandsdal og Valdres.

Fylkesmannen samarbeidet også i 2014 aktivt med Oppland fylkeskommune om deres RULL-satsing (Rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket). Den såkalte Voksenagronomen hadde stor søking og en ny klasse ble startet opp høsten 2014. For øvrig ga Fylkesmannen på slutten av året BU-støtte til utvikling av en større *kunnskapsportal* for landbruksutdanning i regi av RULL-satsingen.

Det er et nært samarbeid med landbruks-organisasjonene særlig om prinsipielle og større BU-saker (utredning og tilrettelegging).

Fylkesmannens landbruksavdeling har regionale medarbeidere i alle fylkets regioner. Disse har spesialansvar innen temaer som næringsutvikling i nasjonalparkområder, lokal mat, stølssatsing, Inn på tunet og økologisk landbruk. Dessuten deltar de aktivt i gjennomføring av prioriterte tiltak på landbruksområdet i egen region, som for eksempel å skape møteplasser for landbrukets forskjellige aktører innenfor regionen.

Tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet generelt og Inn på tunet-løftet i kommunene spesielt

Fylkesmannen har i 2014 utarbeidet «Handlingsplan for Inn på tunet i Oppland 2015 – 2017». Dette er skjedd som et samarbeid mellom Fylkesmannens avdelinger for Helse- og sosial, Oppvekst- og utdanning og Landbruk. Ei arbeidsgruppe som har bestått av medlemsorganisasjonen for Inn på tunet-tilbydere i fylket, landbruksorganisasjonene, Innovasjon Norge, NAV og representanter for kommunene har bidratt i arbeidet. Planen er utarbeidet med bakgrunn i den nasjonale handlingsplanen for Inn på tunet (fra 2013).

Planen beskriver bl.a. informasjon til kommunene og arbeid for å få flere tilbydere til å slutte seg til Matmerks godkjenningsordning som viktige tiltak.

Det pågår fortsatt ett Inn på tunet Løftet-prosjekt i fylket (i Nord-Gudbrandsdal - kommunene Lom og Skjåk) da dette fikk utsatt arbeidsfrist av Innovasjon Norge til 1.11.2015. Tilbud på fire garder er under utvikling innen dette prosjektet.

23.2 Skogbruk

Avvirkning

Skogbruket i Oppland har i 2014 vært et godt år skogbruksmessig og da særlig på avvirkningssiden. Det er meldt om hogstrekord hos flere aktører i Oppland. Gode tømmerpriser og muligheter for avsetning har gjort dette mulig. Det er særlig de sørlige områdene av fylket økningen har vært størst. Totalvolumet endte på 1.29 millioner m³. Fylkesmannen har bidratt aktivt gjennom nye områdetakster, tilskudd til mellomvanskelig terreng, merkostnad ved klima- og miljøgunstig hogst og til drift i bratt terreng.

Planting og skogkultur

Investeringslysten i skogkultur ligger på et jevnt nivå i forhold til tidligere år, med unntak av plantetallet som har økt vesentlig og passerte 5.2 millioner planter. Det er gledelig at økt fokus på planting etter hogst og suppleringsplanting har gitt resultater. Fylkesmannen har fulgt opp plantestrategier i regionmøter og kontrollvirksomhet.

Ungskogpleie i 2014 endte på 25 500 dekar som er en svak økning fra året før. Skjøtsel av ungskog har vært fokusområde hos Fylkesmannen.

Miljøtilskudd

Nøkkelbiotoper er lokaliteter i skogen som er viktige for biologisk mangfold. Skogeiere som er særlig berørt av nøkkelbiotoper kan søke om økonomisk kompensasjon (miljøtilskudd) for hogstavståelse på grunnlag av stående kubikkmasse etter fratrukk av egenandel. Nøkkelbiotopene fremkommer etter gjennomført miljøregistreringsprosjekt, som i hovedregel er koblet til skogbruksplanlegging i kommunen.

I 2014 ble det utbetalt kr 375 000,- i miljøtilskudd til skogeiere som er særlig berørt av nøkkelbiotoper. Dette er

lavere utbetaling enn i normalår.

Oppland fikk for 2014 bevilget 7.6 millioner kroner til NMSK skogkultur og miljøtilskudd (kommunal pott). Det ble i tillegg overført vel 94.000 kroner fra 2013, noe som ga en totalramme i underkant av 7.7 millioner kroner. Dette er i hovedsak midler som blir viderefordelt til kommunene ut i fra innmeldt behov. Det er kommunene selv som foretar lokale prioriteringer og hva det gis tilskudd til. Oppland brukte opp hele tilsagnet på skogkultur og miljøtilskudd i 2014, men vi drar med oss et etterslep av søknader på kr 300.000 inn i 2015.

Skogbrannovervåkning med fly

Henviser til resultatområde 54.6

Skogbruksplanlegging med miljøregistrering

Det er stor aktivitet på skogbruksplanlegging med miljøregistrering i Oppland. I perioden 2000-2012 har alle kommunene i Oppland fått gjennomført miljøregistreringer. Ved nye prosjekter evalueres nå miljøregistreringene som ble utført for 10 år siden på grunnlag av ny erfaring og kunnskap.

Aktivitet i 2014:

- Søndre Land ble ferdigstilt.
- Det ble utført markarbeid, dvs. registrering i skogen i hele Gjøvik og Vestre Toten og i deler av Lom og Skjåk.
- Skogen i Lillehammer kommune ble fotografert og laserscannet fra fly som grunnlag for markarbeid i 2015.
- Avtale inngått om ny områdetakst er inngått for privatskog og Almenninger på Hadeland, dvs. kommunene Gran, Lunner og Jevnaker.

Fylkesmannen fikk innvilget kr 2 300 000 for 2015 fra Statens Landbruksforvaltning. Dette bør være tilstrekkelig tatt i betraktning at ytterligere står i ansvar for kommunevise prosjekter.

Drift i bratt og vanskelig terreng med taubane

Driftene med taubane har i 2014 vært i Gudbrandsdalen. Tilskuddssatsen i 2014 har vært differensiert mellom gran og furu med hhv. kr 120,- og kr 140,- pr m³ for virke som er omsatt til salg. Det ble i fjor utbetalt omtrent 2,4 mill kr tilskudd til drift i vanskelig terreng med taubane. Av dette var snaut kr 500 000,- utbetaling for hogst gjennomført i 2013. Totalt er det avvirket 16 000 m³ med taubane i 2014. Fylkesmannen i Oppland krever forhåndsgodkjenning, inkl vurdering etter naturmangfoldloven, av drifta for at skogeiere kan motta tilskudd.

Uttak av tømmer med taubane er viktig for Oppland, både for skogeiere, skognæringen og ikke minst for tremekanisk industri. Å sikre sagbrukene tilgang på lokalt virke er viktig for å holde transportkostnadene nede og for å sikre konkurransevnen.

I tillegg mener vi det er viktig å gi skogeiere mulighet til å avvirke områder som er lite tilgjengelig. Analyser viser at det står 1,27 mill. m³ i hkl. IV og V, fordelt på nesten 61 000 daa i Gudbrandsdalen som må avvirkes med taubane. I beregningen gjelder bare areal med kubikkmasse over 15m³/daa.

Skogsveger

Investeringen i skogsveger blant skogeiere omfatter i all hovedsak ombygging i vegklasse 3 og 4. Det er generelt lite nybygging. I Nord-Gudbrandsdal er det noe bygging av traktorveier.

I 2014 ble det ferdigstilt 49 skogsbilveganlegg, for det meste ombygginger, bygd med tilskudd. Inkludert i de registrerte ombyggingene er også de tiltak som har mottak tilskudd fra ekstra midler, gitt gjennom revidert nasjonalbudsjett 2013. Dette gjelder også punktutbedringer og mindre tiltak som utbedring av flaskehalsar som svinger, sнопlasser, kulverter/stikkrenner, breddeutvidelse osv. For de skogsveganleggene som er blitt ferdigstilt i 2014 er det investert i overkant av 18,8 mill kr. Disse vegene har mottatt drøyt 6,3 mill kr i tilskudd.

Tilskudd til drift i mellomvanskelig terreng

Denne tilskuddsordningen startet som et samarbeidsprosjekt for Gudbrandsdalen i 2011-2013.

I 2014 ble ordningen gjort gjeldende for hele Oppland. Formålet har vært å stimulere til økt aktivitet og avvirking av arealer som er for bratte til konvensjonelle hogstmaskiner, men som ikke er så bratte at taubane må benyttes.

Det er lagt til rette for støtte til motormanuell felling, m/u vinsj til hogstmaskin, for å øke arealnettoen til skogeier. I tillegg omfatter ordningen tømmerdrift med landbrukstraktor og vinsj. Tilskudd til drift i mellomvanskelig terreng har blitt meget positivt tatt i mot av både næringen og ikke minst skogeiere. Det er avvirket omkring 15 000 m³ gjennom denne ordningen det siste året. Til tross for at det samlede volumet kan virke beskjedent i regional målestokk, er det for lokalt næringsliv svært viktig.

For 2014 ble ordningen finansiert gjennom bruk av NMSK-midler til skogsveg/taubane. Tilskuddssatsene for de ulike tiltakene har vært differensiert mellom furu og gran.

Prosjekter:

Tilskudd til merkostnad ved klima- og miljøgunstig hogst

NMSK-forskriftens § 8 åpner for tilskudd for å øke aktivitet og ressursutnyttelsen i og fra skogen. I Gudbrandsdalen har vi i medhold av dette i 2014 utprøvd en spesiell ordning for tilskudd for skånsom hogst under følgende forutsetninger:

- Flater begrenset til maks 10 dekar med gjenstående kartfestet gammelskog som grenser til hogstflaten
- Flater begrenset til maks 10 dekar med frørestilling i furudominert skog
- Plukkhogst/fjellskoghogst med maks 2 dekar flatestørrelse.

Etter litt startvansker ser det ut til at driftsapparatet behersker reglene godt, slik at temperatur- og vindforholdene for ny foryngelse og estetikk blir godt ivaretatt. Fylkesmannen har mottatt søknader på kr 500.000 tilsvarende 14.000 m³ for 2014, hvorav kr 350.000 ble utbetalt før nyttår.

Maskinell ungsogpleie

Maskinell ungsogpleie ble startet opp i 2014 med fokus på noe eldre Hkl. 2 der lauvskogen har tatt overhånd. Dette har blitt godt mottatt av skogeiere. To maskinlag har gått i Oppland på disse oppdragene. Fordelen med denne type skjøtsel er at man får skjøttet bestand som ellers er for kostbare å gjøre noe med, samtidig som at man får tatt ut og solgt overskuddsvirke til energiformål. Dette reduserer total kostnaden. Det ble gjennomført maskinell ungsogpleie på ca. 2 000 dekar og drevet ut 13 000 m³ virke til energiformål.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

24.1 Jordvern og kulturlandskap

Regjeringens mål om å redusere omdisponeringen av dyrka jord til under 6000 da/år tilsier at Oppland må omdisponere mindre enn 285 daa dyrka jord/ år. KOSTRA-tall viser en omdisponering av dyrka mark i Oppland på 587 daa dyrka mark i 2006, 478 daa i 2007, 326 daa i 2008, 264 daa i 2009, 285 daa i 2010 og 723 daa i 2011, 180 daa i 2012 og 305 daa i 2013. Dette viser at fylket nådde målet om en halvering i 2010, men at målet ble betydelig overskredet i 2011 mens 2012 står fram som det beste året på lenge. I 2013 overskred vi målet med 20 daa, dvs. ca. 7 %.

Det vil være store variasjoner mellom år, og tallene må derfor ses i et lengre tidsperspektiv.

Fylkesmannen er i utstrakt kontakt med kommunene i arbeid med arealplaner. Både skriftlig og i møter med kommunene er nasjonal politikk på jordvernområdet formidlet.

Fylkesmannen gir innspill i alle planfaser, fra høring av planprogram og oppstart av plan til ordinær høring. I de større vegsakene er vi i tillegg deltaker i møter gjennom planprosessene.

Dialog både med politikere og administrasjon i kommunene og i Statens vegvesen har over tid ført til en vesentlig bedre forståelse og aksept for jordvern, men det er viktig at det i alle plansammenhenger fortsatt er fokus på dette.

I kommuneplaner og kommunedelplaner ligger det fortsatt inne betydelige arealer som er godkjent omdisponert, men som ikke har blitt regulert slik at de har kommet med i Kostrapporteringa. Flere av kommunene som har rullert kommuneplanens arealdel de siste årene har imidlertid foretatt en ny vurdering av arealer som tidligere er lagt inn til annet formål enn landbruk og tilbakeført en god del areal til LNF. Fylkesmannen mener det er viktig å ha fokus på en generell god arealutnytting av alle arealer som tas i bruk til andre formål, slik at behovet for nye arealer i framtida ikke øker presset mot dyrka jord. Det er også viktig å ikke legge ut for mye areal til byggeområder. Med mye areal tilgjengelig blir arealutnyttingen ofte dårlig. Å legge opp til hyppig revidering av overordna arealplaner er etter Fylkesmannens vurdering en bedre strategi enn å legge ut mye areal for å sikre seg nok areal i lang tid framover.

I Oppland vil fortsatt store areal omdisponeres i forbindelse med regulering for utbygging av E6 i Gudbrandsdalen og E16 og Rv 4 på Hadeland. Kostratall for 2014 blir først tilgjengelige fra 15. juni 2015.

Erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket (Nordherad i Vågå)

Grunneiere med drifts- og skjøtselsavtaler har utført minst 150 dagsverk på å rydde og sette i stand beitemark som har grodd igjen. Sytten grunneiere har slike avtaler, som foruten tilskudd til ryddetiltak omfatter et generelt tilskudd til vedlikehold og drift og et tilskudd pr. daa som blir slått og beitet. For sju av grunneierne var 2014 det siste året i den fireårige avtaleperioden. Fylkesmannen har hatt bistand fra Bioforsk Øst Løken for å vurdere erfaringene med skjøtselsarbeidet. Bioforsk har også kommet med forslag til justeringer i skjøtselsplanene. Målet er å videreføre avtalene i en ny fireårsperiode.

Ni grunneiere har utført reparasjoner og restaureringstiltak på 15 freda og verneverdige bygninger og fått utbetalt tilskudd det siste året. Det er inngått avtaler om tilskudd til seks nye bygningstiltak, utbyggingstiltak på et fjøs for mjølkeproduksjon og til restauring av en del steinmurer.

Det ble gjort en stor innsats for innsamling av historiske bilder for refotografering ved Oskar Puschmann, som ble gjennomført i 2014. Resultatet ble presentert på et åpent møte i Nordherad og hos Fylkesmannen høsten 2014

Kommunen har vært pådriver for næringsutvikling konsentrert om tre hovedområder: Informasjon og personlig veiledning om utvikling av husdyrproduksjonen, utvikle lokal foredling og etablere et felles foredlingslokale i grendehuset og etablering av økologisk solbær dyrking.

Bruken av innsigelser

Muligheten til bruk av innsigelse for å ivareta jordvernhensyn ble også benyttet i 2014. Fylkesmannen uttalte seg totalt til 353 kommune(del)planer og reguleringsplansaker i 2014, og i alt ble det fremmet 10 innsigelser med bakgrunn i jordvernhensyn i Oppland. I tillegg var det 1 innsigelse knyttet til andre landbruksinteresser. Fylkesmannen fremmet som settefylkesmann en innsigelse til kommuneplanens arealdel for Ringsaker kommune. Fylkesmannen hadde ingen innsigelsessaker til KMD i 2014 hvor landbruksinteresser var berørt.

24.2 Samfunnsplanlegging

Arealbruken i Oppland fastsettes i all hovedsak gjennom planer etter plan- og bygningsloven og gjennom verneplaner etter naturmangfoldloven. Etter plan og bygningsloven er kommuneplanens arealdel den overordna planen hvor de store arealendringene fastsettes. Kommuneplanenes arealdeler blir rullert med ujevne mellomrom.

I tillegg skjer det endring i arealbruken gjennom utarbeidelse av kommunedelplaner, reguleringsplaner som er i strid med overordna plan, og gjennom dispensasjoner.

Fylkesmannen har et eget planteam som utarbeider embetets uttalelser i plansaker og landbruksavdelingen deltar aktivt her. Gjennom endringer av plan- og bygningsloven i 2009 har planarbeidet blitt vesentlig mer omfattende da det stilles større krav til å være med tidlig i planprosessene. Allerede ved oppstart av en planprosess vurderer vi om det legges opp til en tilstrekkelig utredning av landbrukshensyn som kan bli berørt, og evt. signalisere om planen kan berøre landbrukshensyn av nasjonal interesse slik at innsigelse må vurderes når planen kommer på høring. Også utbygging i tettsteder har betydning for nasjonale jordverninteresser da en høy arealutnytting har betydning for hvor stort behovet er for «nye» arealer.

Oppland har lang praksis med faste regionale planmøter som gjennomføres i regi av Oppland fylkeskommune. Dette er en viktig arena for orientering om statlig politikk. Landbruksavdelingen er alltid representert i møtet når saker som berører landbruksinteresser er oppe.

Det har i løpet av 2014 for det meste bare vært snakk om oppfølging av etablerte verneplaner i Oppland. Landbruksavdelingen har vært med og gitt sine vurderinger i konkrete planer for hogst og skogskjøtsel i landskapsvernområder. Videre er vi sammen med miljøvernadv. aktive i «Bruk-vern-arbeidet» der målet er å omsette politiske signaler om bruk og vern til praktisk forvaltning, både i forhold til økt verdiskaping og målstyrt forvaltning.

Avdelingen har i 2014 utarbeidet Fagrapport om landbruk i forbindelse med verneplan for Hjerkinnskytefelt.

Når det gjelder tiltak i fylkets verneområder er det godt samarbeid mellom miljø- og landbruksavdelingen hos fylkesmannen i Oppland.

Samfunnsikkerhetsarbeidet på landbruksområdet blir samordnet og koordinert av samordnings- og beredskapsstaben. Ved alvorlige hendelser på landbruksområdet blir landbruksavdelingen aktivt trukket inn.

24.3 Klimautfordringene

Klimatiltak innefor landbrukssektoren

Kunstgjødsel

Kunstgjødsel i overskudd eller på avveie kan danne lystgass som er 310 ganger så klimabelastende som CO₂ pr tonn. Fylkesmannen har sammen med Fylkeskommunen, Vegvesenet Region Øst og Fylkesmannen samarbeidet om prosjektet "klimaspleis". Klimaspleis har i 2014 initiert, arrangert og finansiert markdager for optimal bruk og spredning av kunstgjødsel. Herunder ble riktig innstilling av kunstgjødselspredere vektlagt spesielt. Viktige aktører under markdagene var de tre underenhetene av Norsk Landbruksrådgivning i Oppland og Norges Vel. Tilsammen 40 gårdbrukere deltok under markdagene.

Biogassanlegg

Biogass teknologien er foreløpig ikke tilpassa gardsanlegg, og Fylkesmannen har derfor ikke hatt noen spesiell oppfølging av dette i 2014. Imidlertid er høsting og bruk av bioenergi i jordbruket vektlagt i Fylkesmannens retningslinjer for tilskudd til fra Klima- og miljøprogrammet. Fylkesmannen har imidlertid ikke mottatt søknader til denne ordningen.

Klimagassutslipp og RMP

Regionalt miljøprogram i Oppland har ikke innført tiltak under miljøtema *utslipp til luft*. Prioritering av tiltak i RMP er gjort i samråd med faglagene. Imidlertid er tiltak som miljøvennlig bruk av husdyrgjødsel og klimagassutslipp i jordbruket vektlagt i Fylkesmannens retningslinjer for tilskudd til fra Klima- og miljøprogrammet. Fylkesmannen har innvilget tilskudd til landbruksrådgivningen for demonstrasjon og kurs om miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel og drivstoffreduserende traktorkjøring.

Trebruk og bioenergi

Økt bruk av tre er prioritert i den felles skog- og trestrategien for Hedmark og Oppland. Dette er en satsing over flere år og vil gi utslag over tid. Det er i samarbeid med Hedmark- og Oppland fylkeskommuner sett på hva som kan gjøres. Ett av tiltakene er at bruk av tre som et miljøvennlig byggemateriale skal vurderes i alle byggeprosjekter i regi av fylkeskommunene, som er en større utbygger.

Fylkesmannen i Hedmark og Oppland og fylkeskommunene i de samme fylkene arbeider sammen om en strategi for skog og tre. Strategien har utløst flere hovedsatsingsprosjekt i 2014, der ett av dem er "kompetanseprogram for økt bruk av tre i bygg", som er spesielt rettet mot kommunene og andre utbyggere. Prosjektet skal gi veiledning om offentlig innkjøp og muligheter i planprosesser for å sikre økt bruk av tre i bygg. Det ble satt ned en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skal se på hvordan disse tingene kan løses. Fylkesmannen støtter treprogrammet i regi av Innovasjon Norge og bidrar til finansiering av en tredriver i Oppland, lokalisert til Næringshagen på Dokka. Tredriveren har en pådriver-rolle for økt trebruk, utarbeider mulighetsstudier i konkrete prosjekt og bidrar aktivt inn i «kompetanseprogrammet for økt bruk av tre i bygg».

I Lillehammer-regionen er det opprettet en egen tre-gruppe under ledelse av varaordføreren der også fylkesmannen er representert. Plan og bygningsloven hjemler i § 12-7 3 muligheten for krav til miljøkvalitet i byggevarer i reguleringsplan og derfor muligheten til å kreve bruk av miljøvennlige byggematerialer. Kommunestyret i Lillehammer kommune har vedtatt: *Bruk av tre i bygg og konstruksjoner skal behandles som tema i alle reguleringsplaner som omhandler byggeformål.*

I samarbeid med Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Hedmark ble det i 2014 sett på muligheter for en veiledningsressurs til planlegging av bioenergianlegg. Dette vil bli satt i gang i 2015. Det ble avholdt et kurs i bioenergi og valg av bioenergianlegg på Lillehammer med i underkant av 20 deltagere. Det ble også satt i gang et prosjekt som kalles "maskinell ungskogpleie med uttak av bioenergivirke", som har ført til uttak av vel 13.000 m³ bioenergivirke.

24.4 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Vurdering av måloppnåelse for virkemidlene, beskrive tilstand og utvikling av de ulike miljøtema i Regionalt miljøprogram (RMP)

Vi har lite annet faktagrunnlag enn søknadsmaterialet i RMP for å vurdere måloppnåelse og beskrive tilstand og utvikling av miljøtemaene. Det er på den annen side vanskelig å knytte utviklingen i jordbrukslandskapet til bruken av de enkelte virkemidlene. Dette er dessuten langsiktige utviklingstrekk som i liten grad kan måles fra år til år. Vi viser derfor til rapportene fra 2011-2013 og vil trekke fram noen tendenser vi ser i søknadsmaterialet i 2014.

Antall godkjente søknader om regionale miljøtilskudd inkludert organisert beitebruk i 2014 er 3128, en nedgang på 135 fra 2013. Noe av nedgangen skyldes sammenslåing av organiserte beitelag til større enheter. Nedenfor følger en vurdering av måloppnåelse/tilstand/utvikling når det gjelder delmålene i RMP:

Kulturlandskap

a. Opprettholde jordbruksareal i aktiv drift

Det har vært en marginal nedgang i areal med bratt dyrka mark som det blir søkt tilskudd til i forhold til perioden 2010-2012, men nedgangen kan like gjerne skyldes endringen i digital beregning av det bratte arealet som ble innført i 2013. Det var en nedgang på ca. 4,5 % i perioden 2007-2012, men her er det også feilkilder som gjelder innfasing av digital istedenfor manuell beregning av bratt areal. Vi antar at det er et frafall av bratt dyrka mark i aktiv drift, siden det samlede dyrka arealet med produksjonstilskudd gikk ned med om lag 5 % i samme periode. Det virker likevel som om det bratte arealet i drift ikke har blitt redusert mer enn arealet av dyrka mark generelt.

Arealet med innmarksbeite med produksjonstilskudd har holdt seg på samme nivå i denne perioden. I sju nasjonalt verdifulle kulturlandskap er det gitt et eget regionalt miljøtilskudd til 11 427 daa innmarksbeite, som kommer på toppen av produksjonstilskuddet til arealene.

b. Opprettholde graden av organisert beitebruk og mer forsterket tilsyn

For saueholdet er oppslutningen om organisert beitebruk stabilt høy. For storfe på utmarksbeite har andelen som deltar i beitelag vært jevnt økende de siste ti åra og ligger nå på 44 %. Antall beitedyr med «forsterket tilsyn» økte fra 79 391 dyr til 92 667 dyr, dvs. ca. 38 % av alle dyr i organiserte beitelag. Tilskuddet er knyttet til omfanget av lønnet tilsyn og sperregjerder. Organisert beitebruk omtales nærmere under punkt 22.1.

Biologisk mangfold

a. Aktiv skjøtsel av all kartlagt, verdifull slåttemark på jordbruksforetak

Det var 46 søkere som søkte tilskudd til skjøtsel av 291 daa slåttemark i 2014. I tillegg fikk 69 søkere tilskudd til slått av 715 daa andre biologisk verdifulle arealer. Totalt areal som ble slått var 1006 daa, som er en nedgang fra 1106 daa i 2013. Som i 2013 kan nedgangen til dels skyldes grundigere kontroll av at det er søkt på areal som er tilskuddsberettiget. Ved kontroll mot miljøvernavdelingens liste over slåttemarklokalteter, var det søkt regionale miljøtilskudd til skjøtsel for ca. 43 (17 %) av lokalitetene. En stor andel av de resterende slåttemarkene ligger sannsynligvis på eiendommer som ikke er berettiget produksjonstilskudd.

b. Opprettholde aktiv beitebruk og naturverdier på registrert, verdifull naturbeitemark

Omfanget av søknader og areal har økt litt i forhold til 2013. For å være tilskuddsberettiget må arealet være klassifisert som «viktig» eller «svært viktig» for biologisk mangfold. Den andelen av totalarealet som ligger på innmark, utgjør 9,4 % av alt innmarksbeite med produksjonstilskudd.

c. Bidra til at bevaringsverdige småferaser kommer opp på et bærekraftig nivå

Det er gitt tilskudd for 3923 voksne dyr av bevaringsverdige saueraser, en økning på ca. 11 % fra 2013.

Kulturminner og kulturmiljøer

a. Større del av arealene med automatisk freda kulturminner i aktiv skjøtsel og redusert

gjengroing

Det er gitt tilskudd til skjøtsel av 30 gravminner (34 i 2013) og 419 daa gravfelt og andre automatisk freda kulturminner, en økning på ca. 38 % fra 304 daa i 2013.

b. Opprettholde/øke andelen av mjølkeprodusenter som driver tradisjonell seterdrift

Det er gitt tilskudd til drift av 346 enkeltsetrer med mjølkeproduksjon, en reduksjon på bare 1 seter fra 2013. Andelen av mjølkeprodusentene i fylket med seterdrift økte dermed fra 28 % til 29 %. Årlig reduksjon har de siste ti åra ligget omkring 2-4 % avgang. Antall fellesettrer gikk ned fra 29 til 28.

Friluftsliv og tilgjengelighet

a. Opprettholde tilgjengelige ferdselsårer i jordbrukslandskapet

Det er ikke regionale miljøtilskudd rettet mot dette formålet i Oppland. En liten andel av SMIL-midlene blir gitt til tiltak rettet mot tilgjengelighet i jordbrukslandskapet.

Avrenning til vassdrag og kyst

Delmål for miljøtemaet er å redusere tap av jord og næringsstoffer.

Resultatmål er:

1. Ingen vannforekomster i jordbruksdominerte områder skal nedklassifiseres innen 2021
2. De mest utsatte vannforekomstene i jordbruksdominerte områder skal ha bedret status innen 2021

Tiltak med Ingen/utsatt jordarbeiding (91 273 daa) har en liten nedgang fra foregående år (97789 daa). Andelen stubbåker utgjør nå ca 50 % av kornarealet. En tydelig nedgang fra forrige programperiode med ca 60 %.

Utsatt omlegging av eng er lite omsøkt og redusert ytterligere i 2014 (fra 2855 til 1578 daa).

Vegetasjonssoner og Grasdekte vannveger holder seg relativt stabilt i omfang på ca 37 000 meter.

Fangvekster etter tidligkulturer er lite brukt men er i år omsøkt for 24 daa.

Områder vurdert med stor påvirkning på vassdrag fra landbruket er prioritert med noe høyere satser.

Delmålet for miljøtemaet anses å være oppfylt, mens resultatmålene er et stykke lenger frem i tid. Men en nedgang i andel areal med utsatt jordarbeiding på tross av relativt høye satser er kritisk for måloppnåelsen.

Utslipp til luft

Regionalt miljøprogram for Oppland har ikke prioritert tilskudd til tiltak innen dette miljøtema. Det er innvilget klima- og miljøtilskudd til informasjonstiltak for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel.

Plantevernmidler

Delmål for miljøtemaet er å redusere bruk av plantevernmidler.

Resultatmål: Bruken av, og helse- og miljørisikoen ved plantevernmidler i jordbruket skal reduseres innen 2021.

Ugrasharving har hatt en liten økning fra 441 til 493 daa.

Hypping og radrensing har hatt en liten nedgang fra 955 til 899 daa.

Flamming hadde ingen omsøking i 2014, men 200 daa i 2013.

Det har vært liten omsøking av tilskudd til tiltak inne dette miljøtemaet. Det anes derfor nå å ha liten virkning for å oppnå målet for miljøtemaet.

Hovedprioriteringer for kommunenes forvaltning av SMIL-midler

Kommunenes nye, flerårige strategier for SMIL-ordningen ble vedtatt vinteren 2013/2014. Fylkesmannen presenterte kommunene for en disposisjonsmal for strategiene basert på Regionalt miljøprogram og sto i aktiv dialog med de fleste kommunene gjennom skriftlige innspill til utkast til strategier. Føringer for kommunenes bruk av SMIL-midler er gitt i Regionalt miljøprogram. Her er relevante regionale og kommunale virkemidler koplet sammen under tematiske områder. Kommunenes bruk av ordningen ligger i all hovedsak innenfor de føringene som er gitt.

Tiltaksstrategiene er gjennomgående grundigere gjennomarbeidet og mer systematiske enn tidligere utgaver. Prioriteringene følger i stor grad tidligere praksis, med generell vekt på verneverdige bygninger, restaurering av gammel kulturmark og kulturminnetiltak. Tiltak mot forurensning, som har lite omfang i fylket, er også viet mye omtale. De fleste kommunene har dessuten synliggjort biologisk mangfold spesielt, og dal- og fjellbygdene har aktiv drift i seterområder som et prioritert tema. Eiendommer i aktiv drift og tiltak som støtter opp om næringsutvikling er også lagt vekt på av mange. Fire av kommunene har prioritert sine nasjonalt verdifulle kulturlandskap. Den største kommunen for åker-/grønnsaksdyrking har prioritert tiltak mot forurensning øverst.

Fordeling av tilsagn i 2014 på de forskjellige tiltakene er vist nedenfor. Det er stort sett mindre endringer i forhold til fordelingen i 2013, men for hydrotekniske tiltak er tilskuddsandelen fordoblet. Her er det imidlertid små tall som naturlig vil variere en del fra år til år. Mange av tiltakene som gjelder gammel kulturmark vil dessuten bidra til biologisk mangfold. Nedenfor vises fordelingen av tilskuddsmidlene på tiltak i kronebeløp og prosentandel, med tallene fra 2013 i parentes.

Planlegging/tilrettelegging 374 375 / 2,8 % (429 439 / 2,8 %)

Biologisk mangfold 92 648 / 0,7 % (90 515 / 0,6 %)

Gammel kulturmark 3 790 416 / 28,3 % (3 829 971 / 25,6 %)

Tilgjengelighet/opplevelseskvalitet 363 139 / 2,7 % (544 150 / 3,6 %)

Freda/verneverdige bygninger 7 777 587 / 58,1 % (9 339 693 / 62,3 %)

Andre kulturminner-/miljøer 474 038 / 3,5 % (425 086 / 2,8 %)

Hydrotekniske anlegg 204 000 / 1,5 % (108 000 / 0,7 %)

Leplanting/landskapsplantinger 87 000 / 0,7 % (33 100 / 0,2 %)

Fangdammer 25 900 / 0,2 % (0 / 0 %)

Andre miljøtiltak 195 315 / 1,5 % (188 000 / 1,3 %)

Status for miljøplanarbeidet

Det har vært bevilget tilskudd til kurs i miljøplan for jordbruket gjennom klima- og miljøprogrammet. Landbruksrådgivinga har stått for kursene.

I forbindelse med at miljøplanordningen skulle tas vekk har det blitt noe mindre aktivitet på dette området i påvente av endringer i regelverket.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2014 etter søknadsomgang 2013 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmidler	Andre miljøtiltak
FMOP	19795020	6200290	19041350	0	10642550	0	201850	0
Sum	19795020	6200290	19041350	0	10642550	0		

24.5 Økologisk landbruk

Fylkesmannen er bekymret for den synkende interesse for økologisk produksjon generelt. I 2014 var det 27.223 daa areal med økologisk drift i Oppland - dette er 1.888 daa mindre enn året før. Andelen jordbruksareal med økologisk drift var 2,7 % mot 2,9 % i 2013. Andel areal med økologisk drift har dermed gått tilbake fra 2009 da den var på 3,8 %.

Fylkesmannen har inntrykk av at det skjer liten rekruttering til økologisk produksjon. Noe tilbakestilling til konvensjonell produksjon vil det uansett være, men lav/ingen rekruttering medfører da lavere samlet økologisk areal/produksjon.

Selv om det er liten interesse for å legge om til økologisk drift, er flere interesserte i deler av økologisk driftsform/agronomi. Landbruksrådgivingens møteserie i jord/jordkultur har hatt relativt mange deltakere også i 2014. Fylkesmannen har innvilget BU-midler i forbindelse med tiltaket.

"Handlingsplan for utvikling av økologisk landbruk i Innlandet 2010-2015" er felles for Fylkesmennene i Oppland og Hedmark. Som i tidligere år, har Fylkesmennene sammen finansiert noen økologiske utviklingstiltak.

I regionalt bygdeutviklingsprogram for Oppland 2013-2016 er målsetning om 15 % økologisk jordbruksproduksjon innen 2020 implementert. Når det gjelder BU-midler til utviklings- og tilretteleggingstiltak i 2014, har Fylkesmannen avsatt ramme til økologiske utviklingstiltak og ellers prioritert prosjekt innen økologisk produksjon.

Hovedsatsningen i 2014 har vært foregangsfylke for økologisk kornproduksjon. Satsningen er beskrevet nærmere nedenfor.

Når det gjelder andre tiltak rettet mot økologisk produksjon, har Fylkesmannen videreført tiltak fra 2013. For bedre å kunne gi råd til økobonden om valg av strategi i økologisk grovfordyrking, ble forsøk i tilknytning til ekstensiv eller intensiv drift gjennomført for fjerde år. Tiltak mot skadegjørere i økologisk potetproduksjon ble også vurdert i feltforsøk. Demonstrasjonsfelt for økologiske grønnsaker har vist seg å være hensiktsmessig tiltak både for å øke interessen for økologisk produksjon og økologisk forbruk.

Fylkesmannen har også i 2014 fokusert på tiltak som skal øke kjennskapen til økologisk mat blant folk flest og i storkjøkken/kantiner. Hovedsatsningen har vært "Økosats 2014". Prosjektet var en videreføring av satsningen fra årene før. Målet har vært å øke bevisstheten om sunn, økologisk mat hos små og store håndballspillere og deres familier. Prosjektet er felles for Fylkesmennene i Oppland og Hedmark og har blitt gjennomført av Oikos – Økologisk Norge i samarbeid med Norges Håndballforbund Region Innlandet.

Andre gjennomførte informasjonstiltak er "ØKOlogisk ungdom", et undervisningsopplegg tilpasset ungdomsskoleelever, økologisk skolehage på Lunner barneskole og deltakelse på festivaler med informasjon om økologisk mat i regi av 4H Oppland.

I november samarbeidet Fylkesmannen med Debio om å arrangere gratis økologisk frokost for ansatte i storhusholdninger/kantiner. Under frokosten fikk en høre hvorfor og hvordan økologisk mat kan være en del av et serveringstilbud. Omlag 35 personer deltok på frokosten som også fikk god omtale i lokalavisen.

Foregangsfylke for økologisk kornproduksjon

Som nevnt, har foregangsfylke for økologisk kornproduksjon vært hovedsatsningen i 2014. Det ble ansatt egen prosjektleder som startet i april.

Målet for foregangsfylkeprosjektet er å bidra til at mål om 15 % økologisk kornareal kan nåes i 2020 i Oppland/Innlandet/Norge. Videre skal en bidra til gode avlinger av bra kvalitet på økologiske kornarealer samt godt økonomisk resultat i økologisk kornproduksjon.

Status økologisk kornproduksjon 2014

I følge statistikk fra søknader om produksjonstilskudd, var det 511 økologiske kornprodusenter i landet pr 31.07.2014. Dette er en nedgang på 22 produsenter siden 2013. Det økologiske arealet derimot økte med 1244 daa til 72609 daa for hele landet. Det er for øvrig ingen prosentvis forandring i andel økokornareal som ligger på 2,6 % også i 2014.

Oppland har ingen store endringer i økologisk kornareal som ligger på 2936 daa i 2014. Dette utgjør 1,6 % av det totale kornarealet i fylket.

Arbeidet i prosjektet i 2014

I startfasen av prosjektarbeidet ønsket foregangsfylket – korn å finne ut hvorfor interessen for økologisk kornproduksjon er lav. I samarbeid med NILF ble det utarbeidet en spørreundersøkelse som gikk ut til 1000 kornprodusenter senhøsten 2014. Svarene fra denne spørreundersøkelsen vil foreligge våren 2015, og danne grunnlaget for mye av foregangsfylket sitt arbeid framover.

Det har blitt utarbeidet en oversikt over forsøksresultat og prosjektrapporter som har blitt utført på økologisk korn de siste 10 – 20 årene. Det har også vært viktig å få en oversikt over pågående prosjekter og tiltak innenfor økologisk kornproduksjon.

For å vite mer om kvantitet og kvalitet i økologiske korn, ble det satt i gang et forsøk på bygg og ulike typer og mengder gjødsel. Forsøket ble gjennomført i samarbeid med Bioforsk, to NLR-enheter og Vitalanalyse. Disse forsøkene vil fortsette og utvides i 2015. I forbindelse med disse forsøkene, samt annen aktivitet hos NLR-enheter og Bioforsk, har det vært en del deltakelse på markdager i vekstsesongen.

I samarbeid med Foregangsfylke – storhusholdning (ØQ), Oikos, Biodynamisk forening, Norsk Genressurscenter og Kore forskningsdatabase ble «Det økologiske kornets dag» arrangert på Litteraturhuset i Oslo. Arrangementet var godt besøkt av interesserte forbrukere.

Foregangsfylke korn hadde infostand på innlandets største matmesse «Midt i Matfatet» Det var første gang en slik messe har blitt arrangert på Innlandet, og arrangørene var veldig fornøyde med 10 000 besøkende.

6. november ble fagdag med tittel «Jord og korn» arrangert på Jevnaker. Fagdagen var rettet mot produsenter, rådgivere, bondeorganisasjoner, Debio, jordbrukskontor m.fl. Det var 35 deltakere på fagdagen.

Sammen med Fylkesmannen i Oppland arrangerte FF korn «frokostmøte med Debio» i november. Invitasjoner ble sendt ut til alle bedrifter og offentlige instanser i Oppland, samt noen i Hedmark. Det var 35 personer som møtte til frokosten. Arrangementet fikk god omtale lokalavisa, som også ble fulgt opp av innslag om økologisk mat og forbruk i Gudbrandsdalen de neste dagene.

Foregangsfylke korn har etablert kontakt med de andre foregangsfylkene, NLR-rådgivere, Norsk bonde- og småbrukarlag, Norges Bondelag, Debio og Oikos.

Ressursrapportering

299: -2 250 feilført på ugyldig resomr. 220

Resultatområde Kapittel 0525 Fagdep.

Oppgaver under LMD kr 13 479 117,41 kr 80 982,36

Sum: kr 13 479 117,00 kr 80 982,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Forvaltningsoppgaver - barnehagen og grunnsopplæringen

31.1 Tilsyn

Måloppnåelse, ressurser, kompetanse, metode, tiltak som gjennomføres for å bedre måloppnåelsen

Fylkesmannen i Oppland har nådd målene på tilsynsområdet som var satt gjennom aktivitetskravene til embetet for 2014. Kravet for 2014 var på 52 poeng fordelt på 12 tilsyn etter opplæringsloven og seks etter barnehageloven. Til sammen ble det *gjennomført* tilsyn tilsvarende 58 poeng. Det ble gjennomført ett hendelsesbasert tilsyn med gratisprinsippet i tillegg til de tilsynene som framgikk av aktivitetskravet for 2014. På opplæringsfeltet ble det ført tilsyn med en videregående skole og sju grunnskoler fordelt på fem kommuner. I aktivitetskravet var de egeninitierte tilsynene ført opp i kategori to. De gjennomførte tilsynene, kap 9a, er i kategori 4.

I ett av kapittel 9a-tilsynene ble foreløpig tilsynsrapport ferdigstilt og sendt skolen i desember 2014. Endelig tilsynsrapport blir sendt i 2015.

Det ble avdekt lovbrudd og varslet pålegg i flere av tilsynene, men alle ble rettet før endelig rapport.

På barnehageområdet ble det gjennomført fire stedlige tilsyn og to skriftlige tilsyn. Det ble gitt varsel om pålegg i foreløpig tilsynsrapport i tre av stedlige tilsynene. Kommunen rettet forholdene i tiden mellom foreløpig- og endelig tilsynsrapport i to av tilsynene. Ett av de stedlige tilsynene ble gjennomført i desember 2014, og endelig tilsynsrapport blir sendt i 2015.

Fylkesmannen har gjennomført veiledning i etterkant av ett av tilsynene .

Tilsynene blir gjennomført i tråd med metodehåndboka og nasjonale retningslinjer. Tilsynsrapporter blir løpende lagt ut på hjemmesiden til Fylkesmannen.

Tilsyn har også i 2014 tatt mye av kontorets ressurser, og er en av kontorets hovedoppgaver. De nasjonale tilsynene er i hovedsak gjennomført med to personer per team, men nye tilsynsmedarbeidere blir fortsatt introdusert for arbeidsområdet som en tredje person i teamene. Dette ser ut til å fungere godt.

Kontorets kompetanse med tanke på å føre tilsyn avhenger bl.a. av regelverksforståelse, metodekunnskap, kapasitet og personlig egnethet – og til en viss grad av et stabilt personale. Vi har i 2014 involvert flere nye tilsynsmedarbeidere i FNT. Dette har vært medarbeidere med bred erfaring fra skolefeltet, og de har fort kommet inn i rollen. Det har også vært til god hjelp at Utdanningsdirektoratet har gjennomført nybegynnerkurs i tilsyn og koordineringsmøter. Gode tilsynsinstruksjoner er også av avgjørende betydning for gjennomføringen av tilsynene. Det har i utgangspunktet ikke vært knyttet jurist til FNT i 2014. En jurist ble koblet på tilsyn med forvaltningsloven, og det er vår erfaring at det er en fordel å ha en jurist med på laget i de fleste tilsyn. Dette gjelder særlig i forbindelse med tolking av lovkrav. Vi vil etterstrebe at en jurist knyttes til alle teamene, selv om vedkommende ikke alltid er en del av tilsynsteamet.

Fylkesmannen har i 2014, som tidligere år, søkt å øke tilsynskompetansen gjennom samarbeid med andre fylkesmenn, deltakelse i regelverksamlinger og gjennom å involvere hele avdelingen i prinsipielle diskusjoner om

regelverk og viktige tilsynstema.

Vurderinger som lå til grunn for valg av tema, tilsynsobjekt og dimensjonering av egeninitierte og hendelsesbaserte tilsyn

Fem av de nasjonale tilsynene som var omfattet av aktivitetskravene, ble *flyttet* til andre skoler enn opprinnelig planlagt. Dette skyldes i tre av tilfelle at et egeninitiert tilsyn på kaptittel 9a ble gjennomført i denne kommunen, noe som utfra ROS-analysen var riktig. Vi vurderte det da slik at FNT i denne kommunen ikke kunne gjennomføres parallelt. De to siste tilsynene som ble flyttet, ble flyttet fra en ungdomsskole til en annen i samme kommune.

Tema for de planlagte, egeninitierte tilsynene i 2014 var elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø ved to skoler/to kommuner. Valget av dette temaet ble gjort med bakgrunn i dets generelle aktualitet. *Tilsynsobjektene* ble valgt utfra en oversikt over hvilke kommuner vi ikke har gjennomført tilsyn med etter opplæringsloven kap 9a de siste tre forutgående årene og kunnskap om høye mobbetall over tid.

Det hendelsesbaserte tilsynet ble gjennomført i etterkant av en henvendelse fra en mor som fortalte om krav om betaling i forbindelse med leirskole. Vi mottok en kopi av faktura utstedt av skolen. På denne bakgrunn ble det åpnet skriftlig tilsyn med skoleeier. Det ble satt i verk tiltak for å rette på lovbruddet før endelig rapport/vedtak ble sendt ut.

Når det gjelder dimensjonering av tilsynsmengden, er det flere faktorer som spiller inn. Kapasitet ved kontoret har vært en viktig faktor, men Fylkesmannen gjør også en vurdering av hvilke virkemidler som er mest effektive i forhold til å oppnå regeletterlevelse, tilsyn eller dialog og veiledning. Fylkesmannen har de seinere åra gjennomført utstrakt veiledning på regelverk, både i forkant av tilsyn og i etterkant. Dette er en modell som vi har god erfaring med

Veiledning i tilknytning til FNT

Fylkesmannen i Oppland har gjennomført fem veiledningsseminar i 2014, fire samlinger våren 2014 i Vest-Oppland og en samling for resten av kommunene om høsten. Målgruppa var skoleeiere, skoleledere og to til tre lærere fra hver skole. På noen av samlingene var gruppene til dels store (80-100 deltakere). Vår erfaring er at dialog med deltakerne er enklere med færre deltakere i gruppa. Vi har fått gjennomgående gode tilbakemeldinger på veiledningen. Ytterligere veiledning i 2015 bør spisses inn mot skoler som ikke deltok i veiledning 2014.

I veiledningen var bruk av egenkontrollskjemaene en sentral del. Vi tror at kommunene og skolene har hatt stor nytte av denne gjennomgangen, og at de har hatt anledning til å gjennomgå egen praksis før tilsynene, har ført til få/ingen pålegg. Det er Fylkesmannens erfaring at veiledningen har ført til endringer i arbeidet i de enkelte kommuner og skoler og at både spredningseffekten og læringseffekten av veiledningen har vært god.

Retting av lovbrudd

Det er Fylkesmannens vurdering at skoleeier og barnehagemyndighet retter lovbrudd som avdekkes gjennom tilsyn. Det er vårt inntrykk at de bruker erfaringene og tilbakemeldingene fra tilsyn i sitt eget arbeid med sikring av regeletterlevelse og kvalitetsutvikling overfor skoler og barnehager. Det er fylkesmannens vurdering at innføringen av «tre-trinns-prosessen», som åpner for at tilsynsobjektet retter opp lovbrudd før endelig rapport sendes ut, har ført til at avvik lukkes raskere enn tidligere.

Særrapportering

Når det ellers gjelder innholdet og resultatet av tilsynene, viser vi til særrapportering om dette.

31.2 Klagesaksbehandling

Klager på grunnskoleområdet.

Fylkesmannen i Oppland har flest klagesaker på avgjørelser om eksamens- og standpunkt karakter og skyss.

Når det gjelder skoleplassering, behandlet Fylkesmannen i Oppland ni saker i 2013, mens vi i 2014 behandlet seks saker. I 2013 behandlet Fylkesmannen 48 saker om standpunkt karakterer, som er på samme nivå som i 2012. I 2014 behandlet vi 18 saker, i 13 av sakene fikk klager medhold, mens det ikke ble gitt medhold i fem av sakene. Fylkesmannen har veiledet skolene i regelverket, blant annet gjennom en egen informasjonsbrosjyre som ble sendt ut og lagt på våre hjemmesider. Målgruppen for veiledningen var rektorene, skoleeiere, foreldre og elever. Fylkesmannen mener at veiledningen vi har gjort på dette området, kan forklare noe av nedgangen i antallet klagesaker.

Klager på vedtak om skoleskyss har økt i 2014. I 2013 behandlet vi seks saker, mens vi i 2014 har behandlet 23 saker. Vi registrerte en reeltivt stor nedgang i antallet klager fra 2012 til 2013, og vi er usikre på hva økningen skyldes. Sju fikk medhold, mens 16 ikke fikk medhold. Oppland er et stort fylke hvor mange elever mottar skoleskyss. Noen kommuner gir gratis skoleskyss til alle elever som ønsker det, og fra disse kommunene mottar vi ikke klagesaker. Vi ser også fra tidligere år at antallet klagesaker kan svinge, f. eks i 2012 behandlet fylkesmannen 25 saker. Det kan være aktuelt å se nærmere på hva svingningene i antallet klagesaker skyldes.

Fylkesmannen behandlet seks klagesaker om spesialundervisning i 2013, mens antallet var tre saker i 2014. Dette er et lavt antall. Fylkesmannen er usikker på hva dette skyldes. Men, vi har opprettholdt veiledningen på temaene speisalundervisning og tilpasset opplæring rettet mot PP- tjenestenene, skoleeierne og rektorene. Innholdet i veiledningen har vært rettet mot både regelverket og mot det pedagogisk faglige arbeidet.

Vi har behandlet tre saker om psykososialt skolemiljø hvor alle fikk medhold. I 2013 behandlet vi seks saker. Det er ikke mange klagesaker etter kapittel 9a. Men, Fylkesmannen erfarer å bli kontaktet særlig av foreldre, kommuner og rektorer med spørsmål om hvordan de bør gå frem etter regelverket. Men, de sakene vi har behandlet har vært krevende. Klagesaksbehandling etter kapittel 9a er kanskje ett av de vanskeligste regelområdene ved siden av økonomisk likeverdig behandling, som Fylkesmannen har ansvaret for på oppvekst- og utdanningsområde.

Klager innenfor videregående skole.

Fylkesmannen har behandlet klager på sentralt gitt eksamen. hvor ni fikk medhold og 24 ikke fikk medhold. Vi behandlet ingen andre klagesaker etter opplæringsloven innenfor videregående skole i 2014.

Klage i private videregående skoler.

Fylkesmannen behandlet en sak etter privatskoleloven som gjaldt inntak til videregående skole. Klager fikk medhold, og saken avdekket til dels store mangler i skolens praktisering og etterlevelse av regelverket. I etterkant av klagesaken ba skoleeier og skolen om veiledning på regelverket, noe som ble gjennomført.

Klager på spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder.

I 2013 behandlet Fylkesmannen to saker, mens vi i 2014 behandlet kun en. Dette viser som Fylkesmannen har omtalt i tidligere årsrapporter, en nedgang i antallet klagesaker. Tidligere år har veiledningen vært rettet mot spesialundervisningsområdet, mens det i 2014 ble noe mer økt fokus også på spesialpedagogisk hjelp. Men, dette kan ikke alene forklare nedgangen.

Måloppnåelse

Fylkesmannen i Oppland har i all hovedsak behandlet klagesakenen innen tre måneder, og for en del innen en måned. Men, i noen få klagesaker tatt lengre tid enn tre måneder. Dette har blant annet skyldtes at det har tatt lang tid å opplyse saken, og tildels vanskelig regelverk. Dette gjelder f. eks innenfor økonomisk likeverdig behandling.

Avdelingen er opptatt av tverrfaglig samarbeid når klagesaker behandles. Det er viktig å sikre nødvendig juridisk, pedagogisk og økonomisk kompetanse ut fra sakenes tema når saker skal behandles. Vi mener at avdelingen lykkes godt i det å ivareta tverrfaglig samarbeid.

Avdelingen har tilsatt to jurister i tilsammen 200% fast stilling. I 2014 har en av juristene hatt foreldrepermisjon, men vi fikk tilsatt kvalifisert vikar, så kapasiteten har vært opprettholdt i permisjonstiden.

Fylkesmannen ser at det innenfor enkelte områder har vært få klager som blir oversendt til Fylkesmannen i flere år. Dette gjelder f. eks for spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Vi vurderer om vi skal foreta en kartlegging for utvalgte bestemmelser for å se hvor mange klagesaker som kommunene eller skolene mottar. Et lavt antall klagesaker hos Fylkesmannen kan ha ulike årsaker. En av dem kan være at foreldre/ elever generelt sett ikke klager på enkeltvedtak, eller at skolene eller kommunene gir medhold i mange av sakene, og at de derfor ikke blir oversendt til Fylkesmannen for endelig avgjørelse.

Fylkesmannen er ikke kjent med at skoleeier ikke har fulgt opp vedtak gjort av Fylkesmannen.

Fylkesmannen har blitt kjent med saker gjennom media, men ingen av disse har endt opp som klagesaker.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	18	13	5	0	0	
Bortvisning, § 2-10	1	0	1	0	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	1	0	0	0	
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	3	3	0	0	0	
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	3	2	1	0	0	
Spesialundervisning, § 5-1	3	0	3	0	0	
Skyss, § 7-1	23	7	16	0	0	
Skoleplassering, § 8-1	6	5	1	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	3	3	0	0	0	
Sentralt gitt skriftlig eksamen	51	20	31	0	0	Disse klagenes gjelder elever i grunnskolen i Oppland.
Sum	112	54	58	0		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Sentralt gitt skriftlig eksamen	33	9	24	0	0	Disse klagenes gjelder nasjonal sensur i andre fremmedspråk som Fylkesmannen i Oppland har ansvaret for. Dette gjelder ikke bare skoler i Oppland, men hele landet.
Sum	33	9	24	0		

Klage i private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Inntak, § 3-1	1	0	0	0	1	
Psykososialt skolemiljø, § 2-4, jf oppl § 9a-3	1	0	1	0	0	
Sum	2	0	1	0		

Klage i private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Inntak, § 3-1	1	1	0	0	0	
Sum	1	1	0	0		

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Tegnspråkopplæring, § 2-6 tredje ledd	1	1	0	0	0	
Sum	1	1	0	0		

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10			0	0	0
Barnehageloven § 16			0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7			0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5			0	0	0

Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	0	1	0	0	1
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0	0	0	0	0

31.3 Statistikk og kvalitetsvurdering

31.1 Statistikk og kvalitetsvurdering

BASIL

Fylkesmannen har fulgt opp innsamlingen av barnehagedata via barnehagens årsmelding i BASIL. Dataene er kvalitetssikret, og følgende kriterier er spesielt lagt vekt på ved gjennomgang av årsmeldingene i 2014:

- Godkjenninger
- Dispensasjoner
- Pedagogisk lederressurs

Fylkesmannen har veiledet kommunene i forkant, under og i etterkant av datainnsamlingen. Veiledningen har bestått av informasjon om datainnsamlingen, hvem som har ansvar for faglige spørsmål og tekniske spørsmål, samt nyheter i løsningen – herunder det nye kommuneskjemaet. Videre har veiledningen bestått av kontakt med kommunene der det kunne stilles spørsmål om innrapporteringen knyttet til våre utvalgte kriterier. På den måten har det vært mulig å rette opp feilrapporteringer, samt oppklare feiltolkninger av regelverk.

Fylkesmannen har fulgt opp barnehagemyndighetenes ansvar for å påse at ikke-kommunale barnehager leverer årsregnskap.

Fylkesmannen har deltatt i den årlige evalueringen av BASIL-skjemaene. Embetet er representert i BASIL-faggruppe.

Fylkesmannen har innhentet opplysninger fra alle kommunene på forhold som ikke dekkes i BASIL-rapporteringen. Årsmeldinger og tilleggsinformasjon fra kommunene benyttes i avdelingens ROS-arbeid, som utgangspunkt for valg av tilsynsobjekter og som grunnlag for kommunebilder.

GSI

Skoleeiere og delvis rektorer ble veiledet underveis i rapporteringsperioden. Det meste av arbeidet foregikk på telefon og epost, og mange av henvendelsene fra kommunene gikk i 2014 på pålogging og brukerrettigheter i UBAS. Etter at kommunene var ferdig med registreringen, valgte Fylkesmannen ut noen viktige områder/nøkkeltall som ble kontrollert grundigere enn andre. Alle feil og advarsler ble gjennomgått.

Statistikk fra GSI brukes som grunnlag for embetets arbeid ut mot sektoren og for å analysere ressursituasjonen i grunnskolen. Vi bruker GSI som grunnlag for våre årlige Kommunebilder, og som en del av grunnlaget for valg av tilsynsobjekt jf. resultatområde 31.1 Tilsyn.

Embetet deltar med en representant i GSI sin faggruppe.

SKOLEPORTEN

Fylkesmannen har fulgt opp skoleeieres bruk av Skoleporten i lokalt kvalitetsvurderingsarbeid. I møte med skoleeiere, skoleledere og lærere har Fylkesmannen i de sammenhenger det har vært naturlig, løftet fram Skoleporten med tilhørende databank og verktøy som gode ressurser i kvalitetsutviklingsarbeidet. Spesielt vil vi trekke fram veiledningskonferanser i forbindelse med FNT 2014-2017 der alle skoleeiere, stort antall rektorer og lærere fra Oppland var representert.

Fylkesmannen har i oppfølgingsansvaret i de ulike nasjonale satsingene fokusert på Skoleporten, Udir sine ressursider og vektlagt nytteverdien i kvalitetsutviklingsarbeid. Det er embetets klare strategi å se satsinger i

sammenheng, barnehage – skole, identifisere kommuner gjennom tall og statistikk fra Skoleporten for å spisse og skreddersy veiledningsoppgavet ytterligere. Tall og statistikk fra Skoleporten benyttes derfor i avdelingens ROS - analyse for utvelgelse til spisset veiledning og grunnlag for utvalg av tilsynsobjekt.

Strategier for organisasjonsutvikling der analyse av ståsted angir retning på utviklingsarbeidet, er sentrale og sammenfallende i de ulike nasjonale satsingene. Embetet samarbeider med utviklingsveiledere for UiU for å se sammenhenger i de ulike nasjonale satsingene og der analysekompetanse som verktøy blir vektlagt. Embetet i samarbeid med utviklingsveiledere, benytter analysekompetanse i sitt interne arbeid med å identifisere god praksis i kommunene og identifisere kommuner med utfordringer i kvalitetsutviklingsarbeidet.

Måloppnåelse

Måloppnåelsen vurderes som tilfredsstillende, og strategien som er valgt gir et godt grunnlag for å kvalitetssikre registreringen. Fylkesmannen vil spesielt trekke fram det viktige arbeidet med

Fylkesmannen har kompetanse og ressurser for å oppnå resultatkravene. Det gode samarbeidet med Waade Informasjonssystemer og Utdanningsdirektoratet er et viktig bidrag til dette.

31.4 Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting

Informasjon og veiledning om regelverk

Fylkesmannen har løpende gitt informasjon og veiledning om regelverk ved å besvare telefonhenvendelser og eposter fra private, skoler og kommuner. Fylkesmannen har brukt hjemmesiden aktivt til å videreformidle presiseringer og avklaringer fra Utdanningsdirektoratet. Lov og regelverk har vært tema på samlinger med kommunene, skoler og eiere av ikke-kommunale barnehager. Dette gjelder samlinger Fylkesmannen har tatt initiativ til og samlinger som kommunene selv har arrangert og hvor Fylkesmannen har vært invitert. Fylkesmannen har brukt erfaringer fra klagesaksbehandling, tilsyn og generelle henvendelser for å prioritere hvilke temaer vi har hatt fokus på.

Fylkesmannen har veiledet om flere tema; informasjon om kravene til saksbehandling og enkeltvedtak etter forvaltningsloven og opplæringsloven, særlig i sammenheng med opplæringsloven kapittel 9a og kapittel 5 og barnehageloven og forskrift om likeverdig behandling. Vi har også veiledet skoleeiere og kommunene som barnehagemyndighet i Fylkesmannen sin metodehåndbok for tilsyn. Vi har også samarbeidet med Elev- og lærlingombudet i Oppland fylkeskommune i veiledningen av elevrådsstyrene i rettighetene etter kapittel 9a med særlig vekt på brukermedvirkning.

I 2014 er det bl.a. gjennomført veiledning direkte mot én kommune på bakgrunn av klagesaker fra denne kommunen. Vi fikk gode tilbakemeldinger på denne økten. Muligheten til å være helt konkret i forhold til saksbehandlingsfeil i den enkelte kommune gjør veiledninga særlig relevant og effektiv. Samme type veiledning ble også gjennomført direkte mot en privat skole i etterkant av en klagesak.

På barnehageområde har vi hatt særlig fokus på likeverdig behandling. Målgruppen har vært eiere av ikke-kommunale barnehager og kommunene som barnehagemyndighet. Fylkesmannen arrangerte en samling med særlig fokus på rundskriv om likeverdig behandling og barnehagelovens bestemmelser om krav til bruk av offentlig tilskudd og foreldrebetaling og kommunens adgang til å anvende økonomiske reaksjonsmidler overfor ikke-kommunale barnehager. Det var god deltakelse på samlingen.

Fylkesmannen har videreført arbeidet med veiledning av PP- tjenesten. De har fått veiledning om lov- og regelverk i eget kurs for nyansatte, i ledernetverket og i samling for PP- ledere og PP- rådgivere.

Fylkesmannen erfarer god deltakelse på samlingene, engasjement og interesse for lov- og regelverk. Tilbakemeldingene fra sektoren er gode, og det etterspørres veiledning på dette området. Fylkesmannen har hatt kompetanse og kapasitet til å prioritere veiledning på lov- og regelverk. Fylkesmannen vurderer nytten som god. Vi ser blant annet gjennom klagesaksbehandlingen og tilsynene at kommunens og skolens saksbehandling blir

bedre og at fokuset på regeletterlevelsen er styrket. Vi opplever også at terskelen er lav for å ta kontakt med Fylkesmannen for å be om veiledning på lov- og regelverk.

Veiledning og kunnskapsinnhenting - barnehage

Fylkesmannen har utarbeidet en egen årsrapportering fra kommunene for å få bedre kunnskap om aktiviteter og tilstand i kommunene. Vi spør bl.a. om oppfyllelse av rett til barnehageplass, tilsyn, kompetansestrategi og tilskuddsforvaltning. Det gir oss et godt grunnlag for tilsynsarbeidet vårt og behovet for veiledning.

Vi har tre fagsamlinger for barnehagemundighet i løpet av året. Der blir det informert om de ulike satsningene og strategiene. Vi prioriterer også erfaringsdeling, og det er en god kultur for å dele kunnskap og erfaringer med hverandre. Terskel for kommunene for å be om hjelp og råd er blitt merkbart mindre, noe som tyder på at vi har blitt tryggere på hverandre gjennom de ulike samlingen og tiltakene vi har gjennomført. Fylkesmannen har kompetanse på barnehagefeltet, og prioriterer dette arbeidet høyt. Vi får gode tilbakemeldinger fra kommunene på det arbeidet vi gjør.

Måloppnåelse

Fylkesmannen mener at vi har løst oppdraget i henhold til embetsoppdraget og resultatkrav. Vi har vært tilgjengelige og har hatt kapasitet til å imøtekomme fortløpende forespørsler om informasjon og veiledning på lov- og regelverk. Den enkelte kommune eller skolens behov for veiledning innenfor konkrete områder har vært lagt til grunn for veiledningsøktene. Vi har vært opptatt av at temaene i veiledningen bl.a skal være preget av målgruppens behov og ønsker. Fylkesmannen erfarer at kommunene og skolene stiller opp og aktivt etterspør veiledning, og vi opplever at de har stor tillit til Fylkesmannen på dette området.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Måloppnåelse, ressursbruk, kompetanse

Fylkesmannen har gjennomført oppdraget på dette feltet etter de sentrale retningslinjene som er gitt, og de totale ressursene som er brukt her er på ca. 60 ukesverk. Vi har deltatt på Utdanningsdirektoratets møter om eksamen, nasjonale prøver, kartleggingsprøver og PAS. For å gjennomføre vårt oppdrag har vi hatt både den nødvendige kompetansen og de nødvendige ressursene på vårt kontor. Arbeidet knyttet til gjennomføring av nasjonale prøver, eksamen og bruk av PAS er teamorganisert ved kontoret. Hensikten med en slik organisering er å kvalitetssikre tjenesten overfor brukerne og å sikre god brukerstøtte i forbindelse med avvikling av prøvene. Fylkesmannen vurderer at arbeidet på området med bl.a. sensorskolering, sensur og fagdager er et viktig bidrag for å øke vurderingskompetansen blant lærere og på skoler.

PAS OG PGS

Vi har fulgt opp skolenes, skoleeierens og sensorenes bruk av prøveadministrasjonssystemet PAS og prøvegjennomføringssystemet PGS:

Vi har gitt tilgang og brukerroller til skoleeiere og sensorer, og vi har gitt brukerstøtte og veiledning når det har vært behov for det.

Det har ikke vært behov for å organisere spesielle opplæringstiltak i løpet av året.

Vi har fulgt opp registreringsarbeidet som ble gjort ved den enkelte skole, f.eks. registrering av fagpersoner, påmelding av kandidater til skriftlig eksamen og registrering av resultater. Her har vi tatt en del stikkprøver på de enkelte skolene.

Når skoleeiere, skoleledere og evt. sensorer har meldt fra om feil, har vi meldt dem videre til Utdanningsdirektoratet dersom vi ikke har kunnet ordne problemene selv. Da bruker vi oftest PAS-hjelp.

Det har etter hvert blitt mer og mer vanlig at skolene gjennomfører eksamen elektronisk, men det har likevel vært nødvendig å følge opp overgangen til IKT-basert eksamen. På den årlige eksamenskonferansen som Oppland

fylkeskommune arrangerer i januar, oppmodet vi også i 2014 alle de videregående skolene til å gjennomføre flest mulig eksamener elektronisk.

Det samme har vi gjort i brev til grunnskolene.

For Fylkesmannen i Opplands vedkommende, som har ansvar for sensuren for 2. fremmedspråk det ikke blir gitt opplæring i, er det ønskelig at flere av de som tar eksamen leverer elektronisk. For å øke antall elektroniske besvarelser er vi avhengige av at alle fylkesmannsembetene gjør jobben sin med å følge opp overgangen til IKT.

Nasjonale prøver og obligatoriske kartleggingsprøver

Nasjonale prøver og obligatoriske kartleggingsprøver ble gjennomført i tråd med nasjonale føringer. Fylkesmannen har bistått skolene ved gjennomføringen av prøvene når det har vært behov for veiledning og brukerstøtte overfor skoleeiere og skoleledere. Vi har minnet om retningslinjer, gjennomføringsplan, frist for gjennomføring og for registrering i PAS. Det er få skoler med «manglende resultater» for NP, mens PAS viser flere skoler med «manglende resultater» for kartleggingsprøvene. Vi vil fortsette å ha fokus på dette ved neste gjennomføring av prøver.

I 2012 fikk Fylkesmannen tilsendt rutiner for gjennomføring og oppfølging av Nasjonale prøver fra alle skoleeiere. I 2013 ble det gjennomført tilsyn på området i to kommuner. Det har ikke vært ytterligere oppfølging av dette i 2014, men vi vurderer kontinuerlig videre oppfølging av kommuner/skoler. Fylkesmannen har de siste årene presisert fritaksregler i samlinger med skoleeiere og gjennom brev/nettsaker. Fylkesmannen vil fortsatt vurdere om det er behov for å følge opp særskilte kommuner/skoler. Fritaksstatistikken er sammenstilt med statistikk over elever med enkeltvedtak etter §§ 2-8 og 5-1. På bakgrunn av denne gjennomgangen vurderer Fylkesmannen at det er en sammenheng mellom andelen av elever med enkeltvedtak og andelen av elever med fritak. Fylkesmannen vil vurdere forløpende behovet for å følge opp enkeltkommuner/skoler med høyt fritak.

Sentralt gitt eksamen i grunnskolen og eksamen i grunnskoleopplæring for voksne

Fylkesmannen i Oppland har bidratt til at sentralt gitt skriftlig eksamen ble gjennomført på en forsvarlig måte. Det ble gjennomført fellessensur, oppnevnt sensorer og oppmannskorps og utbetalt sensorhonorar og reisegodtgjørelse. Det ble også gjennomført sensorskolering for sensorer til skriftlig eksamen i juni 2014. **Jf. embetsoppdraget 32.2.**

I oktober arrangerte vi fagdager for lærere i engelsk, norsk og matematikk på ungdomstrinnet. Det har vært svært god oppslutning på alle de tre fagdagene med ca 170-180 deltakere, og tilbakemeldingene er veldig positive. Fylkesmannen vurderer at fagdagene har stor betydning for å øke vurderingskompetansen blant lærere og ute på skoler. Alt arbeidet knyttet til eksamen, sensur og fagdager ble gjort i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark.

Når det gjelder eksamen i grunnskolen våren 2014, har 96 % levert elektroniske besvarelser i engelsk, og kun 1 besvarelse i norsk er levert på papir. Det var ingen elektroniske besvarelser i matematikk.

SENTRALT GITT EKSAMEN I VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Fylkesmannen i Oppland har bidratt til at sentralt gitt eksamen i videregående opplæring ble gjennomført på en forsvarlig måte.

Fylkesmannen i Oppland hadde et eget ansvar ved å gjennomføre sensur for 2. fremmedspråk det ikke blir gitt opplæring i. Vi koordinerte sensuren og utbetalte utgifter i forbindelse med dette. Dette skjedde både vår og høst

I oppdraget låg det også at vi skulle rekruttere og oppnevne sensorer i de 26 språkene vi har ansvar for, noe vi har gjort gjennom hele året.

I samarbeid med Utdanningsdirektoratet arrangerte vi sensorskolering for sensorene i språkfagene våren 2014. **Jf. Embetsoppdraget 32.2**

Vi arrangerte fellessensur både etter vår- og høsteksamen i de 26 språkfagene, og vi gjennomførte klagebehandling for de samme fagene. I tillegg utbetalte vi utgifter denne delen av oppdraget.

Rettkjenning av vitnemål fra videregående skoler

Fylkesmannen i Oppland har rettkjent en del vitnemål fra videregående skoler i Norge når vitnemålet skal brukes

som dokument i utlandet.

Fylkesmannen i Oppland

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Oppland ligger under landsgjennomsnittet i lesing på alle tre trinn. I regning ligger vi under på 5. og 9. trinn, mens på 8.trinn litt over landsgjennomsnittet (0,1%). I Engelsk er fritaksprosenten i Oppland lik nasjonalt på 8. trinn, mens på 5. trinn er den noe over (0,4%).	Det er generelt lav fritaksprosent i kommunene. 3 kommuner har fritaksprosent i overkant av 10 i én eller to prøver. En kommune har fritaksprosent på 20 i én prøve.	Etter en gjennomgang av statistikk over elever med enkeltvedtak etter §§ 2-8 og 5-1 mener Fylkesmannen at det er en klar sammenheng mellom elever med enkeltvedtak og andelen av elever med fritak.	Det har ikke vært iverksatt tiltak overfor særskilte skoleeiere, utover generell informasjon til skoler/skoleeiere om NP. Det vurderes forløpende behovet for videre oppfølging.

31.6 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

31.6 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning.

Oppfølging av de enkelte oppdragene i embetsoppdraget:

Fylkesmannen har som mål å videreføre og styrke samarbeidet med PP-tjenesten i fylket, og FMOP har deltatt på og arrangert fire samlinger; en to-dagers fagsamling for hele PP-tjenesten i Oppland der kompetanseutvikling er formålet, en regelverksamling for nyansatte i PP-tjenesten og spes.ped.lærere i grunntopplæringen, der fokus var Oppl § 5-4 og presiseringen om krav til utprøving av tiltak i ordinær opplæring før tilmelding til PPT og vurdering av behov for spesialundervisning. I august ble det avholdt møte med PP-ledernettsverkets AU, mens det ble det gjennomført møte med hele PPT-ledernettsverket i november.

Fylkesmannen deltok på nasjonal ledernettsverkssamling i regi av Statped, der formålet var å etablere nettverk mellom PP-tjenesten og Statped. I Oppland er det enighet om å bruke eksisterende nettverk, og Fylkesmannen har invitert Statped Sørøst sin fylkeskontakt og andre regionale representanter inn som deltakere på de nevnte fire møteplassene. Fylkesmennene i Oppland og Møre og Romsdal deltar i et samhandlingsprosjekt med Statped om et pilotforsøk vedrørende bruk av statistikk som grunnlag for å fremme målrettet innsats til kommuner på det spesialpedagogiske området. FMOP har også tatt initiativet til å få reetablert et samarbeid mellom et av fylkets interkommunale PPT-kontorer og Statped Sørøst, med mål om å formalisere en veilednings- og støttefunksjon for å heve kompetanse hos ansatte på PPT-kontoret.

I forbindelse med Fylkesmannens arbeid med å koordinere ulike utviklingstiltak og satsinger som Vurdering for læring, Kompetanse for mangfold og Ungdomstrinn i utvikling blir skoleeiere og -ledere oppfordret til å inkludere PP-tjenesten i tverrfaglige og tverretatlige nettverk. Stadig flere tar oppfordringen til følge.

På bakgrunn av presiseringen i Opplæringsloven § 5-4 arrangerte Fylkesmannen 4 regionale samlinger/workshop med tema systemrettet arbeid i PPT og barnehage. Høgskolen i Lillehammer var ansvarlige for faglig innhold, og vi hentet inn et godt praksiseksempel fra en Opplandskommune. Det var stor deltakelse fra begge sektorene.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen er i startfasen av et samarbeid med Høgskolen i Lillehammer, Øyer og Gausdal kommuner om den nasjonale piloten "Bedre støtte til risikoutsatte barn i barnehage og skole gjennom tidlig innsats". Piloten består av to delpiloter med felles overbygning, og pilotens mål er todelt. Ett mål er at en større andel ungdommer skal fullføre videregående opplæring. Et annet mål er å gi bedre støtte til risikoutsatte barn og unge i barnehage og skole i vårt fylke, slik at de greier seg best mulig personlig, faglig og sosialt. Høgskolen i Lillehammer har i samarbeid med Øyer ungdomsskole fått forskningsmidler til å starte sitt forprosjekt "Bedre støtte til risikoutsatte barn og unge i skolen". Gausdal kommune vil i sin pilot fokusere på barnehage med sine samarbeidspartnere.

Fylkesmannen i Oppland har inntatt en aktiv rolle i samarbeidet med ulike aktører innen det spesialpedagogiske feltet i fylket. Embetet er en pådriver for å vedlikeholde og utvikle dette samarbeidet. FMOP har oversikt over samarbeid og nettverk i kommunene, og stimulerer i vår kontakt med skoleeiere, barnehagemyndighet og PPT-ledere til å fortsette å jobbe i nettverk og å etablere samarbeid. FMOP har god kunnskap om det spesialpedagogiske arbeidet som gjøres i kommunene, og ved å forankre kunnskapsgrunnlaget for utviklingsarbeidet i statistikk og nyere forskning, har embetet medvirket til å utvikle tverretatlige og tverrfaglige arenaer og nettverk for dette arbeidet både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. FMOP utarbeider kommunebilder der spesialundervisningen har en sentral plass, og dette omfattende dokumentet drøftes i møter med ordførere og rådmenn, og i egne møter med ledere i skole- og barnehagesektoren. Vi erfarer videre at praksisrapporter og erfaringsdeling fra kommuner som har prosjekter innen spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp og som har lykket med sitt systemrettede arbeid, har positiv effekt som "gode eksempler" for andre kommuner.

Fylkesmannen i Oppland mener at de tiltakene som er gjennomført i 2014 innfrir de resultatkravene som embetsoppdraget stiller. Vi har hatt ressurser og kompetanse til å gjennomføre tiltakene. Vi har ingen avvik å melde.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Kap 225 post 60 - Tilskudd til landslinjer

Fylkesmannen rapporterer to ganger i året, innen 1. mai og 1. november til Utdanningsdirektoratet om antall elever ved landslinje for folkemusikklinja på Vinstra vidaregåande skule.

Kap. 225 post 64 – Tilskudd til barn og unge asylsøkere i mottak og omsorgssentre.

Fylkesmannen har gjennomført søknadsbehandling og utbetaling etter retningslinjer gitt a KD/Utdanningsdirektoratet i brev av 3. april 2009. Fylkesmannen har gjennomført formalia og rimelighetskontroll i søknadsbehandlingen og kontrollert kommunenes søknader opp mot beleggslister fra UDI og Bufetat. Det har ført til at utbetalingene har holdt seg godt innenfor fullmakten.

Kap. 225 post 66 – Tilskudd til leirskoleopplæring

Søknadsbehandling og utbetaling av tilskudd er gjennomført etter retningslinjer gitt a KD/Utdanningsdirektoratet i brev av 23. mars 2009. Fylkesmannen har utbetalt tilskudd til og utbetalingene holdt seg akkurat innenfor fullmakten. Dette skyldes at formalia og rimelighetskontrollen har blitt gjennomført på en måte som har belyst feil i søknadene fra kommunene.

Kap 231 post 61 Investeringstilskudd

Stikkprøvekontroll ble gjennomført i 2 kommuner høst 2014, Lesja og Skjåk kommuner, representert ved en barnehage hver. ROS-analyse ble benyttet til å identifisere kommunene til kontrollen. Kontrollen foregår ved utsjekking av årsmelding for barnehagen fra tilskuddet ble gitt og fram til årsmelding 2012, jf. F-01/2011. Det ble ikke avdekket avvik i kontrollene.

Kap 231 post 63 Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder.

Stikkprøvekontroll ble gjennomført i 2 kommuner høst 2014, Sør-Aurdal og Gran kommuner, representert ved en barnehage hver. ROS-analyse ble benyttet til å identifisere kommunene til kontrollen. Varsel om tilsyn ble sendt kommunene 16.12.14 med beskjed om å sende inn nødvendig dokumentasjon, jf. F-01/2011. Utfyllende dokumentasjon ble mottatt hos Fylkesmannen fra Sør-Aurdal 12.01.15 og fra Gran 13.01.15. Begge kommuner har levert riktig dokumentasjon slik F-01/2011 tilsier.

Kap 231 post 64

Kommunene i Oppland melder om at det ikke forekommer faste plasser i midlertidige lokaler. Dette dokumenteres gjennom Fylkesmannens egen årsrapportering. Tilskuddsordningen ble avskaffet 01.01.2012. Det er derfor ikke utført kontroll på tilskudd til midlertidige lokaler i 2014.

Rapport er sendt til kommunene.

Fylkesmannen har fulgt opp at forutsetningene og kriteriene for ordningen er tilstede. Det ble ikke avdekket avvik i stikkprøvekontrollene i 2014.

Kap 253 post 70 - Tilskudd til folkehøgskoler

Fylkesmannen har gjennomgått årsregnskap og økonomi for 2013 for de seks folkehøgskolene i Oppland. Det er rapportert i eget brev til Utdanningsdirektoratet om dette.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har på dette resultatområdet tilstrekkelig saksbehandlerkompetanse til å forvalte ordningene etter retningslinjene gitt av Utdanningsdirektoratet. Som en del av kvalitetsarbeidet i embetet er det utarbeidet rutinebeskrivelser for saksbehandlingen av disse tilskuddsordningene.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Kompetanseutvikling og rekruttering i barnehagen

Kompetanseutvikling

Fylkesmannen har i 2014 delt ut kompetansemidler til kommunene etter søknad. Hovedsatsningen for barnehagesektoren i Oppland er fortsatt Barns trivsel - de voksnes ansvar, og alle våre aktiviteter henger sammen med denne satsningen. Etter seminaret for barnehagemyndigheten i 2013 ble alle kommunene enige i to hovedsatsninger for god kvalitet; barns medvirkning og de voksnes relasjonskompetanse. Dette har kommunene prioritert i 2014. Vi har arrangert to kurs i Barnesamtaler, noe alle kommuner har gjennomført. Vi har også gjennomført en erfaringskonferanse med målgruppe barnehagemyndighet, ordførere, politikere og rådmenn i alle våre kommuner. Tema var vårt arbeid og kommunenes erfaringer med "Barn trivsel", samt mye ny kunnskap med foredrag fra Berit Bae, SePU, Senter for Adferdsforskning og Dag Thomas Gisholt fra Kunnskapsdepartementet.

Måloppnåelse

Fylkesmannen mener å ha løst oppdraget i henhold til empetsoppdrag og resultatkrav. Vi er veldig fornøyd med samarbeidet med kommunene om hovedsatsning på "Barns trivsel". Tilbakemeldingen fra kommunene er veldig god, satsningen gjøre kompetansehevingen mer forutsigbar og hjelper kommunene å holde fast kurs. De er godt fornøyd med at alle tiltakene fra fylkesmannen støtter opp om satsningen og styrker barnehagene i arbeidet. Vi legger vekt på å holde oss og kommunene oppdatert på ny forskning og kunnskap på barnehagefeltet, dette også får å gi myndigheten inspirasjon til sitt arbeidet med egne barnehager. Kommunene sier de setter pris på det.

Vi er bekymret for kommunemyndighetens kompetane på barnehagefeltet. Flere og flere kommuner

omorganiserer med den konsekvens at barnehagefaglig kompetanse blir nedprioritert. En kommunalsjef får ansvar for barnehage, skole, kultur m.m. De får ansvar for store arbeidsområder, og når det ikke er stilt krav i loven om barnehagefaglig kompetanse blir den ikke prioritert. Mange sier at de ikke har tid og kunnskap til å prioritere barnehage slik de skulle ønske. Dette er bekymringsfullt. Det gir også Fylkesmannen en ekstra utfordring i forhold til lov, regelverk og kompetansebygging.

Rekruttering

Fylkesmannen har gitt midler til en fellesprosjekt for en region på felles veiledning for nyutdanna barnehagelærere. Vi har bidratt til at 44 assistenter skal ta fagbrev og 45 assistenter har fått tilbud om grunnskoloring. 25 assistenter har deltatt på kompetanseheving med 15 studiepoeng. Vi har flere styrere i Oppland som går på Styrerutdanning, og 28 studenter som tar videreutdanning i Barnehagepedagogikk. Vi arbeider aktivt med å få flere menn i barnehagen gjennom prosjektet "Lekeressurs i barnehagen". Det har så langt vært mulig å rekruttere ansatte til alle disse tiltakene, men det er usikkert hvordan dette vil gå i 2015. Vi opplever at kommunene/eierne har anstrengt økonomi og vegrer seg for å sende mange ansatte på kurs uten å få dekt vikarutgifter.

Glød-nettverket arbeider målrettet mot rekruttering og rekruttering av flere menn i barnehage. Likestillingsgruppa, som består av fire mannlige barnehagelærere, har deltatt på rådgiverkonferansen til Oppland fylkeskommune. Der ble det informert om arbeid i barnehage og om barnehagelærerutdanningen. Likestillingsgruppa har deltatt på to yrkesmesser i Oppland med egen stand. Glød-nettverket har deltatt på direktoratets samlinger.

Måloppnåelse

Fylkesmannen mener at oppdraget er løst i henhold til embetsoppdrag og resultatkrav. Fylkesmannen har arbeidet godt sammen med kommunene om disse tiltakene, og kommunene gjør sitt til at flest mulig ansatte skal få økt kompetanse. Vi prioriterer også å gjennomføre tiltak som gjør at vi beholder de folkene vi allerede har, bl.a. med veiledning av nytilsatte og Lekeressurs-prosjekt. Dette er langsiktige tiltak som vi forhåpentligvis ser virkning av på lengre sikt. Vi har satt i gang et forskningsprosjekt på virkningen av Lekeressursprosjektet vårt, i samarbeid med Likestillingssenteret og Østlandsforskning. Det blir spennende å se hvilket resultat det gir. Dette prosjektet har jo spredd seg til hele landet, så vi mener det er viktig å forske litt på om det har noen virkning, og eventuelt hvilken effekt det har.

Kompetanseutvikling og rekruttering i grunnopplæringa

Fylkesmannen har gjennomført aktivt informasjons- og motivasjonsarbeid for de ulike satsingsområdene, både gjennom egne hjemmesider, presse og i direkte kontakt med skoleeiere. Vi opplever at vi har god kontakt med sektoren, og dermed også bra oversikt som gjør oss i stand til å målrette støtte og innsats. Interessen for deltakelse i ulike satsinger er stor. Noe som viser motivasjon for utvikling og kvalitetsforbedring. Vi mener at dette er en effekt av Fylkesmannens arbeid og av positiv erfaringsspredning fra skoler og kommuner som allerede er inne i de ulike satsinger. I vår kontakt og veiledning mot kommunene har vi lagt vekt på bruken av Utdanningsdirektoratets nettressurser, og vi får tilbakemelding om at dette oppleves som svært nyttig.

Embetet har nok ressurser og god kompetanse i form av medarbeidere med solid utdanning og lang erfaring fra sektoren.

Kompetanse for kvalitet - Lærerløftet

Fylkesmannen har gjennomført oppdraget ihht. "Kompetanse for kvalitet". Midler til vikarutgifter og stipend ble fordelt til kommunene etter innmeldt behov ihht. retningslinjene gitt fra Utdanningsdirektoratet.

Det har i inneværende studieår vært en formidabel økning i antallet søknader til videreutdanning. Dette som en følge av økt statlig satsing både når det gjelder studieplasser og finansiering. Det er gjennomført omfattende informasjons- og motivasjonsarbeid gjennom ulike kanaler. Både gjennom fylkesmannens hjemmesider, i lokalpresse og i direkte møte med kommunene. Spredning av deltakende kommuners positive erfaringer har nok også medvirket til denne økningen. Det er i inneværende studieår 3 av fylkets 26 kommuner som ikke har lærere i videreutdanning innenfor "Kompetanse for kvalitet". 125 lærere deltar i videreutdanning innenfor dette systemet, mot 61 i 2013/2014.

For å bidra til koordinering og samarbeid om kompetanseutvikling har Fylkesmannen videreført arbeidet i strategisk gruppe for kompetanseutvikling, der KS, lærerorganisasjonene, høyskolene og representanter fra

skoleeierne deltar. Dette koordineres med det regionale Gnist-samarbeidet.

Det har i 2014 vært noen problemer med å innhente rapporter fra noen av skoleeierne for studieåret 2013/2014. Dette må sees i sammenheng med at det elektroniske rapporteringssystemet er under omarbeiding.

Se også særreportering i juni

Læringsmiljøprosjektet – målrettet innsats mot mobbing/Bedre læringsmiljø

I august 2013 arrangerte vi en samling for 17 av våre skoler som hadde høye mobbetall, jf. statistikken fra Utdanningsdirektoratet. Som oppfølging av denne dagen arrangerte vi i mars 2014 en dagssamling med erfaringsdeling knyttet til skolenes arbeid. Vi inngikk avtale med Høgskolen i Hedmark om veiledning av utvalgte skoler i Sør-Fron kommune og Vestre Slidre kommune våren 2014.

Vi har lyst ut midler til tiltak for bedre læringsmiljø, jf. tilleggsoppdraget. Det kom inn 20 søknader fordelt på 13 kommuner, fylkeskommunen og én privat skole. Søknadene ble vurdert og vi prioriterte seks av disse. Nord-Aurdal kommune og Sør-Aurdal kommune ble tildelt midler fra Utdanningsdirektoratet.

På bakgrunn av statistikken oversendt fra Utdanningsdirektoratet ble 12 utvalgte skoler invitert til et samarbeidsmøte høsten 2014. 8 av disse deltok der bl.a. regelverk, case og problemstillinger ble drøftet med utgangspunkt i Utdanningsdirektoratets nettressurser. Skolene har fått tildelt stimuleringsmidler til det videre arbeidet, og som oppfølging er det planlagt en dagssamling med erfaringsdeling i mai 2015. Skolene/kommunene skal rapportere på tiltak og bruk av midler innen 20. mars 2015.

Fylkesmannen vurderer at skolene/kommunene jobber aktivt og målrettet for å bedre elevenes psykososiale miljø. Vi får gode tilbakemeldinger om at informasjon og veiledning knyttet til Udirs. nettressurser er til god nytte i skolenes/kommunenes arbeid.

I Læringsmiljøprosjektets pulje 2 er det én skole fra Øyer kommune som deltar.

Kompetanse for mangfold

Oppland kom med i pulje 3 i satsingen. Fylkesmannen inviterte fire kommuner samt fylkeskommunen med fire videregående skoler, med i satsingen. Alle inviterte takket ja, og kommunene deltar med fem enheter hver (barnehage og grunnskoler), til sammen 26 enheter i alt. Fylkesmannen arrangerte en oppstartsamling hvor tre kommuner samt Høgskolen i Hedmark, deltok.

Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i PPT

Fylkesmannen har gjennomført oppdraget ihht. oppdraget gitt i brev fra Utdanningsdirektoratet av 23. januar 2014. Midler til vikarutgifter ble fordelt til kommunene etter innmeldt behov ihht. retningslinjene. I inneværende studieår er det 5 ansatte fordelt på tre pp-kontor som deltar i videreutdanning i denne ordningen.

I Oppland har pp-tjenesten organisert et ledernetverk som Fylkesmannen har godt samarbeid med. Gjennom dette samarbeidet organiseres årlig enkelte etterutdanningskurs for ansatte. Bl. a. nyansattekurs og regelverks kurs. Etterutdanningsmidlene for 2014 ble, etter drøftinger med ledernetverket, i sin helhet tildelt dette nettverket v/ ppt for Oppland fylkeskommune.

Ungdomstrinn i utvikling

Fylkesmannen har i samarbeid med 3 kommuner (Gran, Øystre Slidre og Ringeby) tilsatt 3 utviklingsveiledere. I tillegg er det opprettet en referansegruppe for satsingen der hver region er representert med en skoleeier. Fylkesmannen leder gruppen og gir innspill og rammer for arbeidet til utviklingsveilederne i Oppland. For å sikre sammenheng har en utviklingsveileder kontorsted hos fylkesmannen. Fylkesmannen har arrangert fagdager knyttet til alle satsingsområder, den siste var fagdag i skriving i november 2014. Aktiviteter i «Ungdomstrinn i utvikling» koordineres med regionale samlinger som skoleeiere har ansvar for. Fylkesmannen deltar blant annet på oppstartsamlinger for hver pulje. Arbeid med Vurdering for læring er grunnlag for ungdomstrinnsatsningen. Fylkesmannen har tett kontakt med utviklingsveilederne for å se de to satsingene i sammenheng. Region Midt-Gudbrandsdal er eksempelvis deltaker i pulje 3 samtidig som de er i pulje 5 for Vurdering for læring.

Vurdering for læring

Fylkesmannen har informert om satsingen og invitert til deltakelse fire kommuner, tre kommuner som allerede var deltakere i UiU og en kommune som i løpet av 2015 kommer med i satsingen. Alle fire kommunene ønsket

deltakelse i Vurdering for læring, pulje 5. Fylkesmannen har et klart mål om å se satsingene i sammenheng og hjelpe kommunene til å se sammenhengen, se mulighetene til å dra veksler på allerede etablerte nettverk og metoder for endringsarbeid.

Fylkesmannen arrangerte en oppstartsamling i desember 2014 for kommunene i pulje 5. Formålet med samlingen var å få en felles start, knytte kontakter på tvers av kommunegrensene og starte utviklingsarbeidet i egen kommune. Skoleeiere, skoleledere, ressurslærere og ressurspersoner, samt lærere deltok på samlingen. Alle fire kommunene har utarbeidet en plan for satsingen i egen kommune og ressurspersonene er godt i gang med arbeidet. Fylkesmannen følger satsingen sammen med skoleeier og ressurspersoner på samlinger og ute i kommunene ved behov.

Veilederkorps

Fra Oppland har to kommuner fortsatt i påbegynt pulje med veiledning fra Veilederkorps. Fylkesmannen ble invitert til en uformell samtale om denne puljen fra ansvarlig veilederkorps. En tredje kommune kom i gang i ny pulje høst 2014. En ny rigging av satsingen fra Udir er under utarbeidelse. Veisøker er identifisert gjennom et sett indikatorer som Fylkesmannen har vurdert (ROS-analyse – kunnskap om kommunene, statistikk fra Skoleporten, tilsyn, klagesaker, etc.).

Fylkesmannen har deltatt i møter med Udir og andre embeter for å utforme ny innretning, og har levert høringsuttalelse om denne. Fylkesmannen har også deltatt på oppstartsamling for ny veisøker i regi av Udir.

Veiledning av nyutdannede barnehagelærere og lærere

Gjennom ordningene Glød og Gnist ble det bevilget midler til å gjennomføre veiledning av nyutdannede i barnehagelærere i en region, samt å arrangere fagsamlinger for veiledning av lærere, dette tiltaket gjennomføres våren 2015. Fylkesmannen deltok på nettverkssamling for veiledere høsten 2014, og har god dialog med UH-sektoren i arbeidet med å videreutvikle ordningen.

Lokalt arbeid med læreplaner

Dette har vært et sentralt tema i Fylkesmannens veiledning knyttet til FNT 2014 – 2017. (Se også resultatområde 31.1) I november arrangerte vi, på direkte oppdrag fra Utdanningsdirektoratet, en samling med læreplanarbeid som tema. Samlingen hadde bred deltakelse fra skoleledere på skole- og kommunalt nivå, og vi har fått gode tilbakemeldinger fra deltakerne.

Sensorskolering

Se resultatområde 31.5

Den gode skoleeier

Fylkesmannen i Oppland og Fylkesmannen i Hedmark i samarbeid med KS arrangerer utviklingsprogrammet «Den gode skoleeier». Fra Oppland deltar 16 av 26 kommuner. Utviklingsprogrammet skal gi folkevalgte og administrativt tilsatte økt kunnskap og ferdigheter i dialogbasert styring av skolen. Utviklingsprogrammet består av i alt 4 samling. I 2014 ble en samling gjennomført. Det gjennomgående perspektivet er elevenes læring og utvikling. Fylkesmannen ser det som en stor fordel at mange Opplandkommuner ønsker å forbedre og forsterke sitt skoleeierskap. Det er en forutsetning for å lykkes godt med lokalt utviklingsarbeid og for å lykkes godt gjennom deltakelse i nasjonale satsinger. Fylkesmannen deltar i arbeidsgruppe og referansegruppe og er med på å legge føringer for innholdet i utviklingsprogrammet.

Lærende regioner

Fylkesmannen i Oppland er koordinator for den regionale styringsgruppa i det nasjonale forskningsprosjektet «Lærende regioner». I 2014 er det avholdt fire møter i styringsgruppa. Fylkesmannen deltok på nasjonal «Lærende regioner»- konferanse i februar 2014, sammen med representanter for styringsgruppa og skoler og skoleeiere i fylket. Siste halvår av 2014 har mye av arbeidet i styringsgruppa vært rettet inn mot planlegging av en regional sluttkonferanse for formidling av forskningsresultater i januar 2015.

Utdanningsdirektør i Oppland deltar i den nasjonale styringsgruppen og har deltatt på deres møter og på andre samlinger knyttet til prosjektet.

32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter

Det er ingen elever med samisk som opplæringsmålform i Oppland. Fylkesmannen vil i 2015 gjøre undersøkelse av hvor mange barn i barnehage som har samisk som språk. Vi ser at vi har en utfordring i forhold til oversikt og at vi skulle ha bidratt i større grad til kunnskap på dette feltet. Men, vi mener at arbeidet med lokale læreplaner er et virkemiddel for å løse oppdraget. I 2014 har vi hatt omfattende veiledning med dette som tema mot alle kommunene.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 498 525,75	kr 0,00
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 3 154 437,70	kr 3 507 736,42
Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen	kr 2 223 827,14	kr 362 343,69
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 632,00	kr 0,00
Sum:	kr 6 877 422,00	kr 3 870 080,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Fylkesmannen har ført tilsyn og klagesaksbehandlet etter barnevernloven. Vi har oppfylt alle krav til gjennomføring av tilsyn og frister til saksbehandling

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Oppland behandlet 40 hendelsesbaserte tilsynssaker i 2014. I 30 av sakene ble det påpekt lovbrudd, mens 10 hadde ingen bemerkning. Tre klager ble oversendt til lokal avklaring uten videre tilsynsmessig oppfølging.

41.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har i 2014 ført tilsyn med fylkets fem barneverninstitusjoner, herunder 20 avdelinger/enheter. En institusjon er statlig, en er kommunal og tre institusjoner eies og drives av private, hvorav ingen er ideelle institusjoner. Totalt er det gjennomført 66 tilsyn. Det er også ført tilsyn med fylkets to omsorgssentere for enslige mindreårige. En institusjon er statlig og en er privat. Det har vært totalt 12 tilsyn ved omsorgscenterene. Dette utgjør for både barneverninstitusjoner og omsorgscenter for enslige mindreårige 100% av lovpålagte tilsyn.

Det er gitt pålegg til tre av institusjonene i 2014. Disse påleggene dreier seg om å sikre forsvarlig drift ved institusjonene. Ved to av institusjonene var ikke påleggene fullt ut rettet innen utgangen av 2014. Der det er avdekket øvrige svikt/mangler ved driften, har vi fått tilbakemelding om at forholdene er rettet opp.

I tillegg har det vært gjennomført landsomfattende tilsyn i fire kommuner i 2014. I tre kommuner var tema har vært kommunens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem. I den siste kommunen var tema kommunens gjennomføring av undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak.

Det ble funnet brudd på krav utledet av lov eller forskrift i tre av de fire gjennomførte tilsynene. Eksempler på lov- og/eller forskriftsbrudd er: kommunen snakker ikke alltid med barn i saker som angår dem. Kommunen dokumenterer ikke alltid at de har snakket med barn. Det er ikke et fungerende avviksmeldesystem og kommunen evaluerer ikke iverksatte tiltak.

En oppsummering av de planlagte tilsyn på alle områder er tatt inn i res.omr. 82.2.

41.3 Klagesaker

Fylkesmannen har mottatt fire klager på enkeltvedtak jf barnevernloven § 6-5 i 2013. alle klagene ble stadfestet.

Fylkesmannen har mottatt 379 protokolleringer og vedtak fra institusjonene i 2014. Fylkesmannen mottok 30 klager på tvangsprotokoller, hvorav 19 ble trukket. av de 11 realitetsbehandlede klagene fikk en klage medhold.

41.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har fulgt opp 12 kommuner på bakgrunn av rapporteringer knyttet til fristoversittelser. Kommunene er tilskrevet og har blitt bedt om å redegjøre for hvordan de skal rette opp lovpålagte forhold.

Resultatområde 73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i NAV

Alle rettighetsklager etter sosialtjenesteloven er registrert fortløpende i NESTOR (Helsetilsynets register) i hele 2014.

Fylkesmannen i Oppland behandlet i 2014 160 klagesaker etter sosialtjenesteloven. 93,7 % av sakene ble behandlet i løpet av tre måneder (Måltall er 90 % av sakene innen tre måneder). Fylkesmannen hadde 33 saker i restanser pr. 31. desember 2014. Foreløpig saksbehandlingstid på disse var mindre enn tre måneder.

Det ble i 2014 gjennomført 5 landsomfattende tilsyn etter systemrevisjonsmetoden med KVP som tema. Det var avvik i 4 av 5 tilsyn.

Det ble høsten 2014 gjennomført opplæring i ny veileder til sosialtjenesteloven § 17 (opplysning, råd og veiledning) for alle veiledere i NAV-kontorene. Samlingene ble arrangert regionvis med mulighet for de store kontorene til å delta også utenfor sin region. Det var til sammen 6 samlinger à 1 dag med ca 30-60 deltakere på hver samling.

Fylkesmannen har en kontinuerlig kvalitetsvurdering av NAV-kontorenes vedtaks- og klagesaksbehandling. Vi sender eget brev til NAV kontoret dersom bestemmelsene om saksbehandling ikke er overholdt i klagesakene.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

Her er det feilaktig oppgitt rapportoppdrag

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Oppland har ikke funnet grunnlag for å foreta hendelsesbasert tilsynsmessig oppfølging overfor kommunene i 2014.

74.2 Planlagt tilsyn

Det ble gjennomført systemrevisjoner i arbeids- og velferdsforvaltningen i fem kommuner i 2014, noe som tilsvarer måltallet i oppdragsbrevet. Alle ble gjennomført etter "*Veileder for tilsyn med sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen*". Tema var tildeling og gjennomføring av kvalifiseringsprogrammet (KVP).

Det ble avdekket avvik i 4 av 5 kommuner. Dette er bekymringsfullt, da det viser at arbeids- og velferdsforvaltningens internkontroll ikke avdekker svikt i egen drift. I den femte kommunen ble det gitt merknad.

En oppsummering av alle planlagte tilsyn er skrevet inn på res.omr. 82.2.

74.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen i Oppland har ikke hatt noen spesielle kartlegginger på dette området i 2014. Problematikk og spørsmål som reiser seg i klagesaker blir registrert fortløpende av saksbehandler og tas blant annet med ved utvelgelse av tilsynsobjekter.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

Her er det feilaktig oppgitt rapportoppdrag

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

I 2014 ble det avsluttet 83 tilsynssaker overfor helsepersonell og virksomheter i helse- og omsorgstjenesten med en median saksbehandlingstid på 6,4 mnd. Den lange saksbehandlingstiden skyldtes at det i stor grad ble fokusert på å avvikle eldre restanser.

Det ble i tillegg oppnådd lokal avklaring i 23 tilsynssaker.

Vi mottok 1 henvendelse fra politiet med spørsmål om etterforskning skulle iverksettes. Denne ble besvart i januar 2015.

Vi ba ikke politiet om å etterforske saker uten forutgående henvendelse fra politiet i 2014.

Fylkesmannen vil bemerke at samhandlingen med politiet i enkeltsaker har fungert godt.

82.2 Planlagt tilsyn

Rapporteringsoppdraget i årsrapporten til FAD omfatter oversikt over det totale omfanget av systemrevisjoner, andre tilsyn og sentrale funn. I tillegg til beskrivelse av planlagte tilsyn innen helse- og omsorgstjenestene, er det også en kort oppsummering av alle tilsyn på dette res.omr.

Resultatkravet for Oppland var i 2014 34 "systemrevisjonsenheter", hvorav 15 i kommunenes helse- og omsorgstjenester og 4 i spesialisthelsetjenesten. Det ble utført tilsammen 21 tilsyn i disse virksomhetene, omregnet til 18 systemrevisjoner, etter noe flyttinger over i 2015.

Ett tilsyn med privat kikkhullsgirurgi (slankeoperasjoner) ble gjennomført med fagrevisor etter enkelthendelser. Ett pilottilsyn med hvordan kommunene sikrer informasjonsflyten mellom helsetjenester og barneverntjeneste, ble gjennomført og vil danne modell for flere tilsyn i 2015 med dette risikofylte området.

Funn i 2014 - alle tilsynsområder:

Fylkesmannen i Oppland er svært bekymret over at interne kontrollsystemer i virksomhetene ikke avdekker lovbrudd innen velferdstjenestene vi fører tilsyn med. Fylkesmannen i Oppland har også i 2014 prioritert å føre tilsyn med virksomheter etter disse kriterier, jf. føringer i oppdragsbrev fra Statens helsetilsyn:

- betydning for enkeltmenneskers rettssikkerhet
- sannsynlighet for svikt er stor
- konsekvensene av svikt for barn og andre tjenestemottakere er alvorlige
- de som trenger tjenester ikke selv kan forventes å ivareta sine interesser

I 27 av 36 tilsyn i Oppland i 2014 ble det avdekket lovbrudd - altså 75 %. Ser vi på kommunene, avdekkes det lovbrudd i 85 % av tilsyna. Disse tallene har vært stabile på dette nivået de siste åra. Dette omfatter lovbrudd av forskjellig alvorlighetsgrad, men dette innebærer også fare for alvorlig svikt både mht. tjenesters kvalitet, omfang og rettssikkerhet. Fylkesmannen i Oppland er svært opptatt av at disse lovbrudd burde vært oppdaget og rettet som ledd i kommunenes internkontroll og styringssystem, men er ikke blitt det.

Dette viser at Fylkesmannen i Oppland også i 2014 har truffet godt mht risikovurdering ved valg av tema, utvalg og omfang av tilsynsobjekter og disponert tilsynsressursene rasjonelt og målrettet. Samtidig gir det god grunn til bekymring rettet mot kommunenes egen evne til å avdekke de samme lovbruddene innen de viktige lovområdene.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Fylkesmannen behandlet 51 klagesaker etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 3 i 2014. 84 % av disse klagesakene ble behandlet innen tre måneder. Målkrevet var at 90 % av sakene skulle behandles innen tre måneder. Vi har økt %-satsen siden i fjor, men har ennå litt igjen før vi klarer målkrevet.

82.9 Andre oppdrag

Helse og omsorgstjenesteloven kap 9

Fylkesmannen i Oppland overprøvde 68 vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven § 9-5, tredjeledd b og c. 58 av disse ble godkjent uten endring. Det ble innvilget dispensasjon fra utdanningskrav i 48 av vedtakene. Sakbehandlingstiden var innenfor fristen på tre måneder i 88% av overprøvingene. Fylkesmannen mottok siste år 284 meldinger om bruk av tvang som skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner. Disse meldingene fordeler seg på 34 personer, fordelt på 14 kommuner. Meldingene ble fortløpende gjennomgått av saksbehandler her. Det ble gjennomført tilsyn med 22 vedtak etter lovens § 9-5 tredje ledd b og c, og vi gjorde to tilsyn på bakgrunn av meldinger om bruk av tvang som skadeavvergende tiltak i nødsituasjon. Det har også vært gjennomført systemtilsyn på dette området i fire kommuner siste år. Fylkesmannen gjennomførte to opplæringssamlinger for kommuner i Oppland i 2014. Dette var temadager for utvalgte kommuner. 7 kommuner var representert, med samlet ca 80 ansatte. Tema for samlingene var i sin helhet kap. 9. Målgruppen var overordnet faglig ansvarlig for tjenesten, fagansvarlig og miljøpersonalet i boliger. Fylkesmannen i Oppland ser at kommunene har en stor utfordring når det gjelder å systematisere egne opplæringstiltak for personalgruppene som yter tjenester til denne gruppen brukere, slik at det sikres tjenester på et forsvarlig nivå.

Fylkesmannen har kvartalsvise samarbeidsmøter med Sykehuset Innlandet Hf, avd Lillehammer, Habiliteringstjenesten.

Håndtering av varsel fra helseinstitusjon om innleggelse med hjemmel i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §§ 10-2 og 10-3

Følgende er innrapportert fra spesialisthelsetjenesten for 2014:

§ 10-2: 7

§ 10-3: 4

§ 10-3/10-4: 1

§ 10-4: 1

Sum: 13

Fylkesmannen i Oppland har gjennom hendelsesbaserte tilsynssaker, fattet interesse for dette rettsområdet, og planlegger å undersøke det materielle i disse vedtakene, samt få informasjon fra fylkesnemnda om saker der vedtak ikke ble fattet om tilbakehold.

Statens helsetilsyn er gjort oppmerksomme på at det er en feil i rapporttoppdaget, da disse sakene skal legges inn i Nestor allerede fra 2014, og ikke tas inn i denne innrapporteringen lenger.

Helse- og omsorgsmelding

Fylkesmannen i Oppland utarbeidet i april 2014 en helse- og omsorgsmelding presenterte de sentrale arbeidsfeltene som helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen i Oppland har arbeidet med i 2013. Meldingen omfattet blant annet følgende områder: Samhandlingsreformen, Folkehelse, Omsorgsplan 2015, Barnevernet, Sosiale tjenester i NAV og kvalifiseringsprogrammet, Bruk av tvang for å sikre nødvendig helsehjelp, Tilsyn, klagesaker, meldinger og førerkortsaker. Det vises til meldingen i sin helhet.

Resultatområde 83 Folkehelse

Her er det feilaktig oppgitt rapportoppdrag

83.2 Planlagt tilsyn

Det ble gjennomført tilsyn med kommunenes arbeid med løpende oversikt over helsetilstand og faktorer som påvirker helsetilstanden (folkehelseloven) i 3 komuner. Skjåk, Gjøvik og Lunner. Det ble avdekket lovbrudd i to av dem (Gjøvik og Lunner) Det er mottatt plan for opphør av lovbrudd fra begge to til fristen.

Fylkesmannen i Oppland vil bemerke at tilsynstemaet ble tatt godt i mot i kommunene og avdekker solid arbeid med det løpende arbeidet, men noe utfordrende å fylle kriteriene for frist og innhold i arbeidet for noen kommuner.

83.3 Klagesaker

Fylkesmannen har behandlet en klagesak om miljørettet helsevern i kommunene i 2014, saksbehandlingstiden var på 5.3 mnd.

Det er en restanse på området, denne vil bli behandlet til våren/sommeren etter at det er gjennomført befaring knyttet til klagen.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

I 2014 ga Fylkesmannen 408 bevillinger til separasjon og 351 bevillinger til skilsmisse. Sammenlignet med året før er det økning på 24 separasjoner og 15 skilsmisser. To søknader om separasjon og fem søknader om skilsmisse ble avslått.

Fylkesmannen i Oppland behandlet fire saker om skiftefritak i 2014.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen i Oppland har i 2014 mottatt 27 søknader om anerkjennelse av utenlandske separasjoner og skilsmisser. 17 utenlandske skilsmisser ble godkjent og to søknader ble avslått.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen i Oppland hadde ingen om stadfesting av samværsavtale i 2014. Vi hadde ingen saker vdr reisekonstanter ved samvær. Imidlertid er det mange henvendelser både på telefon og i brev med spørsmål/behov for råd og veiledning knyttet til disse temaene.

42.4 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen gir veiledning på telefon om separasjoner og skilsmisser, mekling og spørsmål rundt samvær fast bosted og foreldreansvar, og henviser videre til rette instanser som familievernkontorene i fylket.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

43.1 Tilsyn med kommunenes ansvar for et tilbud om krisesenter. Fylkesmannen har ikke ført tilsyn med krisesentrene i 2014. Det er tre krisesentre som gir tilbud til kommunene i Oppland. Alle kommunene oppgir at de er tilknyttet en av disse.

43.2 Informasjon og veiledning. Fylkesmannen har løpende veiledet kommunene iht. tema. Det ble i 2014 avholdt en konferanse med tema seksuelle overgrep og vold i nære relasjoner i samarbeid med Barnehuset, politidistriktene og sykehuset innlandet. Målgruppen var barnehagepersonell, skolepersonell, helsesøstre, BUP, fastleger, politi, barevern og tannhelse. Antall deltagere var ca. 200 stk.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

Fylkesmannen har ikke ført tilsyn med familievernkontorene i Oppland i 2014. Det ble gjennomført et selvmeldingstilsyn i 2012.

Fylkesmannen fant i 2012 ikke grunnlag for formell reaksjon i noen av tilsynene, men fremhevet områder som alle familievernkontorene kunne se nærmere på i forbedringsøyemed. Dette var blant annet; familievernkontorenes oppsøkende virksomhet, Opplysningsplikt til helse- og omsorgstjenesten eller barneverntjenesten og klienters rett til innsyn i journal.

Resultatområde 45 Barn og unge

Fylkesmannen gir veiledning på telefon til kommuner og privatpersoner som tar kontakt innen alle aktuelle temaer på området. Barn som har rettigheter etter flere lovverk, rettsikkerhet og avklaring av ansvarsområdet til

den enkelte tjeneste i kommunen er i tillegg til kommunenes ønske om å kvalitetssikre sine tjenester hovedvekten av henvendelsene.

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Fylkesmannen bistår med løpende veiledning og konsultasjon til kommuner og enkeltpersoner daglig. Det ble i 2014 arrangert en jusskonferanse for barneverntjenestens ansatte, Fylkesmannen har vært medarrangør sammen med Sykehuset innlandet, Politiet og Barnehuset for en konferanse om overgrep og vold mot barn. Konferansen hadde 200 deltagere og var rettet mot barnehagepersonall, skolepersonall, helsesøstre, BUP, fastleger, barnevern, politi og tannhelsetjenesten. Det ble også arrangert en dialogkonferanse om systematikk og metoder i barnevernet undersøkelse. Fylkesmannen har også hatt en kursrekke for å utdanne ressurspersoner i barneverntjenestene i systematiske barnesamtaler. 17 av 19 barneverntjenester deltar på dette. Fylkesmannen har i tillegg arrangert kurs i vanskelige samtaler med barn. målgruppen var alle som jobber med barn i kommunen.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen fikk inn 43 saker med anmodning om fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt i 2013 for barnevern-, sosialtjeneste- og helsepersonell. Ansatte i barnevernstjenesten utgjør den største gruppen som det bes om fritak for. Anmodninger om fritak for barnehage-, skolepersonell samt ledere i kommunen har fra sommeren 2012 blitt behandlet i andre avdelinger hos oss. Sakene behandles fortløpende når de kommer inn. Fylkesmannen gir i hovedsak fritak i sakene som behandles. Det har vært en markant økning i antall saker de siste årene.

De siste årene har vi erfart at de som søker om fritak er relativt sparsomme med opplysninger i sine anmodninger. Det brukes noe tid på å innhente tilstrekkelig med opplysninger til å fatte vedtak. I tillegg anmodes det ofte om fritak samme dagen eller dagen før vitnet skal føres. Dette anser vi som uholdbar praksis blandt advokater og politiet.

Fylkesmannen har i flere år etterspurt et seminar for embetene hvor forskjellige problemstillinger i sakene belyses.

45.4 Biologisk opphav

Fylkesmannen i Oppland har behandlet 6 saker om biologisk opphav i 2014.

45.5 Nasjonalt opplæringstilbud i undersøkelsessaker

Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark et kurs/ dialog møte med ansatte i barneverntjenestene i begge fylkene.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Fylkesmannen har veiledet kommunene i søknadsprosessen, før, under og etter videreføring av stillingene. Det er gitt veiledning og rådgivning på telefon, pr mail og pr post.

Videreføringen var 26, 2 stillinger, samt tildeling av ytterligere 5 stillinger.

Resultatområde 46 Universell utforming

Fylkesmannen i Oppland er representant i nettverksgruppe for universell utforming. Dette er en gruppe som Oppland fylkeskommune i samarbeid med Hedmark fylkeskommune har reetablert i 2014. I tillegg til representanter fra fylkeskommunenes administrasjon deltar representanter fra de fylkeskommunale rådene for funksjonshemmede, Fylkesmennene, KS/kommuner, NHO, Høgskolen på Gjøvik og Høgskolen i Hedmark. Fokuset fra oppstart høsten 2014 har vært er å legge grunnlag for et strategidokument som skal vedtas politisk i de to fylkeskommunene vinter/vår 2015. Strategidokumentet som ennå ikke er ferdigstilt, vil gi føringer for aktivitetene videre.

Fylkesmannen fokuserer i betydelig grad på universell utforming i sine høringsuttalelser ved kommuneplanens samfunnsdel, arealdel og ved reguleringsplaner. Fylkesmannen har ikke hatt innsigelser på universell utforming dette året.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statsborgerseremonier

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMOP	1	37
Sum	1	

47.2 Bosetting av flyktninger

Husbankens virkemidler er tema i det boligsosiale arbeidet i avdelingen. Fylkesmannen i Oppland har inngått et formelt samarbeid med Husbanken der målsettingen er å overføre erfaringene de kommunene som er med i BOSO (boligsosialt utviklingsprogram) overføres til de andre kommunene i Oppland. Bosettingsbehovet er tema i Fylkesmannens årlige regionmøter med kommunene i fylket. Fylkesmannen deltar også i Asylforum i fylket sammen med UDI, IMDi og KS, BUFETAT, og begge politidistrikt der bosetting er ett tema.

Det skal i 2015 utarbeides en analyse av kommunenes virkemiddelbruk sammenholdt med kommunenes innrapportering av bosettingstall for kommende periode.

Den 9. Maihaugenkonferansen ble arrangert i 2014. Konferansen arrangeres hvert annet år og samler over 600 deltagere fra hele landet. Prosjektgruppen med ansvar for program og gjennomføring består av personer fra

Fylkesmannen i Oppland, Imdi Indre Øst og Midt-Norge, Oppland fylkeskommune og Maihaugen. Også på 2014-konferansen var bosetting tema med utdeling av bosettingsprisen 2013 og Husbanken er spesielt invitert med stand og orientering om virkemidler. Det er naturlig at Fylkesmannens hovedfokus på dette oppdraget innrettes etter konferansens årssyklus.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen behandlet totalt ni klager i 2014. Den største gruppen klager gjaldt forlenget deltakelse i introduksjonsprogram, jf. introduksjonsloven § 5. Her fikk tre klagere ikke medhold og tre fikk medhold i sin klage. Sakene til de som fikk medhold ble sendt tilbake til underinstansen for ny behandling.

Fylkesmannen mottok en klage som gjaldt permisjon i forbindelse med fødsel jf. *forskrift av 18 juli 2003 om fravær og permisjon ved nyankomne innvandreres deltakelse i introduksjonsordning*. Klager fikk medhold.

Fylkesmannen mottok en klage som gjaldt opphør av program på grunn av alder, jf. introduksjonsloven § 2. Klager fikk medhold.

Fylkesmannen mottok en klage som gjaldt opphør av program fordi parten ikke hadde behov for grunnleggende kvalifisering, jf. lovens § 2. Klager fikk ikke medhold.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Klagesaker

Det har ikke vært behandlet klagesaker på dette området i 2014.

Etterutdanning

Fylkesmannen har gjennomført oppgavene på dette området ihht. oppdragsbrev fra Vox. Det har vært gjennomført en todagerssamling for lærere både fra norskopplæringa og grunnskoleopplæringa. Tema for norskopplæringa har vært: "Skriftlig produksjon i andrespråksklasserommet" og "Lydfargemetoden". For grunnskoleopplæringa var temaene "Digital dømmekraft og digitale ferdigheter" og "Traumebasert omsorg". Det var noe over 200 deltakere på denne samlingen. Deltakerne har stort sett gitt innhold og gjennomføring god evaluering.

I tillegg har Fylkesmannen gitt tilskudd til kompetansetiltak i vurdering av muntlige ferdigheter. Dette er gjennomført ved det enkelte arbeidssted.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med kommunenes forvaltning av introduksjonsloven i to kommuner. Tema for tilsynet har vært om introduksjonsprogrammet som tilbys er helårlig og på fulltid. Dette er tema for felles nasjonalt tilsyn (FNT) i 2013 - 2015.

I forkant av tilsynene gjennomførte Fylkesmannen et informasjonsmøte med de aktuelle kommunene. Tilsynet ble deretter gjennomført ved gjennomgang av innhentet skriftlig dokumentasjon.

Tilsynet ble gjennomført såpass seint på året at tilsynsrapport ikke var utsendt ved årets slutt.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Ressursrapportering

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven og utlendingsloven kap. 11 A

Ansvarer som lokal vergemålsmyndighet har også i 2014 vært preget av stor saksmengde og et saksbehandlingsverktøy (ARVE) som ikke fungerer optimalt. Dette har medført stort arbeidspress og lengre saksbehandlingstid enn ønsket. Det er ansatt en person i fast stilling og to i engasjement i løpet av 2014. Kapitalforvaltning og prioriterte områder som godtgjøring til verger, økonomisaker og settevergesaker som haster, har fungert bra. Saker etter vergemålsloven § 101 nr. 4 ble ikke gjennomgått i 2014. Etter at fylkesmannen overtok vergemålsmyndigheten har det blitt opprettet to nye EMA-mottak i fylket, noe som har medført en betydelig økt saksmengde.

Som førstelinjetjeneste er publikumskontakt, tilgjengelighet og saksbehandlingstid fortsatt en utfordring. Det har blitt arrangert 8 generelle vergekurs i fylket samt ett særskilt for faste verger.

For å sikre rettssikkerhet og rettslikhet på landsbasis arrangeres bl.a. regionsamlinger to ganger årlig. Her avdekkes ulikheter både på lovtolkning og praksis. Antall opprettede saker for 2014 er høyere enn antall avsluttede saker, noe som indikerer for lite ressurser på området. I 2014 ble det gitt to ekstratildelinger på rammetildelingen. Dette medførte at det ble ansatt flere arbeidstakere i midlertidige stillinger. Bruk av midlertidige ansatte i kortere perioder er ikke effektiv ressursbruk. Det er derfor avgjørende at det blir forutsigbarhet i ressurstildelingen.

Det har ikke vært behandlet saker om fratakelse av rettslig handleevne. Det foreligger 8 vergemål med umyndiggjorte etter gammel lov.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMOP	0	0
Sum	0	0

51.3 Forliksrådene

Det har ikke vært utført særskilte tilsyn med forliksrådene i 2014. Vi har mottatt to klager som ble henvist til rettssystemet.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

I 2014 har Fylkesmannen i Oppland betalt ut 5,45 millioner kr til fri rettshjelp. Til sammenligning ble det i 2013 betalt ut 5,88 millioner, dvs en nedgang på cirka 400 000 kr.

Til dekning av utgifter til tolk i forbindelse med fritt rettsråd ble det betalt ut 404 940 kr, som er en nedgang fra 2013.

Det er rapportert kvartalsvis til Statens sivilrettsforvaltning på fastsatt skjema.

52.3 Navneloven

I 2014 har vi behandlet fire saker. Ingen ble tatt til følge.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

Fylkesmannen i Oppland har avsatt 3,2 årsverk til samfunnssikkerhet og beredskap i daglig drift. I tillegg har vi 3 personer som har god opplæring i CIM og som støtter under øvelser. Ca 20 personer på embetet har opplæring i CIM og stabsarbeid og vil bidra ved reelle hendelser for å forsterke beredskapsorganisasjonen. Vi mener vi har en robust beredskapsorganisasjon som kan håndtere større hendelser også over tid.

53.1 Oversikt over risiko og sårbarhet

Hovedgrunnet for oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer har Fylkesmannen, i samarbeid med fylkeskommunen, dokumentert i Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap for 2014 - 2017. Regionalplanen inklusive Fylkes-ROS ble vedtatt av Fylkestinget 29. april 2014 og oppstart av handlingsprogrammet for regionalplanen ble iverksatt 3. kvartal 2014 med frist i løpet av 1. kvartal 2015. Grunnen til denne framdriftsplanen er at et handlingsprogram med utgangspunkt i Fylkes-ROS etter plan- og bygningsloven er det ingen embeter som har tidligere erfaring med og derfor er det behov for å bruke den tiden som trengs ifm bl.a medvirkning fra kommuner, etater og organisasjoner. Fylkesmannen har i tillegg innhentet og bearbeidet oversikt over regionale risiko- og sårbarhetsområder gjennom:

- kommunerettet virksomhet - utarbeidelse av "kommunebilder"
- beredskapstilsyn i kommunene
- møter i Regionalt planforum
- møter med enkeltkommuner i forbindelse med revisjon av overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse og/eller i beredskapsråd
- kontaktmøte med beredskapskontaktene i kommunene to ganger pr år

Fylkesmannen har i perioden samarbeidet spesielt med NVE og SVV på plansaker i forbindelse med regionalt planforumsmøte i fylkeskommunal regi. Øvrige samarbeidsaktører innenfor risiko- og sårbarhetsutfordringer utgjøres av medlemmene i fylkesberedskapsrådet.

Det har vært gjennomført to ordinære fylkesberedskapsrådsmøter i 2014 og to ekstraordinære møter ifm. storflommen i Gudbrandsdalen (et av disse møtene var telefonmøte)

Følgende temaer knyttet til risiko- og sårbarhetsforhold har vært behandlet i fylkesberedskapsrådet:

- Det har vært gjennomført en table-top øvelse hvor scenarioet var bortfall av Ekom
- Regionplan for samfunnsikkerhet og beredskap 2014-2017 (Revisjon)
- Fylkesmannens flomrapport - Gudbrandsdalen
- Regional forvaltningsplan for Gudbrandsdalslågen
- Digitalt nødnett
- Cyberforsvaret

FylkesROS brukes aktivt i øvingsplanleggingen. Fullskalaøvelser i fylket i regi av politiets øvingsutvalg bruker FylkesROS når tema og scenario for øvelsene velges.

53.3 Samfunnsplanlegging

Fylkesmannen har deltatt fast en gang i måneden på regionalt planforum i regi av fylkeskommunen for å ivareta samfunnsikkerhet og beredskap i samfunnsplanleggingen. Regionalt planforum er i forhold til samfunnsikkerhet i plan det viktigste møtestedet for Fylkesmannen til å fremme klare forventninger og krav direkte til kommunene i forkant av planprosesser.

Fylkesmannen har i perioden vært aktiv i sin pådriverrolle på området beredskapsmessige hensyn i arealplanlegging. Det er gjennomført to beredskapskontaktmøter for alle kommuner. ROS og BIS har vært tema på begge. Gjennom tilsyn formidler Fylkesmannen nasjonale retningslinjer og krav til kommunene på samfunnsikkerhet i forhold til samfunnsplanlegging.

Fylkesmannen har gjennom sin planbehandling av i alt 42 kommune(del)planer, 311 reguleringsplaner og seks andre høringssaker, fremmet innsigelse til to kommuneplaner, sju reguleringsplaner og en høringssak (NVE konsesjonssak) for manglende innhold i risiko- og sårbarhetsanalyser og manglende oppfølging av pålegg innenfor samfunnsikkerhet.

53.4 Tilsyn

Fylkesmannen i Oppland har for virksomhetsåret 2014 opprettholdt sin kommunerettede aktivitet på samfunnsikkerhetsområdet. Det er gjennomført to kontaktmøter med beredskapskoordinatene i kommunene, hvor temaene bla. har vært beredskapsplanlegging, evaluering av hendelserr, fokus på atomberedskap i planverk, forberedelser til en eventuell flom.

Tilsyn er et viktig virkemiddel i Fylkesmannens veiledningsrolle overfor kommunene for å forbedre kommunens beredskapsarbeid. Ny lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven), som ble gjort gjeldende fra 2010 samt forskrift om kommunal beredskapsplikt med ikrafttredelse 07.10.2011, stilte en del krav til kommunene når det gjaldt beredskapsplanlegging. Tilsynet ble etter loven spisset mot risiko og sårbarhetsanalyser samt kommunens beredskapsplanverk for å tilfredsstille de nye krav.

Følgende har vært tema under tilsyn i 2014:

- Kommunens overordnede risiko og sårbarhetsanalyse (forskr. §2)
- Samfunnsikkerhet og beredskap i planprosesser og arealplanlegging (forskr. §3)
- Beredskapsplan og evne til krisehåndtering (forskr. §4)

Det ble gjennomført 3 tilsyn i 2014 i følgende kommuner:

- Skjåk
- Etnedal
- Sør-Fron

Det er gjennomgående gode resultater. Kommunene har oppdatert beredskapsplanverk. Det som går igjen er avvik på ROS. Kommunene har ikke oppdaterte ROS-analyser som spesielt mangler vurderinger av klimatilpasninger.

Fylkesmannen har i 2014 prioritert øvelser, dette er rapportert inn til DSB. Ved valg av kommuner som skal ha tilsyn har vi vurdert risiko. En kommune har derfor hatt tilsyn både i 2013 og 2014.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsforberedelser og regional samordning

Kommunene er pålagt å sende inn sine beredskapsplaner elektroniske til Fylkesmannen ved hver oppdatering/revisjon. Mottatte planer utgjør deler av Fylkesmannens dokumenttilsyn.

Fylkesmannen har også dette året jobbet mye med å bruke internett som en informasjonskanal ut til kommunene. (Hjemmeside)

Det er avholdt to møter for beredskapsansvarlige i kommunene. Her har blant annet kraftforsyning og damsikkerhet vært tema, sammen med informasjon om nødnett.

Fylkesmannen har deltatt på DNKs møter om nødnett.

Alle 26 kommuner i Oppland har innstalert og bruker CIM.

Hver måned sender fylkesmannen ut oppgaver i CIM til kommunene (CIM-trim). Fylkesmannen gjennomfører minimum to varslingsøvelser til kommunene via CIM.

Gitt opplæring i CIM til 18 kommuner i forbindelser med øvelser. Har også hatt et dagskurs for alle kommuner i regi av Onevoice, samt et kurs i ROS CIM-modulen for ni kommuner i samarbeid med Sivliforsvaret.

54.2 Fylkesmannens beredskapsarbeid

Fylkesmannen reviderte sin beredskapsplan grundig i 2013 og har som følge av dette lagt en plan for CIM opplæring av ansatte og regelmessige øvelser. Som en følge av CIM trening og øvelser har det kontinuerlig vært forbedringer av vår beredskapsplan i 2014.

Fylkesmannens beredskapsplan legger til rette for at en hendelse kan bli langvarig. Dette innebærer at det er flere vaktlag på ansatte som skal håndtere informasjon og ansatte som skal håndtere fortløpende oppgaver i staben. Det er ca 20 personer i embetet som inngår i disse vaktlagene som har kompetanse i CIM til å gjøre de oppgaver de skal.

Embetet har tilstrekkelig kompetanse i bruk av SBS

Embetet har ikke installert nytt gradert samband. Fylkesmannen flytter inn i nytt bygg den 15. juni 2015 og gjeldende kryptoplan vil oppdateres i forbindelse med flyttingen og installering av nytt gradert samband.

54.4 Øvelser

Fylkesmannen har gjennomført seks øvelser for kommunens krisestab etter utarbeidet "triomodell". De faste kommunetrioene øves ved at to av kommunene, i samarbeid med Fylkesmannen og Svilforsvaret, planlegger og gjennomfører øvelse for den tredje kommunen. I tillegg til kommunale planer (scenarieavhengig), har hovedfokuset på øvelsene vært stabrutiner, samarbeid med politiet, og informasjonshåndtering. Øving av evakueringsplanen har vært sentralt ved alle øvelsene. Politiets operasjonssentral har deltatt ved alle øvelsene og Nødnett er brukt. Fylkesmannen har gjennomført kursing i krisekommunikasjon og CIM i forkant av alle øvelsene for de 18 kommunene. Fylkesmannen har utarbeidet øvingsvurderinger, med bla. oppfølgingspunkter og

krav til tilbakemeldinger etter hver øvelse.

I 2014 er det gjennomført øvelse i kommunetrioer som nevnt under. Kommunen med fet skrift er blitt øvet:

- **Lom**, Skjåk, Vågå
- **Lesja**, Dovre, Sel
- **Ringebu**, Sør-Fron, Nord-Fron
- **Gausdal**, Lillehammer, Øyer - fullskala øvelse
- **Øystre Slidre**, Vestre Slidre, Vang
- **Vestre Toten**, Østre Toten, Gjøvik

Øvelsen i Gausdal ble en fullskalaøvelse og scenario var skoleskyting på Gausdal videregående skole. Alle nødetatene deltok og det ble evakuert ca 500 personer. EPS ble opprettet og sanitetsforeningen sto for serveringen. Kriseteamene i tre kommuner ble øvd. Fylkeskommunen, som skoleeier var også med på denne øvelsen.

Fylkesmannen er videre medlem i øvelsesutvalget for politiet i Oppland. Politiet har som oppdrag å gjennomføre øvelser ut fra tilak gitt i "Regionplan for samfunnssikkerhet og beredskap 2014-2017". Fylkesmannens rolle er å sørge for at det øves på samvirke med aktører som har sine roller utenfor et innsatsområde, herunder å bringe inn "vertskommunene" i slike øvelser. Øvelsesutvalget har planlagt og gjennomført en fullskalaøvelser, med innledende skrivebordsøvelse i forkant av øvelsen.

Scenariet var brann på fjerntliggende område - Fondsbu og Eidsbugarden i Vang kommune. Eneste mulighet til å komme seg inn hit fra Tyin er med snøscooter eller på ski. Vestoppland politidistrikt flyttet hele sin stab opp til Vang under denne øvelsen. Vang kommune deltok også. Senariet ble valgt ut i fra røde hendelser i fylkesROS for Oppland 2010 - 2014.

I tillegg er det gjennomført en tabeltop-øvelse for FBR (Fylkesberedskapsrådet) høsten 2014. Scenariet var bortfall av Ecom, Cybertrussel.

Kommunene er pålagt å sende inn sine beredskapsplaner elektroniske til Fylkesmannen ved hver oppdatering/revisjon. Mottatte planer utgjør deler av Fylkesmannens dokumenttilsyn.

Hver måned sender fylkesmannen ut oppgaver i CIM til kommunene (CIM-trim).Fylkesmannen gjennomfører minimum to varslingsøvelser til kommunene via CIM.

Gitt opplæring i CIM til 18 kommuner i forbindelser med øvelser. Har også hatt et dagskurs for alle kommuner i regi av Onevoice, samt et kurs i ROS CIM-modulen for ni kommuner i samarbeid med Sivliforsvaret.

Fylkesmannen har også dette året jobbet mye med å bruke internett som en informasjonskanal ut til kommunene. (Hjemmeside)

Organisering av krisehåndtering internt hos fylkesmannen

Vi har fortsatt opplæring i CIM som ble startet opp i 2013. Det sendes også ut CIM-trim til disse en gang i måneden.

Fylkesmannens ledelse og stabsfunksjoner, og embetets beredskapsorganisasjon ble øvd av DSB 25. november 2014. I tillegg hadde vi en øvelse for hele huset hvor evakuering og varsling ble øvd i januar 2014.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Håndtering av uønskede hendelser

Fylkesmannen gikk fra 15. mai over i gul beredskap for å være klar om det nok en gang skulle komme en flom i Gudbrandsdalen. Mulig flom ble varslet i god tid, og viderevarsling ble sendt til kommunene og fylkesberedskapsrådet. Flom var tema på møte i Fylkesberedskapsrådet 9. april og det ble gjennomført et

telefonmøte med FBR i slutten av mai. Det ble også i år utarbeidet en flomrapport, men denne gikk i hovedsak ut på forberedelsene til en eventuell flom, samt status på oppfølging av punktene i flomrapporten 2013.

Fylkesberedskapsrådet i Oppland er sammensatt av alle statlige etatssjefer med fylkesmannen som leder. Rådet har to faste møter i året. I forbindelse med planlegging av en eventuell flom ble fylkesberedskapsrådet kalt inn til telefonmøte. I tillegg til dette ble det også arrangert et evalueringsmøte etter flommen.

Meldinger fra NVE og andre er rutinemessig viderevarslet til kommunene uten nevenverdig tidstap.

De frivillige organisasjonene er representert ved to medlemmer fra FORF (Vest-Oppland og Gudbrandsdal), samt en representant fra KFB.

Samarbeid med KDS, Statens strålevern og andre organisasjoner skjer jevlig og rutinemessig, men spesielt som en del av arbeidet med fylkes-ROS og gjennom FBR.

Andre hendelser 2014 hvor kommuner i Oppland var berørt:

- Kraftig regn natt til 8. juli førte til store ødeleggelser i Lillehammer og Øyer.
- Skogbrann som varte i flere dager i Sel kommune
- Terrortrussel mot Norge. Sendte ut beskjed til alle kommuner og ba om tilbakemelding om status på POSOM-team. Fikk svar av alle 26 kommunene ila 2 timer.
- Ebola - videresendte varsler med informasjon og håndtering av smitte.

Ressursrapportering

530: Underområder ikke tatt med i sum + 23 505,63

540: Underområder ikke tatt med i sum + 74 298,29

550: Underområder ikke tatt med i sum + 3 289,74

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 0,00	kr 4 702 598,38
52.1 Fri rettshjelp	kr 359 185,18	kr 36 785,83
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 863 761,79	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 573 244,64	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 165 328,62	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 364 338,53	kr 0,00
Sum:	kr 2 325 858,00	kr 4 739 384,00

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Resultatområde 60 Ledelse, virksomhetsstyring og administrasjon

60.1 Helhetlig ledelse og virksomhetsstyring

Fylkesmannen i Oppland har over flere år arbeidet målbevisst med organisasjonsutvikling, ledelse og styring av embetet. Den strategiske styringen skjer selvsagt gjennom våre daglige valg, men spesielt i forbindelse med virksomhetsplanleggingen i embetet som helhet, og i den enkelte avdeling. Det brukes mange forskjellige verktøy i arbeidet for å styre og utvikle embetet:

Styrings, strategi og støttedokumenter:

Ved siden av tildelingsbrev og øvrige styringsdokumenter fra oppdragsdepartementene og –direktoratene, er det *Fylkesmannens strategi 2014 – 2017* som ligger til grunn for arbeidet i embetet (Se eget punkt under). Strategien beskriver hvilke områder det skal fokuseres spesielt på i perioden, og beskriver utfordringer og muligheter. Embetets *administrasjonsordning* beskriver roller og ansvar, interne organer og delegasjon. Det er laget en egen *kommunikasjonspolitikk 2014 - 2017*, og et eget dokument beskriver embetets ambisjon for en klart og korrekt språk: *Språktips og skriveregler*.

Virksomhetsplanleggingen: Som del av denne inngår en felles gjennomgang av tildelingsbrev for alle ledere, og et forventningsbrev fra embetsledelsen. Hos Fylkesmannen i Oppland er sluttproduktet av prosessene ikke bare detaljerte virksomhetsplaner i hver avdeling, men også en kort «faktabrosjyre» til eksternt bruk som beskriver de 8 - 10 viktigste oppgavene for den enkelte avdeling.

Risikostyring og -analyse: Fylkesmannen innførte i 2012 en risikostyringspolicy. Denne ble oppdatert i 2013 og 2014. Policyen slår fast hvordan risiko for ikke å nå fastsatte oppgaver og målsetninger skal håndteres i embetet. Oppgaver og mål i tildelingsbrev vurderes ift vesentlighet. Denne vurderingen gir 8 – 12 viktige oppgaver for hver avdeling/stab. Disse oppgavene risikovurderes, sammen med blant annet risiko for mislighold og informasjonssikkerhet. De aller fleste oppgavene har lav til middels risiko. Oppgaver med høy risiko som i 2014 har blitt behandlet i ledermøtet var:

- Vergemål
- Førerkortsaker

60.2 Mangfold og likeverd

IA-ARBEID

Fylkesmannen i Oppland følger opp sine forpliktelser i henhold til IAavtalen.

Embetet hadde i 2014 jevnlig kontakt med BHT leverandør (Frisk HMS) samt NAV. Dette innebærer at embetet bedre kan ivareta HMS-arbeidet og følge opp medarbeidere som har behov for det, samt å iverksette tiltak som forebygger sykefravær.

Embetet arbeider for å opprettholde et lavt sykefravær. Vi har fokus på:

- I alle avdelinger/staber skal man ha fokus på sykefraværarbeid, både forebyggende og oppfølging av langtidssykmeldte (egne rutiner er utarbeidet for sykefraværarbeid)
- Det skal fokuseres på nærværsfaktorer – hva er det som gjør at folk er på jobb
- Tillitsvalgte, ledere og verneombud skal ha mulighet/tilbud om å delta på opplæring/seminarer innenfor aktuelle temaer
- Arbeidsplassvurderinger to ganger i året, evt. etter behov
- Motivering til fysisk aktivitet og en sunnere livsstil, jf. AML § 34
- Alle ansatte skal ha tilbud om medarbeidersamtale årlig
- Vernerunder gjennomføres årlig. Evaluering og oppfølging

Embetet har hatt et lavt sykefravær gjennom flere år. I 2014 var det samlede sykefraværet på 4,5 prosent inkludert 1 prosent egenmeldinger. Dette er i henhold til målene som er satt i handlingsplan for IA-arbeidet. Det er forøvrig langtidssykmeldinger osm utgjør hoveddelen av sykefraværet.

Redusert funksjonsevne – inkludering av personer utenfor arbeidslivet

Fylkesmannen i Oppland skal, så langt det er mulig, legge til rette for at medarbeidere som får redusert sin funksjonsevne fortsatt skal kunne være i arbeid. Konkret vil dette si:

- Fokus på arbeidsevne og tilrettelegging ved reduksjon av arbeidstakers funksjonsevne
- Fokus på å bidra til å oppfylle overordnet målsetting om at flere nytilsettinger i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne. Det skal i utlysningsteksten oppfordres til at de med nedsatt funksjonsevne skal søke, og samtlige i denne gruppen innkalles til intervju så fremt de er kvalifisert til stillingen
- Stillinger skal lyses ut på jobbressurs.no som er jobbportal for personer med nedsatt funksjonsevne

- Fylkesmannen skal fortsatt stille seg positiv til å inkludere personer på arbeidsmarkedstiltak

Praksisplasser tilbudt unge personer med nedsatt funksjonsevne

Fra høsten 2011 har Fylkesmannen gitt arbeidstrening/oppfølging til unge mennesker gjennom prosjektet "Ung i Oppland". Prosjektet er en del av et større arbeid med Ung i Oppland i regi av Dialog StatBedrift. Embetet tilbyr et praksistilbud til unge som faller utenfor utdanning og yrkesliv. Målet er å tilby inntil seks personer av gangen å være en del av embetet for en periode på inntil 12 måneder.

De unge skal få innsikt i hvordan arbeidslivet fungerer, og skal få konkrete arbeidsoppgaver som vil være verdifulle bidrag til vår virksomhet. Arbeidsoppgavene tilpasses i størst mulig grad den enkeltes interesser og behov. Praksisperiodene gjennomføres med støtte fra Nav.

Embetet har i 2014 hatt 6 personer i praksis/arbeidstrening i regi av Nav, Lipro og Fretex.

Lærlinger 2014

Embetet hadde i 2014 til sammen to kontorlærlinger. Lærlingene er plassert i administrasjonsavdelingen, men utfører også oppgaver for andre avdelinger.

Seniorene i embetet

Når det gjelder måltallet knyttet til å utsette reell pensjonsalder, og tiltak relatert til dette, vises det til embetets seniorpolitikk som innebærer bl.a. økte muligheter til fleksibel arbeidstid og arbeidssted, trening i arbeidstiden samt muligheter for å tilpasse arbeidsoppgavene til den enkelte senior. Disse tiltakene gjelder for ansatte fra fylte 58 år.

Fra 60 år får man i tillegg tilbud om pensjonsforberedende kurs, samt mulighet til å søke om 1 time av kjøretid beregnet inn i arbeidstiden for ansatte med lang arbeidsvei. Det er også fremforhandlet lokal særavtale om de 6 dagene som omtales i HTA, 5.9.1 b.

Det er lagt vekt på åpen dialog rundt arbeidssituasjonen for seniorene, ved at det bl.a. er lagt inn et eget avsnitt i skjema for medarbeidersamtalen knyttet til seniorer.

Embetet skal, så langt det er mulig, stille seg positiv til søknader om delpensjon etter HTA 4.2.4.

Vi hadde ved årsskiftet 28 ansatte i alderen fra 58 år og oppover. I tillegg var det 5 stk som i løpet av året jobbet på pensjonistvilkår.

Det var en ansatt som gikk av med pensjon i 2014. Vedkommende var 70 år.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Lønn fordelt på kjønn

Vi ser at menn er overrepresentert i de tre best betalte stillingskategoriene, mens det er flest kvinner i stillingsgrupper som er lavere avlønnnet (renhold/kantine, kontorstillinger og saksbehandler II stillinger).

I stillingsgrupper med få ansatte vil små endringer slå tydelig ut og ikke gi helt riktig bilde. Bl.a. har vi kun to kvinnelige ledere (embetsledelse/avd.dir).

Deltidsstillinger / midlertidige stillinger

Det er flere kvinner enn menn som har midlertidig stilling eller deltidsstilling. De aller fleste deltidsstillingene er bestemt av den ansatte selv, i form av AFP, delvis uførhet eller omsorgspermisjon.

Når det gjelder midlertidige stillinger ser vi at vi har flest kvinnelige søkere til engasjement av kortere varighet, og de er gjerne nyutdannede.

Universell utforming

Embetet har et resepsjons- og inngangsparti hvor det er tatt hensyn til at det skal være tilrettelagt for syns- og funksjonshemmede bl.a. ved automatisk døråpner, trinnfri adkomst, god belysning, farge- og kontrastbruk samt installering av teleslynge i møterom.

Vi har heiser som er store nok for elektriske rullestoler, og handikaptalett finnes.

Embetet foretar individuelle tilrettelegginger av arbeidsplass og arbeidsoppgaver for ansatte med spesielle behov og/eller funksjonshemninger. Vi er tilknyttet HMSleverandør som kan bistå i dette arbeidet. Videre kjenner vi til NAVs støtteordninger og konfererer med Nav sitt Arbeidslivssenter når det er hensiktsmessig.

Rekruttering

Vi har en mangfolderkjøring i utlysningsteksten og opplyser om at vi vil legge forholdene til rette for søkere med redusert funksjonsevne.

Vi kaller kvalifiserte søkere fra underrepresenterte grupper inn til intervju.

Vi sikrer likeverdig behandling i intervjusituasjonen ved at intervjulokalet er tilgjengelig for funksjonshemmede, at samme intervju brukes overfor alle kandidater og at det ikke blir spurt om familieforhold og omsorgsforpliktelser eller religiøs tilhørighet.

Vi gjennomfører en nytilsatt samtale der nytilsatte informeres om bl.a. embetets tilretteleggingstilbud, og den nytilsatte kan informere om sine ønsker og behov.

Graviditet, foreldrefravær og andre omsorgsoppgaver

Tiltak for å sikre likestilling for de ovennevnte gruppene:

- tilrettelegge for gravide ved behov
- inkluderer ansatte i foreldrefravær i sosiale arrangementer og lignende
- sikrer ansatte som har hatt foreldrefravær gjennomsnittelig lønnsutvikling
- gir permisjoner for ansatte med omsorgsoppgaver så langt det lar seg gjøre
- bistår de ansatte i forhold til informasjon om plikter/rettigheter i NAVsystemet
- tilrettelegge for gravide ved behov
- tilbyr betalte ammepauser
- 2 uker betalt permisjon for far ifm. fødsel

Tilretteleggingstiltak mot trakassering/diskriminering

- embetet har en klar holdning mot trakassering / diskriminering
- det slås ned på diskriminerende språk og oppførsel
- vi har utarbeidet varslingsplakat med tilhørende rutiner for hvordan man skal gå fram ved varslings av bl.a. trakassering/diskriminering
- Tiltak for å sikre likestilling ifm. arbeidstid
- embetet bruker fortrinnsretten for deltidsansatte i aktuelle stillinger
- tilbyr hele stillinger så langt som mulig
- tilrettelegger arbeidstid så langt det er mulig
- begrenser overtid

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Embetsledelse/direktør	2014	75,0	25,0	100	100	111,2
	2013	75,0	25,0	100	100	112,6

Seksjonssjef/ass. direktør	2014	67,0	33,0	100	100	93,8
	2013	56,0	44,0	100	100	113,5
Saksbehandler I	2014	53,0	47,0	100	100	99,0
	2013	53,0	47,0	100	100	104,0
Saksbehandler II	2014	33,3	66,7	99	100	95,7
	2013	37,0	63,0	100	100	95,6
Kontorstillinger	2014	30,0	70,0	100	100	99,0
	2013	25,0	75,0	100	100	101,9
Fagarbeiderstillinger	2014	25,0	75,0	100	100	100,9
	2013	25,0	75,0	100	100	102,2
Unge arb.takere inkl lærlinger	2014	50,0	50,0	100	100	100,0
	2013	50,0	50,0	100	100	100,0
Totalt i embetet	2014	47,6	52,4	699	100	99,3
	2013	45,9	54,1	700	100	103,0

Deltid

		Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		Legemeldt fravær	
		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2014	48,9	51,1	36,0	64,0	8,0	92,0	28,0	72,0
	2013	18,0	82,0	23,0	77,0	34,0	66,0	20,0	80,0

Ansatte

2014	Ledere med personalansvar			Medarbeidere			Lønn	
	M%	K%	Totalt	M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMOP	71,0	29,0	100	59,0	41,0	100	100	89,2

60.3 Informasjonssikkerhet og IKT

Embetet har en informasjonssikkerhetspolicy som beskriver praktiske forhold rundt informasjonssikkerhet. Det er også utarbeidet omfattende rutiner som regulerer hvordan embetet jobber med informasjonssikkerhet. Disse rutineene har i 2014 vært grundig gjennomgått og revidert, og har blitt behandlet både i sikkerhetsutvalget og ledergruppa. Ledelsen siste gjennomgang av informasjonssikkerheten ved embetet er gjort i november 2014.

Etter revisjon av Riksrevisjonen i 2013 ble flere tiltak iht. informasjonssikkerhet iverksatt. Dette var blant annet opplæring i informasjonssikkerhet ved nyansettelser, utarbeidelse av egen IKT-brukerinstruks som bl.a. omhandler tilgangskontroller, sikker lagring, sikkerhet i trådløst nett, sikker utskrift osv., samt oversikt over personopplysninger som behandles. Det er sentralt anskaffet et verktøy for oppfølging av informasjonssikkerhet som tas i bruk i 2015.

Det er i 2014 også iverksatt tiltak for fysisk sikring, forbedrede backup rutiner og passordadministrasjon.

Resultatområde 61 Samordning og modernisering i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannen ivaretar samordningsansvar på flere områder, og evaluerer og utvikler stadig dette arbeidet i dialog med kommunene og samarbeidende instanser. Fylkesmannen leder NAV-forum, et viktig samarbeidsorgan for å sikre god samordning og utøving av tjenesten.

Fylkesmannen leder "Tilsynsforum Oppland", et organ som ivaretar samordningen av statlig tilsyn rettet mot kommunene, i henhold til kommunelovens kapittel 10A § 60e. Tilsynsforum samordner planlegging av tilsyn i en felles tilsynskalender, hvor blant annet tilsynsbelastningen på den enkelte kommune vurderes fortløpende. HMS-etatens tilsynsdatabase brukes som en felles kalender. Selv om det er samordning i tid, er det mange tilsyn rettet mot kommunene. Fylkesmannen har en ambisjon om at antall tilsyn kan reduseres i takt med at kommunenes egenkontroll styrkes. Rådmannsutvalget har en plass i Tilsynsforum med status som observertør. Det har vært en

positiv progresjon i arbeidet med tilsynsplanlegging, og det er et fravær av større konflikter knyttet til gjennomføring av tilsyn. Det er utarbeidet rutiner for å ivareta lovkravet når det gjelder eventuell iverksetting av vedtak om pålegg og sanksjoner av vesentlig betydning for tilsynsobjektet. Kommunene oppfordres regelmessig til å bruke resultater av tilsyn som grunnlag for eget forbedringsarbeid. Våren 2014 la ei internt oppnemnet rådmannsgruppe fram en rapport med anbefalinger for hvordan egenkontroll i kommunene kan redusere behovet for tilsyn og ikke minst som et underlag for et mer risikobasert tilsyn. Rapporten følges opp overfor kommunene i 2015. Formålet med samordningen av tilsyn og oppfølging er at kommunene skal møte en forutsigbar og samordnet Stat, og at læringseffekten av gjennomførte tilsyn skal bli større og mer effektiv. Imidlertid er Fylkesmannens myndighet til å samordne metode begrenset. Tilsynsmetodikk er et tilbakevendende tema i Tilsynsforum, og Fylkesmannen har en ambisjon om å samordne metodikken til å bli mer veiledende. Fylkesmannen har lagt vekt på dialog mellom partene i samordningen. Vi mener dette har gitt effekt i form av lavt konfliktnivå.

Fylkesmannen møter alle kommunene i fylket gjennom de årlige regionmøtene. I forkant av regionmøtene gis "kommunebildene" ut. Kommunebildet er en sammenstilling av data og vurderinger sett fra Fylkesmannen. I våre vurderinger og analyser har vi lagt til grunn Stortingets mål med kommunereformen, og forsøkt å tilpasse våre vurderinger opp mot dette. Statlige politiske føringer og funn fra kommunebildene presenteres på regionmøtene, i tillegg gis kommunene anledning til å presentere og ta opp ting som er viktige for dem i møtet. Tiden på regionmøtene deles likt mellom Fylkesmannen og kommunene.

61.2 Modernisering i kommunene

Fylkesmannen i Oppland har gjennom mange år hatt et sterkt fokus på omstilling og fornying i offentlig sektor. Skjønnsmidler til fornying har medført mange gode omstillings- og forbedringsprosjekter med økt kvalitet og effektivitet i de kommunale tjenestene. Formålet med tildelingen er å stimulere kommunene til å følge opp regjeringens ønske om fornyingsarbeid i kommunesektoren i tråd med regjeringens strategi for fornying av offentlig sektor. Vi ser en økende tendens til at flere kommuner ønsker å drive fornyingsprosjekter som flerkommunale satsinger og/eller i nettverk med andre kommuner. 15 kommuner fra Oppland vil i løpet av 2014 og 2015 delta på den nasjonale innovasjonsstudiet på Høgskolen i Lillehammer.

For å sikre erfaringsdeling og læring, arrangerer Fylkesmannen i samarbeid med KS en årlig Fornyingskonferanse. Nesten alle fylkets kommuner deltar på denne konferansen, som bidragsyttere og deltakere. Ideen er å sette fokus på aktuelle temaer, presentere gode eksempler og lære av hverandre. På konferansen tildeles en kommune "Fylkesmannens fornyingspris" for et vellykket prosjekt gjennomført og støttet gjennom skjønnsmidler til fornying. For 2014 ble Sel kommune tildelt prisen for sitt arbeid med beredskap.

Tema for Fornyingskonferansen i 2014 var "Innovasjon og forenkling – ledelse og mennesker» med Niklas Modig som hovedinnleder.

Fylkesmannen har prioritert å holde en "rød tråd" i sitt fornyingsarbeid, hvor skjønnsmidler, kommunereform, Fornyingskonferansen, veiledning og dialog danner fundamentet for alt fornyingsarbeid. Dette skaper forutsigbarhet for kommunene hva gjelder møteplasser og metodikk, samtidig som det åpner for både nødvendig og ønskelig variasjon i faglig tematikk.

Fylkesmannens arbeid med omstilling og fornying preges av at embetet har en uttalt strategi hvor en ønsker å være offensiv og nytenkende i nært samarbeid og i tett dialog med kommunene og KS.

Embetet vektlegger å stadig utvikle mest mulig effektiv metodikk i arbeidet, og mange oppgaver løses derfor på tvers i embetet, så vel som i nettverk mellom kommuner. Både internt og ekstrent legges det opp til å sikre erfaringsdeling og god læring mellom aktørene. Slike erfaringer kan benyttes til strategisk planlegging, risikobaserte tilsyn, møte- og konferansevirksomhet med mer. Fylkesmannen i Oppland gjennomførte våren 2014 et tidstyvprosjekt og rapporterte inn flere forslag til forenkling og fornying på tvers. Fylkesmannen jobber også internt kontinuerlig med forenkling- og fornyingsarbeid.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen leder arbeidet i Tilsynsforum Oppland, et organ opprettet for å ivareta samordningen av statlig tilsyn rettet mot kommuner i henhold til kommunelovens kapittel 10 A § 60e. Deltakere er alle Fylkesmannens avdelinger med kontroll- og tilsynsvirksomhet i tillegg til Arbeidstilsynet, Mattilsynet og IMDi. UDI har foreløpig observatørstatus. I tillegg har rådmannsutvalget en representant i forumet.

Forumet samordner planlegging av tilsyn i en felles tilsynskalender i henhold til lovens intensjon. Vi benytter HMS-etatens tilsynsdatabase til dette arbeidet.

Det er utarbeidet egen rutine for å ivareta lovkravet hva angår iverksetting av vedtak om pålegg og sanksjoner av vesentlig betydning for tilsynsobjektet. Resultater av tilsyn brukes aktivt av embetet for å fremme læring, blant annet gjennom arbeidet med å lage "kommunebilder", en statusrapport over kommunene i fylket basert på kostradata, klagesaker, tilsynsrapporter og andre kilder. Embetet mener mange har mye å lære av egne og andres tilsynserfaringer, og oppfordrer kommunene til å tenke positivt rundt tilsyn. Som et resultat ser vi at mange kommuner bruker erfaringer fra tilsyn til eget system- og kvalitetsforbedringsarbeid. Det er en positiv dialog med kommunene rundt tilsynsvirksomheten og svært få konfliktområder. Samarbeidet mellom de ulike etatene i Tilsynsforum er også positivt, og danner grunnlag for bedre kunnskap om hverandres metodikk og tilnærming, i tillegg til at det fremmer samarbeid om planlegging og gjennomføring av tilsyn.

God dialog er viktig for godt tilsynsarbeid. Hensikten med opprettelsen av Tilsynsforum Oppland er å ivareta lovkrav, at kommunene skal møte en forutsigbar og samordnet stat og at læringseffekten av gjennomførte tilsyn skal være effektiv og godt ivaretatt. Denne hensikten anses i hovedsak som nådd. I midlertid har vi prøvd flere versjoner av en tilsynskalender for å samordne tilsyn i tid og rom. Dette arbeidet har vist seg utfordrene siden flere etater har egne verktøy for å planlegge tilsyn, slik at en felles tilsynskalender vil bære preg av dobbeltarbeid. Vi mener det bør anskaffes en felles tilsynskalender sentralt for å bedre dette arbeidet.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Fylkesmannen har følgende strategi for godkjenning av låneopptak i ROBEK-kommuner:

- Kommunens totale gjeldsbelastning og utgifter til renter og avdrag gir rammen for godkjenning av nye låneopptak
- Kommuner med svært høy gjeldsbelastning (godt over gjennomsnittet for kommunene) bør begrense årlige låneopptak til de årlige avdragene på eksisterende gjeld
- Lån til investeringer i selvkostområder bør godkjennes
- Lån til videre utlån (for eksempel startlån til bolig) bør godkjennes, men bør sjekkes at det er opprettet tapsfond som kan bidra til å redusere kommunens risiko)
- Lån til investeringer som kan bidra til reduserte driftsutgifter (for eksempel ENØK) bør vurderes godkjent
- Lån til investeringer for å øke kapasiteten eller øke kvaliteten på tjenestene bør godkjennes bare dersom de ikke kan utsettes 1-2 år

Vurderingene må gjøres spesielt for hver enkelt kommune, men momentene som er nevnt over gir en oversikt over hvilke låneformål som kan godkjennes. Fylkesmannen har signalisert dette til den ene ROBEK-kommunen vi har. Det har ikke vært nødvendig å nekte godkjenning av planlagte låneopptak.

I løpet av 2014 ble kommunenes vedtak om årsregnskap for 2013, årsbudsjett for 2014 og økonomiplaner for perioden 2014-2017 kontrollert i forhold til ROBEK-bestemmelsene. Gjennomgangen ga ikke grunnlag for flere innmeldinger i ROBEK. Vestre Toten ble meldt inn i ROBEK etter bokstav c, etter gjennomgang av regnskapet for 2010. Kommunen ble i 2013 innmeldt i ROBEK etter bokstav d, fordi plan for inndekning ikke ble fulgt. Inndekningen i 2013 (6 mill kr) ble vesentlig mindre enn forutsatt (10 mill kr). Kommunen hadde ved utgangen av 2013 et akkumulert merforbruk på 23,6 mill kr. I årsbudsjettet for 2014 var det forutsatt inndekning av resten av

merforbruket. Siste økonomirapport fra kommunen pekte i retning av liten eller ingen inndekning i 2014. I økonomiplanen for 2015-2018 legges det opp til dekning av resterende beløp i 2015 og 2016. I så fall må kommunen søke om utvidet inndekningstid.

Fylkesmannen foretok lovlighetskontroll av Vestre Toten kommunes budsjett for 2014 og økonomiplanen for 2014-2017. Fylkesmannen fant ikke grunn til å oppheve budsjettvedtakene, men påpekte at budsjettet måtte justeres slik at den forpliktende planen for inndekning av akkumulert merforbruk ble justert i forhold til manglende inndekning i 2013. Fylkesmannen godkjente låneopptak i tråd med vedtatt strategi. Det betyr at den totale gjeld som genererer renter og avdrag ikke øker. Ønskede investeringer i økonomiplanperioden ble derfor lagt på is inntil tilfredsstillende finansiering forelå. Kommunestyret i Vestre Toten vedtok i 2013 innføring av eiendomsskatt på boligeiendommer fra 2014. Dette skulle gi kommunen mulighet til å gjennomføre ønskede investeringer. Med et regnskap for 2014 uten inndekning av merforbruk vil ønskede investeringer skyves ytterligere ut i tid.

Fylkesmannen godkjente låneopptak i Vestre Toten på 82,7 mill kr. Av dette ble det forutsatt at 29 mill kr ville belaste kommunen i form av renter og avdrag, utenom skoleprosjektene som forutsettes finansiert av nye inntekter fra eiendomsskatt. Resten av låneopptaket går til prosjekter som er selvfinansierende ved at kapitalkostnadene dekkes av husleie, gebyrer og reduserte driftsutgifter. Den reelle lånegjelda vil dermed ikke øke uten at kapitalkostnadene dekkes av økte inntekter.

Fylkesmannen behandlet i 2014 fem saker om kommunal garanti for låneopptak, hvorav tre saker gjalt Vestre Toten kommune. En sak gjalt Østre Toetn og en sak gjalt Gjøvik kommune. Fire av søknadene ble godkjent. En av søknadene ble avslått. Den gjalt garanti for låneopptak i Raufoss fotball til bygging av kunstgressbane. Ny søknad senere på året, med et betydelig mindre beløp ble godkjent. I de godkjente sakene ble risikoen for at garantien skal bli gjort gjeldende vurdert som liten.

Fylkesmannen har i 2014 ikke behandlet saker om godkjenning av låneopptak fra interkommunale selskaper (organisert etter lov om interkommunale selskaper), etter at loven ble endret fra 1.1.2014.

Fylkesmannen har i 2014 ikke gjennomført lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59 1. og 5. ledd, vedrørende kap 8 og 9 av kommuneloven.

Fylkesmannen har ikke behandlet vedtekter for kraft/hjemfallsfond i 2014.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

• Veiledningsarbeidet

Fylkesmannens veiledningsarbeid innen økonomiområdet utføres kontinuerlig ved at det svares på utrolig mange henvendelser enten pr e-post eller telefon i løpet av året.

Fylkesmannen arrangerer dialogmøte om kommuneøkonomi en gang pr. år. I 2014 ble slikt møte gjennomført i mars. Økonomiplanlegging var også dette året et av temaene på møtet. I tillegg til at økonomiplanveilederen ble gjennomgått, redegjorde to kommuner (Nord-Fron og Gausdal for sitt arbeid med økonomiplanlegging. En viktig konklusjon var at det er viktig å ha fokus på prosess og involvering av både politikere, administrasjon og brukere. Det virker disiplinerende å ha fokus på noen økonomiske nøkkeltall (f.eks. netto driftsresultat, netto lånegjeld og disposisjonsfond). Ett annet tema var Årsmelding. I tillegg til gjennomgang av lovgrunnlaget, hadde Øyer kommune en redegjørelse for sitt arbeid med årsmelding. Kommunen har valgt å ha årsregnskapet som et eget dokument og ha ett dokument med årsrapporter fra virksomhetene og rådmannens årsberetning. Øyer har arbeidet mye med både innhold og layout i dokumentene for å gjøre det leservennlig og interessant. Kommunen har egen omtale av både etikk, internkontroll og likestilling, som er et krav i kommuneloven. Andre tema på møtet var Barnehageøkonomi og nye retningslinjer for selvkostberegninger. Hensikten med disse møtene er veiledning og erfaringsdeling mellom kommunene. Ved at kommuner som etter våre vurderinger gjør oppgavene

på en bra måte får dele sine erfaringer med de andre, håper Fylkesmannen at dette kan bidra til å få økt kvalitet også i andre kommuner.

Fylkesmannen gjennomfører hvert år møter med kommunene regionvis. Her er også økonomi et viktig tema. Forut for møtene utarbeider Fylkesmannen såkalte "Kommunebilder" hvor det også gjøres en vurdering og analyse av den finansielle stillingen i alle kommunene i fylket. Dokumentene sendes kommunene på forhånd og legges i ettertid ut på Fylkesmannens hjemmeside. Fylkesmannen avholder også møter med enkeltkommuner der kommunene ønsker det.

Fylkesmannen har gitt veiledning og informert kommunene om kommuneproposisjonen, kommuneoppbygget i statsbudsjettet og om inntektssystemet. Fylkesmannen, i samarbeid med KS, arrangerte samling for kommunene om kommuneproposisjonen og status for kommuneøkonomien den 20.mai 2014 med departementsråd Eivind Dale fra KMD som en av innleiderne.

Fylkesmannen har også brukt hjemmesida aktivt som informasjonskanal på dette området. Tabeller fra "Grønt hefte" for Opplandskommunene ble lagt ut på fylkesmannens hjemmeside samtidig som statsbudsjettet ble lagt fram. Det er viktig for kommunenes budsjettprosess at de veldig raskt kan skaffe seg oversikt over konsekvensene av statsbudsjettet for egen kommune. Alt materiell som Fylkesmannen har fått gjennom møter med departementet er videreformidlet til kommunene.

• **Fordeling av skjønnsmidler**

Fylkesmannens fordeling av skjønnsmidler skjer i to omganger. Ordinære skjønnsmidler fordeles i august året før budsjettåret og meldes inn til Statsbudsjettet. Midlene ble fordelt på bakgrunn av søknader/innspill fra de enkelte kommuner, vurderinger fra Fylkesmannens fagavdelinger, offisiell statistikk og retningslinjene som ble gitt fra KMD. Fylkesmannens begrunnelse for tildeling ble sendt kommunene.

Fylkesmannen holdt i 2014 tilbake 16 mill kr til omstillings- og fornyingsprosjekter. Disse midlene ble fordelt i mai. Søknadene ble vurdert av Fylkesmannens fagavdelinger og midler til innovasjonsprosjekter ble prioritert. Fylkesmannen brukte ca. 2 mill kr av skjønnsmidlene til å betale deltakeravgift for kommuner som meldte seg på Nasjonal innovasjonsskole ved Høgskolen i Lillehammer. Kommunene har 3-4 deltakere, som skal arbeide med et aktuelt "case" fra egen kommune. Målet er at kommunene i større grad skal bli i stand til å drive innovasjon, for å kunne drive sine tjenester mer effektivt.

Fylkesmannen hadde også i 2014 hatt arbeid med søknader om ekstraordinære skjønnsmidler etter flom våren og sommeren 2014.

• **Tiltak for ROBEK-kommuner**

Oppland har i 2014 hatt en ROBEK-kommune (Vestre Toten), som ble meldt inn etter gjennomgang av regnskapet for 2010. Kommunen har fortsatt udekket merforbruk. Kommunen fikk i 2012, etter søknad til KR D, tillatelse til å dekke merforbruk også i 2013 og 2014. Kommunen klarte ikke planlagt inndekking i 2013 og har varslet at inndekkingen i 2014 blir tilnærmet 0. Fylkesmannen har hatt møter med kommunens politiske og administrative ledelse hvert kvartal gjennom året. Tema for møtene har vært regnskapssituasjonen og forpliktende plan for inndekning av merforbruk. Det er også fokus på investeringer og lånebehov. Fylkesmannens strategi for långodkjenning er tydelig kommunisert. Fylkesmannen vil fortsette å følge kommunen tett også i 2015. Vestre Toten innførte generell eiendomsskatt på boligeiendommer fra 2014, og håpet at dette skulle gjøre det mulig å dekke inn resten av merforbruket i 2014. Dette ser ikke ut til å bli tilfelle og det gjenstår fortsatt arbeid med tilpasninger i driften, før kommunen har en sunn økonomi.

I 2014 var Fylkesmannen i formannskapet i Østre Toten og orienterte om inntektssystemet og nødvendigheten av å ha fokus på økonomiske nøkkeltall i budsjettprosessen. Det ble kommunisert klart at kommunen må ha fokus på å ha en økonomiforvaltning slik at de unngår å komme i økonomisk ubalanse.

• **Kommunenes KOSTRA-rapportering**

Fylkesmannen er opptatt av at kvaliteten på innrapporteringen til KOSTRA stadig forbedres. Etter hvert som det etableres flere og flere interkommunale samarbeidsløsninger er det viktig å kunne lage pålitelige konsern-tall. Fylkesmannen hadde i 2014 KOSTRA-rapportering på dagsordenen på dialogmøte med økonomiansvarlige i kommunene. Fylkesmannen har prioritert ressurser til veiledning tilknyttet KOSTRA-rapporteringen og har tpekt kontaktpersoner som kommunene kan henvende seg til når det gjelder de ulike skjemaene for tjenesterapporteringen. Fylkesmannen har også fulgt opp kommuner med sen rapportering spesielt for å bidra til at KOSTRA-databasen for Opplands del blir mest mulig komplett.

Når det gjelder bruk av KOSTRA-data, vises det til arbeidet med regionvise Kommunebilder. Bruk av KOSTRA-data spiller en sentral rolle i disse bildene. Mange kommuner bruker KOSTRA-tallene aktivt i sin økonomiske planlegging. Fylkesmannen tror kvaliteten på tallene øker med økende bruk. Fylkesmannen har hatt fokus både på konsern-tall og rapportering vedr. eiendomsforvaltning.

• **Prosjekter på økonomiområdet**

Fylkesmannen gjennomførte i 2013-2014 prosjektet "Utvikling av egenkontrollen i kommunene". Fylkesmannen leide inn en av fylkets rådmenn i 20 % stilling til å lede prosjektet. Kommunenes egenkontroll omfatter den samlede kontrollen kommunen fører med egen virksomhet, og omfatter rådmannens internkontroll, kontrollutvalgets virksomhet og revisjonens aktiviteter. Bakgrunnen for prosjektet var endring i kommuneloven med innføring av krav om rapportering om internkontroll i årsberetningen (Kl § 48 nr5). Gjennom prosjektarbeidet er det utarbeidet en mal for "Slik styres kommunen" og en mal for "Hva er god egenkontroll?" Disse skal kunne hjelpe kommunene til å etablere og rapportere om sin egenkontroll. På sikt er målet at bedre egenkontroll i kommunene i neste omgang kan redusere behovet for statlige tilsyn.

• **Rapportering av prosjekter finansiert av skjønnsmidler**

De prosjekter som fikk skjønnsmidler i 2013 ble rapportert i hht bestillingen i elektronisk skjema på fmnett i mars 2014. Fylkesmannen har utarbeidet eget elektronisk søknadsskjema for prosjektmidler. Dette har lettet arbeidet med å utarbeide oversikter over alle søknadene. Fylkesmannen ser fram til at det varslede systemet for søknads-, tildelings- og rapporteringshåndtering som KMD har arbeidet med, kommer på plass i 2015. Dette vil ta bort ekstraarbeidet med registrering i den sentrale databasen og kunne gi større mulighet til å spre erfaringene fra vellykkede prosjekter.

Resultatområde 63 Kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneinndeling og valg

63.1 Kommunalrett

Av det totale antall saker var det ingen saker som har habilitet som vurderingstema. Alle saker var ferdigbehandlet ved årsskiftet.

Fylkesmannen har ikke mottatt klager etter kommuneloven § 60 d fjerde ledd.

Temaer det særlig veiledes på er; lovlighetskontroll, habilitet, åpne/lukkede møter, fritak

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMOP	1	1	0	1	1	0	0	1

Sum	1	1	0	1	1	0		
-----	---	---	---	---	---	---	--	--

63.3 Kommuneinndeling

I forbindelse med varslet kommunereform høsten 2013 tok fylkesmannen i Oppland initiativ overfor KS for å etablere et felles forum med regionrådslederne, fylkeskommunen, NHO, LO, ungdomsrepresentanter og noen fritenkere. Tenketanken drøftet opplegg for arbeidet med kommunereformen i alle kommuner i fylket. Tenketanken diskuterte også nye oppgavertil kommunene og innenfor hvilke fagområder Oppland har nasjonale fortrinn. Tenketanken sendte sine innspill til Ekspertutvalget, departementet og til KS sentralt på forespørsel. Tenketanken var et viktig forum i oppstarten av arbeidet med kommunereformen i fylket.

Kommunereformen vil kreve endringsledere for å arbeide med prosesser for å avklare sammenslåing, og for å gjennomføre sammenslåing med etablering av nye kommuner. I vår oppstart med denne reformen har vi satt fokus på endringsarbeid og endringsledelse. Alle kommuner i Oppland er pr 10.12.14 i gang med prosesser rundt kommunereform. Fylkesmannen gjennomførte høsten 2014 en innbyggerundersøkelse i alle kommuner. Målet med undersøkelsen har vært å skape bevissthet om kommunereformen, og også å få et innblikk i hva opplendingene er opptatt av i spørsmålet om kommunesammenslåinger. Undersøkelsen viser at et stort flertall av Opplands innbyggere tror de vil få like gode eller bedre tjenester gjennom en eventuell kommunesammenslåing. I tillegg er opplendingene opptatt av at det legges til rette for utvikling i alle deler av kommunen.

Fylkesmannen har gjennom arbeidet i Tenketanken drøftet kommunereformen i et helhetlig perspektiv og har understreket viktigheten av:

1. Vilje til reell maktforskyvning fra stat til kommune og gjennom desentralisering av statlige oppgaver.
2. Vilje til desentralisering av direktoratsoppgaver.
3. Desentralisering av statlige oppgaver og arbeidsplasser, som motor for næringsutvikling i næringssvake regioner og lokalsamfunn, til robuste kommuner.
4. I forbindelse med ny oppgavefordeling bør regjerings samlede reformarbeid ses i sammenheng. (kommunereformen, brannreform, samhandlingsreform, politireform, nasjonal helse- og sykehusplan og mattilsynet).

Fylkesmannen oversendte KMD forslag til endringer i oppgavefordeling mellom kommune, regional stat og staten i desember 2014.

Tenketanken har også vært opptatt av at kommuner i kommunereformen jobber aktivt med å utvikle nye løsninger og metoder. På slutten av året er vi derfor i gang med å konkretisere en nasjonal pilot for 2015 og 2016 med tema « Kommunereformen som motor for utvikling og innovasjon i kommunene». Gjennom dette arbeidet skal prosjektpartnerne (Høgskolen i Lillehammer og Gjøvik, Forsvaret på Jørstadmoen, Sykehuset Innlandet, KS, kommuner, FM) etablere et nytt, langsiktig og forpliktende partnerskap innenfor utvikling av tjenesteproduksjon i Oppland, der partnerne håper å kunne nærme seg å være Norges mest innovative offentlige sektor innen 8 år.

Ved å jobbe med innovasjon og endringsledelse håper fylkesmannen at kommunene i Oppland er beredt til å bruke kommunereformen til å finne nye løsninger og metoder i kommunenes tjenesteproduksjon og i samfunnsutviklerrollen, og på en slik måte at eventuelle sammenslåinger av kommuner blir etablering av nye kommuner med nye løsninger.

63.4 Valg

Gitt veiledning i forhold til regelverket til kommunene.

63.5 Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

Oppgaver

- Fylkesmannen i Oppland har veiledet og stått til rådighet for kommunene i forvaltningsrettslige spørsmål og ved spørsmål om offentleglova
- Fylkesmannen i Oppland har også behandlet klager etter offentleglova og forvaltningsloven.

Rapportering

- Antall klager på avslag om begjæringer om innsyn, jf. offl. § 32 og fvl. § 28 annet ledd: 6
- Antall tilfeller hvor klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offl. § 32: 1

Resultatområde 66 Planlegging, bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

Rapportering er fulgt opp tertialvis på <http://rapportering.fylkesmannen.no/>.

Fylkesmannen har i 2014 har behandlet ca 160 saker.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Fylkesmannen hadde ingen saker til behandling i 2014.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven og lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Det har ikke vært behandlet saker i 2014.

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMOP	0	0	0	
Sum	0	0		

66.5 Planlegging og geodata

Politikkformidling, samordnet dialog og veiledning

Fylkesmannen vil bidra til en tidlig, tydelig og samordnet plandialog i fylket. Viktige tiltak i 2014 var oppstart av revisjonsarbeid for nettstedet www.planoppland.no, gjennomgang av rutineene for Regionalt planforum og utarbeiding av «regionaliserte forventninger» i plankapitlet til Fylkesmannens kommunebilder. Med Statens kartverk som ny samarbeidspart står nå 7 regionale myndigheter bak nettsiden PlanOppland. Formålet med revisjonen er å tilpasse nasjonale forventninger til vårt fylke og tilby en samhandling med kommunene som bidrar til tidlig avklaring av større eller konfliktfylte saker. Det siste vil ses i sammenheng med forsøksordningen med samordning av statlige innsigelser som starter i 2015. Etter en periode med mange plansamlinger og verksteder om ny plandel og nasjonale forventninger, ble 2014 et produksjonsår med mye veiledning til kommunenes revidering av kommuneplanens samfunnsdeler og arealdeler. I desember 2014 arrangerte likevel Fylkesmannen og fylkeskommunen en felles fagdag om mineralforvaltning, med deltakelse fra kommuner, næring og flere statlige fagmyndigheter samt NGU. Det har også vært gjennomført samling om folkehelse i samarbeid med fylkeskommunen.

Regional planlegging

I 2014 deltok Fylkesmannen aktivt i arbeidet regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland og regional plan for Hadeland. Her var samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging er et sentralt tema. Regionale villreinplaner (Dovre fjell og Ottadalen) og forvaltningsplan for Gudbrandsdalslågen var også høyt prioritert i 2014. Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap er vedtatt og Fylkesmannen startet på slutten av året opp en prosess for utarbeiding av handlingsprogram til planen, på vegne av fylkeskommunen. Oppfølging av regional plan for folkehelse har også vært et viktig tema.

Kommunal planlegging

I 2014 uttalte Fylkesmannen seg til 359 plansaker, fordelt på 42 kommune(del)plan-, 311 reguleringsplan- og 6 andre plansaker. I 24 av planuttalelsene ble det fremmet en eller flere innsigelser, og det ble gjennomført 1 meklingsmøte. I løpet av året ble 1 innsigelsessak oversendt til departementet, 1 innsigelsesbefaring gjennomført og vi mottok 3 innsigelsesavgjørelser fra departementet. Fylkesmannen mottok i tillegg 295 søknader om dispensasjon fra kommune- og reguleringsplaner på høring og klaget på 1 dispensasjonsvedtak.

Mange kommuner arbeidet i 2014 med revidering av sine samfunnsdeler og arealdeler. Til samfunnsdelene spilte vi inn alle nasjonale forventninger samt Fylkesmannens kommunebilder. I arealplanarbeidet har fortetting med kvalitet i tråd med prinsippene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging vært et særlig viktig tema, som også går igjen i reguleringsplanarbeidet. Dette involverer alle Fylkesmannens fagområder fra ivaretagelse av blågrønn struktur og samfunnssikkerhet med overvannshåndtering, til effektiv arealutnytting for å sikre gode bomiljøer og unngå nedbygging av verdifulle arealer. I tillegg til dette har større vegprosjekter i fylket, som E6 gjennom Gudbrandsdalen, E16 i Valdres og Rv 4 i Lunner krevd mye ressurser. Det har også vært krevende å tolke og konkretisere regional plan for Rondane inn i kommuneplan-revisjonene. Fylkesmannen har ellers deltatt aktivt i ATP-prosjekter i Lillehammer, Fagernes og Otta.

Som følge av økt fokus på samfunnssikkerhet i planleggingen generelt, og fortetting med kvalitet spesielt, har innsigelsestemaene endret seg noe. En vesentlig del av innsigelsene på miljøområdet er knyttet til mangelfull håndtering av støy mens andelen innsigelser knyttet til samfunnssikkerhet er stabil men dreies fra manglende ROS-analyser til manglende sikring med arealformål og planbestemmelser. Andelen innsigelser knyttet til jordvern, barn og unge, folkehelse/universell utforming er som før.

Geodata

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ønsker et bedre kunnskapsgrunnlag for arealplanlegging, byggesaker, konsekvensutredninger og risiko- og sårbarhetsvurderinger.

1. juli 2014 publiserte departementet en revidert veileder til forskrift om kart, stedfestet informasjon, arealformål og digitalt planregister (kartforskriften). De viktigste endringer i veilederen er knyttet til det offentlige kartgrunnlaget (DOK).

Kommunene skal samarbeide med staten om det offentlige kartgrunnlaget. § 5 i kart- og planforskriften har lenge hatt krav om ett kartgrunnlag. Den nye veilederen til kartforskriften konkretiserer følgende:

- hvilke tema som inngår i det offentlige kartgrunnlaget
- tekniske krav knyttet til dataene
- etaters ansvar
- kommunenes ansvar
- prosesser og opplegg for oppfølging

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet og lagt fram en liste over data som er kandidater til å bli del av det offentlige kartgrunnlaget (DOK) – offisielle DOK-data.

Innen utgangen av 2014 arbeidet nasjonale etater og andre leverandører med å bearbeide data og klargjøre dokumentasjon slik at disse tilfredsstiller de tekniske kravene til DOK. Departementet godkjente ved årsskiftet 32 datasett som regnes som det offisielle innholdet i det offentlige kartgrunnlaget per 1.1.2015. Departementet vil godkjenne på ny 1. mai 2015, og det forventes at flere datasett fra kandidatlisten da vil bli godkjente DOK-data.

Arbeidet med DOK har blitt forsinket i 2014, men vil få stort fokus i kontakt med kommunene i 2015. Gjennom InnlandsGIS-samarbeidet har Fylkesmannen sammen med kartverket i 2014 prioritert temadata og distribusjon av dette. Dette arbeidet vil samkjøres ned DOK-arbeidet i 2015.

Følgende grep er gjort: Informere kommunene i møter/samlinger:

- regionmøter i Norge Digitalt –samarbeidet
- kommunebildesamlinger i regi av Fylkesmannen

Resultatområde 68 Samepolitiske hensyn**Resultatområde 69 Partistøtte****Ressursrapportering**

600: Underområder ikke tatt med i rapporten + 2 382 697,73

699: Underområder ikke tatt med i rapporten + 439 298,61

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 29 915 231,38	kr 684,03
Embetsspesifikke landsdekkende oppgaver (f.eks. FRI og trippelnett)	kr 0,00	kr 0,00
62 Kommuneøkonomi	kr 642 888,98	kr 0,00
66 Planlegging, bolig- og bygningsrett	kr 3 872 415,06	kr 32 210,43
Andre oppgaver under KMD	kr 2 313 282,34	kr 0,00
Sum:	kr 36 743 817,00	kr 32 894,00

Arbeids- og sosialdepartementet**Resultatområde 73 Sosiale tjenester****73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen**

Alle rettighetsklager etter sosialtjenesteloven er registrert fortløpende i NESTOR (Helsetilsynets register) i hele 2014.

Fylkesmannen mottok 184 klager på kommunale vedtak etter lov om sosiale tjenester i NAV (bl. a. stønad til livsopphold) i 2014. Dette er 35 flere klager enn i 2013, og utgjør en økning på 23,5 prosent.

Fylkesmannen behandlet i 2014 160 klagesaker etter sosialtjenesteloven. 93,7 % av sakene ble behandlet i løpet av tre måneder. 9 prosent av klagen endte med omgjøringsvedtak, mens 8 prosent av sakene ble opphevet og sendt tilbake for ny vurdering på NAV-kontoret. De fleste klagesakene kom fra Gjøvik (53), Østre Toten (16), Vestre Toten (16), Gran (16) og Lillehammer (15). De øvrige kommunene sendte fra 1 - 9 saker. Vi mottok ingen klager fra Lesja, Lom, Vågå, Sør-Fron, Sør-Aurdal, Vestre Slidre og Vang i 2014.

Fylkesmannen hadde 33 saker i restanser pr. 31. desember 2014. Foreløpig saksbehandlingstid på disse var mindre enn tre måneder.

Det ble i 2014 gjennomført 5 landsomfattende tilsyn etter systemrevisjonsmetoden.

Det ble høsten 2014 gjennomført opplæring i veilederen til § 17 opplysning, råd og veiledning for alle ansatte i NAV-kontorene. Det var til sammen 6 dagssamlinger med 30-60 deltakere på hver samling.

Fylkesmannen har en kontinuerlig kvalitetsvurdering av NAV-kontorenes vedtaks- og klagesaksbehandling. Vi sender eget brev til NAV kontoret dersom bestemmelsene om saksbehandling ikke er overholdt i klagesakene.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen i Oppland har hatt sekretæransvar i NAV forum Oppland (regional samarbeidsarena mellom KS, Fylkesmannen og NAV Oppland.) Det var fire møter i 2014. NAV forum har vært en vellykket arena for drøfting og erfaringsutveksling.

NAV Forum har hatt fokus på hovedprioriteringer 2014 knyttet til virksomhetsplan for NAV 2014. Dessuten blant annet felles kompetanseplan, strategiplan for kvalifiseringsprogrammet(KVP), status KVP gjennom hele året og utvikling av statistikkgrunnlag. Dette for å se nærmere på partnerskapet og NAVs rolle i kommunene.

Kvalifiseringsprogrammet er fast tema i NAV forum.

I 2013 ble det opprettet NAV Samarbeidsforum på avdelingsledernivå. Det har i 2014 vært 3 møter. Fokus på samhandling med utgangspunkt i embetsoppdraget og mål- og disponeringsbrevet.

NAV Kompetanseforum har hatt 4 møter i 2014. Temaene her har vært utarbeidelse av felles kompetanseplan sett i lys av embetsoppdraget til fylkesmannen og mål og disponeringsbrev til NAV.

Fylkesmannen har hatt felles opplæring/samlinger med NAV Oppland:

- Ny i NAV
- Opplæring STL, § 17
- Veiledningssatsningen,- (studie ved HiL, kollegaveiledning og MI ved alle NAV-kontor). Det har blitt gjennomført 2 ressurspersonsamlinger.
- NAV-lederforum, temaer: *tilskuddsforvaltning, KVP, tilsyn, førerkort og internkontroll, veileder § 17.*

Det har i tillegg vært gjennomført opplæring i sosialtjenesteloven ute på det enkelte NAV-kontor.

Regionene i Oppland ble tildelt midler for vedlikehold og opprettelse av fagnettverk.

Tilskuddsforvaltningen er samordnet.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Fylkesmannen har i løpet av 2014 hatt spesielt fokus mot NAV kontor med få eller ingen deltagere på KVP. I Oppland dreier dette seg om flere NAV kontor – bl.a. Lesja, Ringeby, Øyer, Jevnaker, Lom (NAV Lom og Skjåk) samt NAV Valdres kontorene Sør-Aurdal og Etnedal.

Tilbud om å bistå med nødvendig opplæring for å øke antall deltagere, er blitt gitt til alle de ovennevnte kontorene. Alle har takket ja til tilbud fra Fylkesmannen om skreddersydd opplæring i henhold til sine behov. NAV Ringeby, NAV Øyer, NAV Jevnaker og de 6 NAV kontorene i Valdres fikk opplæring og bistand i 2014, og gjenværende har inngått avtale om besøk utover våren 2015.

Fylkesmannen i 2014 gjennomført følgende tiltak på KVP:

Arbeidsverksted for NAV kontorene i Valdres regionen (6 NAV kontor) med fokus på lovverk og behovsvurderinger. Her fikk veilederne jobbe med egne porteføljer for å sikre at alle potensielle rettighetshavere blir vurdert for KVP.

Av kompetansehevende tiltak, har Fylkesmannen i samarbeid med NAV Oppland, arrangert en KVP Fagdag med over 50 deltagere. De fleste var veiledere og ledere i NAV kontorene i Oppland. Temaet for dagen var «Nøkkelen for å lykkes med KVP». Utgangspunktet for fagdagen var erfaringer fra KVP tilsyn i 2013 og 2014 og den røde tråden i innleggene som ble holdt var viktigheten av gode behovsvurderinger, arbeidsevnevurderinger og vilkårsvurderinger i.h.t. lovverket. Geir Svensen fra NAV Arendal bidro med gode refleksjoner om bruk av kvalifiseringsprogrammet kontra sosialhjelp, sett fra et lederperspektiv. Noman Asghar Ali, jurist hos Fylkesmannen i Oppland, snakket om mulighetene på arbeidsmarkedet for deltagere med muslimsk bakgrunn fra et kulturelt og religiøst ståsted. I tillegg bidro rådgivere fra Fylkesmannen og NAV Oppland som foredragsholdere på temaene behovsvurdering, arbeidsevnevurdering, vilkårsvurdering iht lovverket og erfaringer fra KVP tilsyn.

Fylkesmannen har, i samarbeid med NAV Oppland, hatt opplæring i Lov om sosiale tjenester i NAV for nyansatte NAV veiledere. I 2014 ble denne opplæringen holdt som dagssamlinger våren og høsten 2014 der

kvalifiseringsprogrammet var et eget tema.

Kompetansehevende tiltak i form av skreddersydd opplæring har også blitt gjennomført i flere NAV kontor og nettverksfora, og alle NAV kontor i regionen har fått tilbud om opplæring, råd og veiledning i løpet av året. Erfaringer fra tilsyn og tilsynsrapporter er blitt brukt som et utgangspunkt for temaene som er blitt tatt opp i opplæring og kursvirksomhet ut mot NAV kontorene.

Fylkesmannen har hatt jevnlig kontakt med alle NAV kontor i regionen i forbindelse med deling av månedlige statistikk oppdateringer. Statistikken har også blitt brukt som en pådriver for å opprettholde trykket på programmet, da den viser en merkbar nedgang i KVP deltagelsen i forhold til forventede måltall i flere kontor. Bare 11 av i alt 26 kontor i regionen har hatt økning i deltagelsen i forhold til 2013, og pr. 31. oktober 2014 var det gjennomsnittlig 172 deltagere i programmet pr. mnd mot 250 deltagere som var satt opp som forventet måltall.

Tross nedgang i deltagelsen, opplever vi at flere deltagere har overgang til arbeid eller aktivitet etter avsluttet program. Dette er en positiv trend som kan indikere at det jobbes godt med gjennomføringen av programmet i Oppland.

Et fokus på aktiv bruk av NAV's Standard for arbeidsrettet brukeroppfølging, med gode behovsvurderinger og arbeidsevnevurdering for å sikre inngang til programmet, er den røde tråden i all jobbing mot NAV kontorene i Oppland. Dette er et område hvor potensialet er stort og som mange kontorer fremdeles jobber med å implementere på en hensiktsmessig måte.

Fylkesmannen i Oppland samarbeider tett med NAV Oppland og har hatt jevnlige møter med kontaktpersonen for KVP i NAV Oppland. Her diskuteres og planlegges felles samlinger og opplæring ut mot NAV kontorene.

KVP har i tillegg vært et fast tema på NAV Forum som er et samarbeidsforum for NAV direktør, Fylkesmannen, KS og rådmannsutvalget i Oppland.

73.4 Økonomisk rådgivning

Fylkesmannen i Oppland arrangerte to samlinger på dette området i 2014.

Fagsamling ble arrangert den 3.- 4. juni 2014 sammen med FM Hedmark. Det var 60 deltakere på samlingen.

På denne samlingen var et av temaene interkommunalt samarbeid. Det har også blitt lagt ut informasjon om interkommunalt samarbeid på Fylkesmannens hjemmesider. Noen opplandskommuner er på nåværende tidspunkt positive til et interkommunalt samarbeid på området økonomisk rådgivning.

Den 2.- 3. september 2014 arrangerte Fylkesmannen i Oppland videregående kurs. Denne samlingen var også et samarbeid med FM Hedmark. Det var 36 deltakere på samlingen.

Det ble ikke arrangert grunnkurs i 2014. Det vil bli arrangert grunnkurs i 2015.

I Oppland er det mange faglige fora og disse er godt etablert. Fylkesmannen har på bakgrunn av tilbakemeldinger fra de ulike foraene et inntrykk av at de fungerer godt og at de er en fin arena hvor det gis mulighet til erfaringsutveksling og drøfting av saker. De har også et tett og godt samarbeid med namsmannen. Pga. kapasitet har jeg ikke fått deltatt i noen av de faglige foraene i 2014, men har som mål å få deltatt på 1 faglig fora i 2015.

Erfaringer fra lokale og nasjonale tiltak formidles fortløpende. Vi har også oppdatert status om kommunenes arbeid med økonomisk rådgivning/gjeldsrådgivning ved at alle NAV kontorene i Oppland må levere rapport på slutten av året. Rapporteringen gir en fin oversikt over arbeidet som blir gjort på dette området. Rapportene presenteres på den årlige fagsamlingen i juni. Da kan kommunene sammenlikne seg med de andre kommunene i Oppland og kommunene i Hedmark.

Den 9. januar 2014 var økonomisk rådgivning tema på NAV leder forum. Innlegget ble holdt av Inger Margrethe Juvshol, regionsansvarlig FM Oslo og Akershus.

Fylkesmannen har innlegg i "Ny i NAV" hvor målgruppen er nyansatte i NAV. Da blir de 5 tjenestene i lov om sosiale tjenester i NAV, herunder økonomisk rådgivning, presentert. På denne samlingen gjør vi også oppmerksom på 800- gjeld.

73.5 Boligsosialt arbeid

Fylkesmannen har forvaltet tilskudd til boligsosialt arbeid på vegne av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Kommunene Øyer og Søndre Land mottok friske midler i 2014 (550 000,- til Øyer og 800 000,- til Søndre Land) i tillegg fikk Lillehammer beholde 126 258,- og Sel (på vegne av Nord Gudbrandsdal) beholde 535 000,- i overførte midler fra 2013. Tilskuddene er vurdert i nær sammenheng med tilskudd til samhandlingsmidler Rus, tilskudd til kommunalt rusarbeid og barnefattigdom.

Prosjektene retter seg i hovedsak mot oppfølgingstjenester i bolig for rusavhengige, unge på Lillehammer og i Øyer og voksne i Søndre land. I Øyer rettes også innsatsen mot flyktninger og barnefamilier. Sel har fått et engangstilskudd og skal jobbe med å utarbeide en felles plan og samordning for det boligsosiale hele Nord Gudbrandsdal.

Fylkesmannen deltok på årets høstkonferanse i regi av AV-dir. og Husbanken i Oslo.

Fylkesmannen inngikk i 2012 samarbeid med Husbanken avdeling øst og Fylkesmannen i Hedmark for å spre erfaringene fra BOSO kommunene til andre kommuner dette arbeidet fortsatte i 2014, det ble avholdt 3 møter. Oppland deltok på to konferanser for BOSO kommuner der utvalgte kommuner som har boligsosialt tilskudd fra Arbeids og velferdsdirektoratet også fikk tilbud om å delta.

Informasjon om retningslinjer for tilskudd til boligsosialt arbeid, barnefattigdom og kommunalt rusarbeid i 2014 ble formidlet til aktuelle ledere og ansatte i kommunene og i NAV pr. mail og via Fylkesmannens internett side. NAV ledere ble også informert på eget møte.

Fylkesmannen har gjennom tilsyn avdekket at IP fremdeles er lite brukt. på bakgrunn av det ble det arrangert to dagskonferanser om IP i 2014.

Fylkesmannen i Oppland arrangerer årlig en rus- og boligsosial konferanse i samarbeid med KoRus-Øst, og Midt, Fylkesmannen i Hedmark og Sør Trøndelag, Husbanken Midt og RIO. Årets tema var Bolig og tilhørighet og samlet 160 deltagere fra tre fylker.

Ansatte som jobber med boligsosialt arbeid i Oppland blir invitert og deltar med flere medarbeidere på kurs og konferanser som arrangeres i regi av KoRus-Øst og Fylkesmannen.

73.6 Barn og unge

I mars var Eivind Pedersen fra Fylkesmannen i Troms tilstede hos Fylkesmannen i Oppland for å informere om Sjumilssteget. "Barn- og ungegruppa" på embetet deltok pluss avdelingsdirektørene.

Barn- og ungegruppa har i 2014 jobbet med å se på vedtaksmaler, samordning og kommuneanalyse. På ledermøte i embetet i september la gruppa fram hva de skulle jobbe med i 2014 og 2015.

I oktober ble det sendt ut brev til alle kommunene i Oppland hvor de fikk tilbud om kr 20000/kr 30000 til å starte opp med kommuneanalyse. Det er 10 kommuner som takket ja til dette tilbudet. I forbindelse med dette så er det planlagt en konferanse i februar 2015 hvor dette blir tema.

Sammen med NAV Oppland og Oppland fylkeskommune er det søkt midler fra DIFI ang. miljøarbeider i videregående skole.

Fylkesmannen har bistått Arbeids og velferdsdirektoratet med vurdering og prioritering av søknader om tilskudd på barnefattigdomsmidler over kap. 0621.63. Sel, Nord-Fron, og Lillehammer fikk videreført sine prosjekt. Gausdal fikk overført midler fra 2013. Tilskuddet fordelt på tre kommuner utgjør kr 1 662 000,00. Kommunene som mottar barnefattigdomstilskuddet har blant annet som resultatmål at flere elever skal fullføre videregående skole, delta i tiltak og aktiviteter og styrke forebyggende arbeid med barn/unge. Eksempler på kommunens aktivitetsmål er å tilby fritidsaktiviteter og fritidsutstyr for barn og ungdom, ferietilbud og utvikle tverrfaglige team som jobber med barn og unge. Alle kommunene som mottar midler skal utarbeide handlingsplan for å bekjempe fattigdom.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 5 886,58	kr 514 598,35
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 1 023 465,41	kr 361 268,92
Tilsyn etter lov om sosiale tj. i NAV	kr 334 826,81	kr 0,00
Andre oppgaver under ASD	kr 122 758,11	kr 0,00
Sum:	kr 1 486 936,00	kr 875 867,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Kommunene Oppland er godt etablerte når det gjelder samhandlingsreformen. Samtlige kommuner har inngått samarbeidsavtaler. Kommunene og Sykehuset Innlandet opplever at samarbeidet fungerer godt.

Det er etablert et overordnet samhandlingsforum. Ledelsen hos Fylkesmannen i Oppland, Oppland fylkeskommune, Sykehuset innlandet, NAV, KS og kommunene v/rådmannsutvalget er representert. Samhandlingsforumet ledes av fylkesmannen, og forumet skal være en arena hvor aktørene på toppnivå kan samhandle om saker som avtaler, folkehelse, brukervalg, rehabilitering, statistikk og analyse. 2 medisinske lokale sentrer har blitt etablert i fylket, Otta i Nord-Gudbrandsdalen og Fagernes i Valdresregionen. Sistnevnte har utvidet kapasiteten og åpner opp for et bredere tjenestetilbud som blant annet intermediaær avdeling med kommunale øyeblikkelighjelpsenner. Sør-Gudbrandsdalen har etablert intermediaære plasser som mottar utskrivene pasienter fra sykehuset.

Fylkesmannen deltar på KSU (klinisk samarbeidsutvalg) Nord og Sør dalen, der DPS Lillehammer og Otta møter tjenesteledere og medarbeidere i rus/psykisk helsefeltet). KSU har kvartalsvise møter. Fylkesmannen har tatt initiativ for å få til noe tilsvarende for Vest Oppland.

76.3 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Fylkesmannen har avholdt kurs og konferanser der kvalitetsforbedring har vært satt på dagsorden.

Vi har også bistått utviklingssentrene i gjennomføring av kvalitetsforbedrende arbeid, hvor pasientsikkerhetskampanjen har var et prioritert område.

I faste møter med kommuneoverlegene er kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene tema.

Omsorgsplan 2015 og 2020 er sentrale i samhandlingsreformen der kommunene blant annet må forebygge mer, bedre samhandling og medisinsk oppfølging, samt bidra til aktiv omsorg. Disse temaene var også sentrale i årets kommunebilder. Fylkesmannen i Oppland inviterte kommunene til en dagskonferanse angående Morgendagens Omsorgsutfordringer. Det ble foretatt en spørreundersøkelse til kommunene hvordan de implementerer disse utfordringene i sitt planverk. Noen kommuner mener at det kan være en utfordring å få et godt nok kunnskapsgrunnlag fordi endringer i samfunnet skjer fort og kommunene pålegges stadig nye oppgaver.

I samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og Sykehus Innlandet, arrangerte vi Demenskonferanse Innlandet 2014. Denne konferansen har blitt en suksess og i år var det også over 300 deltakere.

20 av de 26 kommunene i fylket har deltatt i prosjekt «Etisk kompetanseheving i kommunene»

Det har vært arrangert IPLOS konferanse i samarbeid med Hedmark. Det har vært lite forespørsel angående IPLOS registrering.

Etter etterspørsel fra kommunene om Individuell plan og koordineringsrollen holdt vi en konferanse om dette temaet.

Videreutdanning /delmaster «Helse og omsorg i plan» startet opp på Høgskolen i Lillehammer. Fra Oppland deltar 3 personer, herav 2 fra Fylkesmannen.

76.5 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen har deltatt i alle DNKs møter i forakant av innføringen. Oppland var operative på nødnett fra februar 2014.

76.6 Helseberedskap og smittevern

FMOP arrangerte høsten 2014 en konferanse om smittevern sammen med Fylkesmannen i Hedmark. Det var ca. 50 deltakere til sammen fra de to fylkene. Tema denne dagen var smittevernutfordringer i Norge i lys av den internasjonale situasjon med krig, migrasjon og ulike utbrudd, smittevernutfordringer i Hedmark og Oppland sett fra kommunehelsetjenesten, resistens og antibiotikabruk i primærhelsetjenesten, NOIS-registerforskriften, smittevernutfordringer ved asyl- og flyktningmottak og pandemiplanlegging.

76.7 Personell og kompetanse

Kompetanseløftet 2015

Kompetanseløftet 2015 er hos Fylkesmannen i Oppland organisert med en prosjektgruppe bestående av ansatte fra oppvekst og utdanningsavdelingen og fra helse og sosialavdelingen (prosjektleder). Prosjektleder har vært i permisjon halve året, i den perioden har oppvekst- og utdanningsavdelingen hatt prosjektlederansvaret. Prosjektets styringsgruppe består av avdelingsledere ved de to avdelingene og fylkesmann Kristin Hille Valla. Det ble avholdt to styringsgruppemøte i 2014.

I februar 2014 ble det til Helsedirektoratet sendt en sammenfattet rapport av kommunenes resultat og plantall for gjennomføringen av Kompetanseløftet 2015, inkludert Fylkesmannens kommentarer til status og utvikling på utvalgte delmål. Rapporteringen bygger på plan og resultattall, budsjett og regnskapstall og tilgjengelig statistikk.

21 av fylkets 26 kommuner søkte midler fra Kompetanseløftet 2015 i 2014. I tillegg mottok vi søknader fra interkommunale samarbeidsorganer som ønsket å etablere desentraliserte opplæringstilbud. Det ble i 2014 utdelt til sammen kr. 6 978 900 kr til kompetansehevende midler.

Midlene for 2014 gikk i hovedsak til formelle utdanningsløp på videregående -, fagskole og høgskolenivå. Karrieresenteret OPUS fikk midler for å kunne tilby helsefagarbeiderutdanning. Det ble gitt støtte til kommuner som ønsket å gjennomføre Demensomsorgens ABC, lederutdanning for ledere i pleie- og omsorgstjenester, videreutdanning innen geriatri/demens, legemiddelhåndtering samt rehabilitering. I en av regionene gjble det gitt midler til ledere i pleie og omsorg som ønsket å gjennomføre Demens ABC.

Turnustjeneste for leger

Oppland fylke hadde i 2014 22 praksisplasser for turnusleger i kommunehelsetjenesten. Alle kommuneplassene var besatt både i første og andre halvår. Det er HR-avd. ved Sykehuset Innlandet som bistår kommunene med fordelingen av turnuslegene etter søknad til turnusperioden i kommunehelsetjenesten. Dette som følge av ny turnusleageordning.

I 2014 ble det gjennomført 12 heldags samlinger med gruppebasert veiledning for turnuslegene. Det ble også arrangert 2 kurs i akuttmedisin. Fylkesmannen i Oppland og Hedmark samarbeidet om å arrangere to dagers turnusseminar både første og andre halvår. Temaet for seminarerne var offentlig helsearbeid.

Turnustjeneste for fysioterapeuter

Antall praksisplasser for turnusfysioterapeuter i Oppland har de siste årene ligget stabilt på 15 plasser i sykehus og kommuner. I 2014 måtte vi anmode SAK om å pålegge et helseforetak om å opprette 2 ekstra plasser, da det er blitt ventetid for turnusfysioterapeuter ift. avvikling av turnustjeneste. Turnusfysioterapeutene deltok på turnusseminar i offentlig helsearbeid.

Måloppnåelse og hensiktsmessighet:

Fylkesmannens vurdering er at turnusleger og turnusfysioterapeuter får en meget god praksistid i Oppland fylke. Tilbakemeldingene fra kandidatene er gode og det brukes mye tid på å planlegge og gjennomføre gode kurs i akuttmedisin, veiledningsseminarer samt turnusseminar. Til veiledning for turnuslegene har vi ansatt en kommuneoverlege i 30% stilling. I samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark arrangeres kurs for veiledere av turnusleger og turnusfysioterapeuter i kommunene. Dette ble gjennomført i 2014.

76.8 Rettsikkerhetsarbeid

I 2014 har Fylkesmannen mottatt 168 kopier av tvangsvedtak. Totalt 152 vedtak er ferdig saksbehandlet i 2014. Etter innledende gjennomgang ble 11 vedtak opphevet og 6 endret. 13 vedtak ble fattet av tannhelsetjenesten og 7 vedtak av fastlege. Vi har mottatt kopi av 10 vedtak fra Sykehuset Innlandet HF Sør-Øst.

I tilknytning til overprøving og etterkontroll av vedtak har det vært gitt veiledning overfor kommunene og spesialisthelsetjenesten. Det er fortsatt mangelfulle vedtak, men kvaliteten er jevnt over blitt bedre. Det er en del brevveksling og telefoning mellom Fylkesmannen og virksomhetene. Samtykkevurderingen er utfordrende for helsepersonell og, er ikke alltid begrunnet god nok. Det er utfordrende for Fylkesmannen å følge opp alle vedtak innen tidsfristen, spesielt dersom vedtaket er mangelfullt eller hvis virksomheten ikke sender inn etterspurte opplysninger. Saksbehandlingen er krevende, og det kan være vanskelig å fange opp saker vi må purre på.

Fylkesmannen i Oppland har sammen med Fylkesmannen i Hedmark hatt oppfølging med Sykehuset Innlandet ved ledelsen siden 2011. Vi ser at det utføres tvungen helsehjelp uten at helseforetaket har fattet vedtak i alle tilfeller.

Fylkesmannen startet året med et møte med Fylkestannlegen. Vi planla å gjennomføre regionvise samlinger med opplæring og veiledning av tannhelsetjenesten i 2014. Dette ble gjennomført i Gjøvikregionen, Hadeland, Valdres og Gudbrandsdal, og var en kombinasjon av grunnopplæring og drøfting av deres egne problematiske saker.

Vi har informert om resultater av tilsyn på sykehjem og om status rundt tvangsvedtak, og hvilke områder som er verdt å være oppmerksom på i forhold til pasientenes rettsikkerhet.

Vi har hatt ett møte i Klinisk-juridisk Forum med alderspsykiatrisk avdeling ved SIHF avd. Sanderud, og Fylkesmannen i Hedmark for å drøfte problemstillinger rundt pbrl. kapittel 4 A, og for å presisere hvordan reglene er å forstå.

Spesialisthelsetjenesten driver et opplæringsprosjekt SAM-AKS mot kommunene for å forbedre arbeidet med kartlegging av demente og opplæring/veiledning i forbindelse med bruk av tvang og dokumentasjon. Fylkesmannen har bidratt med veiledning inn i prosjektet.

Vi har hatt ett møte i rådgivernetverket på kapittel 4 A, der FM i Oppland, Hedmark, Oslo og Akershus og Østfold deltok. Saksbehandling og prinsipielle saker ble drøftet.

Fylkesmannen startet i desember 2014 uanmeldte befaringer i bokollektiv og sykehjem, i en kommune, som oppfølging av et tilsyn i 2011. Vi så på låste dører og forsvarlighet. Dette vil følges opp i 2015.

Helse og omsorgstjenesteloven kap 9

Fylkesmannen i Oppland overprøvde 68 vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven § 9-5, tredjeledd b og c. 58 av disse ble godkjent uten endring. Det ble innvilget dispensasjon fra utdanningskrav i 48 av vedtakene. Sakbehandlingstiden var innenfor fristen på tre måneder i 88% av overprøvingene. Fylkesmannen mottok siste år 284 meldinger om bruk av tvang som skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner. Disse meldingene fordeler seg på 34 personer, fordelt på 14 kommuner. Meldingene ble fortløpende gjennomgått av saksbehandler her. Det ble gjennomført tilsyn med 22 vedtak etter lovens § 9-5 tredje ledd b og c, og vi gjorde to tilsyn på bakgrunn av meldinger om bruk av tvang som skadeavvergende tiltak i nødsituasjon. Det har også vært gjennomført systemtilsyn på dette området i fire kommuner siste år. Fylkesmannen gjennomførte to opplæringssamlinger for kommuner i Oppland i 2014. Dette var temadager for utvalgte kommuner. 7 kommuner var representert, med samlet ca 80 ansatte. Tema for samlingene var i sin helhet kap. 9. Målgruppen var overordnet faglig ansvarlig for tjenesten, fagansvarlig og miljøpersonalet i boliger. Fylkesmannen i Oppland ser at kommunene har en stor utfordring når det gjelder å systematisere egne opplæringstiltak for personalgruppene som yter tjenester til denne gruppen brukere, slik at det sikres tjenester på et forsvarlig nivå.

Fylkesmannen har kvartalsvise samarbeidsmøter med Sykehuset Innlandet Hf, avd Lillehammer, Rehabiliteringstjenesten.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fylkesmannen fikk til sammen inn 43 saker med anmodning om fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt i 2013 for barnevern-, sosialtjeneste- og helsepersonell. Ansatte i barnevernstjenesten utgjør den største gruppen som det bes om fritak for. Anmodninger om fritak for barnehage-, skolepersonell samt ledere i kommunen har fra sommeren 2012 blitt behandlet i andre avdelinger hos oss. Sakene behandles fortløpende når de kommer inn. Fylkesmannen gir i hovedsak fritak i sakene som behandles. Det har vært en markant økning i antall saker de siste årene.

De siste årene har vi erfart at de som søker om fritak er relativt sparsomme med opplysninger i sine anmodninger. Det brukes noe tid på å innhente tilstrekkelig med opplysninger til å fatte vedtak. I tillegg anmodes det ofte om fritak samme dagen eller dagen før vitnet skal føres. Dette anser vi som uholdbar praksis blandt advokater og politiet.

Fylkesmannen har i flere år etterspurt et seminar for embetene hvor forskjellige problemstillinger i sakene belyses.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
---------	--------------	------------------------------------

FMOP	20	1
Sum	20	

77.3 Særfradrag

Fylkesmannen har i 2014 behandlet en sak om skattefradrag, saken omhandlet behandlingsutgifter som ikke ble godkjent.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	1	55
Sum	1	

77.4 Førerkortsaker

Fylkesmannen i Oppland har behandlet totalt 1.594 saker i 2014, stabil saksmengde i forhold til 2013. Av dette er det 743 søknader om dispensasjon fra førerkortforskriften. Av dispensasjonssøknadene er det en økning i saker i forhold til hjerte-kar, psykiske lidelser og rusmisbruk/medikamentbruk. Det er nedgang i antall saker i forhold til diabetes og bevissthetstap.

581 saker har vært oversendt Politiet med anmodning om inndragning av førerkort, en økning på 20 % i forhold til foregående år. Årsak til inndragning er i hovedsak de samme som tidligere år. Andre saker er 270, som er oppfylte helsekrav og rådgivning/veiledning.

Fokus på legers meldeplikt til Fylkesmannen, samarbeid med Politi og Statens vegvesen var et satsningsområde i 2014.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	1594	15
Sum	1594	

77.5 Pasientjournaler

Fylkesmannen mottok journaler fra fire ophørte virksomheter i 2014. Journalene er oppbevart i henhold til regelverket.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMOP	4
Sum	4

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid

- Folkehelseloven er godt kjent i fylkeskommunen og kommunene i fylket. Samlinger som er blitt arrangert om krav i regelverket om oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, er oppslutningen fra kommunene god. Kommunene er også i hovedsak tverrsektorielt representert. Dette arbeidet overfor kommunene er godt koordinert med fylkeskommunen.
- Fylkesmannen i Oppland er som nevnt godt koordinert med fylkeskommunen når det gjelder folkehelsearbeidet i fylket. Fylkesmannen er blant annet representert i folkehelseforum som skal fungere som en styringsgruppe for Regional plan for folkehelse. Forumet består av kommunale og regionale folkehelsepartnere med et selvstendig ansvar i folkehelsearbeidet i henhold til Folkehelseloven. Det er Rådmannsutvalget til KS som har tatt ansvar for utvelgelse av representasjonen fra de ulike regionene. Fra regionalt nivå møter fylkeskommunen, NAV, Sykehuset Innlandet og Fylkesmannen. En sentral rolle for

folkehelseforum er å vurdere felles satsinger og tiltak med bakgrunn i de folkehelseutfordringer Oppland har. Spesielt skal det rettes særlig oppmerksomhet mot tiltak som kan utjevne sosiale helseforskjeller.

- Fylkeskommunen har etablert interne rutiner for arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Det er også flere av kommunene som har etablert dette, og alle kommunen i fylket arbeidet aktivt med dette. Dette har kommet frem ved tilsyn og møter med fylkeskommunen og kommunene i Oppland.
- Rådgiver innen folkehelsearbeid bruker en betydelig ressurs på planarbeid og er deltaker i embetets planteam. Rådgiver skriver uttalelser til kommuneplanens samfunnsdel, kommuneplanens arealdel, temaplaner og reguleringsplaner. Rådgiver i folkehelsearbeid er også delaktig i regionalt planforum og deltar på fylkesvise og nasjonale plansamlinger.
- Det er gjennomført kompetansehevende kurs om helsemessige forhold ved skolemiljø som ledd i oppfølgingen av kartlegging av godkjenningsstatus ved alle grunn- og videregående skoler i fylket. Kurset var et samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark. Kurset ble gjennomført som et lunsj til lunsj kurs. Kurset ble bredt annonsert. Det var 20 kommuner som var representert til sammen fra fylkene Oppland og Hedmark.
- Det ble i 2014 ikke gjennomført kompetansehevende tiltak om alkoholloven i alle kommuner. Dette ble ikke gjennomført på grunn av permisjoner og tilfelle av sykdom. Det er planlagt å gjennomføre kompetansehevende tiltak om alkoholloven i 2015.

Resultatområde 84 kommunale helse- og omsorgstjenester

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Fylkesmannen i Oppland har vært aktive med å publisere ordningen med å søke om nye fastlegehjemler i tråd med intensjonene i samhandlingsreformen og den forventete effekten av den nye fastlegeforskriften fra 1.januar 2013. Det har ikke vært forhold som har gjort det nødvendig med dispensasjoner fra fastlegeordningen i 2014. Fylkesmannen i Oppland vil framover være aktiv med å oppfordre til opprettelse av nye hjemler, særlig med henblikk på å kompensere for redusert aldersgrense for legevaktleger og øke andel sykehjemsleger. Fylkesmannen har arrangert møte med kommunene om allmenlegetjenester, ved et Kommuneoverlegemøte.

Fylkesmannen har ved forløpig rapportering gitt tilbakemelding på at vi vil melde avik på resultatkravene gjengitt under. Dette på bakgrunn av at oppdragene vurderes av oss som svært lite konkrete og må beskrives med en metode for gjennomføring.

- "Har oversikt over hvordan samhandlingen mellom fastlegene og den øvrige helsetjenesten i kommunen er tilrettelagt.
- Har gitt en samlevurdering av legevakten i fylkets kommuner."

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Kompetansehevende tiltak med sikte på implementering av revidert veileder var planlagt høsten 2014. På grunn av sykdom i avdelingen måtte dette utgå i 2014. Tiltakene vil bli fulgt opp i 2015.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Det er initiert et samarbeid med NKVTS om samspill mht. utvikling av flere k3d_aaafb45e0c35_noscript">Det ser ut som om JavaScript ikke er aktivert i nettleseren din. Vennligst aktiver JavaScript, og prøv på nytt.</div>kkkommunale eller interkommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner for å sikre at kommunene har fokus på vold og overgrep og at berørte får et tilrettelagt og helhetlig tilbud. Planlegger tiltak med IMDi mht økt tolkekompetanse innen alle aktuelle sektorer i velferdstjenesten basert på funn i TNS Gallup's undersøkelse.

84.8 Forebyggende helsetjenester

Helsetasjons- og skolehelsetjenesten - et satsingsområde.

Kommunenes rammetilskudd i 2013 og 2014 ble økt for å styrke helsetasjons- og skolehelsetjenesten. Som det står i «Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2014-Grønt hefte» er 180 mill. kroner av veksten i frie inntekter i 2014 grunnlagt med behovet for styrking av helsetasjons- og skolehelsetjenesten. Midlene inngår i rammetilskuddet til kommunene, men er fordelt spesielt basert på tall på innbyggere i alderen 0-19 år. Det er satt et minstenivå på 100 000 kroner per kommune, slik at mindre kommuner, som ved fordeling basert på innbyggertall ville fått mindre enn dette, er sikret minimum 100 000 kroner av midlene.

Fylkesmannen skal bistå Helsedirektoratet i utvikling av helsetasjons- og skolehelsetjenesten. **Fylkesmannen i Oppland har i den forbindelse skaffet en oversikt over hva den enkelte kommune har brukt de ekstra bevilgningene til i 2014, som var grunnlagt med behovet for styrking av helsetasjons- og skolehelsetjenesten.** Vi er oppmerksomme på at dette ikke er øremerkede midler, kommuner er forskjellige og pengene brukes dermed forskjellig.

Svarene Fylkesmannen i Oppland har fått fra kommunene i Oppland er gjengitt her:

Vang kommune: At 180 mill. kroner av veksten i frie inntekter i 2014 var grunnlagt med behov for styrking helsetasjon- og skolehelsetjenesten er omtalt i årsbudsjett og økonomiplan for Vang kommune. Med utgangspunkt i eksisterende tjenestenivå (1,5 helsesøsterstilling) var det rådmannen sin vurdering ikke å foreslå en ytterligere økning på dette området, med tilsvarende reduksjoner på andre tjenesteområder. Ved behandlingen av årsbudsjett og økonomiplan sluttet kommunestyret seg til denne vurderingen.

Sør-Fron kommune: Kommunens utgifter til helsetasjonstjeneste økt fra 2012 til 2014. Det er vist til en oversikten over konkrete styrkingstiltak. Kommunepsykologstilling inngår i et interkommunalt samarbeid med Nord-Fron kommune. Stillingen er organisert som del av helsetasjonstjenesten.

Sør-Aurdal kommune: For Sør-Aurdal kommune så utgjorde det ca kr. 108 000. Siden disse midlene ikke var øremerket, så gikk de inn som en del av det ordinære budsjettet. Slik at for helsetasjon isolert sett, så gav ikke dette noe utslag.

Gjøvik kommune: Kommunestyret vedtok i sak Styringsdokument 2014 - med økonomiplan for 2014 – 2017 følgende når det gjelder styrking av helsetasjonstjenesten:

Av veksten i frie inntekter til kommunene er 180 mill. kr. begrunnet i behovet for en særskilt styrking av helsetasjons- og skolehelsetjenesten. Gjøvik sin andel av beløpet er anslått å utgjøre kr. 937.000,-. Som kjent er det nylig avholdt tilsyn ved helsetasjonsvirksomheten. Det er igangsatt et arbeid med å lukke avvikene som er påpekt. Under forutsetning av at forslaget om styrking av helsetasjons- og skolehelsetjenesten opprettholdes ved Stortingets behandling foreslås midlene avsatt til å styrke helsetasjonsvirksomheten i To Barn og familie.

Det betyr at midlene i sin helhet er gått til å styrke helsetasjonstjenesten og de fikk opprettet 2 nye stillinger fra januar 2014.

Nordre Land kommune: Nordre Land kommune vedtok en styrking av tjenesten på 40 % stilling for budsjettet i 2014. For 2015 er forslag om ytterligere styrking foreløpig ikke tatt med som et aktuelt tiltak i budsjettprosessen.

Skjåk kommune: Den ekstra løyvinga gjennom rammetilskottet for budsjettåret 2014 vart i budsjettvedtaket ikkje stilt direkte til disposisjon for helsetasjon- og skulehelsetenesta. Nå blir dette likevel «korrigert», gjennom oppretting av 100% stilling som miljøterapeut i grunnskulen frå ca 15.8.2014. Stillinga blir organisert under skulehelsetenesta og bemanna opp med helsesøster-kompetanse.

Etnedal kommune: Ifølge kommunen har det satset på forebyggende helsearbeid i mange år og ligger godt an i tjenesten. De har en helsesøsterstilling i 60 % stilling i helsetasjonstjenesten og en i 70 % stilling i skolehelsetjenesten. De har i tillegg en psykiatrisk sykepleier i 30 % stilling i skolehelsetjenesten/helsetasjon for ungdom. De har fysioterapeut 30 % og lege/ergoterapeut ved behov. De valgte derfor ikke å styrke tjenesten i denne runde, da de mener å kunne gi et godt tilbud med eksisterende ressurser. I budsjett og driftstilpasningsprosessen for 2014, valgte de imidlertid å skjermehelsesøstertjenesten for nedskjæringer på bakgrunn av signalene.

Ringebu kommune: Ringebu kommune har økt helsesøster ressurs fra 2010- 2014, fra 1,6 årsverk til 3,4

årsverk.

Søndre Land kommune: Søndre Land kommune prioriterte opprettholdelse av nåværende tjenestetilbud og fagressurser, på tross av nedgang i fødselstall i kommunen.

Nord-Aurdal kommune: De midlene det vises til, er en del av kommunens samlede rammetilskudd. Disse går til finansiering av kommunens samlede tjenesteproduksjon og det tilligger kommunestyret å prioritere bruken av de samlede frie inntektene. Nord-Aurdal kommune budsjetterer ikke på en måte som gjør at enkeltkomponenter i rammetilskuddet øremerkes til særlige formål i årsbudsjettet og kommunen har følgelig ikke brukt det dere omtaler som «de ekstra bevilgningene» til noe bestemt formål. Nord-Aurdal kommune gjør store nysatsinger innen de samlede tjenestene innen helse, pleie og omsorg; elementer i denne satsingen er Valdres lokalmedisinske senter, herunder intermedieravdeling, nye lokaler til 30 institusjonsplasser, 20 omsorgsboliger med heldøgns pleie og ny interkommunal legevakt. Disse satsingene vil øke kommunens årlige kostnader på dette feltet betraktelig, og det gjør rommet for andre nysatsinger lite. Kommunens helsestasjons- og skolehelsetjeneste er beskrevet i Økonomiplan 2014 – 2017. Vi vurderer her vår innsats til å være innenfor nasjonale normer, men varsler at tjenesten og et eventuelt behov for endringer vil bli vurdert i kommunedelplanarbeidet i 2014. Kommunen skal samlokalisere helsestasjonen med PP-tjeneste, barnevern og psykisk helsearbeid i familiens hus. Kommunen ser dette som en viktig forbedring av det samlede tjenestetilbudet til brukerne og en viktig styrking av helsestasjonen. Kommunen planlegger å bruke 4,2 mill. kr på denne samlokaliseringen, hvorav 2,6 mill. kr i 2014.

Lillehammer kommune: Lillehammer helsestasjon ble fra 2014 styrket med en 80 % helsesøsterstilling som gikk inn i skolehelsetjenesten i grunnskolen.

Vestre Slidre kommune: Disse midlene ble satt inn for å dekke hull i eksisterende budsjett. På grunn av ekstra medisinsk tilsyn i skolehelsetjenesten ble kr. 100 000 brukt som en ekstra ressurs.

Lom kommune: I budsjettforslaget fra administrasjonen var det for 2014 lagt inn ei styrking av helsestasjon/skulehelsetenesta tilsvarende kr 100.000. I den politiske behandlinga av budsjettet vart dette ikkje teke inn i det endelege budsjettet, sjølv om det var vist til dei sentrale føringane i Statsbudsjettet/grønt hefte. Heller ikkje i 2013 vart helsestasjon/skulehelsetenesta styrka – det var da lagt inn ynskje om ei stillingsauke på 40%.

Lesja kommune: For Lesja sin del vil det bety kr. 100.000. Desse midla har ikkje vorte brukt til helsestasjonen eller skulehelsetenesta i Lesja.

Sel kommune: Midlene ble først avsatt til å arbeide for å få psykologstilling til helsestasjonstjenesten sammen med Vågå kommune. Dette ble det ikke noe av da Vågå kommune trakk seg. Etter dette har kommunen fått en ny 50 % stilling for helsesøster som er spesielt rettet mot bosatte flyktninger. Kommunen har også vært gjennom en omorganisering slik at tjenesten har fått styrket sin lederressurs. I tillegg fikk tjenesten 20 % stilling for ungdomshelselege i 2013.

Lunner kommune: I Lunner kommune var det ingen økning i ressursen til helsestasjon- og skolehelsetjeneste fra 2013-2014. Dette er begrunnet i at tjenesten i løpet av perioden 2010-2013 økte med 100 %, fordelt på 10 % jordmor, 40 % helsesøster og 50 % foreldreveileder.

Jevnaker kommune: En punktvis oversikt over hva virksomheten Helse i Jevnaker kommune har gjort av endringer i tjenester innenfor denne gruppen i 2013/14:

- Skolehelsetjenesten har blitt forsterket, og består nå av 1,8 % stillinger. En 100 % stilling jobber kun med ungdomsskoletrinnet, mens 80 % stillingen følger opp barneskoletrinnet.
- Det ble i 2013 gitt COS(Circle of security) utdanning til ledende helsesøster og jordmor. Dette er arbeidsmetode hvor målet er en trygg tilknytning mellom barn og omsorgspersonen.
- Tjenestene helsestasjon/skolehelsetjeneste/Jordmortjeneste – familieteam – psykolog har blitt slått sammen under samme koordinator. Dette anses som en viktig tverrfaglig styrking av tjenestene. Den nye tjenesten kalles: Forebyggende helsetjenester barn/unge/familier.
- Det er i 2014 ansatt en ny koordinator for denne tjenesten.
- Det er i 2014 ansatt en helsesøster i 40 % som skal jobbe med gruppen 0-6 år sammen med helsesøster på helsestasjonen som jobber 80 %. Totalt 1,2 stillinger med fokus på de aller minste.
- Helsesøster i skolehelsetjenesten (ungdomstrinn) har fått innvilget spesialistutdanning over 2 ½ år innenfor barn og unges psykisk helse (oppstart januar 2015).
- Det er opprettet et tverrfaglig team hvor det sitter representanter fra alle tjenester som jobber med barna og deres omsorgspersoner (helsestasjon, barnehage, skole, barnevern, psykisk helse og tidl. tilrettelagte tjenester

(nå hjemmebaserte tjenester). Dette teamet håndterer de mer sammensatte sakene hvor flere tjenester er inne. Målet er å tydeliggjøre ansvarsområder, og sette inn riktig tiltak på rett sted. Koordinator for forebyggende helsetjenester barn/unge/familier er representant inn i tverrfaglig team.

- Fysioterapeut er tilknyttet helsestasjonen i 10 % stilling med fokus på barn 0-6 år.
- Det er opprettet et samarbeid mellom familieteam, helsestasjon(0-6 år) og barnehageteam.

Øyer kommune: Helsestasjons- og skolehelsetjenesten i Øyer kommune inngår i virksomheten Helse- og familietjenesten. Virksomheten fikk i budsjettbehandlingen for 2014 styrket sin ramme med 180.000 til økt satsing på helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Beløpet tilsvarer en ca. 30 % stilling. Vi har forventinger om mer midler fra 2015 slik at beløpet kan utgjøre en større stillingsressurs for en helsesøster. I 2014 er midlene disponert til å sikre en liten merkantil ressurs og en midlertid utvidelse av en barnefysioterapeutstilling ved helsestasjonstjenesten. Budsjettarbeidet for 2015 planlegges det å styrke helsestasjon/skolehelsetjenesten med en stillingsressurs for helsesøster fra 2015.

Gausdal kommune: Gausdal kommune har valgt å legge midlene inn til en stillings økning i helsestasjons- og skolehelsetjenesten med 60 % stilling som helsesøster.

Nevner også at det FMOP høsten 2014 arrangerte en samling for ledende helsesøstre i Oppland, hvor internkontroll var tema. Det var deltakere fra 15 kommuner i fylket.

Frisklivstilbud og lærings-, mestrings- og oppfølgingstilbud for personer med kroniske lidelser

- I følge en kartlegging utført i 2013 av FMOP, har antall operative frisklivssentraler gått ned til 19 i Oppland. Flere av sentralene har liten stillingsressurs til rådighet for arbeidet. På grunn av en uforutsigbarhet og liten stillingsressurs kan frisklivssentralene ha vanskeligheter med å videreutvikle seg. FMOP arrangerte høsten 2014 fagdager for frisklivssentraler. Dette var et samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark, Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Fylkesmannen i Østfold. Tema på fagdage som gikk over to dager var journalføring, internkontroll, kompetanseprogram informasjonssikkerhet, norm for informasjonssikkerhet, elektronisk dokumentasjon i frisklivssentraler og kommunepsykologer. Det var 70 deltakere og vi fikk tilbakemeldinger fra deltakerne om at de syntes det var relevante tema og nyttige dager. Ellers hadde FMOP en samling for ansatte i frisklivssentraler i Oppland. Det var en dag for erfaringsutveksling og nettverksbygging. En ansatt ved utviklingscentralen Øvre-Eiker var representert denne dagen.
- Vi forvaltet i 2014 tilskudd til etablering og videreutvikling av frisklivssentraler og tilskuddsmidler til utvikling av kommunale oppfølgingstilbud i frisklivssentraler for personer med kroniske lidelser. Vi mottok søknader om tilskudd på beløp som oversteg i betydelig grad de tilskuddsmidlene vi hadde til fordeling. Det er gledelig at det etableres og videreutvikles frisklivssentraler i Oppland, og vi synes det er beklagelig at vi ikke kunne støtte flere gode søknader.
- Fylkesmannen signaliserer en bekymring for tjenesten. Med tilbakegang i antall FLS i fylket og små stillinger til frisklivs- og mestringsarbeid blir det marginalt, og vi er bekymret for om frisklivs- og mestringsarbeid i flere kommuner er faglig forsvarlig og bærekraftig.

84.11 Tannhelse

Fylkesmannen har i 2014 vært i dialog med Fylkestannlegensamt gjennomført smalinger. Vi planla å gjennomføre regionvise samlinger med opplæring og veiledning av tannhelsetjenesten i 2014. Dette ble gjennomført i Gjøvikregionen, Hadeland, Valdres og Gudbrandsdal, og var en kombinasjon av grunnopplæring og drøfting av deres egne problematiske saker.

Se forøvrig 76.8. for mer informasjon.

84.12 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Kommunene i Oppland har etablert koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Noen kommuner har valgt og ikke opprette egne enheter, men tillegger f.eks tildelingskontoret for helse- og omsorgstjenester denne funksjonen.

Fylkesmannen har fått noen henvendelser angående Individuell plan og koordinatorrollen. Flere er usikre på hvem har rett på denne tjenesten. Som en konsekvens av dette ble det arrangert en konferanse om dette temaet.

Fylkesmannen i Oppland har erfart at mange kommuner fremdeles har utfordringer ved bruk av individuell plan

til ROP pasienter og for personer med rusmisbruk. Dette avdekkes ved klagesaker og i tilsyn. Fylkesmannen mener noe av utfordringen henger sammen med den interne organiseringen av arbeidet med IP. Fylkesmannen registrerer mangel på kompetanse om IP og at det er en utfordring at IP er nedfelt i ulike lovverk med ulike krav (vedtak/ikke vedtak). Det er en uklar ansvarsfordeling om IP i de forskjellige avdelingene som jobber med ROP pasienter og rusmisbrukere i kommunene. I mange kommuner er det slik at den ene avdelingens dokumentasjon om IP ikke er tilgjengelig for ansatte i andre avdelinger. Fylkesmannen ser at dette kan gå utover brukernes muligheter til å få IP. Fylkesmannen arrangerte to dagskonferanser om IP.

Fylkesmannen gjennomførte sommeren 2014 en kartlegging i den kommunale helsetjenesten for å skaffe oss oversikt over ressurser til habiliterings- og rehabiliteringsvirksomheten. Vi valgte å se på lege- og fysioterapiressursene da de er sentrale i rehabiliteringssammenheng. I fylket ligger vi over landsgjennomsnittet når det gjelder legedekning. Med unntak av noen få kommuner har fylket økt sine legeressurser det siste året. Fysioterapitjenesten ligger under gjennomsnittet på landsbasis. Det er flere kommuner som har redusert denne tjenesten. Dette er ikke i tråd med de nye føringer som beskriver rehabilitering som et viktig bidrag til at folk kan bo hjemme lengst mulig.

84.13 Omsorgsplan 2015/2020

Fylkesmannen har løpende kontakt med kommunene. Det har vært foretatt en kartlegging av hvor langt kommunene har kommet med sin demensomsorg jmf. Omsorgsplan 2015 og utfordringene som beskrives i Omsorgsplan 2020.

De fleste kommunene i Oppland har etablert dagtilbud til personer med demens. Pårørendeskolen har vært gjennomført i de fleste kommuner. Aldring og Helse, Nasjonalforeningen for folkehelse og Fylkesmannen arrangerte en konferanse for å stimulere kommuner, helselag og demensforeninger til å starte med pårørendeskoler. Omlag halvparten av kommunene i Oppland har nå etablert demensteam/koordinator.

Det er flere kommuner som har økt fokus på velferdsteknologi for å bedre kunne tilrettelegge for hjemmeboende og de som bor på institusjon. GPS er et tiltak som flere kommuner har god erfaring med. Nordre Land kommune har etablert en ny demensavdeling hvor det tilbys moderne velferdsteknologi.

Omsorgsplan 2015 er sentralt tema i Fylkesmannens arbeid med implementeringen av samhandlingsreformen og i årets kommunebilder som ble presentert til alle kommunene i fylket.

Fylkesmannen har kontakt med Husbanken for å sikre universell utforming og tilrettelegging av inne- og utemiljø til personer med demens. Integrering og normalisering er viktige momenter når det skal bygges nye boliger/sykehjem.

Helsedirektoratet deltok i 2014 på konferanse om Omsorgsplan 2020, Morgendagens omsorg, hvor temaet var utfordringene som pleie og omsorg står overfor. På samme konferanse ble temaet demensteam og utredning belyst. Dette på bakgrunn av en undersøkelse som viste at mange av kommunene i Oppland hadde ikke etablert dette tilbudet.

Forskning og fagutvikling

Det er stort behov for fagutvikling og nytenkning i pleie og omsorg. De fleste kommunene i Oppland er med i SAMAKS prosjekt – samhandling mellom sykehjem og spesialisthelsetjenesten hvor forskning / fagutvikling og veiledning er sentralt. SAMAKS har også et pilotprosjekt i hjemmebaserte tjenester.

Det er et tett samarbeid med Utviklingssentret for sykehjem, Haugtun og Omsorgsforskning på Gjøvik. Vi har hatt jevnlige møter hvor vi planlegger strategier og konferanser.

Det har vært arrangert IPLOS konferanse i samarbeid med Hedmark. Det har vært lite forespørsel angående IPLOS registrering.

Økonomisk støtte er gitt til fagutviklingsprosjekter som blant annet utviklingssentrene er ansvarlige for.

84.14 Psykisk helse og rus

Tilskudd til Samhandling rus utgjorde i 2014 kr 2 100 000 kommunene Lillehammer, Nord Aurdal, Ringebu,

Øyer, Nordre Land, og Søndre Land fikk tildelt friske midler i 2014. Gjøvik og Sel (på vegne av Nord Gudbrandsdal) fikk overført hele beløpet fra 2013.

Tilskudd til kommunalt rusarbeid utgjorde i 2014 kr 9 771 954,- kommunene Sør- Fron, Østre Toten , og Gran var de eneste som ikke søkte om tilskudd i 2014.

6 kommuner i Oppland svarte ikke på IS 8 rapportering kommunalt rusarbeid i 2014.

Fylkesmannen har delt ut penger til etter og videreutdanning på rusfeltet i 2013 til kommunene Øyer, Søndre land, Gjøvik, Sel Lunner og Lom, i tillegg fikk Stabburshella brukerstyrte senter midler over denne ordningen. Under tilskudd etter og videreutdanning psykisk helse fikk kommunene Lillehammer, Gjøvik, Vågå, Nord- Fron, Sel, Sør- Fron, Ringeby, Øyer, Gausdal, Vestre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Vestre Slidre og Øystre Slidre.

Fylkesmannen har gjennom råd og veiledning gitt bistand til fagpersonell og politisk/ administrative ledelse ved å delta på møter med kommuneledelse men også når kommuneledelse har deltatt på samlinger i regi av Fylkesmannen.

KoRus-Øst, FM Hedmark og Oppland samarbeider om Rusforum innlandet og i 2014 var det en to dagers samling med tema Generasjoner, familie og avhengighet. konferansen hadde ny rekordstor oppslutning med over 240 deltagere.

Forpliktende samarbeid og samhandling mellom Fylkesmannen i Oppland og KoRusØst (Østnorsk kompetansesenter) er videreutviklet i tråd med intensjonene i Opptrappingsplanen. Felles kompetanseplan, er revidert også i 2014.

Fylkesmannen i Oppland har deltatt på flere samarbeidsmøter med pasient og brukerorganisasjoner. Representanter fra brukerorganisasjoner blir invitert på alle kurs og konferanser som blir avholdt. Det er opprettet et cannabisnettverk i samarbeid med KoRus- Øst. RIO er også med og arrangerer Røroskonferansen hvert år i samarbeid med KoRus-Øst og midt, FM Oppland, Hedmark, Sør Trøndelag og Husbanken. En konferanse der rusomsorg og bolig er hovedtema. Tema i år var Bolig og tilhørighet og samlet 160 deltagere fra tre fylker.

Fylkesmannen har sørget for å distribuere og informere om alle faglige veiledere som har kommet i 2014.

Fylkesmannen har hatt møter med Stabburshella brukerstyrte senter i Valdres og Havang brukerstyrt senter på Lillehammer.

Fylkesmannen har også i 2014 deltatt på samarbeidsmøter om klinisk behandlingslinje for sped og småbarn med mødre med rus og psykiske helseplager. I samarbeid med Sykehuset Innlandet HF, KoRusØst, BUP Lillehammer og to kommuner i Oppland. Behandlingslinjen implementeres nå, nettsiden er oppe og fungerer etter intensjonen.

Fylkesmannen er representert i (KSU) klinisk samarbeidsutvalg i Sør og Nord Gudbrandsdal som er et samarbeid mellom Sykehuset innlandet HF, DPS Lillehammer og kommunene i Sør og Norddalen.

Fylkesmannen har i 2014 vært med på å støtte et nytt tiltak i prosjektet Familieråd 12 K en nettverksmetode i barnevernsarbeidet, prosjektet ble utvidet til også å gjelde barn i andre tjenesteområder 4 kommuner er med i den nye satsningen.

Etter Opptrappingsplanen for psykisk helse (2001-2009) har det enkelte fylkesmannsembetene bistått Helsedirektoratet med gjennomføring av rapportering fra kommunene om sin innsats overfor mennesker med psykiske lidelser og problemer IS 24. Alle kommuner svarte i 2014. For helsemyndighetene er det sentrale siktemålet med rapporteringen å følge med på at tjenestetilbudet som har blitt bygget opp i kommunene sikres høy prioritet og ikke bygges ned. I Oppland ser vi en tendens til reduksjon i ressursinnsatsen og noe endret organisering i kommunene. Når det gjelder tjenester for barn og unge ser vi at dette er et område innenfor det psykiske helsearbeidet som trenger et fortsatt fokus, slik at det ikke svekkes. Satsningen på barn og unges psykiske helse har blant annet blitt synliggjort gjennom samarbeidet med Høgskolen i Lillehammer i forbindelse med videreutdanningen Psykososialt arbeid med barn og unge. I inneværende år har til sammen 12 kommuner mottatt statlig lønnstilskudd gjennom Fylkesmannen i Oppland. Psykisk helsearbeidere blir invitert og har deltatt på alle samlinger i regi av KoRus-Øst og FM Hedmark og Oppland blant annet Rusforum innlandet og Røroskonferansen. Fylkesmannen i Oppland har i 2014 startet opp med en variant av Ungdom i svevet.

Fylkesmannen har sammen med NAV Oppland laget et videreutviklingsprogram som består av kollegaveiledning og opplæring i samtaleteknikken MI samtlige ansatte på alle NAV kontor er nå opplært i metoden. Våren 2014

var det en todagers samling. Samlingene er arrangert i samarbeid mellom NAV Oppland og Fylkesmannen i Oppland Satsningen følges nå opp med en nettbasert løsning samt opplæring av nyansatte og inspirasjonsseminar. Det vil også bli veiledning i par på brukersamtaler. Satsningen blir etterspurt også på ledernivå. Rus/ psykisk helse perspektivet er alltid en viktig del av opplæring/veiledning.

Fylkesmannen har vært på systemrevisjon i to kommuner med tema forsvarlig tilbud og samhandling til ROP pasienter i begge kommuner ble det avdekket avvik.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

85.1 Abort og steriliseringsnemndene

Abortnemndene er etablert. Ingen saker til behandling hvor fylkesmannen i Oppland har vært involvert.

I 2014 hadde steriliseringsnemnda ingen saker til behandling

85.3 Lov om transplantasjon

Antall saker

Embeter	Antall
FMOP	0
Sum	0

85.5 Kosmetisk plastiskkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOP	0	
Sum	0	

85.8 Behandling av klager etter psykisk helsevernloven

Fylkesmannen har i 2014 ikke hatt noen klager på vedtak om tvungen legeundersøkelse.

Fylkesmannen behandler jevnlig klager på vedtak om behandling uten eget samtykke. Behandlet i 2014 alle 22 klagene innenfor 1-3 virkedager.

85.9 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevernet

Behandlet og godkjent en søknad fra DPS, psykiatrisk poliklinikk, om godkjenning for tvunget psykisk helsevern uten døgnopphold.

Sykehuset Innlandet sender selv direkte inn månedelig rapporter til HELFO fra hver avdeling som viser hvor mye hver enkelt behandler har jobbet for å få ut poliklinisk refusjon. Sykehuset Innlandet rapporterer også årlig til Helsedirektoratet og SINTEF om antall stillinger i poliklinikk og ambulant tjeneste.

85.10 Kontrollkommisjonsoppgaver

Fylkesmannen i Oppland har oppnevnt medlemmer til kontrollkommisjonene for psykisk helsevern. I Oppland er det tre kontrollkommisjoner. Fylkesmannen sendte oppdatert oversikt over sammensetning av kommisjonene til Helsedirektoratet i januar 2015. Fylkesmannen har hatt 2 møter med lederene av de tre kontrollkommisjonene i 2014. Fylkesmannen arkiverer dokumenter fra kontrollkommisjonene.

85.11 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Det ble gjennomført en hjemhenting til Oppland i 2014. Det var ingen hjemsendinger til utlandet. Det ble ikke dekket utgifter til gjennomføring av tvungent psykisk helsevern i norske sykehus.

Kommunikasjonen og samarbeidet med utenriktjenesten har vært godt.

Ressursrapportering

899: + 81280,04 underområder ikke med i summen

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 3 074 588,40	kr 0,00
83 Folkehelsearbeid	kr 221 526,52	kr 200 000,00
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr 985 330,46	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 2 275 794,83	kr 0,00
85 Spesialhelsetjenesten	kr 1 933,24	kr 930 273,89
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 440 393,91	kr 250 694,07
Andre oppgaver under HOD	kr 1 872 970,25	kr 0,00
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 87 998,48	kr 0,00
Sum:	kr 8 960 536,00	kr 1 380 967,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Fylkesmannen har behandlet saker fortløpende

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Fylkesmannen i Oppland behandlet totalt 476 apostiller i 2014. det er en nedgang på 23 % i forhold til 2013 (620).

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

I Oppland er det 21 tilskuddsberettigede trossamfunn. Fylkesmannen har i 2014 betalt ut

1 167 849 kroner i tilskudd til totalt 2601 medlemmer.

Tilskuddssatsen pr. medlem i 2013 er kr 449,-.

Det største trossamfunnet i Oppland er The Muslem Cultural Center Lillehammer med 643 medlemmer, deretter følger Islamisk kultursenter i Gjøvik med 409 medlemmer og Lillehammer pinsemenighet med 183 medlemmer.

Forøvrig har Fylkesmannen gitt innberetning om trossamfunnene i Oppland i brev til Kulturdepartementet.

Det er ingen endring i antall trossamfunn eller andre særlige forhold.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Det er i 2014 behandlet 112 søknader om askespredning. I 5 av sakene fikk søker avslag pga. at ønsket sted var uegnet. 107 søknader ble innvilget. En søknad om privat gravsted,- her fikk søker avslag.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen har godkjent ingen nye turiststeder i 2014.

Har ellers behandlet 6 søknader om utvidet åpningstid/søndagsåpent. En av søknadene ble avslått.

Andre

Ressursrapportering

910: + 351250,77 underområder ikke med i rapporten

	Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 354 275,76	kr 198 141,55	
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00	
Sum:	kr 354 275,00	kr 198 141,00	